

www.e-rara.ch

[Sermo de passione Christi]

Guilelmus

[Basel], [nicht nach 26. September 1486]

Universitätsbibliothek Basel

Shelf Mark: Aleph C VI 12:1;3

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-64044>

[Sermo de passione Christi]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

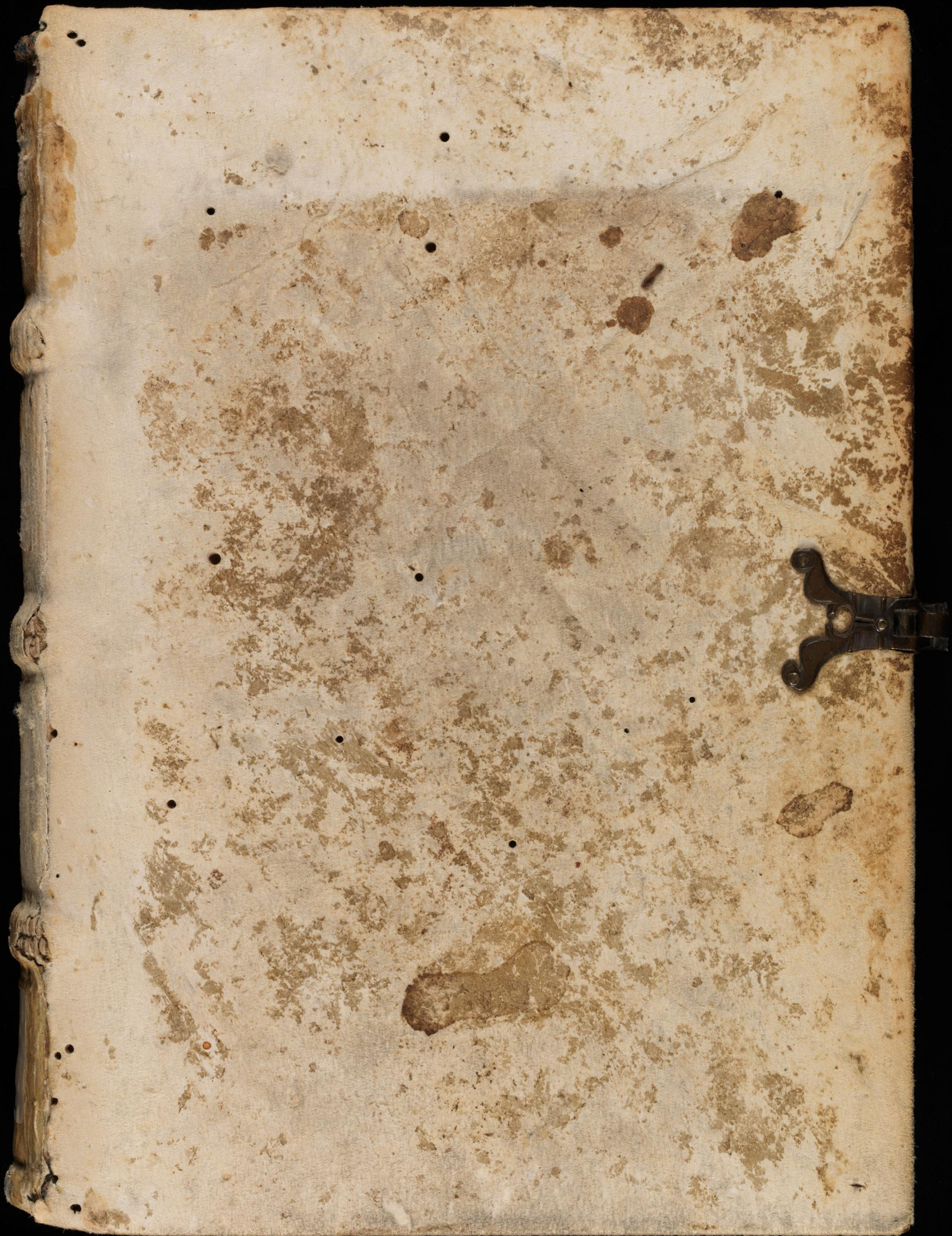
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

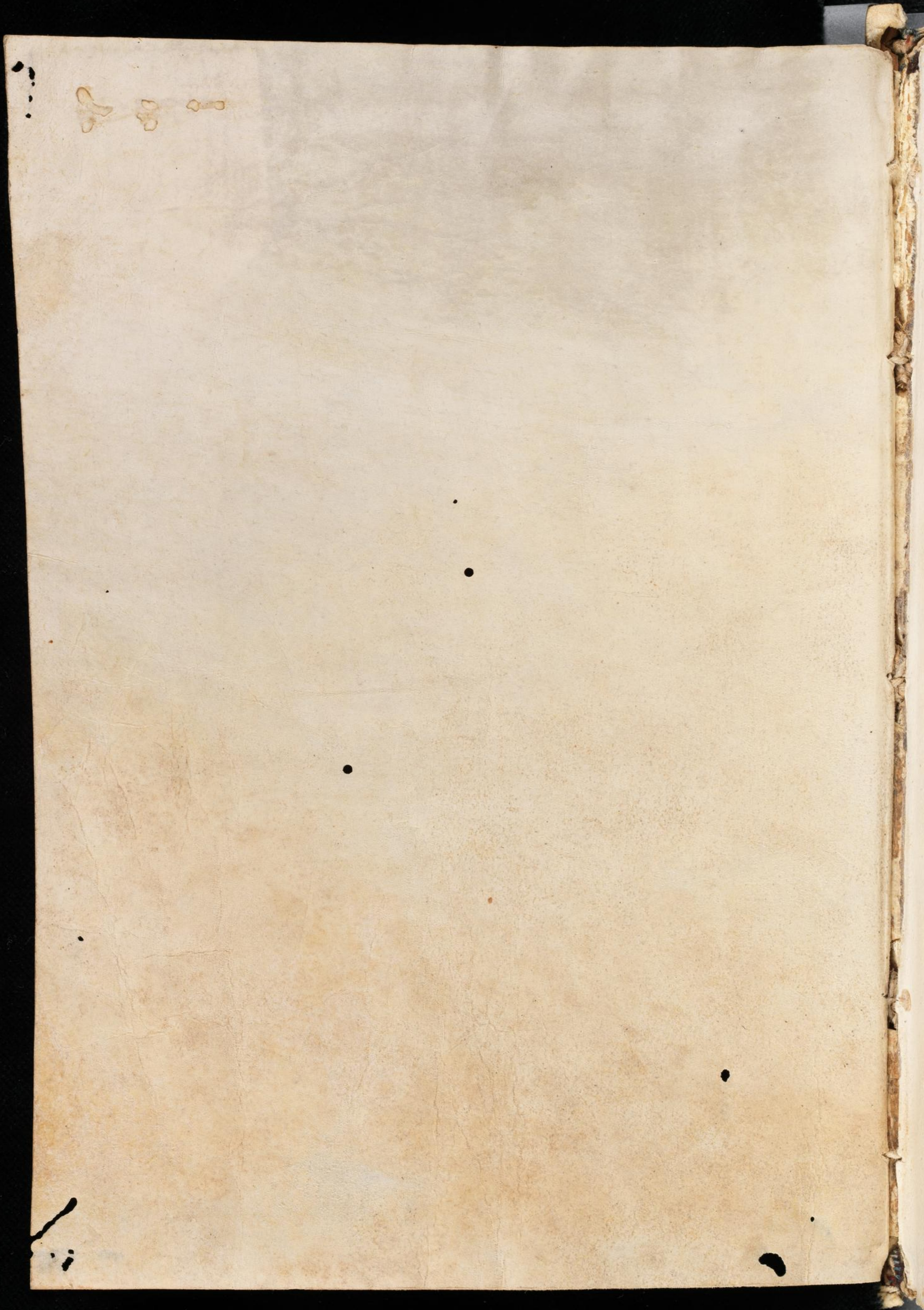
Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

X. C. VI. 12.

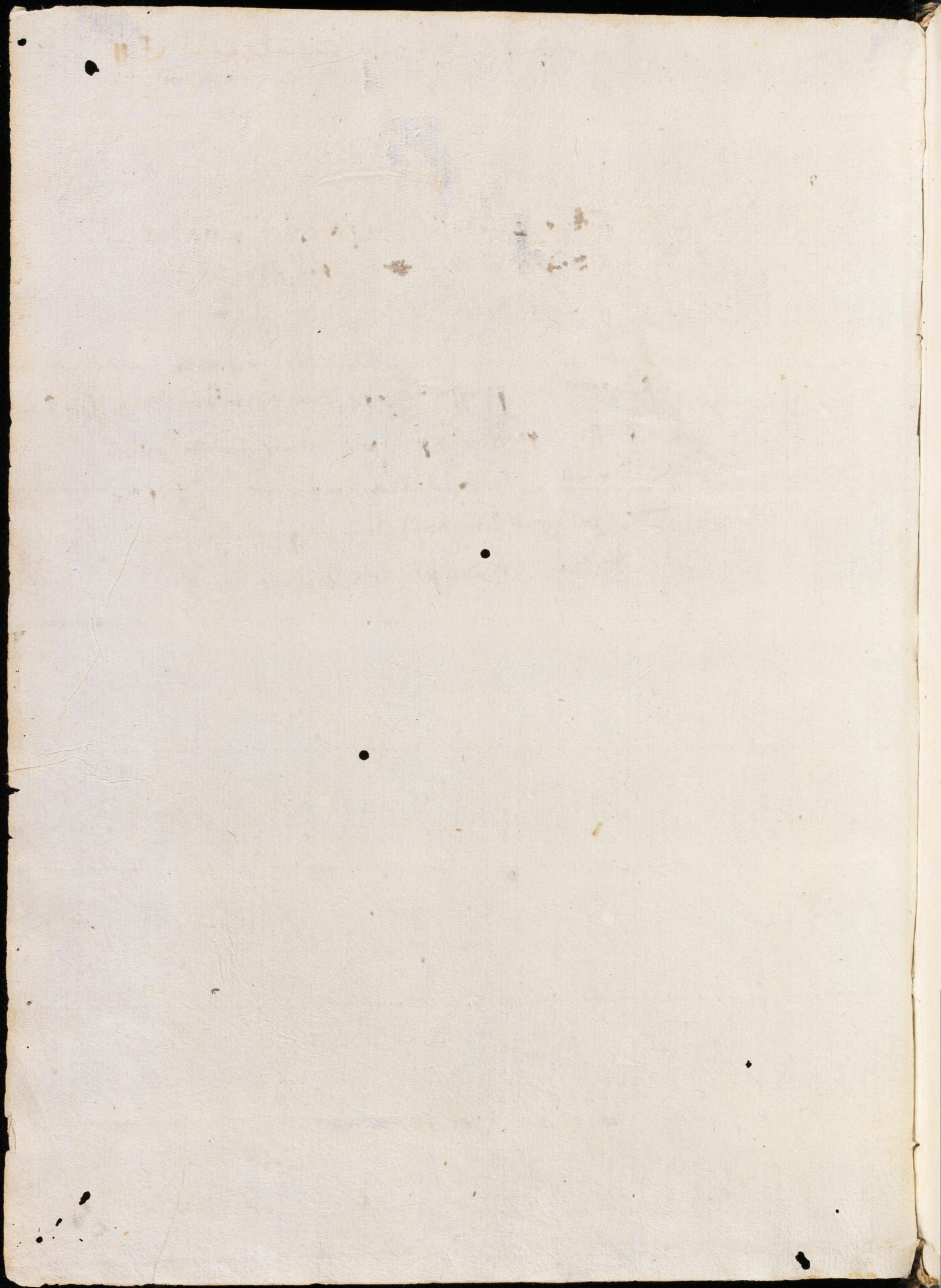
Catalog

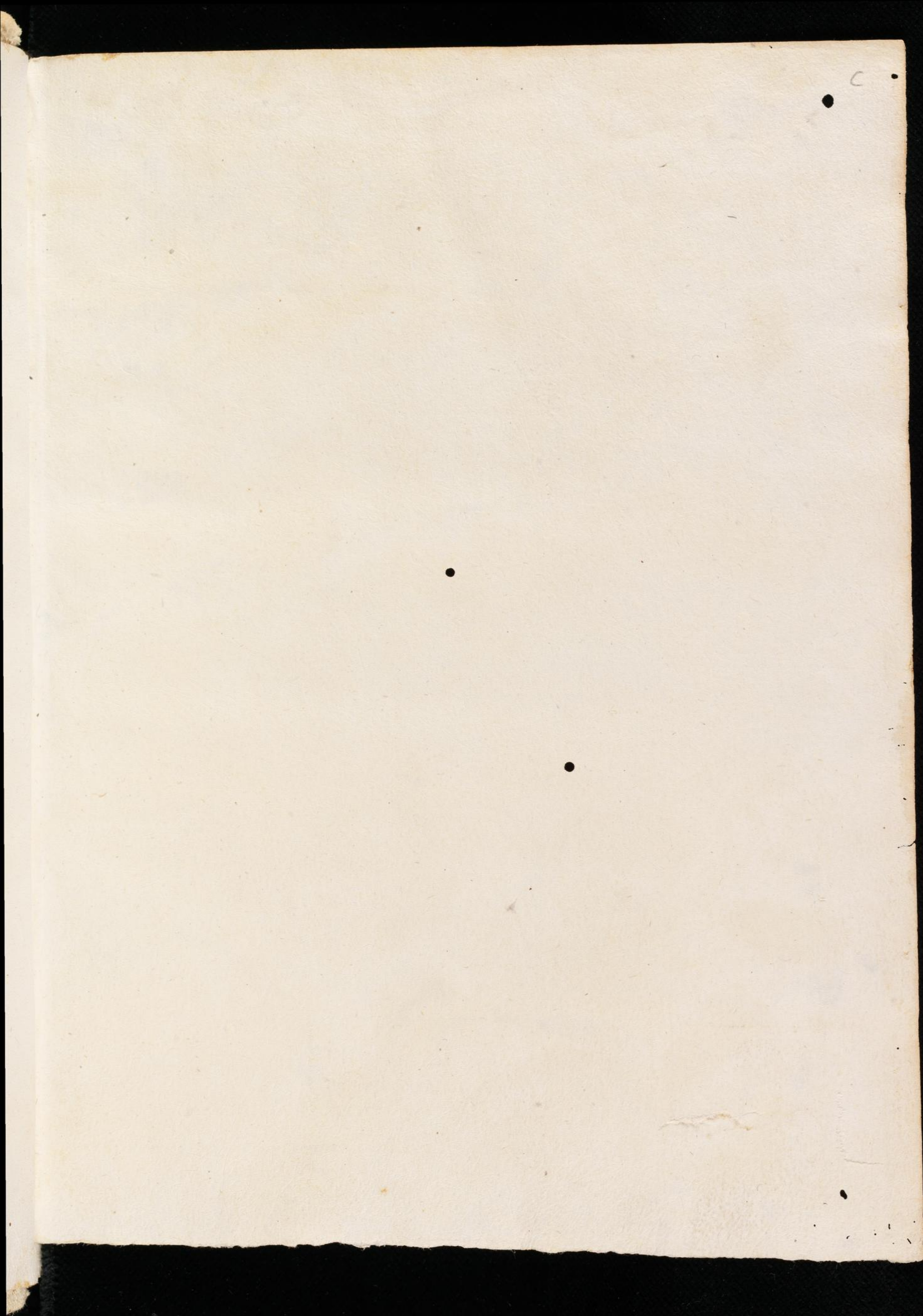

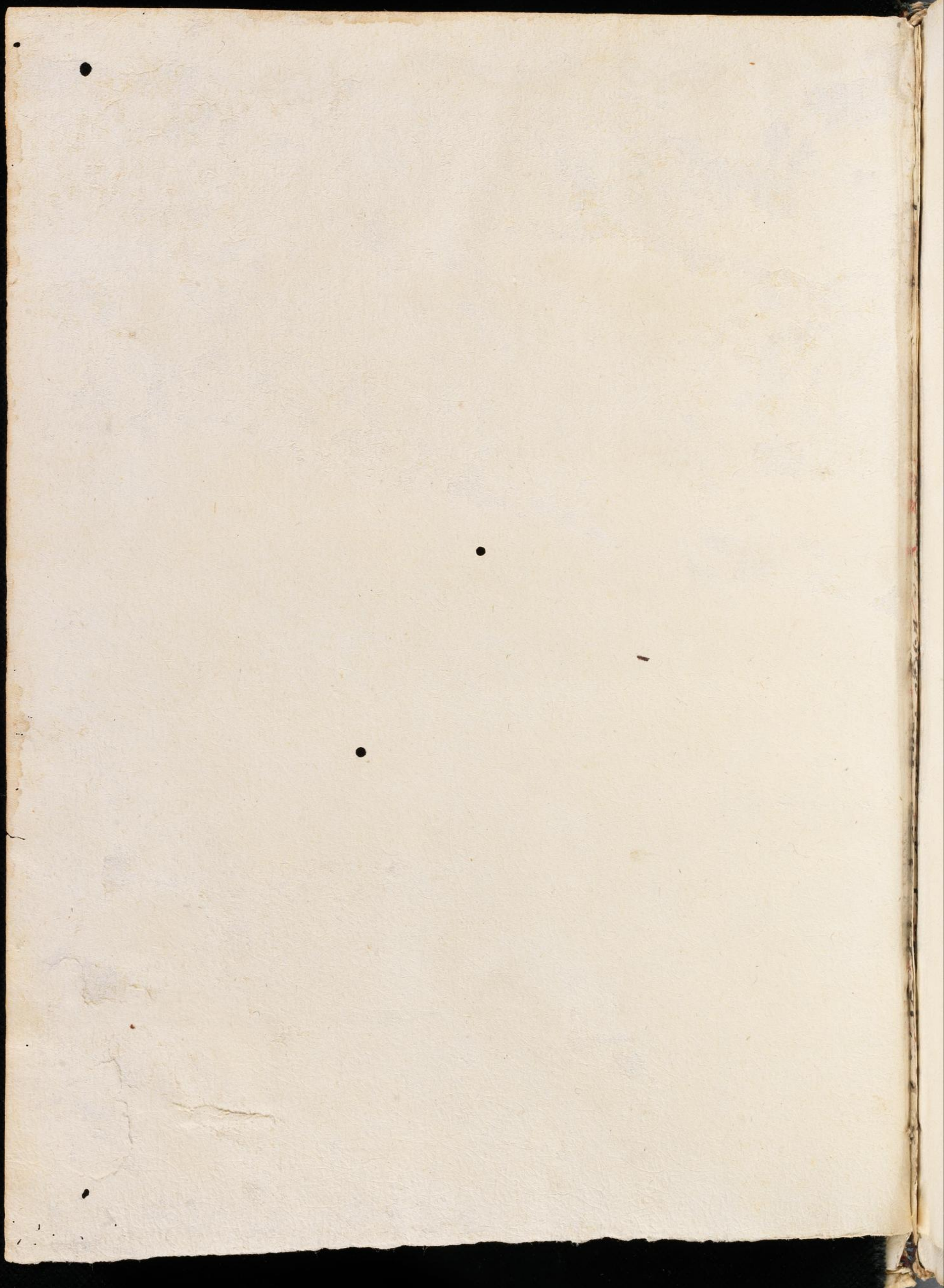

Liber Cartusien In Baptea pueniens.
a d. Johane de lapide gfre nro rñ Et
glinent In eo /

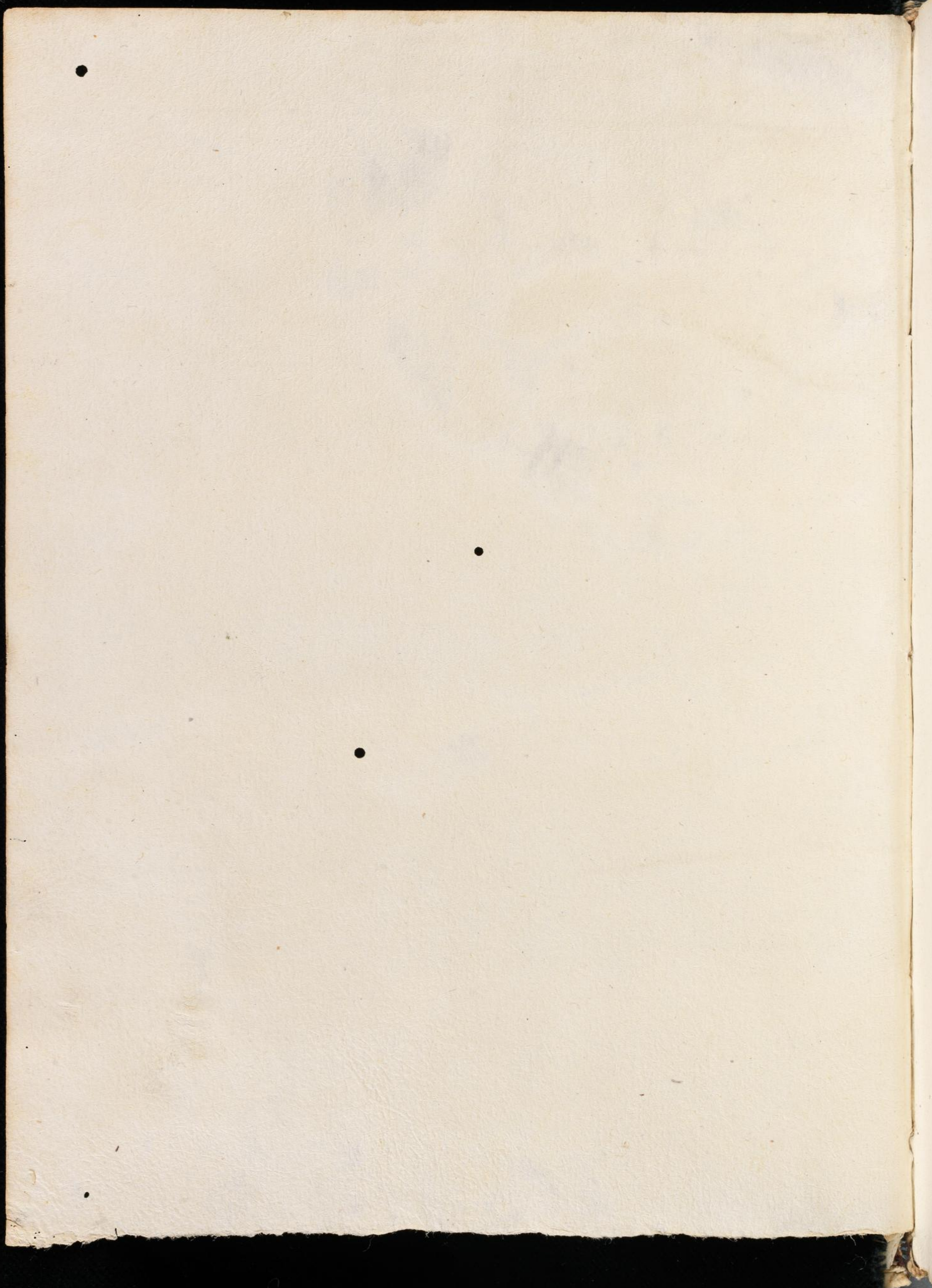
- Sermo de passione xpi docti northi d' Aquisgrt
- Historia passiois xpi ex quatuor gredit collata
- Dives 2 alia remedia gr temptanoz In fide
- Dialogus bñi Anselmi de passione xpi
- Bñhardus de planctu marie

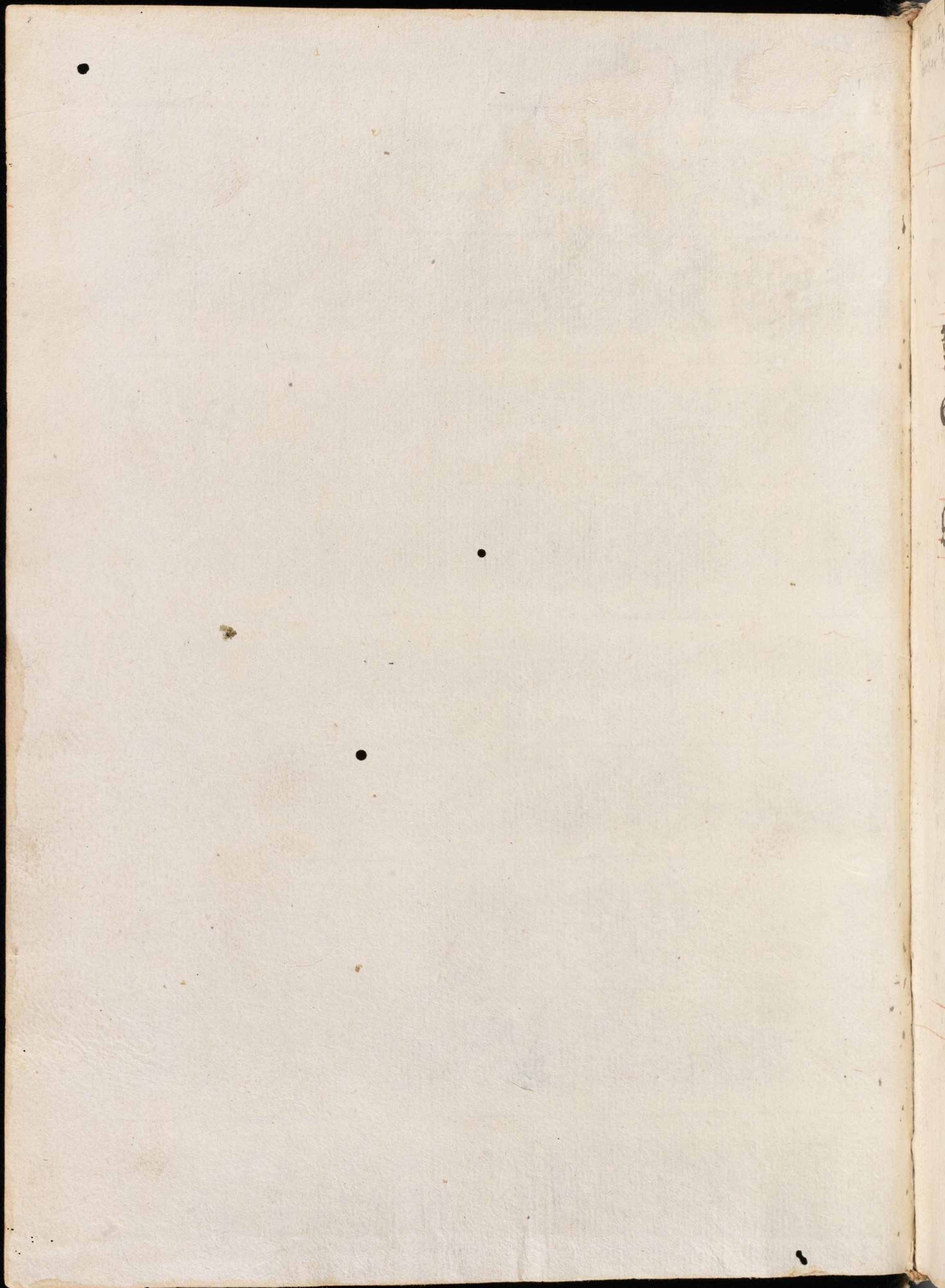

d

f. Hain 15444 a: wohl 2.
Panzer 15444, 75

1.

De passione christi sermo
eximij sacre theologie do-
ctoris **G**uilelmi de Alquis
grano.

Vgl. Manuscript in F. P. IV. 1 f.

Sermo deuotissim⁹ ⁊ mg̃talis de passione dñi edit⁹ p̃ximū
sacre theologie doctoreꝝ Guilelmū rectoris de Alquisgrano. tunc
predicantē in Basilea. verū quidē morib⁹. rerū expientia. ac con-
templatiōe maximū ⁊ ad instantiā excellētissimi doctoris Guiler-
mi de Rupeforti Cancellarij regis francie ingenij ⁊ sc̃imonie
non minoris impressus vt versus docent subscripsi.

Quid iuuat infelix Guilelmos carpere binos

Non tua crede mihi tela nec arma timent

Mandato alterius nostrū premit v:bs Basilea

Diuino ingenio condidit alter opus

Esum tradidit volun-
tati eoz **Lu. xiiij.** Sentētiat **Job. xix.** ⁊ ba ista
sunt charissimi illi⁹ nō tam corpū q̃ aiarū medi-
ci beati **Luce euāgeliste.** cui⁹ laus est in euāgelio
per oēs ecclesias. quib⁹ breuissime quidē sed com-
pendiosissime passiōis dñice amaritudinē. iudi-
cis malignitatē. iudeoz iurozē. si litterā attēdim⁹ exp̃sit. Si vō
in altū rete ducto mysteriū req̃rim⁹. paterne bonitatis. ineffabilē
charitatem. variā q̃z passiōis traditi nobis filij efficaciam cōprehen-
dit. **A**ssumpta q̃z sūt thematizalit ī caput vtrūq̃z dicēdoꝝ de eius-
dem dñi n̄i iesu christi amarissima passiōe quā hogierna die pro
būani generis redemptiōe dignat⁹ est misericordit⁹ sustinere. his
enī dñi crucifixio ⁊ vniuersa eius afflictio quā pro pctōrib⁹ tre-
mentū pctōꝝ bestiariū crudelissime volūtati tradit⁹. pari dignat⁹
tus est designat⁹. qua vt **Leo ait.** **N**ihil mirabili⁹. nihilq̃ sublimi-
us inter oīa opa m̄ie dei que ab initio saluti sunt impēla mortali-
um repitur. huic enī sacramēto vniuersa p̃cedētū seculoz myste-
ria seruiērūt. in historijs. in p̃phetis. in legalib⁹ cerimonijs ⁊ sa-
crificijs ipsum deniq̃ exhibiti omī ipe christianoz aīas exercet
neq̃ vllū christiane religiōis officiū est. quo nō mūdi recōciliatio
bac saluifera passiōe p̃quisita celebret. Sed nec vllius rei ph̃ia

mentib⁹ christianoz ita quō dñice passiōis mysteriū imprimēda
est. postq³ brissim⁹ paulus qui in legis peritiā floruit. abundanti⁹
emulato⁹ existēs paternarū traditionū **Gal. i.** qui deinceps ma⁹
gnitudine reuelationū sublimat⁹ et in tertū celū rapt⁹ audiuit ar⁹
chana q³ nō licet hoī loq⁹. **ii. Corinth. xij.** Inter corinthios tñ p⁹si⁹
tur⁹ nō aliud iudicauit se scire nisi iesum chri⁹stū et hūc crucifixū
i. Corinth. ii. Cui p⁹sonat illud brī **Bern. ser. xliij.** super canica.
Hec mea sublimior interim p⁹bīa scire iesuz et hūc crucifixū. **Nō**
regrō sicut spōsa vbi cubat vbi pascit ī meridie quē intueor salua
torem in cruce. hec meditari dixi sapiāz in ipso p⁹fectionē iusticie
p⁹stitui. plenitudinē scie diuitias salutis copias meritorū. **Que**
q³uis meditātiō animū relinq⁹re nō debēt. hodierna mī die q³ sal
uatorē n⁹m iudeoz volūtari ad crucis morn⁹sq³ suppliciū ab im⁹
pio iudice pilato traditū sancta recolit ecclesia deuoti⁹ nobis sūe
et gran⁹ cordeq³ cōpūctiore recolēda. **Pōt** aut⁹ sacratissimā pas
sionē hāc q³duplici⁹ aīa deuotiōi dedita contēplari in ordine ad
q³ttuor effect⁹ in mēte diligēter meditātiō p⁹seq⁹ntes. **Pōt** siq³dez
p⁹siderari q³tū ad seipsaz q³tū ad modū q³tū ad cām q³tū ad fructū
In passiōe dñi q³tū ad seipsaz p⁹siderata occurrit marīa amaritu
do: Et iō est cōpūctiua ad cōpassionē. In cā mōstrat inaudita di
lectio. et iō est inflāmariua ad amorē. In mō relucet p⁹fecta v⁹tu
tum exēplatio. et iō illuminatiua ē ad imitationē. In fructu nūer
ratur plena p⁹ditoz restauratio. et iō est p⁹solatiua ad desolatorum
erectionē. **P**rimo mō p⁹uidebat eā **Diēre.** cū in p⁹sona dñi dixit.
Dedi dilectā aīam in man⁹ inimici eius facta ē mibi hereditas
mea q³si leo in silua. dedit q³ me vocē eiusdem. **xij. et Lxxv. i.** **O**
vos oēs q³ trāsitis p⁹ viā attēdite et videte si ē dolor sicut dolor me
us. Secūdo mō p⁹siderat eā ille q³ cruci astitit dilect⁹ dñō disci
pulus **Iohānes** cū ait. **In hoc cognouim⁹ charitatē dei q³ ille p⁹**
nobis aīaz suā posuit. i. Ioh. iij. et. iij. ca. **Nos diligam⁹ q³ p⁹ri**
or dilexit nos et misit filiū suū p⁹piciationē pro p⁹ctis n⁹ris. **Tertio**
mō v⁹ter ap⁹loz **Petr⁹** eā meditabat⁹ meditādōq³ nobis cōmēda
uit. cū dixit. **Chri⁹st⁹ passus ē p⁹ nobis. nobis relinquit exēplū v⁹**

sequamur vestigia eius. i. **Pet. ij.** Quarto modo cordi suo inscrip-
sit ea vas electiois doctor gentium **Paulus** cum inquit. **Sibi** autem
absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi **Gal. vi.** Addit eccle-
sia. In quo est salus vita et resurrectio nostra. per quem saluari et libe-
rati sumus. quia concupiscit patri per eum reconciliari omnia in ipso pacificans
per sanguinem crucis eius. siue que in terris siue que in celis sunt.
Coloss. i. hec quatuor simul complectitur. **Bern. ser. de sacramen-**
to eucharistie. **Nos** inquit christi opus sine exemplo. gratia sine
merito. humilitas sine modo. donum sine precio. **Primus** respicit
passionis acerbiter. **Secundum** immerita dei charitatem. **Tertium** imi-
tabilem exemplaritatem. **Quartum** multiplicem fecunditatem. **Applica** si
placet. Et quis charissimi fratres omnes praetores quatuor modos perficiat.
diligenter dominicam passionem meditando pertractare ut sic concupiscat
gaudium. inflammetur. illuminetur. pascatur. quia tamen ad multa simul eque
intendere non possumus. dicente poeta. **Pluribus** intentis minor est ad
singula sensus. Ideo quilibet illi modo plus inserviat. quam se magis
iuvari et a defectibus suis purgari. amplius percipiscit. unde si durus
es et quasi insensibilis ad devotionem in primo modo diligenter exercita-
re et devotaberis. Si frigidus es et levis secundo modo insisteris in-
flamaberis. Si ebes es et stolidus tertio modo te instruendo illu-
minat. Si tristis es et desolatus. quartus modo te consolatur et letificat.
Nos vero quia multa simul eodemque sermone percurrere non valemus. ut
vult **Chrysostomus. omel. v. super Mattheum.** Pro nunc primo modo operam da-
bimus ut in recitanda dominice passionis historia quantum concesserit
ipse qui passus est austeritatem atque passionis rigorem declarabi-
mus quia huiusmodi consideratio fundamentum est ceterorum. Non enim pa-
tientis satis charitatem exemplaritatem et fructus magnitudinem attē-
dere poterit. qui ipsius passionis amaritudinem non recognoscit. Et
nisi cordis nostri duritia appellatur et concupiscit liquefiat ineptum
erit ad ceteros procedere considerandum modos. Hanc autem duri-
tiam nihil ita sicut amaritudo passionis attente considerata mollescit.
Sicut ait be. **Bernardus.** Ascendit christus in altum ut ab omnibus
videretur. alta voce clamavit ut ab omnibus audiretur. clamori fletus

admixuit ut homo compateretur qui ad hanc vocem non concu-
ritur terra grauior est petra durior. sepulcro fedior. Cupientib?
itaq; nobis oculo deuote consolationis crucem domini iesu vi-
dere. et iuxta eam pia compassione affici exeundum est nobis per
affectuum elongationem a terra hierusalem vbi frequentia terre-
norum hominum habitat vbi delicie et pompe seculi lasciuunt q;
niam non inuenietur christus per passionem crucifixus in terra
suauiter vuentium. Sic enim apostolus hortatur **Heb. xij.**
Ereamus inquit ad eum extra castra improperium eius porra-
tes. Eundemq; est in eum. qui dicitur caluarie locus. In locum
scilicet caluicij et mortificationis carnis. In locum gemitus et me-
roris vbi mentis contuitu conspiciamus salutiferam crucem que
pertulit precium nostre redemptionis. ut dominum iesum quem
impius iudex tradidit voluntati nequissime iudeorum ad igno-
miniosissimam mortem crucis nostre voluntati sibi fideliter com-
panti tradere dignetur pater celestis ad plenitudinem perpet-
ue consolationis. Inueniemus autem si exiuerimus gloriosam
Mariam virginem benedictam dei matrem. cuius hodie animam
compassionis gladius pertransiuit dum iuxta crucem stabat do-
lores et languores vnigeniti conspiciens que ut nobis aditum ad
eundem pro nobis crucifixum spiritumq; compunctionis impe-
tret que ut profluentes educat lachrymas de cordium nostrorum
duritia. Imploremus vna cum filio dicentes mente deuota ora-
tionem dñi cam cum salutatione angelica.

Iesum tradidit volūta-
ti eorum. **B**eatus euangelista **L**ucas qui idcirco in
Ezechielis visione per vitulum significatur quoniā
christi sacrificiū quo in cruce pro nobis immolatus est quod per
vituli holocaustum figurabatur. ut tangit apostolus ad **Heb. ix.**
Clarus descripsit volens breui compendio passionis christi mlti-
plicitatē et amaritudinem inauditam exprimere ait. **I**esum tra-
didit haud dubium quin **P**ilatus voluntati eorum crudelium

felicitet iudeoꝝ non satis visum est dicere cuꝝ **M**atth. et **M**ar. et
Johan. tradidit eis **J**esum flagellis cesum. vt crucifigeret. **S**
magis aliquid dixit. tradidit volũtati eoꝝ. vt ne dñ crucifigeret
sed omnẽ crudelitatis sue rabiẽ in eũ retorquentes oẽm volun
tatis seuissime furoꝛẽ ac sanguinariã sitim innocentis dñi sang
uine opprobrijs pumelijs blasphemijs infamia exq̃sitisq; tormẽ
tis et afflictionib; omnisfariã sariarẽt. **I**nauditã a seculo crude
litate nũq; aliquĩ patrie proditor. ciuiũ depopulator latro publi
cus in fratres sicarius parentũ interemptor aut q̃trumlibet faci
norosus ita suis inimicis a iudice traditus legitur vt oẽm sue in
uidie in eũ acuerent stimuluꝝ. **S**ed quos lex extremo interemi.
Iubet supplicio modũ etiã interemptiõis atq; supplicij statuit.
vt quos per iusticiã viuere non licet saltẽ in occisionis modo de
terminato oĩa ostendant et nũq; iusticia a mĩa sine qua non iusti
cia sed crudelitas dicenda est separetur. **Q**uod etiã in ipsis latro
nibus cũ dño crucifixis actũ foꝛe comprobãt. **N**on enim de latro
nibus legitur q̃ suas baiularũt cruceꝝ q̃ flagellati q̃ spinis coro
nati q̃ iam crucifixi blasphemijs et irrisiõib; illusi q̃ felle et ace
to potati fuerint et cetera hĩmõĩ. **S**olus innocens dñs cui etiaꝝ
iple iudex traditor et crucifixoꝛes pariter innocẽtie phibet testioꝛ
niũ ne dñ crucifigi iuberetur sed ipsis suis penis modus nullus co
hibetur qm̃ rabidoꝝ canũ volũtati discerpẽdus exponit hinc enĩ
alius apprehẽdit alius ligat alius exclamat alius impellit alius
spinis coronat alius purpura vestit alius barũdinẽ pro sceptro i
manu ponit alius furiose barũdinẽ exceptã in venerabile eius
caput pcutit. alius aspuit alius illudit alius a lapis cedit alius co
lopbis imperit alius velat alius subsanãdo vt regẽ salutat alius
crucẽ imponit alius trahit alius nudat alius fossis manibus et pe
dibus cruci affligit alius erigit alius erectũ blasphemat ali; fel
le et aceto potat. **S**ic mille talib; iniurijs oẽm volũtatẽ suam in
humaniter explent nec viuo parcere norunt nec mortuo cũ etiã
iam expiratum transfigũt. **C**oncurrũt oẽs ferociter ad puniendũ
Nemo eũ agnoscit ad cõpatiẽdũ. **S**ic olim pphẽtazũ fuerat p

regiū prophetam in persona contemti dñi ps. xxi. sic dicentis.
Ego sum vermis non homo opprobriū hominū ⁊ abiectio plebis.
Omnes videntes me deriserunt me locuti sunt labijs ⁊ moue-
runt caput. Factum est cor meum tanq̃ cera liquecens in me-
dio ventris mei. Aruit tanq̃ testa virtus mea. et lingua mea ad-
hesit faucibus meis. ⁊ in puluerem mortis deduxisti me. Quo-
niam circumdederunt me canes multi ⁊ concilium malignan-
tium obsedit me. Foderunt manus meas ⁊ pedes meos di-
numerauerunt omnia ossa mea. Ipsi vō p̃siderauerunt ⁊ inspe-
xerunt me. Diuiserunt sibi vestimenta mea. ⁊ super vestem me-
am miserunt sortem. Et in ps. lix. Multiplicati sunt super capilo-
los capitis mei qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui per-
secuti sunt me inimici mei iniuste que non rapui tunc exoluebā.
Quoniam p̃pter te sustinui opprobriū operuit p̃fusio faciem me-
am. Extraneus factus sum fratribus meis ⁊ peregrin⁹ filijs ma-
tris mee. Aduersum me loquebant̃ qui sedebant in porta ⁊ i me
psallebant qui bibebant vinū. Et sustinui qui simul p̃tristaretur
et non fuit qui consolaret̃ ⁊ non inueni. Et dederunt in escā me-
am fel ⁊ in siti mea potauerunt me aceto. becomnia ⁊ similia.
Crudelissimarū voluntatum opera neq̃ breuius neq̃ efficacius
comprehendi poterant q̃ verbis euangeliste dicētis. Jesum tra-
didit voluntati eorum.

Sed nunc iuxta historiā
que generaliter premissa sunt. per singula videamus
Vestrum erit non verborū compositionē flebiles ex-
pectare. sed rem ipsam compuncto corde animaduvertere que si
duritiam cordis emollire non valebit frustra verbis mulcet̃ af-
fectus. Non enim in humane sapientie persuasionib⁹ ⁊ verbis ē
fides nostra. Sed in virtute dei. i. Corinth. ii. In recitatione hi-
storie ea solum que passionis amaritudinē ostendunt considera-
bimus dimittentes doctrinas fidei ⁊ morum ⁊ fructus passionis
articulos consequentes. **P**rosequendo autem statui. **P**rimo

historiam additis his que acerbitatem passionis declarant recitare. Secundo pro eorum facilioze memoria. per modum summarum recapitulare. Tercio finis thematis verbulum pauca exhortando subinferre. vltima duo membra breuia. primi membri plenitudinem compensabunt. Historiam itaque incipiendo ab his que dominus post cenam nouissimam passus est. Diuido finis tria que acerbitatem passionis principaliter intulere. Primum est interior afflictio. passionem exteriori precurrentis. Secundum corporalis et exterior attritio. ex iudaica persecutione consequens. Tercium crudelis percussio per manus gentilium passionem consummans. Et hec tria recte correspondent triplici traditioni. qua christus traditus est voluntari inimicorum ad sufficientiam acerbissime passionis. Traditus est a summa trinitate. patre. scilicet finis illud **Roma. viij.** Proprio filio non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum. A seipso finis illud. **i. Pet. ij.** Tradidit autem iudicanti se iniuste. Et spiritu quoque sancto qui et ipse per os pontificis prenunciavit. quia expedit christum mori pro populo **Ioh. 11.** Traditus est secundo a iuda iudeis insultantibus. Traditus tertio a **Pilato** ministris crucifigentibus. **P**rima traditio que seipsum tradidit in eo maxime apparuit quia priusque foris affligeret inimicus seipsum intus tradidit vehementissimis tristitibus et doloribus. Ad primi manifestationem ait **Iohan.** Egressus iesus trans torrentem cedron. ibat finis consuetudinem in montem oliuarum. Egressus inque de grandi cenaculo. de ciuitate hierusalem dominus iesus mundi redemptor. **L**ena illa sacratissima facta. in qua seipsum discipulis suis in cibum admirabili sacramento tradidit memoriale reparantis passionis. arram consummate dilectionis pignus future beatitudinis. Expleto denique consolatorio sermone. quo pusillum discipulorum gregem quem elegit fouit. in finem usque dilexit pastor bonus paterne consolatur instruxit cautos rediit contra imminentem eorum perturbationem longe magis pro eis quam pro seipso sollicitus. Secundo etiam petrum se negaturum prophetice ausauit presumptionemque audacem qua de se confusus **vsq.**

ad carcerem et mortem. dominum nullo pacto derelicturum. Spon-
derat compescuit. Sed et traditorem suum cibationis preciosissimi
corporis sui beneficio dulci alloquio quantum in se fuit dolore timo-
re et pudore. ut lyra ait super **Matth.** Retraxit ac concepti sceleris
immanitatem predicendo terruit. **Hymno** quoque dicto egres-
sus venit in villam gethsemani in pedemontis oliuari in cuius
fine erat hortus. Secuti sunt eum autem discipuli eius unde-
cim scilicet iam filius perditionis abierat. ad verbum christi quod
facis fac citius. iam ad consummationem sceleris ad assignationem
vendite mentis. ad acquisitionem vilissime mercedis. ferocem
armatorum cohortem congregaturus. Secuti autem sunt eum
mesto corde pauentes et tremuli scientes verba quibus se in ipsa
nocte cum iniquis deputandum magister veritatis predixerat re-
tractari non posse. sed nec illa quibus percussio pastore ipsos tamquam
ovis gregis dispergendos significavit. Unde testatur christus
Johan. xvi. Tristitia implebit cor vestrum. Sed ego veritatem
dico vobis expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero pa-
racytus non veniet ad vos. Si autem **et c.** Secuti ergo sunt eum
quasi ultimum vale prestantes de cetero eum socialiter affectuose
et familiariter nunquam in carne associaturi. quanto ab eo fugituri qui
tamen omnis tristitia in primum pastorem patrem et magistrum
defensoremque fidelissimum redundabat. Intrauit cum eis itaque
hortum. quem et Judas impiissimus sciebat. quoniam frequen-
ter conuenerat Jesus illic cum discipulis suis. Quia enim **Ju-**
das sciebat ideo intrauit ut sic se sua sponte pro nobis passurum
significaret. dum locum proditori cognitum capioni aptum non
vitaret. Intrante autem domino cum discipulis suis hortum. circa
principium hortus octo discipulis suis dixit. Sedere hic. donec
vadam illic et orem. Sedete inquit. non moueamini. sicut non loco
ita nec mente. **Hylari?** Iussit eos sedere. et paulisper expectare re-
deuntem donec pro cunctis dominus solus oret. quia eius oratio
omnium nostrum est redemptio eisque ibi derelictis processit. assum-
pto **Petro** et duobus filiis zebedei. Ecce passionis domine princi-

pium non a domino sed ab eis orditur pro quibus pati venerat.
quis ponderare satis potest quantum verbum hoc quo disci-
pulos illos quos tenerrime dilexit. et pre cunctis vasti orbis mor-
talibus elegit. velut in gremio suo fuit tam dulci colloquio in-
struxit tanquam ultimo ad ipsos pro patria se licenciauit prenoscentis
quia qui in omnibus temptationibus secum permanserant. ut ip-
se ait **Luce. xxi.** Jam ab eo dispergendi erant iam sua passioe sca-
dalizandi iam sua morte lauciandi quantum inquit verbum hoc.
cor illud amerosissimum vulnerando contristavit. **Luna** nostra
dura corda in amicorum nostrorum separatione usque ad lachry-
marum flumina liquefiant. **Hinc** salus et redemptio mundi an-
gelorum leticia cepit bellum durissimum acerbissime passionis
agere. **Et** ut omnino se voluntarie pro nobis satisfacere magis
quam satis pati demonstraret. non prius ab alijs affligi quam a seipso af-
flictionem voluit assumere. **Prius** enim quam aduersarius manum
sacrilegam iniceret. cum adhuc cum suis discipulis consisteret.
cepit contristari et mestus esse. pauere et tedere. **Novit** dominus
futuros hereticos qui de suo sensu habundantes dicturi essent
eum non vere passum sed duntaxat passionis dolorisque imagi-
nem pertulisse ut mentitus est **Impius** manicheus corpus chri-
sti fantasticum et non esse verum somnians. **Et** per consequens
nec dolorem passionemue sensisse. ut rigit **Rabanus** sup **Mat-**
theum et **Marcum** distinctione. xv. terrij libri. ut ergo cunctis
futuris seculis declararet se non fantasticum sed vere pro nobis do-
luisse. acerbissimam quoque passionem pro nobis subisse. **Sic** olim
propheta dixerat. **Vere** languores nostros ipse tulit. et dolores
nostros ipse portavit. **Esaie. liij.** Evidentissimis ostendit signis
tristitia scilicet et pauore prolixa oratione ac sanguineo sudore.
De quo **Augustinus** exponens verbum illud prophete in per-
sona domini loquentis. **Repleta** est malis anima mea ait. non
vitijs et peccatis sed humanis malis. scilicet doloribus repleta
fuit anima mea. **Et** **Ambrosius** libro tertio de trinitate. **Ut** ho-
mo turbatur. ut homo flet. ut homo crucifigitur non turbatur

eius diuinitas sed turbatur anima scdm humane fragilitatis as-
sumptionem nam qui suscepit animam . suscepit etiam anime
passionem. Et super **Lucam**. **M**inus contulerat mihi si non me
um suscepisset affectum. **C**onfidenter tristitiam nomio quia cru-
cem pdico. neq; eni spz incarnationis suscepit sz vitatē. **D**ebuit
ergo dolorem suscipere vt vinceret tristitiam nō excluderet neq;
eni habent fortitudinis laudem. qui stuporem magis vulneruz
tulerint q̄ dolorem. **A**bsit autem a cordibus fidelium ceca qua-
dam pietate suspicari eternam veritatem que fallere nescit ali-
quid specietenus confinxisse z foris quicq; apparuisse cui nō sub-
esset veritas. **S**ed quicquid referentib; lacris scriptorib; de ve-
ritatis verbo legitis vel auditis hoc cernissime cognoscite . qz ni-
hil apparentie mixtum sed minus euangelistaz assecutum fuisse
sermonibus q̄ veritas in existat rebus. quia non tante dici pote-
rant mysteria christi q̄ta fuere in veritate. sicut testatur **Joh** . ca.
vlti. sui euangelij. **D**e hoc beatus **Hierony**. in explanatione fir-
mita ait. **H**os ita dicimus hominē passibilē a dei filio susceptū
vt deitas impassibilis permaneret. passus est eni filius dei nō pu-
tatiue sed vere omnia que scriptura testatur. sed fm illud qd pa-
ti poterat. scilicet fm substantiam assumptam. **M**ulta ad idem al-
legat magister sententiarū dis. xv. li. iij. **C**erte ergo dñs tristatus
est. **D**e quo dicit **Matth**. et **Mar**. **C**epit contristari z mestus
esse. pauere z tedere. **V**igilanter dicit. **C**epit huiusmodi tristiti-
am qua vt sequatur vsq; ad mortem tristatus est. non prius per-
tulit sed nunc vicinante eius morte volens suscepit. **Q**uo eoruz
arguitur temeritas qui scriptis z verbis asserunt christum ab in-
stanti conceptionis equali acerbitate oia perculisse in anima que
passus est in cruce vel agonia. **I**mo omnes dolores z acerbiores
q̄ omnes homines simul ab initio seculi vsq; ad eius psumma-
tionem. imo q̄ in purgatorio existentes aut damnari. **Q**uod ap-
te reprobat bñs **Tho**. in. iij. pte. q. xlvj. ar. vi. **Q**uāuis eni ab in-
itio pceptionis nouit in xbo vel p sciētā infusāz oēs future passio-
nis amaritudines. noluit tñ vt redūdarēt i sensualitatē ad cāduz

experimentalē doloris aut tristitię sensum quomodo factum est
dum esset in agonia. Sic nec voluit beatitudinem mentis sue
redundare in vires anime inferiores aut corpus passibile. Scilicet
tum enī et sine ratione dictū est christū per totum vite sue decur-
sum nunquā gaudium aut experimentalē consolatione letatum. sed mi-
scuit leta tristib⁹. Sicut enī puer et infans fleuit ita lugendo bea-
ta vbera consolabatur et arridenti matri blandus erat. non enī perdi-
dit gustū ciborum aut tactum suauitū sed nunquā ad viciū his usus ē
Contra sic dicentes ait cancellari⁹ parisiensis. Joh. de gersona in
epistola de susceptione humanitatis christi. Christus non habuit
ab instanti conceptione omnē illum dolorem usque ad instantis mor-
tis sue qualem pertulit in cruce. aut prius per decursum penalis
vite sue et oppositū scribēdo vel predicādo asserere. est temerariū
falsum et presumptuosum. Si enim eadem tristitia idem dolor ab
instante conceptionis anime aut sensib⁹ inbesset quō cepit trista-
ri et mestus esse. siquidem nemo quod prius fuerat incipit esse. Si-
militer et illud Luce. Et iesus proficiebat etate et sapientia non ali-
ter sicut cōmunē doctorū intelligentiā saluari posse videtur. nisi quod
experiebatur per assiduū clementū noticias nouas rerū et sicut no-
uas noticias sensitiuas. ita nouas delectationes et tristitias. Quā-
uis autem dñs non passus est omnē passionē sicut speciem. neque si-
militer damnatis qui in purgatorio existētib⁹. quorum passioni
nulla presentis temporis afflictio comparari potest. ut dicit Tho-
mas. iij. parte. q. xlvj. arti. vi. Tante tamen acerbioris tristitias.
dolores ac corporis afflictiones assumpsit quā nullus vnquā mor-
taliū sustinuit aut in presenti vita sustinebit ut verum sit verbū
sup Be. allegatū. Vos omēs qui transitis per viam attendi-
te et videte si est dolor similis si. et c. Assumpsit inq̃ non necessitas
sed pia voluntate in cuius vtriq̃ erat potestate tristari quando
voluit et letari. Ideo non dicit euangelista contristatus est scilicet
ab alio sed cepit contristari quasi ipse volens assumendo tri-
sticiam. principalior sibi fuit causa tristitię sicut vniuersę passio-
nis cui volenti vniuersa creata nihil aduersus inferre potuissent

Dum autem discipulis in terris tristitie signum exterius paucorum. scilicet ostendisset clarius id ipsum verbo significauit dicens. **T**ristis est anima mea usque ad mortem. tam extensiuē quam intensiuē. **N**icol. de lyra extensiuē quia durauit usque ad instantis mortis separationem. scilicet anime a corpore in cruce. Intensiuē vero quia maxima fuit quam homo in hac uita unquam habuit. Ideo pro id quod homini molestissimum in hac uita est et terribilissimum secundum philosophum morte. scilicet mensurat. quasi diceret. **T**ristis est anima mea usque ad mortem. id est. tam intensa est tristitia. quam esse potest in homine uiuo secundum **N**ico. de ly. **H**ec mirum quoniam ipsam totam christi animam secundum omnes eius potencias repleuit. sicut propheta predixit. **R**epleta est malis anima mea. glo. i. doloribus et penis. **R**epleta enim fuit anima christi tristitia et dolore. quantum ad omnes eius potencias tristitie et doloris capaces. **S**istamur pariter hic charissimi. ut agnoscere valeamus huius tristitie magnitudinem quam dominus pro nobis sustinens tam efficaciter verbo et signo demonstrauit. **P**ro cuius intellectu aduertendum quod potentia tristitie et doloris sicut et gaudij et delectationis capax est appetitus uel uoluntas large sumptio nomine. ut probat **S**co. diu. xv. li. iii. **E**st autem in christo triplex uoluntas diuina eadem. scilicet cum persona. **I**lla enim diuine essentie idempnitica et persequens una in tribus. **E**t secundum istam christus omnino nihil patiebatur nec doluit aut tristat e ut ex dictis patet. apud hanc enim uoluntatem que deus est non est transmutatio nec vicissitudinis obliuio **J**aco. i. **U**nde quotiens de christi passione tractandum est ita eam cogitemus ut diuina in eo natura ab omni passione liberrima cognoscamus. **H**inc ait beatus **L**eo in sermone de passione qui incipit **I**nter omnia. **I**n omnibus que ad dominum nostrum iesu christum pertinent passionem. **H**ec catholica fides tradit hec exigit ut in redemptorem nostrum. duas nouerimus peruenisse naturas et manentibus proprietatibus suis tantam faciam unitatem utriusque substantie ut nec inferat unitas confusione nec diminuit proprietates unionem. **A**liud est passibile aliud inuolabile etc. **A**lia est uoluntas humana rationalis. **T**ertia est humana sensitue partis que appetitus sensitius magis proprietur. **U**oluntas rationalis duplicatur secundum duplicem portionem rationis superiorem scilicet et inferiorem.

Portio superior dupliciter dicitur. quoniam multum stricte pro intellectu et voluntate ut respiciunt sola eterna. Et illo modo non potest portio superior voluntatis ordinare tristari quia talis tristitia ut dicit **Sco. dis. xv. li. iii.** Sequeretur ad nolle domini in se vel ad nolle aliquam perfectionem intrinsecam si inesset tale nolle a deo est inordinatum ut vix damnari illud habeant quia et si volunt deum esse iustum non tamen hoc ratione absolute volunt sed quia volunt effectum iusticie quem sentiunt et hoc non pertinet ad portionem superiorem illo modo sumptam. **Secundo modo** largi accipitur pro intellectu ut iudicat de quocunque secundum regulas eternas et pro voluntate ut vult quicquid referendo ad eterna. Ad hoc sonat **Aug. xij. de trini.** dicens. **Rationis pars superior** eternis rationibus conspiciendis vel consulendis adherescit. **Portio autem inferior** est de rebus temporalibus secundum virtutes politicas. **Partem** tamen voluntatum quilibet ordinare potest tristari et dolere verum tristitia proprie ad voluntatem rationis dolor ad sensitiuum pertinet appetitum. Est enim tristitia proprie secundum **Augusti. xiiij. de ciui. ca. xv.** Dissensio animi ab his rebus que a nobis volentibus accidunt. Dolor autem offensio anime ex carne et quedam ab eius passione dissensio. Est ergo proprie dolor passio appetitus sensitiui consequens perceptionem alicuius discoueniens corpori. Tristitia autem passio consequens in voluntate apprehensionem alicuius voliti. accipiuntur tamen sepe alterum pro altero. Videamus nunc que voluntatum in christo et respectu quarum tristatus sit atque doluit. ut sic doloris et tristicie imensitas aliquatenus cognoscatur. Potest autem aliquid esse volitum a voluntate rationis quadrupliciter ut declarat **Scorus** etiam secundum utramque portionem scilicet actu elicto libero. ut dicendo nolo te spici vel argui. Secundo actu elicto non simpliciter sed adconditionato ut proieccio mercium in mare propter periculum submersionis vitandum. Proieccio quidem illa simpliciter est volita quia non coactus ab extrinseco eijcit mercator. Sed est volita ex conditione quia ipsum in se esset nollet si alias periculum euadere posset. Tercio actu non elicto sed quadam naturali inclinatione tanquam

a sibi naturaliter discōuenienti sicut quelibet res naturaliter inclinatur ad sibi comodū et refugit aut resistit discōuenienti aut nociuo. Et sicut philosophus in .ii. de anima. et Boetius in .iiij. de consolatione philosophiae. **Q**uelibet res naturaliter appetit esse suā et permanentiā et hoc modo naturaliter voluntas vult salutem suam et persone cuius est. non inquantum potentia libera. sed inquantum natura quedam et non vult corruptionē siue lesionem suam aut persone non vult. id est. declinatur. **Q**uarto quoniam naturalem quandam adinuicē habent anime eiusdem potentie colligantiā potentia superior naturaliter refugit discōuenientiā potentiā inferiorum dum saltem illa apprehendit. **H**inc voluntas intellectiua naturaliter non vult. id est. declinatur ea que appetitui sensitiuo sunt tristitia aut discōuenientiā. dum talia per intellectū apprehendit. **S**i ergo accidit volūtū quorumque dictorum quattuor modorum dummodo ut sic deprehensus fuerit sequitur tristitia. **M**aior quidem si illud quod accidit fuerit simpliciter actu libere elicto volūtū que tamen tristitia variatur secundum intentionē actus volendi. ut magis voluta dum accidunt magis tristit. **M**inus voluta minus. quia que magis discōueniunt magis si accidunt contristant. voluntati autem ut libera est nihil est discōueniens nisi per volle. sicut nihil conueniens et placens nisi per velle. **S**imiliter quod est simpliciter volūtū. volūtū autem sub conditione si accidit contristat. **Q**uis enim dubitat matres modo genitos infantes secundum crudelissimū pharaonis edictum **E**xo. i. **N**on nisi cum dolore maximo in flumine proieciisse. **Q**uos tamen volentes proiecerunt simpliciter volentes ex conditione quoniam aliter cum infantibus interissent. **I**dem de proiectione meritiū preciosarū. **S**ic tertio et quarto modis qui propter iusticiam mori eligit. qui propter sanitatem incidi quod dolorosum est sensibus statuit nihilominus contristatur pro eo quod illa naturali obuiant voluntatis inclinationi. que ut natura appetit bonum comodū persone et propter naturalem rationis cum sensu colligantiā sensui et delectatur et contristatur naturaliter. **A**liohoc quomodo posset poni aliq̄ delectatio vel tristitatio surrepticia

precedere omnes actum liberum voluntatis verum illa tristitia
sic in voluntate ut naturaliter orta potest impediri per non con-
siderationem intellectus remitti vel vinci per oppositam delecta-
tionem consequentem intensum actum voluntatis. Idem obie-
ctum naturaliter disconueniens libere acceptantem. Late omnia
ista declarat Scotus ubi supra. Intenditur nihilominus tristitia.
si id quod euenit pluribus modis supradictis fuerit volitum per
hec ad propositum redeundo declarandum est. quoniam quolibet harum
voluntatum in christo vehementissime est contristata. Voluntas
quidem superioris portionis actu deliberato. de tribus potest
ordinate tritari ordine quodam. Primo de carentia fruitionis
respectu eterni obiecti. Secundo de peccato sui vel alterius
voluntatis. Tertio de alijs malis suo supposito disconuenientibus
vel alijs personis sibi dilectis. quia sicut superior portio large su-
pra. primo vult fruitionem dei. secundo iustitiam quamcumque ad
fruitionem ordinatam. et hoc vel in se vel in alio. tertio vult secundum
regulas eternas bona media et minima sibi et alijs in ordine ad
maxima ita habet velle respectu oppositorum et per consequens
tristitiam si accidunt. Quo ad primum istorum anima christi non
tristabatur. scilicet de carentia aut imperfectione fruitionis sue.
quia nunc illa sibi euenit perfectissime. siquidem etiam in morte
fruebatur portio illa in christo diuina essentia. Congruum namque
non erat ut ipse minus coniungeretur fruitiue per id quo alios
meruit fini coniungi. Ita nec de peccato proprio tristabatur. quoniam
peccatum non fecit. nec est inuentus dolus in ore eius. i.
Pet. ii. Et ad **Hebre. iii.** temptatum per omnia pro similitudi-
ne absque peccato. Tristabatur autem vehementer. secundum hanc por-
tionem superiorem pro peccatis omnium hominum. preteritorum.
presentium et futurorum. Siquidem pro omnibus satisfecit quantum
ad sufficientiam. unde ea quasi sibi ascribit per. verba delicto-
rum meorum. Habuit enim volitionem respectu omnium predi-
ctorum ut dei offensorum et contemptuum et tamen apprehendit ea
ut commissia vel committenda ne dum cognitione matutina in verbo

sed cognitione infusa qua etiam ut viator omnia nouit. preterita et futura clarius omnibus prophetis. quia spiritum recepit non ad mensuram in dono charitatis. sed in omnibus donis excellentissime sicut **Esaias** predixit. **Requiescet super eum spiritus domini. spiritus sapientie et intellectus eius. eiusdem. xvij.** Ideo ex premissis sequebatur tristitia. **Affuit** autem hec tristitia maxima inter omnes tristitias huius vite. **Excessit** namque omnem dolorem cuiuslibet contriti inestimabilis huiusmodi tristitia in christo. **Tum primo.** quia pro peccatis totius mundi tristabatur que innumerabiliter plura fuerunt quam peccata cuiuscunque contriti. **Hic per Esaiam. c. liij.** dicitur. **Omnes quasi oues errauimus. unusquisque in viam suam declinauit. et dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est** quia ipse voluit. et non aperuit os suum. **Sicut** ouis ad occisionem ducetur. et quasi agnus coram tondente se obmutescet. **Et Ambrosius. sup. Lu. Legimus** quod peccata nostra portat et pro nobis dolet. **Doles** ergo domine non tua sed mea vulnera. non tuam mortem sed nostram infirmitatem. **secundum Scotum** tristaris de peccatis meis naturam meam vulnerantibus non de tuis. **Hinc** sequitur. **Et non estimauimus** te esse in doloribus. cum tu non pro te sed pro me doleres. infirmus enim es sed propter peccata nostra. **Et** sequitur. **Et quid mirum** si pro omnibus doluit qui pro vno flevit. **Quid** mirum si moriturus pro omnibus redeat. qui **Lazarum** resuscitaturus illachrymatur. ut quia in carne sua peccata nostra premebat. merore quoque anime nostre suo merore aboleret. **Hec Ambrosius.** **Tum secundo.** quia peccati maliciam cunctis clarius cognouit. tanto enim plus quilibet detestatur peccatum et plus sibi displicet. quanto perfectius maliciam peccati ponderat et dignitatem dei summi boni qui eo offenditur ac contemnitur. **Sed dominus Iesus** etiam secundum humanam naturam per plenitudinem sapientie sibi concreate. distinctissime nouit peccatorum indignitatem diuine maiestatis contemptum peccatorum detestabilem ingratitude et cetera. que in eo

maximam causabant tristitiam ⁊ displicentiam peccator ⁊ peccantium. **H**inc Bernardus in sermone de natiuitate declarat qd christus per ea que passus est. nobis grauitatem peccator aperuit quam primus homo non cognouit. **T**um tertio. quia tristitia sua ex maiori charitate dei processit. ex qua dolor contritionis ut Thomas dicit augeatur. **Q**uanto enim dilectio dei maior est in aliquo. tanto magis tristatur de offensa ⁊ contemptu dilecti. **S**ed nunq̃ aliqua creatura habuit vel habitura est tantam charitatem fm̃ legem dei ordinatam. q̃tum habuit christus. de cuius charitatis ⁊ gratie plenitudine omnes accepim⁹. **J**ohan. i. **Q**uare plus omnibus displicuerunt sibi peccata humani generis et grauius inde tristabatur. **E**t q̃uis pro omnium peccatis generaliter tristabatur. **S**pecialiter tamen exaggebatur tristitiam eius peccatum ⁊ ingratitude illius populi peculiaris singulariter electi ⁊ innumeris beneficijs nutriti que summatim **C**hrysostom⁹ in **S**ermelia. xxxix. recitat dicens. **P**re ceteris omnibus hominibus noua quedaz ⁊ magnifica eis uite instituta sunt tradita in medio mari siccum iter apertum est eis. ⁊ in quo ipsis fuit salus ibi inimicis eorum intentus. **Q**uadrageinta annis in deserto non arando neq̃ seminando vixerunt. laborem mellis ⁊ aree nescierunt. onus mole eis ⁊ coquendi panis necessitas non fuit. **F**eminas quoq̃ eorum nulla texendi sollicitudo constrinxit. mercandi causa non instinit. macellum nunq̃ pro compandis carnibus requiuit. **S**ed super hec omnia fuit verbum dei ⁊ parauit eis mentiam in deserto. laboris ⁊ sudoris expertem. **H**ec enim fuit natura manne cibus quoridie nouus ⁊ saporem sui pro desiderijs velentium subministrans. **S**ed indumenta eorum ⁊ calciamenta ⁊ ipsorum etiam corporum natura oblita est infirmitatis sue. **O**mnino namq̃ illo tempore neq̃ indumenta attrita sunt eis neq̃ fuit in illis infirmus medico nullus indiguit. medicamenta nemo queliuit. **E**duxit enim eos in argento inquit et auro et non erat in tribubus eorum infirmus. **S**ed quasi qui iam reliq̃ssent

mundum hunc et alium meliorem prestantioremque transissent.
ita eis cibus et potus absque labore et sollicitudine ex verbo dei pre-
beatur. Et quod fuit super omne miraculum. ne forte acrior ra-
dius solis adureret. Umbra desuper per diem tegebatur et cum ip-
sis quocumque abissent circumferebantur recta ista celestia. Sed nec
noctis quidem absque solatio relinquuntur. Lampas namque eis igni-
s verbi dei accensa lucebat. que non solum illuminandi verum
et itineris ostendendi ministerium prebebat in deserto. Quid vero
de sequenti dixerim petra aquarum fluuios emittente. quid de
multitudine aurum que densitate sui terram texerunt vniuersam
nam in egypto que facta sunt mirabilia quid repetam? Quid
virtutes que consummate sunt in deserto. bella. orationes. gesta.
et victorias sola dei inuocatione quesitas? Non enim ut pugnan-
tes sed ut choros agentes manu protectionis triumphabant. id
autem quomodo narrabo quod quia egyptum aquis pro se pugnan-
tibus strauerat muros hiericho in voce psalmodiarum tubarumque de-
ficiunt ita ut aduersarius psallentium magis chorus quam exercitus
viderentur hostiles. et qui mysteria magis viderentur quam bella eis
exhibere. Hec autem signa et prodigia non ob hoc fiebant solum
ut usus populo tantum videretur expleri. sed ut hec doctrina ag-
nitionis dei quam Moyses tradente didicerant firmitus in eorum
cordibus et tenacius adhererent. hec enim omnia voces erant quod-
dam deum celi et vniuersitatis domini in predicantes. Sed et mare
hoc clamabat dum pedibus transiretur. hoc etiam cum extin-
gueretur aduersarios. hoc ille aque in sanguinem verse. hoc irruptio
ranarum predicabat. hoc exercitus locustarum. hoc eruca et cynifes
et omnia illa que gesta sunt. siue in egypto. siue in deserto prodigi-
a nuntiabant. Manna ipsum et columna ignis atque coturnicum
multitudo. et omnia illa libri quidem erant illis et littere que de-
leri nunquam possent nec de conscientie eorum paginis aboleri quas
haberent semper in cordibus suis. Hec Chrysostomus. Que si pau-
ca videantur addamus et illud quod ipse dominus celi et terre postquam
gentes innumeras per angelorum suorum mysterium stravit eos

ad terram promissionis terram vnicuique optimam lacte et melle manantem quam eis in possessionem dederat introduxit in ea ab hostium incurtionibus protexit in manu forti. **vi** patet. **iiij. Regum. xix.** de Sennacherib ut eos etiam a potestate diaboli principaliterque totum genus humanum eriperet de eorum semine humanam naturam assumere dignatus est. in hoc eos super cunctos tribus terre nobilitans inter eos conuersatus est eis ore proprio euangelium regni predicauit. infirmos sanauit. cecos illuminauit. claudos erexit. demones fugauit. leprosos munda-
uit. mortuos suscitauit. et vniuersorum languores abstulit. **P**ost hec aliaque innumera euidentissima diuine virtutis insignia et post vniuersam gloriam que eis super cunctos mortales data est infideles exiterunt et ingrassimi. ita ut non solum receptorum obliuiscerentur bonorum. sed etiam tantum benefactorem crudelissima morte occidenduz. inter medios latrones turpiter patibulo affixere. **Q**uod peccatum omnia vincit peccata. ut **Bernardus** ait sermone de passione. quomodo viri impie sacrilegas manus in dei filium iniecerunt ut crudelissimi homicide. imo si fas est dicere deicide. pro hoc itaque peccato et pro sui grauitate amplius salus omnium tristabatur. **H**inc **Ambrosius** super **Lucam.** **N**ec illud distat a vero si tristis erat pro periculis suis quos sciebat imanes sacrilegum penas in ipsum illaturos. **A**dbuc autem specialius et amplius contristabatur pro iniquitate et ingratitudine futurorum malorum christianorum. quorum tanto maior est ingratitudo. quanto plura et maiora bona receperunt a christo. **S**iquidem repudiatis iudeis in filios dei et coheredes christi adoptati sunt ab onere legis quibus isti tenebantur soluti sacramentis gratiam effluentibus. quibus isti caruerunt. ditati non manna de celis sicut illi sed eo quod supra celum est preciosissimo corpore et sanguine filii dei pasci. **Q**uanto denique non sufficit eis christum semel crucifixum. sed sicut apostolus **Hebre. vi.** ait. rursus sibi metipsis crucifigentes

filium dei et ostentari habentes. **D**e hoc quoque Rabanus ait
Videbat dominus ad augmentum doloris sui sanguinem suum
tam vilitate et inutiliter effundendum quod sic inuanum labora-
rauit. ut tunc vix unum latronem acquireret. unum apostolum
perderet. videbat iterum a presentibus et futuris generalem in-
gratitudinem. quod etiam a christianis tanquam mortuus a corde vanus
erat obliuioni. quod paucissimi de tanto beneficio sibi gra-
tias acturi erant sed pessima vicissitudine mala pro bonis. ita quod
si pariter iterum posset. peiora a malis christianis passurus fuisset
quam nunc a iudeis. **M**ouit enim quod super dolorem vulnerum eius
addentes prevaricationis plagas suas quotidie reuocaturi iterum
crucifiguri erant et ostentari habituri. **S**ed adhuc specia-
lissime tristabatur de casu ac dispersione discipulorum et ceterorum
amicorum qui cum deferri erant in eius passione scandalum
passuri. dum eum ut hominem mori visuri erant ac de eius di-
uinitate dubitaturi. maxime autem de peccato proditoris ac de-
sperationis Iude unius ex duodecim. **D**e hoc Ambrosius su-
per Lucam. **T**ristis videbatur et tristis erat non pro sua passio-
ne sed pro nostra dispersione. **D**enique ait. **P**ercutiam pastorem
et dispergentur oves gregis. **T**ristis erat quia nos paruulos
relinquebat. **E**t Rabanus super Mattheum. que dicta sunt si-
mul complectens ait. **C**ontristabatur non timore patiendi qui
ad hoc venerat ut pateretur. et Petrum timiditatis arguebat
Sed propter infelicissimum Iudam et scandalum omnium disci-
pulorum et electionem populi iudeorum et euersionem misere-
bierusalem. **U**nde et Jonas super ariditate cucurbitae vel ede-
re contristabatur. nolens perire quondam tabernaculum suum
Quomodo autem accipiendum est. quod pro sua morte non tri-
staretur infra patebit statim. **E**cce patet. **U**tique contra tristitia
repletus secundum portionem superiorem de peccatis non suis sed ho-
minum. pro quibus hac sua tristitia et passionis sue dolore abun-
dantissime sanctificat. **V**ideamus quare tristitiam habuit ratio

ne aliorum malorum suo supposito vel suorum dilectorum con-
tingentium cuiusmodi sunt mala non culpe sed pene. **E**t pri-
mo de his que in sua persona pertulit. ubi primo hoc certum est.
quod quecumque passus est et mortem et vulnera corporis sed et tri-
sticiam et dolorem mentis simpliciter pati voluit. **I**n voluntate
tem superioris portionis. **I**mo et inferiorum nulla necessitate.
sed sola misericordie voluntate sponte assumpsit. ut sic diuino
honori pro nostris offensis satisficeret. et humanum genus pe-
ditum liberaret. **S**icut allegatum est super **Esaiam. liij.** Obla-
tus est quia voluit. et non aperuit os suum. **S**icut ovis ad occi-
sionem ducetur. et quasi agnus coram tondente se obmutescet.
et non aperuit os suum. **E**t **Ambrosius** super **Lucam.** **L**eterum
quoniam constanter se morti obrulerat. scriptura declarat qua-
toquidem querentibus occurrit. **T**urbatos confirmat et trepi-
dos prouocauit. proditorem osculi dignatione suscepit. **E**t ideo
de his omnino non voluit. tanquam de rebus per eum simpliciter
voluit. **E**t sic intelligende sunt auctoritates **Augustini** **A**m-
brosii **Hieronymi** **Hylarii** et aliorum dicentium christum de
morte sua non contristatum. nec vere timuisse. **S**ic enim **Augu-**
stinus et allegat magister distinctione. **xv. libri. ij.** **N**on vere do-
minus morti patique timebat tertia die reuerteretur. cum gau-
deret dissolui **Paulus** et esse cum christo. **N**on enim fortior est
miles quam imperator. **M**iles ergo coronandus gaudet morti. et
dominus coronaturus timeret mortem. **E**t ideo erubescant qui
putant saluatorem timuisse mortem et passionis pauore dixisse. **T**rans-
eat a me calix iste. **N**on hoc dictum est quasi de passione sua non ti-
muit et contristatus fuerit. sed quod non sicut nos quasi de re sim-
pliciter voluit et non magis sponte accepta. **I**deo statim post predicta
verba subdit **Augu.** tristitia sic assumpsit quod carnem. **F**uit enim tri-
stis ut euangelium dicit. **S**i enim tristis non fuit cum euangelium dicit.
Tristis est anima mea. **v.** ad mortem. ergo et quando dicit dormiuit iesus non dor-
miuit. vel quando dicit manducasse non manducauit et ita nihil sanum reliquit

ut dicatur etiam quia corpus eius non erat verum corpus sed
fantasticum. quia omnino talia friuola sunt. Quicquid ergo
de illo scriptum est. verum est et factum est. Ergo tristis fuit.
sed voluntate tristitiam suscepit veram quomodo voluntate
carnem veram. Tristis ergo. quia pati voluit non de sua passio-
ne tanquam de re voluta tristis fuit quomodo de peccatis nostris
ac de discipulorum scandalo ut supra dictum est tristabatur.
Et propter hoc **H**ylarius ait. dicit euangelista christum non pro-
pter mortem sed usque ad mortem tristem fuisse. **H**is verbis in-
terrogo quid sit tristem esse usque ad mortem. quia ubi propter
mortem tristitia est illic mors causa tristitie est. Ubi vero tristi-
tia usque ad mortem. ibi mors non tristitie causa est sed finis. non
ergo sibi tristis est. sed illis qui in scandalo per infirmitatem carnis
erant futuri. quos monet orare ne inducantur in temptationem
qui ante polliciti erant se non debere scandalizari. Tristabatur
itaque de peccatis nostris et de discipulorum scandalo etc. tanquam de
re simpliciter voluta voluntate humana non sic de sua passio-
ne quam omnino voluit. Unde et hoc sequendo. Videtur quod ma-
ior erat tristitia sua pro peccatis nostris assumpta quam de morte
sua. quoniam simpliciter volutum dum accidit plus contristat.
quam volutum simpliciter. volutum autem ex conditione vel naturaliter
Nunc ad propositum videamus quomodo contristabatur de pas-
sione sua et morte. Et dicendum secundum **S**corum ubi supra quod licet
passio christi et mors fuit ab eo simpliciter voluta. fuit tamen vo-
luta ex conditione. **N**oluisse enim portio superior voluntatis
christi passionem suam si homo lapsus secundum ordinem diuine sa-
pientie et iusticie hac pro sua reparatione non indiguisset si equi-
omnia iusta prospera et per se appenbilia fuissent sine ea. **Q**uod
sic patet. **N**am secundum **A**ugusti. libro. iij. de trinitate. c. vij. **I**ustus
licet per fortitudine paratus sit recipere et equo ferre animo
quicquid aduersitatis acciderit mauult tamen ut non accidat et
si potest facit. Et paratus est in utrumque ut quantum in ipso est

alterum optet. a' terum videret. et si quod vitatur incurrerit id vo-
lens ferat quia fieri non potuit quod volebat supple quod in ip-
so fuit. Et ex illo probat nullum hic posse esse beatum. quia non
potest habere hic quicquid vult. potest enim hic pati aduersa quod
nemo vult quod in ipso est. Ad idem est illud philo. in. et bi. c.
ix. **M**ors et vulnera tristitia foris et volenti erant sustinet autem
hic quoniam bonum vel non turpe et quanto vni magis virtu-
tem habeat omnem et felicius sit tanto magis in morte tristitia
erit quod non est nisi ex eo quia quod in ipso est vult oppositum
Ratio est. quia obiectum patientie non videtur finem se elegibile
propter quod nec beati id eligunt. **N**oluit ergo conditionali-
ter christus suam passionem et mortem. idcirco de illa tristaba-
tur quod nouit de proximo imminere. **T**anto autem maior fuit hec
tristitia quanto id quod amissum est vita scilicet christus fuit di-
gnius atque magis dilectum dignissima fuit christi vita quia per-
sone diuine sine proportionem dignitatem vite cuiuslibet hominis
licet sanctissimi excedens. **F**uit denique maxime dilecta. tanto enim
virtuosus plus diligit vitam suam finem philo. in. et bi. **Q**uanto
eam nouerit meliorem ac digniorem. ideo nullius vita ita fuit
alicui dilecta sicut christo vita sua. et per consequens priuatio
tristior. **H**inc ut supra allegatum est per **I**eremiam dicit. **D**e-
di dilectam animam meam in manus inimicorum. **N**ec impedit
quod post triduum fuit resumenda. quia de amissione talis vite eti-
am ad unam horam plus est dolendum quam de amissione alterius
hominis per tempus etiam quodcumque. ut dicit **T**homas. in.
parte summe. q. xlvi. art. vi. in so. in. **E**t simile dicendum de do-
loribus acerbissimis. infamia. blasphemia. de quibus tanto plus
tristabatur quanto persone sue hec indignissima fuerunt. **T**rista-
batur et de his voluntas sua ut natura. quia ut infert **S**cotus
ubi supra. **V**oluntas ut natura appetit bonum commodum totius per-
sone. quoniam ipsa est ipsissime appetitus hominis sicut supe-
rior cognitiua in homine dicitur simpliciter cognitiua eius propter

naturalem etiam colligantiam voluntatis cum parte sensitiva appetit bonum commodum omnibus inferioribus potentibus. Et ideo com-
delectatur sensui et comparatur. Cum ergo maxima incommoda
et potentibus sensitivis et toti persone acciderunt, scilicet dissolu-
tio persone dignissime per mortem, et corruptio dolorosissi-
ma organorum et ita potentiarum sensitivarum, sequitur quod de his
voluntas christi ut natura de sua passione maxime tristabatur.
Ex his satis patet quantum tristitia afflixit portionem inferiorum
voluntatis, cum ista pristata sit portio superior ubi minus tri-
sticia locum habuit. Nihil dubium, quoniam omnibus superioribus
modis tristata est, et forte etiam alijs que nunc rescindo. Tri-
stabatur nihilominus de malis pene ceterorum hominum, de mi-
seria mortis quam genus humanum ex parentum primorum pecca-
to incurrerat, de mortibus martyrum ac de omnibus malis pe-
ne quorumcumque hominum presentium et futurorum, quia omnia hec
voluit sub conditione sicut passionem suam, licet se confirmando
divine voluntati simpliciter voluit. De hoc Ambrosius super
Lucam. Et fortasse ideo quia tristis es, quia post lapsum tali
transitu erat ex hoc seculo recedendus ut mori esset necesse.
Deus enim mortem non fecit nec letatur in perditione vivorum
et ideo fastidit quod ipse non fecit. Quid enim mirum si pro omni-
bus doluit qui pro uno fleuit. Quid mirum si moriturus pro
omnibus redeat qui lazarum resuscitatur? illachrymas. Et se-
quitur. Tristis erat non pro sua passione sed pro nostra dispo-
sitione. Ait enim. Percutiam pastorem et dispergent oves gre-
gis. Tristis erat, quia nos parvulos relinquebat. Et Augustinus
de eadem domini illachrymatione ait. Movere autem quem
piam potest quomodo flebat mortuum se iubente prius mor-
ituum, non mortuum flebat quem ipse suscitabat, sed mortem
quam sibi homo peccando compavit, si enim peccatum non pre-
cessisset sine dubio mors secuta non fuisset. Qui denique mala
pene unius gentis ac civitatis hierusalem suis discipulis non

nisi cum lachrymis con passionis predicere voluit **Luce . xix .**
Dico vobis . quia si hi tacuerint . lapides clamabunt . **E**t ut ap
propinquauit . videns ciuitatem fleuit super illam dicens . qz
si cognouisses tu . **E**t quidem in hac die tua que ad pacem nri
bi . nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis . qz veniet dies qz
Manifeste significauit qm se pro malis totius humani ge
neris ipse qui mala venit tollere contristauit . **A**ugmentabant
hanc tristitiam malorum pene multiplicitas ac numerositas
cognitionis eorundem claritas ac dilectionis sue qua nos di
lexit nimietas . **P**lus enim christus ordinata dilectione dile
xit quemcunqz qd aliquis seipsum . **C**um pro salute omnium
et cuiuslibet seipsum tradidit in mortis ignominia . **U**nde vide
tur qd de cuiuslibet penis plus ipse tristatus est qd quicunqz or
dinate de propria . **E**cce be fuere cause cur dominus fm par
tem intellectuam tristatus est vsqz ad mortem . **S**uperest
nunc videre de exteriori dolore ex huius tristitia rationis in sen
su causata . **L**epit namqz dominus nedum tristis esse sed etiam
tedere pauere . quod sensuum pertinet dolorem . **D**eniqz etiam
hunc in sensu fuisse . sanguineus declarat sudor . dominus itaqz
passioni suam de proximo imminentem cum omni sua acer
bitate et ignominia ceterisqz supra dictis clare cognouit . non mi
nus qd dum actu pateretur saltem non abstractiue hanc appre
hendit sensus interius per virtutem fantasticam . **S**icut et nos
de rebus sensibilibus futuris aliquid predicimus . **A**ppetitus
vero sensitivus hanc passionem p sensu raqz discoueniens sum
mi presentatum tanquam terribilissimam exhorruit et quo ad
ponit refugit . **E**t quoniam ut iam imminens certe et infalli
biliter presentata est ex dissentione maxima appetitus sensitui
sequebatur inexcogitabilis dolor in parte sensitua . **S**icut si
aliquis audiret se subito iam capiendum . dimembrandum et
qlibet intolerabili pena discerpendum . rigescere continuo palefcere et
ppter nimiam tristitiam et timorem qsi ia p mortu sensu pderet loqia

Dolor iste auctus est ex passionis acerbitate clare cognita ex omnibus circumstantiis infra specificandis. Ex eius generalitate et omnium membrorum afflictione. Ex eius diuinitate. Et etatis vigore. et cetera huiusmodi. Auctus est etiam ex assumptis benignissima voluntate. Nam ut dicit Thomas in tertia parte summe. questione quadragesima sexta. articulo sexto. Dominus assumpsit dolorem voluntarie propter finem liberationis hominum a peccato. Ideo tantam doloris quantitatem assumpsit. que esset proportionata magnitudini fructus qui inde sequebatur. Unde assumpsit tristitiam et dolorem maximam quantitate secundum regulam rationis non excedentem. Et quamuis minor dolor satis fecisset pro peccatis omnium hominum. propter perfectionem infirmitatem hunc patientem. voluit tamen genus humanum liberare a peccatis non potestate sed iusticia. Ideo non solum attendit quantum virtutem haberet dolor eius ex diuinitate unita sed quantum sufficeret secundum humanam naturam ad tantam satisfactionem. Et hoc videtur sic intelligi posse quod dominus non contentus fuit pati pro nobis dolorem quem letio exterior sibi inferre poterat. sed ut esset plenior satisfactio pro peccatis nostris auxit dolorem et sponte tantum assumpsit quantum pro totius mundi peccatis et innumerabilis multitudinis hominum fore factus per diuinam suam sapientiam et iusticiam sufficere recognouit. Auctus est denique ex puritate doloris et cuiuslibet consolationis in permixtione qualis in ceteris dolentibus mitigationem aliquam solet asserere. Sed de hoc dicetur infra in quarto verbo in cruce prolato. **A**tendamus nunc dilectissimi innocentissimum dominum angelorum leticiam ac celorum gaudium propter nostra delicta tanta ut auditis tristitia et dolore affectum coram dilectis discipulis suis tremantem et pauentem puto et pallentem ipsamque tristitiam verbis et signis declarantem. tristemur et nos pro nostris peccatis quod domino tanti fuere causa doloris. Veritate doloris.

vehementissime et tristitie usque ad mortem nobis insinuat proli-
xa domini oratio. Intimata namque Petro Jacobo et Johanni tri-
sticie et doloris magnitudine. ait eis. sustinete hic expectando et
vigilate mecum tanquam amici speciales pre ceteris mihi in angu-
stis assistentes. quia id pre ceteris pollicebamini. Petrus namque
animositate audaci promisit. Et si omnes scandalizati fuerint in
te. ego nunquam scandalizabor. Et iterum. Et si oportuerit me com-
mori tibi. non te negabo. Jacobus denique Johannes. Calicem
passionis se bibere posse professi sunt. **Matth. xx.** Et quia familia-
rius vos fovi secreta mea plus alijs reuelavi in transfiguratione
Matth. xxij. In filie principis yacri suscitatioe. **Lu. viij.** Iustum
est ut agonem meum suscipiatis vel saltem mecum constanter
videatis. parem secum vigilantiam imperat quibus eadem passio
imminebat. Et progressus pusillum. auulsus est ab eis quantum
iactus lapidis. et procidit in faciem suam et orabat. **Abba pater.**
Omnia possibilia sunt tibi. transfer hunc calicem a me. sed non
quod ego volo. sed quod tu. **O**rat nunc dominus Iesus. Sed hacte-
nus legitur orasse pluries pro nobis aut tanquam aduocatus noster
Matth. et in hac ipsa nocte. priusquam exiret in montem oliueti. pa-
trem pro discipulis et credituris omnibus pariter orauit. **Pater**
sancte inquit. **Serua** eos quos dedisti mihi. **Sancrifica** eos in
veritate. non pro his autem rogo tantum. sed etiam pro eis qui credi-
turi sunt verbum eorum in me. ut omnes unum sint sicut tu pater
in me et ego in te. ut et ipsi in nobis unum sint. ut credat mundus
quia tu me misisti etc. **Johan. xvij.** Hunc autem profundissimam
humilitatem suam cum sit deus patri suo coeternus et per omnia
coequalis oblitus videtur se deum esse non stat non genu flectit.
sed solotenus in faciem totus procidit quasi sensualitatis sue com-
pariens aduocatus vehementissime eius angustie causam patri
proponens orat ut **Marcus** ait. ut si fieri posset transiret ab eo hora.
Verum sensualitatem ipsam virtute superueniens protinus ad-
didit. **Non** tamen sicut ego volo. sed sicut tu. **Non** quod ego vo-
luntate volo sensuali aut etiam rationali condicionata. sed sicut

ra visita fiat ita volo scdm portionem superiorem simpliciter q
a tua diuina voluntate nunq discrepat. **O**rauit nihilominus et
pro infirmis membris suis quos passionis calix temptatur? erat.
Hinc **H**ylarius. x. de trinitate ait. **P**ro hominibus vult transire
calicem per quem erant temprandi discipuli. et ideo pro **P**etro
rogatur, ne deficiat fides eius. **H**inc ab oratione surgens domi-
nus venit ad discipulos suos et inuenit eos dormientes. **Q**ui
sommus corporis sicut **B**edam prefiguratus erat q in proximo
grauandi erant somno infidelitatis. **A**it ergo **P**etro. **S**imon
dormis. **S**ic nō potuisti vna hora vigilare mecum. **O**mnes dor-
mientes inuenit et tamen **P**etrum qui pre ceteris propria virtu-
te confusus assistentiam promisit vsq ad mortem et se nunq scā-
dalizandum fuerat gloriatus. **Q**uem tamen non **P**etrus quod
caput sonat et sibi vt prelato a **C**hristo datum erat, sed sermone
antiquo nomine suo quod dolor meroris interpretatur, quia no-
opus prelati, quod est vigilare, sed merore grauati dormiendo ex-
hibuit. **N**on potestis inquit vna hora vigilare mecum? **Q**uali
diceret. **N**on ostendis sacro seruiorem quantum verbo. **C**ogno-
sce vel nunc infirmitatem. **S**i mecum vna hora prohibente som-
no orare non preualet, quid facies morte imminente? **Q**uoniam
do hanc superabis, tu q pro me mori ipopondisti? **E**t oib? trib?
ait. **V**igilate, oculis mentis et corporis et orate, verbis cordis et
oris, vt non intretis in temptationem. **H**oc est sicut **R**abanum.
vt non temptatio vos superet et inter suos calus teneat. **S**piri-
tus quidem meus portio superior promptus est ad passionis suf-
ferentiam, caro autem infirma timens dolorem passionis, vt di-
cit **R**emigius. **Q**uod cum ita sit de me qui potestatem habeo
animam meam ponendi et sumendi iterum. qto magis vobis
necessarium est orare ne intretis in temptationem. **V**el sicut
Theophilum et **R**abanum. **S**piritus vere promptus est ad p-
missionem constantie, sed caro nostra infirma ad sustinenduz im-
minentem passionem. **I**deo vigilare et orare, ne intrens in tem

orationem. **C**ommonitis discipulis. **A**bijt secūdo. ⁊ orauit eundem sermonem sū dictum modum. **P**ater si non potest hic calix transire nisi bibam illum. **F**iat voluntas tua. **A**ttestata est orationis tam instans deuota repetitio magnitudinem anxietatis tristitie ⁊ doloris illius partis pro qua orauit. id est. sensualitatis. **N**eq; enim pro re modica quisquis sapiens tam ingentes tāq; instantes multiplicaret preces. ⁊ maxime si se prenoscere nō audiendum. **E**xauditus est a patre dominus **I**esus sū id quod dixerat. **F**iat voluntas tua. **N**on sū id quod dixerat. **T**ranseat a me calix iste. **V**enit iterum. ⁊ inuenit eos dormientes. **S**olus inquit **R**abanus. **O**rat pro omnibus. sicut ⁊ solus patitur pro vniuersis. **L**anguescabant autem ⁊ opprimebantur apostolorum oculi negatione vicina. **U**nde sequitur. **E**rant enim oculi eorum grauari. **E**t relictis illis iterum abijt. ⁊ orauit tertio eundem sermonem dicens. **P**ater si vis. transfer calicem istum a me. **V**erū tamen non mea. sed tua voluntas fiat. **A**ttemptate dilectissimi. q̄rum per singula temporis momenta meror saluatoris nostri et dolor augetur. **E**cce hos tres discipulos tanq; foribus fortiores elegerat. vt agonem suum saltem astando ⁊ orando secum ferrēt. **Q**uorum tantus in eo serbuit dilectio. vt pro eorum consolatione ⁊ ammonitione in re arduissima orationem interpellaret pro eis plusq; pro seipso sollicitus. ⁊ tamen nullam tanti amoris vicem in eis inuenit. **S**i torpor ⁊ somnus toriens excitatos oppresisset. vt nullo adhuc presente persecutore. nullo apparente inimico laborem domini ad horam ferre non possent. **E**t cum pro eis se in orationem obedientissima voluntate patri victimaret. ipsi iam se casuros somnolentia figurabant. **A**maritauit plurimum domini tristitiam quia non modo prenoscit impetū ab inimicis. sed iam se videt etiam ab amicis electissimis tere. inquit. **V**idet **J**udam non dormire sed festinare ad exercitū ad colligendum vigilē in malo ⁊ amicos suos pigritari ī bono in q̄ figurata sūt nra piculosa tpa. plena dolo. fraude ⁊ inq̄eta sollicitudine q̄b?

pro temporalib⁷ superabundat iniquitas ⁊ refriguit charitas ⁊ ve
re prudentiores sunt filij huius seculi in operibus suis vanis q̄
filij lucis quod a dño cogitatum eum nimium perturbauit. **Don**
derate ⁊o quid amplius Jesum contristabat. persecutio inimico
rum an derelictio amicorū. **Sed** cui omnis humana subtrahitur ē
consolatio. **Angelus** apparuit illi de celo. confortans eum. **Con**
fortationem suscepit ab angelo ipse qui angelorum est beatitudo
qui licet confortatus in gratia tanq̄ vere beatus: tristitia q̄tum
cunq̄ magna nurari non potuit ne dicam vinci. **Voluit** tamen
per omnia fratribus simulari. sicut apostolus **Hebre. ij.** ait. **Et**
sicut vere infirmatus est vere tristatus voluit non spernere con
fortationem per angelum a patre missum. **Confortatus** itaq̄ s̄
tali confortatione que dolorem non minuit sed magis puto au
xit. **Confortatus** est ex fructus magnitudine non subtrahitur dolo
ris amaritudine. **Sic** enim scimus quia lugentes mortuos ex cō
solationis verbo super defunctis per homines condolentib⁷ ex
hibita ad tristitiam innouant. **Qualia** tamen verba fuere quib⁷
confortauit euangelista subtrahit fortassis vt querentib⁷ fidelibus
deuotio augeretur. **Et** fortassis hec vel similia per angelum pa
ter loquebatur qui longe ante per pphetas suos precinuit. **Si** fi
li charissime tu nosti quia charitate perpetua diligo te. in te mi
hi semper bene complacui ⁊ quod maius est omnibus. omnia. s.
que habui tibi eternaliter dedi. **Ego** semper in te ⁊ tu in me ma
nes ubiq̄ quia causam peccatorū volens tuam fecisti. **Exigit** iu
sticia mea vt subtrahatur paulisper paterna consolatione te vnici
meum velut mortuū a corde proiectum seuissimis exponamtor
mentis ⁊ omnē peccatorū vindictam in te vnū retorqueā. **Om**
nes quasi oues errauerunt vnusquisq̄ in viam suam declinauit.
quia eorum debita soluere descenderas. ponam in te iniquitates
omniū. percutiam te ppter scelus populi mei. ⁊ conteram te i in
firmitate. vt iuste omnibus miserear tu solus vniuersa que non
rapuisti exolues in vltionem peccati armabitur contra te vniuer
sus orbis. **Celum** cum astris lumen suū subtrahet. aer frigore

nudatum corpus tuum stringet terra suo tremore viscera tua
membra et artus percutiet. aqua et omne quod reliccare potest
fel et acetum tibi conuertetur. Tradam te inimicorum tuorum voluntati
quicquid furoris. quicquid doloris. quicquid seueritatis
excogitare poterunt in te exacuendi licentiam dedit et ipsis qui
bus bene fecisti quos a languoribus sanasti quos in peculiarē po-
pulum elegisti. grauis eris ad videndum te despiciet blasphemabunt
illudentes conspuent flagellabunt eris eis omnium virorum
nouissimus non habiturus speciem velut leprosus ut a deo de-
relictus. Eritque tibi hereditas tua crudelis quasi leo in silua mor-
te turpissima te condemnans implebo amaritudine animam tuam
A verice capitis usque ad plantam pedis non erit in te sanitas vlla.
Sed et ab amicis derelinqueris torcular calcabis solus et de gen-
tibus vir non erit tecum. Omnes declinabunt simul inutiles
facti non est qui faciet bonum. non est usque ad vnum. mihi tibi-
que dilectissimam virginem et matrem tuam ipsa fideliter adhaerebit
unico cordis sui astabit derelicto ignominiam videbit in amari-
tudine cordis sui nec recedet. Sed non ad consolationem tibi quoniam
imo ad augmentum tristitiae et meroris cuius vehemensissima
compassio te plusquam inimicorum crudelitas vulnerabit. Sesto
constans fili mi. et confortare. quoniam si posueris pro peccato ani-
mam tuam videbis semen longevum redemptionem multorum
mortem tua morte mortuam. deuictum fortem armatum cuius
auferes vniuersa arma in quibus fidebat simul cum spoliis in
tetro inferni carcere captiuitatis. Quem quoque perditam quam
volens quesisti sic in proprijs humeris victor mortis peccati-
que destructor ad eterne viriditatis pascua reportabis. Ecce confor-
tatur quidem dominus Iesus ex passionis suae fructu sed con-
tristatur amplius ex tantarum penarum auditu. Quod idem
euangelista subtiliter innuere videtur. cuius subdit. Et factus in
agonia prolixius orabat. Confortat eum angelus et mox orabat
prolixius in agonia factus. Factus enim in agonia. id est. vehe-

menti pugna. quoniam per hanc quam audistis confortationē
ab angelo allatā excitata sunt fantasmata passionis acerbita-
tem et mortis distincte representantia. quam sensualitas ipsa su-
me refugit tota anima ut natura horruit. ratio vero quātum ad
superiorem eius portionē volūtarie atque affectuose acceptavit.
Unde orta est acerbissime pugne agonia propter quam prolixius
orabat. suū agonem patri instantius cōmendando. **T**reuit pu-
gna et ita inualuit ut eodem euāgelista teste. **F**actus est sudor
eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. **E**ya charissi-
mi nunc tristitie eius usque ad mortem intense vehementiā hoc
tertio et manifestissimo signo considerate. nūquā aliquis martyr
nūquā aliquis quocumque supplicio exponendus legitur sudore
sanguineū sudasse. quibus plurimi iam tortorum manibus tradi-
ti mortem penosam effugere desperabant. nec mirum quoniam
et si ceterorum multi morte sibi imminere certe cognouerūt.
Veruntamen mortis atque doloris acerbicatem nullus distin-
cte potest cognoscere quam tamen dñs tanquā nunc presentem
sensu interiori distincte preguštavit. **S**icut qui semel sectus ē.
si iterum secari oportet quia iam expertus est sectionis dolores
longe plusquā primo horret sectionem. **U**nde manifestum est
nullius mortalis unquā tantam fuisse tristitiam et angustie vehe-
mentiam horremque aduersus mortem quāta fuit dñi innocentis.
Tanta siquidem fuit mentis eius anxietas ex angue premissio-
ut ruptis vel apertis ad intra venulis. simul cum sudore precio-
sus efflueret sanguis. **S**icut non unquā propter vehementiā ter-
roris aut horrois insoliti homines quidem de naribus sangui-
nem fundunt. ut de odientibus catos expertum est et cetera. **U**el
secundum Bedam. **S**anguis ille quidā naturalis fuit et de substan-
tia ac veritate humane nature in christo sed effusio eius cum su-
dore fuit miraculosa a christo super naturam facta ut tali signo
insolito a seculis non audito insolitam anxietatis sue et doloris
magnitudinē demonstraret. propter quod non modicas fudit gut-

tulas sed guttarū imbrem sua effluxione nō solū vestes sed etiā
am terram tingentiū. Sicut aperte dicit euangelista. Factus ē
sudor eius tanq̃ gutte sanguinis non inquit stillantis sed de
currentis. nedū in vestes sed in terram. De hoc Anselmus ait
Angustias cordis tui dulcissimi certissime indicabat sudor ille
sanguineus qui orationis tpe d̃ sanctissima carne tua guttatim
decurrebat in terram. Et sequitur. Naturale carnis tue infirmi
tatem huiusmodi indicis expressisti quibus docem̃ quia vere
languores nostros portasti ⁊ non absq̃ doloris sensu passionū
lentes percurristi. Sed o dulcissime dñe Jesu q̃ta fuit passio
nis tue acerbitas. iam exhibite cuius adhuc absentis districta
apprehensio ita naturā terrendo concusserat vt sudare sangui
nem cogeretur. Assistat hic deuota anima ⁊ cōpassiōis collicat
fasciculos in quos ne pereant p̃ciosas guttas suscipiat ac rubi
cundū dilecti sui corpus fletibus suis abluat ⁊ gratiarū actiōe
tergat. Surgit ergo dñs ab acerbissimo agone ⁊ proluxa ora
tione ⁊ vel lauando vel absterlione faciem sacrosanctam a san
guine ⁊ sudore purgat. atq̃ ad discipulos suos iam tertio ve
niens inuenit eos dormiētes p̃ tristitia. Et ait illis. quid dor
minis? Compatisq̃ eorum infirmitati. dormite ait iam ⁊ re
quiescite. Et p̃m Aug. et Haba. Assiluit dñs aliq̃ulū vt hoc
fieret quod p̃miserat ⁊ tunc inruit. Sufficit vos sc̃z t̃m reque
uisse. Surgite orate. ne intretis in temptationē. Ecce appropi
quabit hora. ⁊ filius hoīs tradet̃ in man⁹ p̃cōr̃. Surgite eam⁹
ecce qui me tradet p̃pe est. Postq̃ tertio orauerat ⁊ apostolorū
timorē sequente p̃ua impetrauerat corrigendū secur⁹ de passio
ne p̃git ad p̃secutores ⁊ vltro se interficiendū p̃bet. Dicitq̃ dis
cipulis. Surgite eam⁹. Ecce q̃ me tradet p̃pe ē. non vos inue
niat q̃si timētes ⁊ retractātes vltro p̃gam⁹ ad mortē vt p̃fidēti
am ⁊ gaudiū passiuri videant. hoc de his q̃ in seipso passus ē as
sūp̃is tristitia ⁊ dolore p̃pria volūate p̃ri⁹ q̃z tortor for̃ infigerz
vt sic n̄ris mētalib⁹ p̃c̃is nudū ope cōplet̃ sufficiens remedium

adhiberet. pro quibus et nos cum domino contristemur et doleamus
gratias agentes redemptori nostro. **O**culos vigilis aures que
restant dicendis deuotius preparemus. Et tantum de prima pri
cipali parte.

O Vigilate animo fratres
et torpore excusso somnolentie dominum compassiois
sequamur gressibus. deuote considerantes quo nunc
pergit assistamus ei fideliter ne perdamus. **A**dest etenim ma
lignissimus ille traditor Judas mercator pessimus. et masue
rissimum agnum dominum et saluatorem nostrum quem pridie vi
li precio vendidit. iam tradere nititur voluntati eorum. cohorti
scilicet ferocissime iudeorum. sic enim consequenter aiunt et eu
angeliste. **A**dbucleo loquente Judas scharioth unus ex duode
cim. cum accepisset cohortem militum gentiliunum. et a pontifici
bus et phariseis ministros venit: et cum eo turba multa cum gla
dijs et fustibus. laternis et facibus et armis. **D**ederat traditor
eis signum dicens. quemcumque osculatus fuero ipse est tenete
eum et ducite caute. et antecedebat eos. **E**t cum venisset statim
accessit eum. et ait. **A**ue rabbi. **E**t osculatus est eum. **D** **J**uda
scelestinissime maluisti minister esse diaboli quam apostolus christi
quem non timoris perurbatione deseris sed pecunie cupidita
te distrabis. **H**inc **L**eo sermone qui incipit. **S**emper dilectissi
mi ita inuebit. **T**u o impiissime homo semen Ebanaan et non
Juda. nec iam vas electionis sed filius perditionis et mortis.
ita diabolicis inflammarijs auaricie facibus ut ad triginta argen
teorum lucrum inardesceres et quid diuitiarum amitteres non
videres. **N**am et si putabas credendum esse promissis que fuit ra
tio ut tantillus pecunie modo preponetur acceptis imperabas
demonijs. medebaris infirmis. bonorabaris cum apostolis et
ut fame tue cupiditatis expleres patebant tibi furta de loculis
sed animum interdictorum ammonitum quod minus licuit amplius

Incitavit nec tam placuit **q**uiritas precij quam magnitudo peccati.
Unde facinus comercij tui non ita detestandum est. quia do-
minu[m] viliter estimasti sed quia redemptorem etiam tuum ne ti-
bi parceres vendidisti. **H**ec ille. **D**imissio itaq[ue] discipulo-
rum christi dulci collegio sue crudelitatis assumpsit compli-
ces. in quo cum inutatione mentis. factum concordat foris quod
diu ait enim **R**abanus super **M**attheum cum ceteris aposto-
lis secutus est saluatorem tranquillius agebat. quia innocen-
tiam simulabat sanitatem infirmantibus prestabat quia a sal-
uatore se missum dicebat. **A**t cum deseruerat pacis consilium
et agni mitissimi transitum spretis pacificis sodalibus funestis
associatus est relictisq[ue] armis vitalibus pergit contra magistru[m]
cum fustibus ad auctorem vite accessit cum mortis meditatio-
ne. **Q**uibus et signum dedit et caute teneri ac duci iussit. cu[m] tam-
inuanum et frustra humana contra diuinam sapientiam quaz
latere potest nihil nritur astutia. **M**iser itaq[ue] et miserabilis **J**u-
das eadem infidelitate qua magistrum et dominu[m] tradidit pur-
tabat signa que saluatorem viderat facientem non maiestate
diuina sed magicis artibus facta. et qui eum forte audierat in
monte transfiguratum timebat ne simili transformatio[n]e laberet
e manibus ministro[rum]. dedit ergo eis signum vt scirent ipsu[m]
esse quem osculo demonstraret. **A**t agnus mitissimus prodito-
rem non refugit polluto ori et mendaci osculum non negauit.
Sed simulato signo pacis verbum addidit charitatis. **A**mice
inquit talem te fingis quis traditor sis terret nihilomin[us] d[omi]ni cri-
minis imanitate subdens. **A**d quid venisti et ad quantum scelus et
Nam o **J**uda. osculo filium hominis tradis. **M**agnum flagi-
cium tradis utiq[ue] patrem tuum per creationem. tutorem tuu[m]
per conseruationem. dominu[m] tuum per redemptionem. fratres
tuos per incarnationem. magistrum tuum per doctrinatione[m]
amicum tuum per electionem. iudicem tuu[m] per finalem retri-
butionem. tradis autem osculo signo pacis et amoris. amicitie

et federis. quod tu facis signum belli et prodicionis. signum la-
trocinij et p[er]deminationis. Judas autem qui turbas precesserat
ut viso signo quem tenerent non dubitarent. osculato d[omi]no re-
dijt ad turbas forte sollicitans aut animans ut conceptum p[er]-
sequerentur facinus quos fortassis timore aliquo viderat sub-
fuisse. ne si dominus sacerdotum principibus non presentare-
tur ipse promissam iusti sanguinis iniustam mercedem non cō-
sequeretur. Iesus itaq[ue] sciens omnia que super ipsum ventu-
ra erant. processit obviam turbis. et dixit. **Quem queritis?** **Re-**
sponderunt ei. Iesum nazarenū. **Dixit eis.** Ego sum. Stabat
et Judas qui tradebat eum cum ipsis potestatis quoq[ue] sue ma-
gnitudinē ad evadendū si voluisset signo monstrat clarissimo.
Ut enim dixit. Ego sum. abierunt retrosum et ceciderūt in ter-
ram. **De hoc** **Leo** in sermone qui incipit sermonem dilectissi-
mi b. **Terribilis** militum cohors illa et a principib[us] et a phari-
seis missa cum gladijs et fustibus multitudo ita vna voce per-
cussa est ut cum turbe dixissent Iesum se querere nazarenum.
Respondissetq[ue]. Ego sum. nemo subsisteret. sed omnes simul
amisso membrorum officio retrosum acti collisq[ue] corruerunt
In quo utiq[ue] diuine erat potestatis indicium. que impiorum
conatus non armis contrarijs neq[ue] ullius creature potentis au-
xilio sed sola verbi virtute prosterneret. **Quia vero** saluādo hu-
mano generi alterius operis ratio congruebat. nec posset san-
guis christi precium credentiū fieri si se redemptor non sineret
comprehendi. **Admisit** in se impias manus. et cohibita est po-
tentia deitatis ut perueniretur ad gloriam passionis. **Hec** **Leo**
Quibus tandem surgendi potestate concessa iterum eos inter-
rogauit. **Quem queritis?** **Illi autem dixerunt.** Iesum naza-
renum. **Respondit Iesus.** **Dixi vobis.** quia ego sum. **Ecce** **Ju-**
das quem osculatus iam fuerat regressus ad turbam pariter
cum illa ignorat atq[ue] loquentem nunc recognouit. **Sed quo-**
niam nec sua prostratiōe nec execratione a crudelissima conce-

pri facinorosis voluntate reuocari poterant. dñs ipse se tradidit
voluntati eorum qui nisi seipsum traderet. nihil malicia Iu-
de potuisset. Et ait. Si ergo me queritis. Sinite hos abire. vt
impleretur sermo quem dixit scilicet Iesus Jobā. **xxv.** Quia
quos tradisti mihi non perdam ex eis quemq̃. hoc itaq̃ vbo
ita se eoz volūtatī tradidit. vt tñ nullā sup discipulos acceperē
potestātē quos quō non tenuissent. nedū iam sed ⁊ dū sepulcrū
custodibus munierunt ⁊ dum illū resurrexisse a custodib⁹ au-
dierunt nisi prohibuisset dominus qui Lazarum resuscitatum
de morte cogitabant iterum occidere Job. **xij.** Tūc accesserunt
data. s. licentia ⁊ manus iniecerūt in eū ⁊ tenuerūt eū. Uiden-
tes autem hi qui cū chasito erant quod futurū erat. s. captionez
magistri ad mortē. dixerūt. Dñe si pcutim⁹ in gladio? Respō-
dens autem Iesus ait. Sinite vsq̃ huc. quasi diceret. Sinite
vt me cōprehēdāt quoz iam volūtatī me tradidi vt impleatur
scriptura ⁊ redēptio vestra. Simon ergo Petr⁹ hñs gladium
eduxit eum. nō expectato. s. dñi rñso. ⁊ pcutit pontificis seruū
et abscidit auriculaz eius dextrā. Erat autē nomē ei⁹ Malchus
Eodē ardore Petr⁹ quo cetera fecerat hoc fecit. Dixit ei Je-
sus. Petre mitte gladiū tuū in vaginā. q̃si diceret fm Raba.
Cesset vindicta. remissio largiat̃. calicē quē dedit mihi pater nō
bibā illū? q̃si diceret. Utiq̃ ad hoc enī veni. Admonet secundo
Dñs. inq̃t q̃ acceperint gladiū ppria. s. auctoritate gladio pibūt
Hec fm Raba. Dñs q̃ semetipsoz vice taliōis vlcisci in pñti
desiderāt. nō merēt̃ a dño vlcisci. sed penā sibi dānatiōis am-
plificāt. Tertio rōne cohibet Petrū gladio pcutiētē. cū addit
An putas q̃ nō possūz rogare patrē meū ⁊ exhibebit mihi mō
plusq̃ duodecim legiōes angeloz? ac si apte dicat Sine nō in-
digeo duodecim apostolorū auxilio. etiam si omnes me defen-
derent q̃ possum habere duodecim legiones angelici exercitus
Legio apd veteres sex milib⁹ cōplebat̃. hoīūz. Scribit autē de
vno āgelo q̃ descendit ī castra assyriorū nocte ⁊ pcutit oēm virū

robustum centum octuaginta quatuor milia **Esaie. xxxvii.** Quarta do-
minus rationem addit dicens. Quomodo ergo implebuntur
scripturae? quia sic oportet fieri, oportet necessitatem dicit. non
presequentis sed consequentie. quia predestinatio dei liberum ar-
bitrium non tollit. Et cum tetigisset auriculam eius sanauit eum
Remigius. Nunc ergo pietatis sue dominus obliuiscitur qui et hos-
tes suos non patitur vulnerari. In illa hora dixit, **Iesus tur-**
bis. Ad eos scilicet qui venerant ad se principes sacerdotum ma-
gistratus templi et seniores populi. venerant forte aliqui cum
turba. Vel venisse dicuntur quia suos miserunt. **Gerson** tanquam
ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me
quotidie fueram vobiscum et sedebam docens in templo et non
me tenuistis. Sed hec est hora vestra et potestas tenebrarum
Quasi diceret secundum **Raba.** Stultum est eum cum fustibus et gla-
diis querere qui ultro se vestris tradit manibus et in nocte quasi
latitantem et vestros oculos declinantem per proditorem inue-
stigare qui quotidie in templo docuit. Sed ideo aduersus me
in tenebris congregamini. quia potestas vestra in tenebris est.
Hoc autem totum factum est ut implerentur scripture propheta-
rum de passionis mee multiplici contumelia multipliciter propheta-
tum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugierunt. **Adolescens**
quidam sequebatur eum. amictus syndone super nudo. id est.
veste linea et tenuerunt eum. At ille relicto syndone nudus pro-
fugit ab eis. **Hunc Hieronymus** videtur dicere fuisse **Jaco-**
bum fratrem domini. **Beda** vero **Iohannem** euangelistam. **Theophilus**
autem iuuenem de domo illa in qua comedit pascha. **Libeat** nunc
charissimi pariter attendere. Quia in his que ad litteras plane
audistis domini creuit dolor et tristitia. Audistis inquam quia a dis-
cipulo proprio signo pacis precio vili traditur. a ceteris omnibus
derelinquitur. et super hoc a peccatis eorum simul et comprehensum
profundius tristabatur. Quid enim tristius esse poterat ei qui
ultro se obrulit quam tradi a domestico non quocumque sed cui cura

pre ceteris comissa fuerat. tradi a comensali etiam angelorum ci-
bo refecto. **T**radi insuper a discipulo non de septuaginta duo-
bus. sed apostolo vno ex duodecim qui fuerunt intimi qui fue-
rant caterua regalis et singularissimi amici ex vniuersi orbis ho-
minibus collectis quos in testes singulares fidei columnas ve-
ritatis predicatores miraculorum opatores. totius mundi lumina
deputabat. **T**este namque **G**regorio **S**ermelia. **xxxv.** **S**inore do-
lorem mala inferunt que ab extraneis inferunt plus quam in no-
bis illa tormenta seuiunt que ab illis patimur. de quorum mentibus
presumebamur. quia cum damno corporis mala nos cruciant amisse
charitatis. **H**inc dominus ipse per psalmistam de eo predixerat. **S**i
inimicus meus male dixisset mihi sustinuissem utique. et si is qui
oderat me super me magna locutus fuisset. abscondissem me
forsitan ab eo. **T**u vero homo vnanimis. dux meus et notus meus
qui simul mecum dulces capiebas cibos. in domo dei ambulavi-
mus cum consensu. **E**t iterum. **H**omo pacis mee in quo sperabam
qui edebat panes meos. **N**otate verba. **H**omo inquam vnanimis
quia homo pacis mee non fuit. **A**mbulauimus in domo dei cum con-
sensu. quia fruebatur proditor ille cum ceteris condiscipulis dul-
cissima magistri ac pacifica puerfatione. **D**ux meus propter pro-
curationis officium. notus meus propter apostolatum. qui edebat
panes meos propter continuam cohabitationem et domini seruantem
semper prouisionem. **S**icut alibi quesitum. nunquid aliquid defuit
vobis et dixerunt nihil **Luce. xxij.** **E**t in sacra illa nocte dulces
me cum accipiebat cibos corporis scilicet mei et sanguinis. hic cui
tanta prestiti. magnificauit super me supplicationem quasi ap-
tis vocibus dicat **psalm.** **G**regorio. **T**ransgressionem eius tanto grauius per-
tuli quanto habet ab eo qui meum videbatur esse sensi. **A**ggrauat dolorem
quod signum pacis facit signum perditionis. hoc enim signum dominus quasi pignus
inter se et discipulos instruit in probationem sincerissime dilectio-
nis. **S**ed ut **A**mbrosius super **Luce.** ait. **A**moris pignore vulnus infigit
charitatis officio sanguinem fundit. et pacis instrumento mortem

ppinat. Aggrauat etiā dolorē precij vilitas q̄ estimauit infinitū bonū. De quo **Chrysosto.** **Om.** **x.** Vere infelix mercator qui cū vendit eū qui cūtra p̄seruat. q̄ demonib⁹ imperat. cui obtemperāt maria. cui oēs subiaccēt prātes q̄si rem vilem ⁊ indignam nō eius precij taxauit vt de re chara fieri assolet. sed p̄ciū in emētiū prāte p̄stituit. Quid inq̄t mibi vultis dare. **Sz** vere amplius auxit dolorē dñi ⁊ ingratitudinē Jude. qz eū triginta denarijs paciscebat vt venderet ⁊ christ⁹ ei sanguinē quez vendidit gratis offerebat vt haberet pctōz remissionē. vt dicit **Chrys.** vbi supra. Et quia hoc in christo ingrat⁹ v̄didit q̄ christ⁹ p̄pter eum saluandū suscepit. vt vult **Ambro.** sup **Lu.** Aggrauauit et christi dolorē discipuloz suoz. imo sui ipsi⁹ diffamatio. Diligit enī virtuosus iure famā suā ⁊ suoz. iudoc⁹ v̄o p̄p̄s omnib⁹ indistincte notā imponit diffamie. v̄ quoz p̄sona vel vnū p̄iderat cecidisse. Quātū deniqz dolorē fuga discipuloz inflixit quib⁹ tam diligenter seruebat. quis satis cogitare poterit? Qm̄ in eius p̄sona plangens p̄pheta dixit **Opprobriū sustinuit cor meū ⁊ expectaui qui p̄tristaret ⁊ non fuit. q̄ p̄solaret ⁊ nō inueni.** Elongasti a me amicū ⁊ primū ⁊ notos meos a miseria. Qui iuxta me erāt de longe steterūt. ⁊ vīm faciebāt q̄ querebāt aīam meā. Vere p̄ssime dñe Iesu non quasi alieni recesserūt a te. dereliquerūt te p̄rimi tui ⁊ qui nouerūt te obliti sunt tui ne dum tui sed ⁊ bñficioz tuoz ⁊ p̄sumptuose sue sponsiōis. Ubi enī sunt q̄s paterna sollicitudine in oib⁹ p̄seruabas. cū quibus hac ipsa nocte pasca māducabas. q̄rū pedes laueras. quib⁹ corpus tuū ⁊ sanguinē in cibū potūqz dederas. ac tūc dulcis sermone longo p̄solat⁹ fueras atqz patri tam diligentē comedaueras. de quib⁹ deniqz gloriabaris tanq̄ de fidelib⁹ nō seruis sed amicis. qz tecū in temptatiōib⁹ p̄māserūt. Ubi nūc. **P**etre cōstantia tua. **A**isti enī ⁊ si oēs scādalizati fuerint in te. ego nūqz scandalizabor. Ubi **Iohānes** familiaritas tua ⁊ singularis p̄rogatiua dilectiōis q̄ etiā sacratissimū pecc⁹ reclinatorū tuo ca

piu concesserat: **U**bi tua fratrisq; tui germani p̄sumptio. q̄ ca-
licem dñi potare vos posse affirmastis. **E**cce preparat dño ca-
lix ⁊ mīme expectatis. **U**bi proinde Jacobi minoris **S**imon
n̄s **T**hadei carnalis p̄sanguinitas que etiā ethnicos sibi sang-
uis p̄pinitate iūctos assistere facit mutuo in necessitatis arti-
culo. **U**bi est. **Θ** **T**homa virilis tua animositas qua dño d̄cir-
ca iordanē ascendere volenti in iudeam tuos alloquēs p̄disci-
pulos dixisti. **E**amus ⁊ nos ⁊ moriamur cum illo. **U**bi **B**ar-
tholomee generositatis tue audacia que etiam cogit pro gloria
seculi nobiles in bellis mortalib⁹ prope desperatis non fugere
sed vsq; ad mortem dimicare. **U**bi vos omnes discipuli qui
querenti dño recedentibus quibusdā nunquid ⁊ vos vultis
abire respondistis per os **P**etri. **D**ñe ad quem ibimus. quia
verba vite habes. **N**unquid ⁊ modo nedū verba sed vite ope-
ra demonstrabat opera in miraculis etiam modo in oculis ve-
stris exhibitis. verba dum comprehensorib⁹ p̄cipiendo prece-
pit. **S**i me queritis. **S**inite hos abire. **V**ere verba vite qui-
bus vitam vobis conseruauit ⁊ securos a corpali molestia red-
didit. **P**aulo ante dixeratis socij mense celestis ⁊ si nos tibi cō-
mori oportuerit in te non scandalizabim⁹. **E**t ecce nemo vos ap-
prehēdit soli magistro intēdūt. ⁊ relicto eo solo in man⁹ iunius
corū fugitis oēs. **S**ic amātissime dñe torcular calcas solus ⁊ de
gentibus vir non est tecū vt olim de te vere p̄phetauerat **E**sai-
as. **lxiij.** **P**ercuteris pastor bone ⁊ ecce dispergentur oues gre-
gis tue fugietes quos tū iterū p̄gregabis cū surrexeris. ⁊ eas p̄-
cesseris in galileā. **Q**uāta hec induxerint tristitia ex eo vel cō-
sideret q; dū p̄cogitata fuerant dñm ab oratiōe ⁊ agone vche-
mentissimo ter surgere ⁊ orationē irrūpe cogit. vt discipulos
ne in hāc inciderēt temptationē p̄fortaret. **S**up̄hec voluit d̄ p̄-
ditoris ac discipulorū casu ac cōprehēdētū pctō q̄s nec bñficijs
nec exhibitis etiā in sua capnōe miraculis. s. cōprehēdētū exce-
catione p̄stratione. discipulorū p̄seruatione ⁊ auricule restitutione

poterat reuocare quod recte figurare poterat paruitatem fructus
sue passionis in cordibus peruersorum usque in seculi finem futu-
rorum. Sed quoniam de hoc supra factum est latius. puto nunc
ad alia perueniendum. Relicto ergo domino solo in manibus inimi-
corum videntes illi quia traditus est voluntati eorum. deservi-
unt in agnum lupi imanes. imo in pastorem diri latrones. Et
sicut Leo ait sermone qui incipit recursis dilectissimi irruerunt in
lumen verum filij tenebrarum et videntes faculis atque laternis
inciderunt in infidelitatis sue noctem. quia non lucis intellexe-
runt auctorem. Occupant paratum teneri. trahunt volentem
trahi. quia si vellet obniti. nihil quidem in iniuriam eius impi-
pie manus possent. Sed mundi redemptio tardaretur ut nul-
lum saluaret illesus. Qui pro omnium salute erat moriturus. Co-
horts autem inquit Iohannes scilicet militum et tribunus qui
preerat eis hoc quo ad gentiles. et ministri iudeorum tenuerunt
eum et ligauerunt eum. agnum scilicet mansuerunt in nullo re-
pugnantem sed ultro se offerentem. ne de manibus eorum tamquam
magus elaberetur. et ut sic eum morte dignum ostenderent quod
quos occidere volebant ligabant. Nos enim iudeis erat scorum
glosam. ut quem morte dignum iudicaret. vincrum presidii pre-
sentarent. Et adduxerunt eum primum ad Annam. Plane
recitat Iohannes domini comprehensionem. ligationem. et de-
ductionem ad Annam. que tamen non sine maximis facta cre-
ditur iniurijs quas et si euangelista non narrat. nihilominus in-
flicte creduntur. Multa enim certa fide credita acerbitate illa
te passionis declarantia euangeliste omiserunt. tunc quod scripserunt
non ad excitandum compassiois affectum principaliter sed ad faciendum
de historia certam fidem. Hec Iohan. xix. dicit Ille scit quod vera
dicit ut et vos credatis. Iohannes plane gesta referunt sine eorum oratoria
magnificencia que necessaria nouerunt per fidei firmamento ne plures
viderentur persuasores quam veritatis testes. Tunc quod hoc utile fuerat
fidelium deuotioni quatenus dum ea que euangeliste reliquerant ingenij

labore et p̄iis fletibus et oratione requirant et capaces redderen-
tur ad intelligendū et tenaciores ad memorandū. Et ut Gre-
go. Omelia. vi. in Ezechiel. ait. Tanta maiori dulcedine inueni-
ta reficerent quanto maiori labore fatigarent animum quesita.
Quod v̄o multa certa non recitarunt patet nam recitantes cō-
spuitionē colaphizationē et. tacent de q̄ritate que tamen tan-
ta erat ut quasi absconderetur facies eius et quasi leprosus vi-
deretur. In flagellatione et coronatione non faciunt mentionē
de vulnerum profundatione ac sanguinis effusione ac toti⁹ cor-
poris vulneratione. In vestium expoliatione. tacent de vulne-
rum innouatione. in crucifixione non meminerūt de extensione
corporis propter quam omnia ossa poterant dinumerari. imo
tacent de clavis ferreis quibus manus et pedes foderant. Nū-
quid non Iohannes de Thoma dubitante loquens cōmemo-
rat clauorum fixuram et. Multa tacuerunt de quibus tamen
prophete clarissime predixerunt ut suis patebit in locis que ta-
men omnia in christo impleta ipse tristatus est pendens i cru-
ce cum ait consummatū est sed et impleta prius sepius predice-
bat. Non tamen ita silent quin ea breuiter tangant. ex quibus
mens deuota poterit etiam noscere ea que tacuerūt si res scrip-
tas studiose voluerint meditari. Unde ad p̄positum q̄ violentē-
ter dñm tenuerūt impellentes et percutientes attrabētes et re-
trabentes. illi veste. illi crinibus. illi barba. illi manibus. illi bra-
chijs. illi collo aut scapulis inferentes. Ut Leo ait. Quicquid
sacerdotum instinctu furor popularis audebat. Ex hoc colligi
potest quoniam teste Mattheo accesserūt et iniecerūt manus in
eum dicturus tenuerūt eum. quid fuit necesse premittere et in-
iecerunt in eum. certum enī est. q̄ non nisi manibus eum tene-
re poterunt. nisi quia illatarum iniuriarū violentiam significa-
re voluisset. Nam inijcere violentiam importat. et cum hoc in-
certitudinem quasi diceret. cum magna violentia vndiq̄ ma-
nibus impulerunt. Ad hoc deniq̄ agendum impulit ira exci-

tata qua se de prostratione quam sibi per magicam artem pu-
tabant illatam vindicare voluerunt. Et quomodo pleni inuidia
et odio furentes percussissent dñō in captione ⁊ ligatione quem
etiam in cruce pendentē ⁊ morientem laceſſabant. imo mortu-
um vulnerabant. facit ad idem repentina discipuloꝝ fuga. nō
reor subito fugissent qui primo defendere parati fuerunt si mā-
ſuete eum tractari vidissent. **S**ed quid ait euāgelista. **V**iden-
tes discipuli quod futurū erat. id est. quia occidendus erat. et
vnde hoc viderunt nisi ex horribili eius tractatiōe. cōpreheſio-
ne ⁊ inuitiligatione. in quibus tantam ostenderūt sue ferocita-
tis rabiem. vt in hoc non dubitaret. imo certissime cognosce-
rent ⁊ pñicerēt discipuli dñm suū ab his canib⁹ vinū euadere
non posse. **R**efert deniq; beatū **B**ern. hoc dicere q̄ pstrauerūt
eum in terram sicut ipse eos prostrauerat. **E**t appodiquēūt lu-
per pectus eius spuerunt in faciē eius ⁊ durissime collum et
manus ligauerūt. **E**t quia sudor sanguis adhuc ex nimia mor-
tis anxietate defluebat per totā faciē in os eius ⁊ similis iudeoꝝ
rum sputa de genis nec abstergere ligat⁹ posset suffocat⁹ vtiq;
fuiſſet. ex tunc nisi diuina virtus eum ad vltiora pro nobis
toleranda reſeruall̄et. q̄ si ita est puto eū per reuelationē id no-
uisse quomodo multe sancte ac deuote persone varias circa do-
minicā passionē reuelatiōes meruerūt. **Q**uibus piū est pia fi-
de credere. licet nō temere diffinire. maxie si scripture non dis-
ſonant canonicē. verum talia vestre cōmittens deuotioni relin-
quens incerta solidis sanctoꝝ dogmatibus ⁊ textui inhercam.
Scribit tamen deuotus **B**onauen. de hac captiuitatiōe ⁊ liga-
tione ita. **Q**uis inquit sine gemitu audire posset qualiter in hor-
ra illa crudeles boies homicidas manus iniecerūt in regē glo-
rie ⁊ truculenti lictores mitis **J**esu innocentes manus vincu-
lis constringentes ipsum māſuentissimū agnū ad instar latronis
traxerunt ad victimam. **T**raxerunt autem vt **J**ohānes ait ad
Annam primū scilicet de borto per vallem iolaphat trans roꝝ

rentem cedron in hierusalem. Vos cogitabitis cum quibus clamoribus impulsione. iniurijs. Erat autem **Annas** socer **Cayphe** qui consilium dederat quia expedit vnum hominem mori pro populo. ex commissione scilicet **Cayphe** ut vult **Augustinus** super **Iohannem**. ut sic videretur minoris culpe dammando eum qui a simili pontifice damnaretur. Et **sim Bedam** ut qui erant affines sanguine sociarentur in scelere. Et transeundo in domum **Cayphe** domum **Anne** preterire oportebat. quia quasi pontifex habebatur emerant enim alternatis vicibus pontificium absque merito dignitatis ab herode contra legis dispositionem ut vult **Iosephus**. Non ergo mirum si iudicabant inique iniqui pontifices maxime eum qui eos in suis vicibus arguebat. ut vult **Beda** et **Raba**. Sequebatur autem **Iesum** **Simon Petrus** a longe. Et alius discipulus scilicet **Iohannes** quoniam post fugam cum ceteris resumpto animo tam fortiores et magis amantes reuersi sequebantur. Discipulus autem ille erat non pontifici et intrauit cum **Iesu** in atrium pontificis. **Petrus** autem stabat ad atrium foris. Exiit ergo alius discipulus qui erat non pontifici et dixit hostiarie et introduxit **Petrum**. Dixit ergo **Petrus** ancilla hostiaria. Numquid et tu ex discipulis es hominis illius? At ille negauit coram omnibus dicens. Non sum. Stabant autem ministri et serui ad prunas quia frigus erat et calefaciebant se erat autem et **Petrus** cum eis stans et calefaciens se deinde exiit foras in atrium et statim gallus cantabat. Et recordatus est **Petrus** verbi **Iesu** quod dixerat. prius quam gallus rē. Pontifex ergo scilicet **Annas** interrogabat **Iesum** de discipulis suis et de doctrina eius quia tenebant eum ut seductorem et doctrine false predicatorem. Cum autem de discipulis nihil ad eorum commendationem dicere potuit. quia relicto eo omnes fugerunt nec tamen infamare voluit. ideo non ad primam. sed ad secundam questionem respondens ait. Ego palam locutus sum mundo ego semper docui in synagogis et templo quod omnes iudei

conueniunt ⁊ in occulto locutus sum nihil. nihil locutus fue-
rat dñs in occulto licet multa in parabolis multa seorsuz disse-
ruit discipulis. **Q**uoniam s̄m **A**ugustinū super **J**ohā. **M**et
lia. cxij. non ita dicebatur paucis vt ab eis quibus dictum fuit
taceretur. Sed ita potius vt vsq; quaq; predicaretur ⁊ sic per
paucos innotesceret multis hinc ipse eisdem paucis dixit
Matthei. x. **Q**uod dico vobis in tenebris dicite in lumine sci-
licet parabolas exponendo. Et quod in aure auditis predica-
te super tecta omnibus annuciādo. Subdit dominus quid
me interrogas? Interroga illos qui audierunt quod locut⁹ suz
ipsis. Ecce hi sciunt quid dixerim ego. **Q**ua responsione do-
minus ostendit doctrinam suam fore vanam ⁊ ex loco publico
ad hoc deputato ⁊ ex auditor⁹ testimonio quasi diceret. parat⁹
sum subire testimoniū eor⁹ quibus magis q̄ mibi credis. hoc
cum dixisset vnus assistens ministroz dedit alapam **J**esu di-
cens. **S**ic respondes pontifici? **Q**uasi notasset **A**nnam de stul-
ta interrogatione. **N**on leuis sed grauis haud dubium fuit il-
la percussio quam tanta vigilantia describit **J**ohannes euāge-
lista qui etiam ⁊ alia plura enormia christo illata siluit. Sed
neq; si modica fuisset de ipsa p̄beria contexta fuisset. **A**it enim
Ieremias **I**hrenoz. iij. **D**edit percutienti se maxillam. Et
Michee. v. **P**ercutient maxillam iudicis israel. Sed si forte
modica aut paruipendēda tibi apparet illa percussio. attēde di-
ligentius quis sit qui percutitur. quis deniq; percutiens ⁊ ap-
parebit forsitan iniurie magnitudo quam non solum actus p̄-
cussionis sed agens monstrabunt ⁊ passum. **S**i enim magister
ciuium a subdito alapam susciperet quanti putatis estimar⁹ in
iniuria? **Q**uanti v̄o si pater a filio vel princeps a plebeo. **A**ut
quod maius est principum monarcha imperator a rustico. Et
quod omnino intolerabile videretur si summus pontifex papa
romanus huiusmodi pateretur iniuriam a quolibet mīmo
stibulario. **N**ouit estimare hanc iniuriam **D**auid vinctus in

regem qui cum non animo nocendi sed proferendi testimoniū
Saulis a domino proiecti ac si mortalis inimici absciderat orā
chlamydis sue in spelunca ad ollam percussit cor suum dicēs
ppicius sit mihi deus. eo q̄ abscidisset chlamydis oram chriſti
domini. **1. Reg. xxiij.** Et tamen hi omnes memorati naturali
conditione pares quia homines tm̄ eque mortales. Sed ecce
nunc percutitur a luto figulus. ab infimo summus. a peccatore
deus. a mancipio dominus. a creatura creator. a vili orbis por
tione vniuersitatis gubernator. ab eo quem redimere venerat
p̄ssimus redemptor. Cuius tantam in creaturas auctoritas
et tanta creaturarū obedientia vt magis omnia in nihilū redi
rent q̄ naturalibus suis actionibus vel m̄imam eius transgre
derentur ordinationem. Hoc celus suo regulari cursu. hoc sta
bilitate terra. hoc suis ponderibus elementa hoc in continua
et concordia pugna. hoc deniq̄ in omnium corporalium contigua
tione nullo vacuo interrupta ceterisq̄ multis clarissime demō
stratur. Hunc tantum percutit pulvis vilissimus qui nisi ab
eo qui percussus est conseruaret̄ in nihilum continuo redigere
tur. Ita de hac percussione sensit Chrysostomus. cum ait. **H**orreas
celum excessum mentis patere terra dñatoris longaminitatem
et seruprum in deuotionē. Tale m̄charissimi cogitate eum q̄ pa
titur quotiens passionem eius meditam̄ ne parvipendēda vi
deatur quecunq̄ illata iniuria. non enim homo purus est. sed
verus et imensus atq̄ eternus deus. et si non fm naturam diui
nam que impassibilis est. fm humanam tamen sibi vnitā sup
posita liter patitur. Quantum autem sit deū pati pro homine
nuncq̄ poterit quis satis mortali cogitare. quia enim infinitus
est qui patitur quelibet illata passio quandam sortitur infinica
tem ppter quam etiam quelibet sufficeret et vt cōmuniter dicūt
vel vnica guttula sanguinis effusa pro totius mundi etiam iu
sta redemptione. nisi in effusione tanti sanguinis amoris mag
nitudinē etiam grossissimis hominib⁹ placuisset demonstrare

Unde cuilibet deuoto ad excitationē cuiuscūq; intēssime de-
uotionis hoc solum sufficeret deum scilicet passum. etiam si so-
lum verbum iniuriosum pro hoīe vt non opus esset ad eorū
qui passus est multiplicatē oculam reflectere. **U**alde enī pl⁷
distat deum fm se impassibilem voluntarie pati fm naturam
assumptam q̄ deum patientē hec magna vel illa modica pati.
Ibi enim infinitas quedā interest hic finitas sola quid distā-
tia inter penam ⁊ penam tm̄. **I**deo semper in omnib⁷ dicēdis
cogetur. quia deus est qui patitur. quia creatura peccatrix est.
que infert passionem. **S**ed nunc respondentis dñi māuerudi-
nem audiamus. **S**i inquit male locutus sum. testimoniū per-
bibe de malo. si bene. **C**ur me cedis? quare responsione māueris-
si ma serui iniusticiam aperte arguit in damnatūz hominē per-
cipientis. **P**ost susceptam itaq; alapam. misit eum **A**nnas li-
garum ad **C**aypham pontificem. vbi sacerdotes. scribe. phari-
sei. ⁊ seniores conuenerūt. **O**mnēs hi in mortem **J**esu christi
machinati sunt. vt cum christus ab omni iudeorum genere p̄n-
cipibus. s. ⁊ doctozibus religiosiis ⁊ popularib⁷ damnaret. sine
ambiguitate putaretur morte dignissim⁷. **S**equēbatur autem
Petrus a longe. sequēbatur quia trahēbat amor sed a longe.
quia retrahēbat timor. **U**erum in hoc maxima est nobis vene-
ratione admirandus. ait **R**abanius q̄ dñm non reliquit etiam
cum timeret. q̄ enim timere nature est. q̄ sequitur deuotionis. q̄
negat obreptionis. q̄ penitet fidei. **L**u. **E**t accenso foci igne in
atrio. ⁊ circūsedentib⁷ illis. erat **P**etrus in medio eorū. **M**ar.
Exeunte autem ianuam. rursus alia ancilla cepit dicere circū-
stantibus. ⁊ hic erat cum **J**esu nazareno. **L**u. **E**t alius videns
illum dixit. **E**t tu de illis es? **J**ohan. **D**ixerunt quoq; ei scilicet
circūsedētes. **N**unquid ⁊ tu ex discipulis eius es? **M**attheus
Et iterum negauit cum iuramento. quia non noui hominem.
Et post pusillum. **L**ucas intervallo facto q̄si vnus hore. **M**ar-
cus accesserunt qui astabant ⁊ dicebant **P**etro. **U**ere tu ex illis

es? **M**arcus. Nam galileus es. **M**attheus. Nam et loquela
tua manifestum te facit. **J**ohan. Et dixit vnus ex seruis ponti
ficis cognatus eius cuius **P**etrus abscidit auriculam. **M**on
ne et ego te vidi in hortu cum illo. **M**atth. Tunc cepit. **M**ar.
anathematizare. **M**atth. detestari et iurare. quia non nouisset
hominem. Et continuo **L**u. adhuc eo loquente. **M**arcus itez gal
lus cantauit. **N**otetur hic pro concordantia euangelistarum q
tres primi non describunt ductionem **J**esu ad **A**nnam. quam
in sua ductione ad **C**aypham putabant satis inclusaz. eo q ad
Annam de precepto **C**ayphe et quia socer fuit **C**ayphe. in quo
videtur **C**ayphas honoratus ductus est. **S**ed volentes trinam
Petri negationem describere. **P**rimam scribunt quasi coram
Caypha faciam. eo q quicquid factum est coram **A**нна. **C**ay
phe imputatur. **I**tem est considerandū q in qualibet negatione
Petri. persone multe locute sunt sicut in tumultu fieri solet.
Ideo vnus euangelista recitat vnā personam que prior vel
principaliter locuta est. alius aliam vel multitudinē introducit
Petrus quoqz quasi arundo nutans inter amorem et timorem
turbatus. nunc exiit. nunc rediit. ac sibi loquentibus varia res
spondit. eandem tamen negationis sententiā habentia nesciens
velut turbatus quid diceret vel ageret. **I**dcirco et in locis neg
ationū videntur difference de gallicantu ter negauerat. **D**ic
cunt enim plane. anteqz gallus cantabit. quod non nisi de pri
ma intelligi potest. si quidem ante secundū est primus. **M**arcus
autē ait. anteqz gallus bis **L**u. cantz. ter me negabis. et ita per
quens istam. dicit gallū post primā negationē cāasse. **U**bi no
tat **A**ug. in de concordia euāgel. q trina negatio **P**etri intelligit
q si vna negatio continua q totalis inchoata ē an primū gallica
m psumpta ē aut an secundū. **N**ō tres loquū d illa bñdo respctm
ad inchoationē. **M**ar. et ad psumptionē nec repugnat q vtz qz
xps dixerit. nēz **M**ar. pōit d bis. nēz alij pōit ad maiore exag
gerationē. hec **G**erf. possz forte intelligi q gallicantū pmi petri

audiuit sed secundū. et ita tertio dicere anteq̃ gallus canter ita
ut Petrus audiat. et hoc fuit secundus gallicantus. **Mar.** vero
simpliciter anteq̃ canter non referendo ad Petri auditum.
Pulcre satis de hoc loquitur **Lyra** super **Mattheū.** Poterat
forte et Petrus in prima negatiōe ter negasse anteq̃ gallus cā
tarer. quia non negant euangeliste plures q̃ tres fuisse nega
tiones. **H**ec pro texti⁹ verificatiōe. Sed ecce respiciam⁹ in au
ctorem nostrum qui coram **Laypha** et consilio congregato con
stitutus blasphematur multipliciter ab inimicis. Et foris neg
gatur ab amico cum execratione et iuramento. Ex utroq̃ crescit
tristitia et dolor in christo. Et puto amplius ex Petri negatio
ne q̃ iudeorū blasphematiōe. **D**oluit non modice fons pietat
is temptationē ad tm̃ inualuisse in discipulo quem ut fortiorē
caput ceterorum constituit ut cum execratiōe sumptius negas
set cui vsq̃ ad mortem assistere promittebat. Si enim vsq̃ ad
mortem contristatus est dum adhuc futurū cogitabat q̃tm̃ do
luit dum p̃sentem audiuit. **A**ggrauabat dolorem in christo q̃
tam leui discipulus temptationi cessit. Siquidem nō penis.
non afflictionib⁹. non terribili potestate cuiusq̃ sed vnus mā
tipij sola est interrogatiōe prostratus. ut dicit **Grego. xvij. mor**
raliū. §. lxx. Et quidem inquit idem ne sexus firmiter terribile
monstraret ancilla est inquirente temptatus. Rursusq̃ ut talis
sexus infirmitas etiam officij deiectio vilesceat. non ab an
cilla sed ab hostiana est ancilla requisitus. **Lu.** Conuersus au
tem dñs respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi
dñi. sicut dixit. quia priusq̃ gallus canter. **Mar.** bis. ter me ne
gabia. **R**espectus hic fm̃ **Augusti.** videtur spūalis fuisse faci
ens in mentem Petri venire quotiens iam negasset dñz et ver
bum dñi quo id futurum predixit. Cui videtur p̃cordare **Leo**
ser. qui incipit **Inter oīa.** Respexit dñs Petrum et inter calū
nias sacerdotū. inter falsitates testiū. inter sedentiū et p̃spuenti
um iniurias p̃stitutus illis turbatur discipulū conuenit oculis

quibus eum preuiderat esse turbandū et in illud ingressa est ve-
ritatis inspectio ubi erat cordis facienda correctio. Quasi que-
dam illi vox insonaret et diceret. **Quid habes Petre? Quid**
in tua conscientia recedis? Ad me reuertere in me confide. me
sequere. mee passionis hoc tempus est. nondum tui hora venit
supplicij. Quid metuis? quod et ipse superabis? non te confun-
dat infirmitas quā recepi. Ego de tuo fui trepidus, tu de meo
esto securus. Conualuit vox christi in Petro. Nam Matthe-
us. Egressus foras fleuit amare. Leo in sermōe qui incipit. Sa-
cramentū. Felices sancte apostole lachryme tue que ad diluen-
dam culpam negationis virtutem sacri habuere baptismatis.
Affuit enim dextra dñi Jesu christi qui labentem te priusq̃ de-
ijceretis exciperet et firmitatē standi in ipso cadendi periculo re-
cepisti. Scribit autem Clemens in suo itinerario q̃ Petrus
extunc duxit in consuetudinem ut triginta sex annis quibus sup-
uixit post dñicam passionem semper surgeret in primo gallicā
ru. oraretq̃ flendo usq̃ ad horam matutinam. Redeam⁹ nūc
ad ea que circa dñm in domo Layphe acta memorant. Ait. n.
Matheus. Princeps autem sacerdotum et omne consiliū que-
rebant falsum testimoniū contra Jesum. ut eum morti trade-
rent et non inuenerunt cum multi falsi testes accessissent. Mar-
cus puenientia testimonia non erant. Nouissime autem vene-
runt duo falsi testes tanq̃ maiora incōuenientia dicturi. Mar-
cus. Nos inquit audiui⁹ eum dicentem. Ego dissoluā tē-
plum hoc manufactum et post tridū aliud non manufactum
edificabo. et non erat conueniēs testimoniū eorum. quia insuf-
ficiens ad mortis p̃demnationē. Testes illi dupliciter falsum
testati sunt fm Jo. Et quia non eodem sensu intellexerunt. Et
testati sunt quomodo dicebantur. a christo enim dicebant ver-
ba de templo sui corporis. ab illis de templo materiali Salo-
monis. Et secundo quia etiam in ipsis verbis calumniant ad-
ventes quedam et mutantes. Saluator dixit non precipiendo

sed predicendo. **S**oluite. id est. soluetis templum hoc. **I**psi au-
unt. **E**go dissoluam templum hoc manufactum. **V**os inquit.
Soluite. non ego. quia illicitum est. ut ipsi nobis inferamus
mortem. **D**einde illi vertunt. **E**t post riduum aliud non ma-
nufactum edificabo. ut proprie de templo iudaico dixisse vide-
antur. dominus autem ut ostenderet se de spiritali templo
sui corporis locutum. non dixit edificabo. sed excitabo illud **J**o-
han. ij. **A**liud est edificare. aliud excitare. **E**xcitare enim est a som-
no nature vel mortis reuocare. quod non puenit nisi templo spi-
rituali. **F**uerunt nihilominus et falsi testes **S**imon **N**icolaum de ly-
ra. et si vera et sensum non mutassent. quoniam falsam habue-
runt in testificando intentionem. **V**olebant autem per hoc pro-
curare mortem innocentis. **S**ed quia non erat conueniens eo-
rum testimonium. **M**arcus. **E**xurgens summus sacerdos in
medium. volens ab eo inexcusabilem elicere accusationem. **S**i-
cut scriptum est **I**eremie. xviij. **V**enite cogitemus contra eum
cogitationes. non enim peribit lex a sacerdote. nec consilium a
sapiente. nec sermo a propheta. **V**enite percutiamus eum lin-
gua et non attendamus vniuersos sermones eius. **E**t recte in-
quit **R**abanus. **C**onuenit nomen pontificis actionis sue stre-
nuitate. **I**nterpretatur enim **C**ayphas inuestigator vel sagax
siue vomens ore: **S**agax enim fuit ad prosequendam et explen-
dam vltimi sui nequitiam. sed impudens ad proferendum men-
dacium. et appetendum homicidium. **I**ra ergo princeps et im-
paciens non inueniens calumnie locum excutit de solio ponti-
ficem ut insanientis mentis motu corporis demonstraret. **D**ixit
ergo non respondes ad ea que obiciuntur tibi ab his? **Q**uan-
to enim **I**esus tacebat. **S**ic **R**abanus ad indignos. tanto ma-
gis pontifex furore superatus. eum ad respondendum prouocat. ut
ex qualibet occasione sermonis locum inueniat accusandi. **I**o-
que dominus **I**esus. **M**arcus tacebat. et nihil respondit. **S**ciebat
enim **I**esus quasi deus. quicquid respondisset torquendus ad

calumniam. Inutilis enim erat responsio Iesu nullo eam acce-
prante. Solum enim ibi erat iudicii figura. in veritate autem
leuissimorum concursus latronum verificatumque est propheta.
Quali agnus coram tondente obmutescet. et non aperuit os su-
um. **M**arcus. Rursus ergo summus sacerdos interrogauit eum
et dixit. **M**attheus. Adiuro te per deum. ut tu dicas nobis. si
tu es christus filius dei. **M**arcus benedixit. **O**b nominis dei
reuerentiam et inuocationem ita responsionem temperat. ut et ve-
ritatem insinuet. et homicidas futuri terrore supplicii a malicia
reuocare sataget. **U**nde et respondendo **M**attheus dixit illi Je-
sus. tu dixisti. **M**arcus. Ego sum. **M**attheus. **U**eruntamen
an modo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtu-
tis dei. et venientem in nubibus celi ad iudicandum scilicet vos
iuste et districte. qui in presenti me iudicatis iniuste et maliciose
Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua. ut magnitu-
dinem blasphemie quam christo imponebant. quasi tactus in-
trinsecus dolore cordis ob dei contumeliam hoc signo sui mor-
tem iudaicum demonstraret. **U**nde **L**eo papa in sermone qui
incipit. Sponsionis nostre. **C**ayphas ad exaggerandam audi-
ti sermonis inuidiam scidit vestimenta sua et nesciens quid hoc
significaret insania sacerdotali honore se priuauit. **U**bi est. **C**ay-
pha rationale pectoris tui. **U**bi continentie cingulum. ubi superbi-
tale virtutum mystico illo sacramento amictus ipse te spoliatus. et pro-
pria manibus pontificalia membra discerpis oblitus precepti illius quod
legeras de principe sacerdotum. de capite suo cydarim non depo-
neret et vestimenta sua non diruperet. **T**u vero a quo iam alienabatur hec
dignitas ipse tui executor es opprobrius. ut ad manifestandum finem
veteris instituti eadem diruptio sacerdotalis auferret ornatum qui mor-
tis templi discidit velum. **H**ec ille. Sed quem de sacerdotali solio furo-
excusserat eadem rabies ad scidendas vestes puocat. **Q**uod ergo fa-
cto considerat. **N**obo euomit. dicens. blasphemauit. quod adhuc egeret
restituere ad eum. scilicet denarium. **E**cce nunc audiis blasphemiam. o miser et

princeps nequaquam. **N**o dixit christus blasphemiam sed eviden-
tissimis virtutibus et signis probaram veritatem. **E**n ipse blas-
phemas. quod dei est deo non attribuis. et verum dei filium pu-
rum hominem et blasphemum dicis. **S**ed ecce maliciam princi-
pis et hypocrisis non primo hoc a christo audierunt quod se fili-
um dei nominaret de celo descendisse et ad salutem hominum
venisse. **F**requenter hoc ab eo audierunt. frequenter sibi appro-
perabant. ut describit **J**ohannes in pluribus locis sui euange-
lij. **U**nde **J**ohan. x. clare dixit eis et probavit. quia unum est
cum patre deo. **E**t ipsi aiebant. d. bono opere non lapidamus te
sed tu homo cum sis. facis teipsum deum. **N**unquam tamen legi-
tur summum sacerdotem vestimenta scidisse. **E**t quoniam suffi-
cienter probare poterant se deum dixisse. cur alios et alios testes
aduocabant. nisi quia aliquam apertiozem causam sue mortis
inuenire possent. **H**abebant enim in lege promissionem futuri
messie. quem deum esse multe eorum scripture testate sunt. et
cum diuina operaretur miracula secundum prophetarum dicta. **D**ebe-
bant magis eum ut deum honorare. quam ut blasphemum damna-
re. **I**deo nullam poterant ex hac parte sue inuidie iustificatio-
nem habere. quam habuissent. si non quod dixerat operibus con-
probasset. **V**erum cum aliam accusationem inuenire non po-
terant. ad illam conuersi sunt tandem quam ut aggrauaret ut
dictum est. vestimenta scidit. **U**nde statim ad habendum inten-
tum christi scilicet condemnationem. suis ait complicibus quid vo-
bis videtur? **Q**ui omnes dixerunt. **M**arcus et condemnauerunt
eum esse mortis. heu consentiunt omnes in malo qui nunquam
concordant in bono. videre iudicium omni peruersitate reple-
tum. **N**am iidem fuere accusantes. iidem discutientes. et iude-
sententiantes. et quem. ut dictum est. signis. scripturis. ac do-
ctrinis veracissimis venisse saluatorem omnium ac verum dei fili-
um agnoscere poterant. condemnant. et tanquam malefactorum dei
inimicum et blasphemum unanimiter iudicant reum mortis. **H**ec

dilectissimi q̄ntum nomen id omni venerationis cultu dignissi-
mum nomen quod est super omne nomen. In quo omne ge-
nu celestium. terrestrium. ⁊ infernorum flectitur. cum tremore
in quo solo ⁊ nullo alio oporteret saluum fieri. rabidissimi canes
debonestant vilipendunt. dum impiissima cōmutatione Jesū
saluatorem blasphemū dicunt. ⁊ ut talem condemnant in quo
et demonū maliciam vincunt. **Quantum** hec in corde innocē-
tissimi dñi merorem exaggerant vel ex eo considerate. quia ab-
latio honoris p̄ infamiam inter omnia que exterius hoī infli-
gi possunt. nedum homines seculares sine virtute honorū cu-
pidos sed magis apud vere virtuosos maxime contristet ⁊ ma-
xime fugienda. **Nam** ppter honoris ⁊ fame cōseruationē om-
nia alia impendimus exteriora etiam vitam naturalem. ut pa-
ter. iij. ethicorum. **Et Salomō.** Melius est inquit nomen bo-
num q̄ vngenta preciosa ⁊ diuine multe. **Melius** est ire ad do-
mum lucrus. q̄ ad domum cōuiuij Ecclesiastes. viij. **Et Pro-**
uerb. xij. Melius est nomen bonum q̄ diuitie multe. super ar-
gentum enim ⁊ aurum gratia bona. **Hinc Ecc̄. xli.** Curam ha-
be de bono nomine. hoc enim magis permanebit tibi q̄ mille
thesauri magni ⁊ preciosi. **Honor** enim proprie proximus est
virtutis. quia premium eius. **Ideo** circa ipsum ut oporteret ap-
petendum consistit virtus magnanimitatis. iij. ethicorum. ca.
viij. **Cum** ergo omnis virtus in christo fuit in summo ipse de-
niq̄ maximis erat honoribus dignus consequens est q̄ inu-
sta eius condemnatio fuit maxime contristatiua. **Aggrauaba-**
tur nimū hec contristatio inq̄tum sua hec detestabilis inbo-
noratio in blasphemiam patris redundabat. In quo enim pa-
terna maiestas post eam que diuine nature fm se inferretur in-
iuriam magis blasphemari posset q̄ in summe gratie bñficio
nobis exhibito quo scilicet filium suum incarnari constituit ut
nobis esset redemptor per quem creati sumus. **Hunc** filiū dei
negare ⁊ summū illud patris donum refutare. ac maledictis

adherere aggredi inestimabilis est. et patris simul et filij blasphemia. **H**inc dicitur **J**ohan. v. Qui non honorificat filiū nō honorificat patrem qui misit illum. Et hoc est quod dominus contra perfidos causatur iudeos **J**ohan. x. Quem pater significauit et misit in mundum. vos dicitis quia blasphemias. quod dixi filius dei sum. Et si ad hec dicenda missim? domin? tūc motus fuit. ex quo blasphemus culpatur. sed ut talis tanq̃ dignus morte condemnatur. Imo ut **A**ugustinus dicit. **L**igat? ut latro. accusatur ut latro plectitur inter latrones ut princeps latronum quid subest rationis? Posset hic seruire figura dñi cñs **D**avid missis ad **A**mon ad consolandū eum super patris interitū quos **A**man turpiter confudit et rasiit. sed relinquitur propter vitandam prolixitatem. Sed attendite diligentius. quia crescunt regis nostri iniurie. crescunt cruciatūs eius et pene. **H**am continuo postq̃ dominū morti tanq̃ blasphemum adiudicabant. Tradidit impijssimus pontifex missimū agnū voluntari famulorum crudelium. qui omnes irruerunt in eum Et omnem quam cogitare poterant intulerunt contumeliam velut canes venatici capta fera. ut dicit **C**hrysostomus. Et amplius gloriabantur. qui maiora inferre poterant conuitia afflictiones et flagella. vnde per totam illam noctem miserrime ac inhumaniter tractabant regem glorie in multis q̃ narrant euāgeliste. **H**am viri qui tenebant eum illudebant ei. verbis scilicet contumeliosis afficientes et factis affligentes. **H**am **L**ucas **T**unc expuerunt in faciem eius. faciem inq̃ illam desiderabilem inq̃ ut **P**etrus. i. **P**etri. i. **A**it. angeli prospicere desiderāt. q̃ omnes celos implet leticia imundissimis non modo simplicib? sputis sed execrationib? fedissimis deturpabāt. **H**inc **M**attheus non dixit spuerunt. sed expuerunt. quasi execrando spuerūt nec vnus tantum sed plurimi. **I**deo **M**arcus ait conspuerunt **Q**uid rogo turpius quid fedius vel dici vel cogitari potest. faciem tam amabilem tamq̃ speciosam tantis fedibus macu-

lare. Sed sic futurum esse propheta olim predixerat. faciem meam non auerti ab increpantibus et conspuentibus in me. **De** inde **Lucas**. Velauerunt eum. cedentes faciem illam quaz patres eorum cum multis suspirijs et ingenti desiderio videre desiderabant. magnis clamantes vocibus. **O**stende nobis faciem tuam et salui erimus. **V**enit tandem misericors dominus. precibus annuens clamantium faciem plenam gratiarum ostendit. **S**ed hanc infelicissimi velabant. **V**elabant autem. ut **R**abanus dicit. non ut eorum scelera non videat sed ut a seipsis sicut quodam **M**oyse fecerunt. gratiam cognitionis eius abscondant quod velamentum usque hodie manet super cor eorum non reuelatum sed damnablem cecitate contenebratum. **V**elato domino. **M**attheus. Colaphis eum ceciderunt et interrogauerunt dicentes. **P**rophetiza nobis christe. **Q**uis est qui te percussit? **M**edum collum grauius ferunt ictibus. sed et dei virtutem et sapientiam velut stultum illudunt. dicentes. **P**rophetiza nobis christe. **Q**uis est qui te percussit? **I**n contumeliam dicunt secundum **R**abanum. quasi ei qui se a populo ut prophetam haberi voluit cum non esset. **E**t ministri alapis eum cedebant. **M**attheus. **A**lij autem palmas in faciem eius dederunt. **T**raditus fuit dominus voluntati eorum. **I**dcirco quilibet omnes odij sui furorem ut voluit sine cuiuscunque prohibitione expleuit. et ubi placuit vniuersorum dominum percutiendo in dorso. facie. collo molestabant. **I**dcirco varijs modis percussum dominum memorantur. **S**ed nec illa tantum verum multa hic non specificata in eum commiserunt. **I**deo dicit **Lucas**. **E**t alia multa blasphemantes dicebant in eum. **H**oc incredibile non est. quod et barbam sanctissimam euellebant genas unguitibus vellicabant quod et euangeliste expresse non dixerunt. **P**ropheta tamen non tacuit dicens. **M**ultiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis. **E**t iterum alius propheta. **C**orpus meum dedi percutientibus. et genas meas

vellētib? **Esa. v.** Credi potest insuper fide pia alios per crines
traxisse et nonnullos calcibus conculcasse sed et pugnis cecidisse.
Quam enim in eo crudelitatem non exercuissent viri sceleratis
simi, quorum voluntati crudeli traditus erat dñs angelorum.
Quas ignominias ut ait intelligitur dñs passus usq; mane in
domo principis sacerdotum. **Que** et nos deuoto compatiēti qz
animo per dies singulos matutinali hora meditantes. **Salua**
tori nostro grati utinam inueniam. qui tanta pro nobis digna
tus est ludibria sustinere. **Mane** autem facto inquit **Mattheus**.
Consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores
populi. **Lucas** et scribe. **Mattheus** aduersus **Iesum** ut eū mor
ti traderent. **Ecce** q̄ta sollicitudo ait **Beda** super **Marcū** erat
iudeorum in malo. **Tota** quippe nocte vigilauerunt ut homici
dium facerent. **Et** cum defecissent scrutantes scrutinio, ut puta
ex testimonijs nocturni et tenebrosi consilij non habentes unde
apud **Pilatum** tanq̄ reū mortis accusare possent, ideo mane
facto iteratur consiliuz. **Si** forte in illo aliquid inuenirent vel
discere possent in quo dñm apud presidem morte dignū accu
sarent. **Sicut** etiam fm **Gregorium** **Omelia. xxv.** **Quis** amo
ris intentionem multiplicat inquisitionis propter quod aman
ti semel asperisse semel quesisse non sufficit. ita et liuor odij vin
dicam quam una via inferre nō preualet alia attemptat. **Nec**
satis est odienti semel attemptasse sed attemptare nō cessat. do
nec concepta si potest odia deducat in opera vindicandi. **De**
hoc ita loquitur **Leo** papa sermone qui incipit. **Inter** omnia.
hoc mane iudei non ortus vobis lucis contulit sed occasus.
nec vestris oculis solitus dies prodijt. sed impijs mēibus nox
terre cecitatis incubuit. hoc mane vobis templum et altaria
diruit legem et prophetas ademit. regnum et sacerdotiuz sustu
lit in lucum eternum omnia festa conuertit. **Inistis** enim ine
sanum cruentumq; consilium. inistis tauri pingues vituli
multi frementes bestie canes rabidi ut mori auctorem vite

domini glorie traderent. **Hec Leo.** Congregari itaque mane. **Lu.**
Duxerunt illum in consilium suum dicentes. Si tu es christus dic
nobis. non veritatem desiderabant. **Ait Beda super Lucam.**
Sed calumnia preparabant. Siquidem in priori consilio in-
terrogabant. si filius dei esset quatinus si id profiteretur contra eum
fieri legem suam que deorum pluralitatem prohibuit et divini ho-
noris usurpationem. sub mortis interminatione damnationis ac-
cusationem acciperet. **Uerum** quia **Pilatus** apud quem ac-
cusare pretendebant gentilis erat et idolatra legis edicta peripe-
dens. **Querunt** si tu es christus. dic nobis. facites de filio dei
ut si diceret. Ego sum christus calumniarentur quod sibi arrogaret re-
giam potestatem contra cesaris ordinationem que dignitatem regiam
a iudeis abstulerat. Et ob hoc a rege puniendus esset. **Lu.** **Et**
ait illis. Si vobis dixerero. non credetis mihi. scilicet quod ego sum chri-
stus. Sicut etiam alias non credidistis nec verbis nec factis
meis. Siquidem **Johan. x.** Querentibus iudeis. si tu es chri-
stus. dic nobis palam. Respondit. Loquor vobis et non credi-
tis. opera que ego facio in nomine patris mei. hec testimonium per-
hibent de me. Si autem interrogauero non respondebitis mi-
hi. sicut nec alias pluribus eius questionibus responderunt. neque
dimitteris. quia sciebat eorum obstinationem et percordia secundum
Ibeo. Ex hoc autem. id est. post passionem meam et resurrectionem
Erit filius hominis sedens a dextris virtutis quod impletum
est in ascensione. ut habetur **Mat. vlti.** Cum ergo dominus non de
temporali regno sed magis eterno respondit. ipsi calumniari non
poterant de arrogatione regni iuxta intentum suum. ut tamen alia
quam occasionem acciperet condemnationis iuste concludere vo-
lebant ex verbis suis quod diuinum sibi arrogaret honorem. **Unde**
inferunt Lu. Tu ergo es filius dei. scilicet naturalis. non hoc se-
quebatur ex verbis christi. quia tamen verum erat. noluit ne-
gare sed nec affirmare. ne calumnie locus pateret. sed respondit.
vos dicatis. quia ego sum. **Maluit enim secundum Bedam** se christum

filium dei probare quod dicitur. Et licet verbum christi vos dicitur
quia ego sum calumniam non haberet finem veritatem. tamen per su-
am maliciam concluserunt. **Lu.** Quid adhuc desideramus testimonium
ipsi enim audierunt de ore eius. quasi dicerent. Quictus
est proprio verbo. **D** insensati excecavit vos malicia. Audistis
ex ore eius dei reuerentiam qua erat colendus non blasphemiam
qua erat crucifigendus. Sed attendamus in his quibus meror
profligatum cor domini cruciabat dum infatigabile in malo instantiam
tam exactam inquirendi diligentiam cerneret in filiis perditionis
ad perficiendum summum malum scelus singulare innocentis
scilicet homicidium. Immo verius si phas est dicere deicidium. ut
Bernardus loquitur. ita ut vigilis noctis matutinam lucem iun-
gerent eadem inquirendo iterum atque iterum replicarent si inue-
nire possent. Unde ceptra pessima perficerent. cum tamen disci-
puli sui tam in bono timidi et tepidi inconstantes et fugitivi.
sicque ministri diaboli sua diligentia et calliditate longe vince-
rent famulos dei. Sicut dominus ipse predixit. Prudentiores sunt
filii huius seculi in generatione sua filiis lucis. **Luce. xvi.** Post
funestum autem consilium post insanas calumniarum voces. post
comenticias subordinatorum testimonium falsitates ad examen Pilati
pontificum delegacione transfertur. Sicut ait **Lu.** Et surgens
omnis multitudo eorum duxerunt illum. **Matheus** vinctum **Job.**
ad **Caypham** in pretorium. **Matheus** et tradiderunt eum pon-
ticio **Pilato** presidi. Quod **Johan.** ait ad **Caypham** in pretor-
ium. **Augustinus** exponit super **Johan.** ita contigisse. Vel quod
Cayphas damnationis christi causa. perrexit in pretorium ad **Pi-**
latum. Aut **Pilatus** in domo **Cayphe** pretorium habebat. et tan-
ta fuit amplitudo ut utrosque capere potuisset et seorsum habi-
tantem dominum suum et seorsum iudicem ferret. **Nicolaus de Iyra**
vero dicit quod textus non debet habere ad **Caypham** sed a **Cay-**
pha sic etenim dicit habere textum in greco in quo ideomate
scripsit **Iohannes.** Ductus enim erat dominus a domo in qua habi-

rabat Cayphas ad domū habitationis Pilati q̄ p̄fectoriū voca-
batur quid in ea iudicare solebat. Ducebant autem vinctum.
Moris enim eorū erat. Ait Beda super Mar. vt quem adiudi-
cassent morti. vinctum iudici traderent. Attamen nō tunc pri-
mum ligauerunt eum. sed mox comprehensum nocte in horro-
rū Iohannes declarat. Ligauerant ⁊ sic duxerunt eum ad Elī-
nam primū. Hec Beda. Ter autem legitur dñs ligat⁹ in hor-
ro. Et apud Annam vt scribit Iohannes et hic vt dicit Mat-
theus et Marcus ⁊ verisimilit̄ ego ad statuum dum flagella-
retur. Cogitet anima deuota q̄rum coartabant man⁹ illas p̄f-
simas totius boni largitrices ⁊ eo durius p̄strinxerūt quo euz
quasi maleficum suis e manibus dilabi suspectis maleficijs ti-
muerunt. Neq̄ enim tam vigilanter trinam eius ligationez p̄
euangelistas spū sanctus eloqueretur nisi in his iniuriam mul-
tam ⁊ penam duram sustinuisset. Eius inq̄ qui perpetuis ab-
soluit vinctulis allegatos. Tradiderunt autē dñm pontio Pi-
lato p̄sidi fm Lyr. super Matth. Pontius erat nomē p̄rium
ideo primo loco ponit. Nō enī solēt cognōia p̄rijs noib⁹ anpo-
ni. Enā nomē illud satis cōe est in burgūdia. vnde Pilat⁹ iste
erat oriūdu. Erat enī natiōe Lugdonēsis. vt dicit mgt in hi-
storis et Ioseph⁹ libro antiq̄tarū. Pilat⁹ autē erat ei⁹ cognōm
p̄les nomē est officij sui dictū a p̄sidedo q̄ p̄sidebat iudeis ibi-
dem missus a romāis. Hec Lyr. Tradiderūt autē Pilato. vt ait
Leo ser. q̄ incipit. Decursis dilectissimi tanq̄ romāis deuoti le-
gib⁹ oē iudiciū p̄ati cesaris reseruasset. S; expetie. ut executo-
rem magis seuiē q̄ arbitrū cause. Offerebāt .n. Iesum du-
ris nexibus vinctum colaphis ⁊ alapis frequētib⁹ cesum spu-
tis oblitum clamorib⁹ p̄damnatum vt inter tot p̄iudicia quem
omnes vellent p̄ire. non auderet Pilat⁹ absolvere. Hec Leo.
Impleta est hec figura Iudicij. xvi. d. Sampsonē victo a Sa-
lida. ⁊ tradito philisteis. scripta de q̄ Hiero. Adest Sampson
vincit⁹ a Salida. i. crist⁹ a synagoga. vt in glo. sup Mar. ideo

eniam tradiderunt Iesus vinctum potestati romane ut hoc mo-
do alienos se ostenderent ab eius interfectione. Et propter eam-
dem causam Job. ipsi non introierunt in pretorium ut non con-
taminarentur sed ut manducarent pasca. id est. panes azymos
quos comedebant in pascale dies ceperant azymorum inquit
Albinus in quibus contaminatio illis erat in alienigene habitac-
ulum introire. De quo Augustinus super Iohannem. **Q**uoniam
cecitas habitaculo videlicet contaminari alieno et non contamina-
ri scelere proprio. Alienigene iudicis pretorio contaminari timebant
et fratris innocentis fundere sanguinem non timebant. Pilatus
ergo observantie iudeorum deferens Exiit foras de pretorio
ad eos **M**atth. Tunc videns Judas quem tradidit quod dam-
natus esset videns inquam mentis consideratione quod damnatus
esset Iesus cuius sanctitatem et innocentiam expertus fuerat ut
quod damnatus esset ipsemet Judas quoniam suam damnationem
audivit a christo in cena quem scivit prophetam verissimum
penitentia ductus sed infructuosa quia sine spe venie et non pro-
pter amorem dei sed propter enormitatem rei et damnationem sui.
Processit ergo tristitia illa ac mentis angustia ex humana ver-
ecundia et timore pene et ideo infructuosa. **R**etulit triginta ar-
genteos principibus sacerdotum et senioribus dicens. **P**ecca-
ui. Tradens sanguinem iustum **C**hrysosto. Uide veritatem un-
diq; fulgentem. proditor de seipso dat testimonium et eo quod qui prode-
nauerunt opilat ora. **A**t illi dixerunt. quid ad nos. scilicet de peccato
tuo. qui non sumus rei in hoc. et nobis de hoc non est cure. tu vi-
deris. id est. cum ad te spectat videre factum tuum. **H**ylla. Professio
audax atq; ceca est emisit se iusti sanguinem audiunt et tamen ex-
tra reatum se credunt et in vendente scelus constituunt nec in-
telligere voluerunt. quod si peccauit ille qui tradidit sanguinem iu-
stum multo amplius peccauerunt qui emerunt et precium offeren-
do discipulum ad prodicionem prouocabant. **V**ides itaq; Ju-
das se verum lapsus in desperationem. Et precibus argenteis in replum

unde recepti erant. et recessit. et abiens laqueo se suspendit. In q
fm Jero. graui q tradendo xpm. peccauit. Cuius rōnez assignat
Nicola^s de lyra. qz in traditione xpi. peccauit ptra eius humani
tatē directe. sed in desperatione illa peccauit directe contra eius di
ninitatē. qz cōtra infinitatē diuine mīscōie. Et ecce qui pctm ma
gis dilexit qz dñm quē tradidit in culpa: eam etiā vite pprepre
tulit in pena. Nam pecuniā templo tradidit: et seipm pdidit. la
queo se suspendēs. De hac desperatione iude ita loquit^r leo papa
ser. que incipit. **D**esiderata nobis **A**d indulgentiā traditor iu
das puenire non potuit. qm pditiōis filius. cui dyabolus stabat
a dextris. prius in desperationē transiit: qz sacramentū xps gene
ralis redempcionis impleret. Nam mortuo pro oībus impijs do
mino potuisset etiā forte hic psequi remediū: si nō festinasset ad
laqueum. Sed maligno cordi nunc furis fraudiū dedito: nunc
patricionalibz cōmercijs occupato. nihil vnqz documentoz mī
sericordie saluatoris inciderat. nec pijs ceperat auribz dñi verba
dicentis. **N**ō veni vocare iustos sed pctōres. et venit filius hoīs
querere et saluare qd pierat. nec intellexerat clementiam xpi. qui
non solū corpis infirmitatibz medebat. sed etiā vulnera debiliū
curabat aīaz: dicens paralitico. confide fili: remittunt^r tibi pecca
ta tua dicēs. et oblate sibi adultere: nec ego te pdemnabo. vade et
amplius noli peccare. vt p oīa opera sua ostenderet in illo aduē
tu suo. saluatore se mundi venisse non iudicē. **A** quo intellectu.
alienatus est impius traditor. insurrexit in semetipm nō iudino
seuentis sed furore peuntis. vt qui vite auctore interfectoribus
vendidisset in augmentū damnationis sue. etiā moriendo pecca
ret. Et in alio ser. **M**erito inquit tibi tua pena cōmissa est. qz in
suppliciu tuū nemo te seuior potuit inueniri. Et alibi ser. qui inci
pit inter oīa idē ait. **S**celeratioz oībz. **I**uda infelicioz extitisti
et quē paciētia nō reuocauit ad dñm desperatio traxit ad laqueū
Et sequit^r. **C**ur de bonitate eius diffidis. qui te a corpis et sangui
nis sui cōmunionē nō repulit: q nbi ad cōprehendendū se. cum
turbis et armatoz cohorte venienti. pacis osculū nō negauit? **S**z

q: homo incōuertibilis. spūs vadens ⁊ non reuertens cordis tui
secutus es rabiē: ⁊ stante dyabolo a dextris tuis. iniquitatē quaz
in sanctorū oīm armaueras caput. in tuū verricē retorlisti: ⁊ quia
facinus tuū. oēm mensuram vltionis excesserat: te habet iniqui-
tas tua iudicē. te patenter tua pena carnificē. **Hec leo.** Quanto
tibi melius fuerat. vt xpī pedibz te humiliares. ⁊ ab eo indulgen-
tiā pēteres qui neminē ad se venientē repellit. **Ue** ergo ei q: ad fō-
tem misericōdie p spem venie non redijt: sed ppriū scelus immanita-
te despauit. **I**nterijt aut suspēdio fm raba. **U**t se ostenderet celo
terreq: exosū. qui non solū proditiōis culpā emendare noluit:
sed etiā homicidiū ppriū scelus addidit. **R**ecte etiā suspensus i ae-
re interijt. ⁊ crepuit medius. **D**iffusaq: sunt oīa viscera eius. vt
dicit petrus **Actū. i.** Quia sepultura dignus nō fuit. indignus
siquidē boīm angelorūq: consortio locūq: in celo cuz angelis ac-
cipe indignus exiit. **I**ndignus fuit in terra colligi inter hoīes.
q: in terra existēs. socios accepit demones. quibz aer ille caligeno-
sus vsq: in diē iudiciū. deputatus est locus. **P**rincipes aut sacer-
dotū acceptis argenteis: dixerūt. nō licet eos mittere in corbonā
reseruatoriū oblationū. q: corbana hebraice oblatio ē latine: q: pre-
ciū sanguinis ē. vere in hoc verbo ait **Iero.** culicē liquabāt. glu-
ciantes camelū. **S**i enī ideo nō mittūt pecuniā in corbonā. i. ga-
zophiliū. siue in dona dei. q: pciū sanguinis ē. **C**ur ipse sanguis
effundit. **U**nde ⁊ **Aug.** Qualis illa innocētie simulatio fuit: pe-
cuniā sanguis non mittere in archā: ⁊ ipm sanguinē mittere in cō-
sciām. **S**i enī illicitū fuisset pciū sanguinis in vsus templi expē-
dere sicut ipse dauid. q: sanguinē multū fudit. ab edificatione tē-
pli eius phibitus ē. **ij. Reg. vii.** **N**on dubiū q: ideo nō licuisset
vt oīderet immanitas homicidiū. in eo q: dñs non solū homici-
diū. sed ⁊ oīa concurrētia abhominat. **U**n ⁊ leo in ser. qui incipit
sponsionis. **C**uius inq: cordis ē ista simulatio sacerdotū. pscien-
tia capit. qd templi archa nō recipit. **R**efutat illius sanguis ta-
xatio. cuius nō timef effusio. **Q**uālibet vos circumtegaris fal-
lacie vmbraclis: manet initū cum traditore cōmeriū: qd iustū

sanguinem sicut non licuit comparavit. **C**onsilio itaque inito. emer-
runt ex illis agrum figuli in sepulturam pegrinorum propria sepulchra
non habentium. propter hoc vocatus est ager ille acheldemach hoc est
ager sanguinis usque in hodiernum diem. quod ex dei ordinatione fa-
ctum est. ad memoriam proditoris iude. passionis christi. et perpetui
impietatis signum. **T**unc impletum est per Ieremiam. quod dictum est. **S**ed
ut Ieremias ait non est de textu. nec in antiquis codicibus habetur. **E**st
autem auctoritas illa initialiter in zacharia. ca. xi. non verbaliter. **A**it autem
Ieremias. **L**egi nuper in quodam hebreo volumine. quod nazarene secte
mihi hebreus obtulit ieremie apocrysum. in quo hec ad verbum scri-
pta repi. **O**rigenes etiam **M**atth. in secretis ait Iheremie. **H**oc testi-
monium reperit: et acceperunt triginta argenteos. pretium appreciari.
id est ipsius christi. quem appreciaverunt a filiis israel. quia illud pretium
fuit constitutum inter iudam et sacerdotes. qui erant de filiis israel.
Et dederunt eos in agrum figuli. id est pro agro figuli sicut constituit mi-
hi dominus. id est constitutum mihi revelavit. **P**lacet nunc brevius atten-
dere quantum in hoc iude suspensio. et ceteris dictis crevit tristitia
et dolor in corde pessimi saluatoris. quid enim domino tristius esse po-
terat quam eo iam in opere redemptionis contra dyabolum infligen-
te. ac pro totius mundi saluatione. usque ad sanguinis effusionem
laboranti. tantum a dyabolo spoliū perperit. atque amittere irrecupa-
biliter. unum de intimis. unum de duodecim. talem et tantum. qualis
et quantus supra descriptus est. **E**t quidem prius. dum vendidit.
grauiter contristatus: sed nunc incomparabiliter magis. **T**um quia nunc
maiori peccato peccavit: tradendo enim in filium: finaliter despecto peccavit
in spiritum sanctum. **T**um quia irremediabiliter suspensio cecidit. nam a peccato tra-
ditionis resurgere potuisset si voluisset: propter quod post venditionem
varijs medijs. dominus eum reuocare studuit. **E**t sicut **C**hrisostomus. omel.
x. **A**it. ammonēbat. suadebat. et omni studio eum sanare curabat. **M**ax-
ime de proditoris crimine eum notavit: nec tamen omnibus pub-
licabat. de iebenna locutus sepissime. ve inquit homini per-
queat. **D**e regno celorum tractavit assidue. terruit penitus. alle-
git premijs ac beneficijs: pedes lauit cum ceteris discipulis

ad comestionem admisit corporis sui et sanguinis. prebuit oris
osculum. amplexus et nominavit amicum. ut de indulgentia redderet
certum. prostravit eum nihilominus cum turba atque excitavit. ut po-
testate corporis et anime sue cognita. rediret per penitentiam quam effuge-
re non posset per malitiam: sed finali desperatione. qua suspendio seipsum
occidit. omnem christi laborem circa se et misericordiam euacuavit. et viam
redeundi penitus interclusit. cum ergo fons misericordie per peccatum tra-
ditionis tantum voluit sicut dicit. **Trist.** ubi supra dicens. **Domine** ne
illius delictum lacrimavit. ita teste evangelista. cum vidisset eum
turbatus est: dicens. unus ex vobis tradet me. **Quanta** misericordia
domini. traditus per traditorem dolet. perditus pro proditore turbatur.
Quis exprimere per valet: quantum pro peccato illo maximo irrevoca-
biliter damnanter. saluator omnium tristabatur. **Auxit** denique dolorem
christi et tristitiam. inimici exultatio de capra rapina. et defamatio am-
plior sui. et ceteris apostolorum: sicut unius delictum. in omnes conversionis
sue socios fama diffudit: sed vehementer duritia perfidorum iude-
orum afflixit: quos nec confessio peccati ipsius iude. nec restitutio peccati.
nec operatio proprii suspendii emoluit: quia nec penitenti. nec precipienti
nec se suspendenti iude crediderunt. **Sed** nunc cum evangelista
revertamur ad historie persecutionem. unde digressus factus est. **Est**
enim **math.** **Ihesus** autem stetit ante preside. quo principes et universa
populi multitudo vinculum ihesum perduxerant. tamquam mortis supplicio
puniendum. **Et Jo.** **Et** dixit. quam accusationem affertis adversus ho-
minem hunc: tot. scilicet. mortis indicium mihi presentatum? **Erat** enim mos
romanis non condemnare: nisi cuius primam accusatorum audiissent atque
locum defendendi habuisset. ut dicit **Actuum. xvi.** **Pylatus** autem erat iu-
dex ab romanorum imperatore constitutus. et responderunt et dixerunt. si non
fuit hic malefactor: non tradidissemus tibi eum. **Malefactor** non
qualis unquam sed publicus: cui propter evidentiam malefactoris locus de-
fensionis non datur. de quo deus precepit. malefactorum ne pariaris
vivere. **Ecce** insatiabilem iudeorum invidiam. **Ecce** inauditam
domini innocentis blasphemiam. **Sicut** hunc non qualibet morte
sed morte turpissima condemnari voluerunt: ita contenti non

sunt dñm vi malefactorē quemlibet morte dignum. sed vt sce-
leratissimū infamare. siquidē detestabiliores sūt neq̃ publici q̃
occulti: solū publici aut̃ quorum maleficia nulla tergeuersatione
zelari possunt: nec iudici. nec pp̃lo accusandi sunt. sed sine strepi-
tu iudicij. ⁊ iuris ordine: nullo defensionis loco eis cōcesso sūt cō-
demnandi: vt habet. **xx. q. i. de manifesta. ⁊ ca.** Qui vero. ⁊ ca. sce-
lus eadē. **q.** Non enī manifesta accusatione indigent. **Ambro⁹** su-
per **ep̃lam. ij. ad Cor. ⁊ glo. Gen. xl** Euidētia parrari criminis. nō
indiget clamore accusatoris. sic **Ap̃ls.** Cum qui cū nouerca forni-
catus fuerat. absentez ⁊ non auditū condemnans. sarhani tradi-
dit. eo q̃ crimē suū ap̃lo p̃ spiritū. ⁊ fratribus p̃ facti euidētiā
manifestum fuit: vt talē ergo sceleratissimū dñm infamarūt: quē
corā iudice accusare. ac defensionis locū cedere recusarūt dicētes
Si nō esset hic ma. ⁊ c. **Dolosi** nihilominus id egerūt. sciētes q̃
nullā causam mortis contra eū in iudicio deducere valebāt. **Id**
circo causę cognitionē suppressere studuerunt: volentes psuadere q̃
sua examinatio sufficere deberet iudici. quasi dicerent. tante su-
mus iusticie virtutis et religionis et auctoritatis comprobati. et
simul congregati cōparemus seniores. scribe. pharisei. ⁊ pontifi-
ces. nisi eū diligenter examinassemus. ⁊ dignū morte inuenisse-
mus. non eū iam condemnatū a nobis. tradidissimus tibi ad pu-
niendū. **Ideo** non optet aliā fieri disquisitionem. simplici verbo
nostro credendū est. sic filij iniquitatis corā iudice se iustificant.
⁊ t̃ innocenti magis nocere valeant. sed hanc eoz astuciam refel-
lit **Aug⁹** super **Jo.** dicens. Interrogentur ⁊ respondeant. a spi-
ritibus immundis liberari. languidi sanati. leprosi mundati. sur-
di audientes. muti loquentes. ceci videntes. mortui resurgentes
⁊ quod supra omnia est stulti sapientes: vtrum sit ihesus male-
factor. sed ista dicebant. de quibus per philosophiā ipse predixe-
rat. **Retribuebant** mihi mala pro bonis. **Pilatus** vero cui nihil
constabat de maleficijs dñi. immo qui sciebat q̃ per inuidiā eum
tradidissent. vt **Matth.** refert. **Quasi indignatus. Jo.** dixit eis.
Accipite eūm vos. ⁊ s̃m legem vestrā iudicare. q. d. s̃m Ly. Si

sufficit vestra examinatio: sufficiat et vestra sententia. **D**ixerunt ergo iudei. nobis non licet interficere quemcumque. **A**ug⁹ sup Jo. Quid est quod loquimur insana crudelitas: an non licet interficere. quem interficiendum offerebant: an non interficiebant. cum clamabant. crucifige. Quid est quod dixerunt. nobis non liceat interficere quemcumque dum lex dat. homicidas. adulteros. et talium reos scelerum. occidere vel lapidare: nisi forte hoc ideo dixissent. propter diei festae venerationem. ut non liceret eis in die festo occidere hominem. **O**b cuius venerationem etiam pretorium iudicis intrare noluerunt. **Q**uod o iudei. o falli israhel. non occidistis eum quem apprehendistis. quem duxistis. quem presidii tradidistis. quem crucifigi poposcistis. **A**udite quid contra vos propheta clamat. Filij hominum dentes eorum arma et sagitte. et lingua eorum gladius acutus. Ecce quibus armis: quibus sagittis. quibus gladiis iustum interfecistis. hec **A**ug⁹. Potest etiam intelligi. quod licet occidere poterant lapidando. quando occiderunt stephanum. **A**ctuuz. **vij.** Crucifixio que erat mortis genus turpissimum. erat eis romanorum auctoritate probibita. Et hoc mortis genere volebant dominum occidi. sicut predictum erat Sapientie. **ij.** Et morte turpissima condemnemus eum. Ideo addit euangelista. ut sermo iheresu impleretur. significans quia morte esset moriturus. Siquidem sepe predixerat dominus discipulis. quia tradendus esset gentibus. illudendus. flagellandus. et crucifigendus. **M**ath. **xx.** et alibi. **V**identes ergo iudei quod sine accusatione domini apud pilatum intentum suum obtinere non possent. **L**u. **C**eperunt eum accusare dicentes. **H**unc inuenimus subvertentem gentem nostram. Et prohibentem tributa cesari et dicentem se christum regem esse. In tribus falso accusabant. Et quod auerteret populum ab obseruantia legis moysi quod falsum erat. quoniam publice predicabat. non veni soluere legem sed implere. **M**ath. **v.** **Q**uia etiam usque ad mortem seruauit. **S**ecundo quia sua predicatione prohiberet dari tributa cesari: cuius oppositum docuit **M**ath. **xxij.** dicens. **R**eddate que sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo. Ipse quoque soluit didragma pro se et petro. **M**at. **xvij.** Et tertio. quia volebat sibi usurpare regnum iudeorum. quod ex eo falsum esse patet. quod cum

quereretur a populo ut rapēretur ab eis in regem: fugit ut habet
Mat. vi. Pilatus autē de primo. s. auersione ppli ab obseruantia
legis moysi nō curabat: qz erat gentilis. Scdm nouit falsū: audi
erat enī responsionē dñi de tributo. Ideo de tertio qd esse poterat
contra imperiū romanū. qd a iudeis abstulit dignitatē regiā.
sicut et ipsi postea testificati sunt. qui enī inquit: se regē facit: con
tradicit cesari. **Jo. xix.** Pilatus piclitari timuit **Fin Cris.** Si nō
diligenter inquireret de crimine lese maiestatis. ideo ut xpm ma
gis pacifice et exquillite examinaret. **Jo.** Introiuit in pretoriū pi
latus et euocauit iheū: nihil iudeis tumultu irrationabili mor
tē eius petentibus respondentē. Sciuerat enī illud **Ecccl. xxxij.**
Ubi nō est auditus ibi non effundas sermonē. vocauit inqz ex
tra tumultū in pretoriū. quo iudei non audebant introire. Et di
xit ei. **Tu es rex iudeorū.** qsi diceret. Est hoc verū quod tibi impo
nitur. qd velis tibi vsurpare regnū. **Querebat autē virum de iure**
esset rex. quia de facto constabat christū regem non esse. propter
quod factum intuens **Lteo.** hoc dicit interrogasse pilatū in con
tempnū obiecti criminis. et accusationē iudeorū subsanando qd
si diceret. **Tu pauper. humilis nudus.** cui nullus adiutor. accusa
ris de regno. Respondit iheus. **A temetipso hoc dicis.** an alij di
xerunt tibi de me. Respondit pilatus. **Numquid ego iudeus sū.**
quasi diceret. ex me non concepi hanc opinionē de te. quia non
sum iudeus ut possim inuestigare ex libris iudaicis quis debeat
esse rex iudeorū. sed ad peritos legis pertinet. ideo subdit. **Gens**
tua et pontifices tui tradiderunt te mihi. accusantes te super hoc
Quid fecisti quasi diceret. vides qd sis in aliquo culpabilis. ex q
illi qui sunt de gente tua. et tante auctoritatis sicut pontifices. te
accusant. Si ergo rex non es de quo accusaris. quid fecisti. **Ihe**
sus volens excludere falsam opinionē de regno eius qua accusa
tus fuerat a iudeis. quasi illicitum affectauit regnum. **Vel quia**
solent regnatoris inuidereregnātes atqz instruere tanqz bonus
mgī qsi qle sit regnū ei? qdqz nec aduersū sit romāis siue iudeis.
Respondit. regnum meum non est de hoc mundo. i. non quero

huius mundi tpale ⁊ transitoriū dominiū: quod probat dicens.
Si ex hoc mundo esset regnū meum: ministri mei vtiq; decerta-
rent: vt non traderet iudeis. **D**ñe enī regnū temporale firmita-
tē habet. non solum ab ipso rege cum sit vnus solus hō. sed etiā
a ministris contra aduersarios pro eo pugnantibus: sed nihil ta-
le querebat **I**hesus. verū tamen q; rex erat. concludit nunc. q̄a
regnū meū non est hinc. i. quantū ad hec tpalia querēda. **R**espo-
dit pilatus. ergo rex es tu. licet regnū tuū sit alibi. vel tale de quo
non intromittūt se romani. **R**espondit ihesus. tu dicis. quia rex
sum ego. **E**t ita verum est. **E**t consequenter fm **L**y. declarat huius
regni conditionē. **E**go in hoc natus sum. tpaliter. **E**t ad hoc
veni in mundū. p carnis assumptionē. vt testimoniu perhibeam
veritati. docendo ⁊ radicans veritatē de diuinis in cordib; fide-
liū. **D**ñs qui est ex veritate prima. que deus est non solū p cre-
ationē sed imitationē ⁊ subiectionē. audit vocē meā. corde cre-
dendo. ⁊ opere obediendo. **E**t p consequens in talibus. spirituali-
ter regno. ⁊ tale regnū in nullo impediēbat impatoris romani do-
miniū. **D**icit ei pilatus. **Q**uid est veritas: non querit pilat⁹ veri-
tatis diffinitionē fm eundē **L**y. **S**ed que est illa veritas. cuius
virtute ⁊ participatione hoīes efficiuntur de regno christi. **S**ed
huius questionis solutionē non expectauit. **U**el quia indignus
fuit eam audire fm **A**ug⁹. quoniā iudiciū suū a veritate indoa-
uit. sed in veritate non mansit. quinīmo in peruersitate finiuit.
Ideo de veritate questionē facere potuit. sed finale responsū au-
dire non meruit. **U**el quia fm **L**y. **Q**uestio erat de regno spiri-
tuali christi. ipse aut non habebat intromittere se. nisi de tpalib;.
⁊ ideo hoc aduertens dimisit illius questionis prosecutionē. vel
tertio fm eundē quia iam pceperat xpi innocentia. quā nō mach-
inabat contra romanū impiū. querendo tpale regnū: ⁊ iudeorū
malinam: ideo ptermissa questiōe pdicta voluit precedere ad ei⁹
liberationē. id circo cum hoc dixisset. **I**terū exiuit ad iudeos. vt
innocentiā eius declararet. **E**t dixit eis. **E**go nullam inuenio in
eo causam. s. morte dignam. in eo hoc est q; ipse dñs ait. **E**cce su-

per **Lu.** **P**ridie quā pateretur inter alia discipulis ait. **V**enit pri
ceps mundi huius. et in me non habet quicquid. **E**t quidē princeps
mundi. hoc est pilatus eū absoluit in quo nihil cause qua dāna
ret inuenit. iudei autē qui nō equitatis amore verū inuestigare:
sed inuidie stimulo iustū damnare satagūt. **Lu.** **I**nualescebant.
scilicet clamoribus. quia defecerunt rationibus dicentes. **C**omouit populum.
docens per vniuersam iudeā. incipiens a galilea vsque huc. quod dicitur. **fm**
Lxxo. **P**eruenit populum nec in vna parte tantū. sed in parte galilea
incepit et hucusque puenit. transiens per iudeā. **S**ed **fm** **Nico.** de
lyra sup **Lu.** **G**alileā nominant. volebant enī eum notare quod es
set similis iude galileo. qui tpe natiuitatis xpi inducebat popu
lū ad rebellandū impatori romano dicens iudeis esse illicitū p
fiteri aliquē dñm terrenū. sed solū deū. ppter quod et ipse cum si
bi adherentibus perijt vt habet **Actū. v.** **Q**uorū sequentiū aliquis
pilatus occidit **fm** **Cyrillū** d quo habet **Luc. xij.** **U**t vel sic pil
tus exardesceret contra xpm. **S**ed nō aduertit. immo falsū repu
tauit. sciens xpm dixisse. **R**edдите que sunt cesaris cesari. et quę sūt
dei deo. **E**t p hoc ostendēs quod poterāt esse subiecti non soli deo sed
etiā ipali dño. **B**eda **Ro** sup **Lu.** hic ait. **A**ccusantiū sermo ma
gis. et eum qui accusatur innoxium. et eos qui accusant docet esse p
uersos. **D**ocuisse enī populū. et a pristini tpe ignauia docendo
comonuissē. talique actu a galilea vsque ad iudeā. hoc est totam a fi
ne vsque ad finē. terram promissionis pertransisse. non criminis.
sed iudiciū constat esse virtutis. **S**ed nunc hñm consideramus
diligenter dñm stantē ante presidem. et vt dictū est. non iudeis
criminantibus. sed presidi humiliter respondentē. **Q**uis. ante
quē. **D**eus ante hominem. viuorū mortuorūq iudex potentissimus
ante moralis regis officialē. **I**nnocens et omnis peccati nesci. an
te incircumcisū canē. legislator et omnis regula iusticie. ante idolatram
iniquā. **I**us et deū ignorantē. sauciauerūt hec oīa interiora cordis
dñici. qui etiā opante fontali misericordia sup inimicorū iustia puni
tioni licet futura illacrimat. **V**idens inquit **Lucas** ciuitatem fleuit
super illam eiusdem. **xix.** **S**ed magis indurata inuidia iudeorum

populi peculiaris. cui legem ⁊ prophetas dedit. propter quos te-
nere digna^r est principaliter in hunc mundū venire. de eorū ge-
nere nasci. querere scz oues que perierūt domus israhel. quorum
vicit malitia. incircumcisi iudicio veritatem. tanta siquidez erāt
ferali rabie indurati. vt ab iudice barbaro moliri nullis medijs
possent. **J**udicabit dolorē cordis dñi cernius. q̄ in filio pre cete-
ris electo labores vniuersos ⁊ expensas perdidit. qui in gremio ser-
pentem nutriuit. q̄ pro singularissimis beneficijs magna cu3 cha-
ritate impensis persecutorē ac mortalem inimicū in filio proprio
reportrauit. **P**ilatus autē audiens galileā interrogauit. si homo ga-
lile^r esset. Et vt cognouit q̄ de herodis potestate esset remisit eū
ad herodē. qz ⁊ ipse ierosolimis erat his diebus propter solenni-
tatē pascalem. qz iudeus natus erat. **P**ater enī suus amore pro-
ris sue que iudea fuerat. transiens ad ritū iudaismi se circūcidi fe-
cerat. vt dicit **J**osephus. **H**oc egit pilat^r fm **B**edā. **N**e contra
eū quem infontem ⁊ propter inuidiam traditū cognouerat. sentē-
tiā dare cogeret. **I**deo herodi eū misit audiendū. vt ipse poni-
eum q̄ eius patrie tethraces existeret vel absolueret vel puni-
ret vel fm **L**y. **H**oc egit rñ vt herodi deferret. **S**equēs in hoc le-
gez romanoz que fm **L**theo. **J**ubebat quēlibet a principe sue vi-
tionis condemnari. **T**amen qz credebatur q̄ libenter liberaret ho-
minē qui esset de terra sua. maxime innocentē. dicitur autē dñs ga-
lileus. siue de terra galilee. non qz in ea natus sit. nasci enī in berb-
leem iude. sed qz ibi conceptus. nutritus. ⁊ plurimū conuersatus
verum fm **B**e. **D**iuina prouidentia hoc factum est ne aliqua iu-
deis excusatio maneret. quasi non ipsi sed romani christum cru-
cifixerunt. **H**erodes quoqz qui natu ⁊ religione erat iudeus cum
exercitu suo. quid de illo senserint est ostentare promissus: simul
⁊ impietas vtriusqz prouincie. iudee scz in qua nat^r est. ⁊ glailee ī
qua nutritus est. et conuersatus in eis necem conspirantis in his
ostēditur. **h**ec **h**e. **C**oncurrunt iterum turbe cum principibus su-
is. et agnū missimū ad **h**ec. vt creditur ligatū. nihil enim de so-
lutiōe vinculozū apud pilatū legis. pertrahūt iniuriose ad herodē

Herodes autem viso ihesu gaudens est valde non ex deuotione sed
propter curiositatem. Ideo sequitur. Erat enim ex multo tempore scilicet
a tempe decollationis Johannis baptiste. cupiens videre eum.
eo quod audiret multa de eo. Et sperabat signum aliquod videre ab
eo fieri. sperabat etiam ab eo audire quedam curiosa et insolita. ideo
interrogabat illum multis sermonibus. non sicut studiosus sed si-
cut curiosus. non sicut veritatis amator. sed sicut temptator. non
tamquam lucratiuus quicquam utilitatis. sed tamquam patiens nouorum cu-
pidinis. Et ideo interrogabat eum quasi derisorie se habens ad
ipsum. et ei subsanans secundum **Iheronimum**. Neque eum reputabat saluato-
rem sed incantatorem secundum **Glossam**. Ideoque ipse nihil illi respondebat.
Tacuit et nihil fecit secundum **Ambrosium** super **Lucam**. Quia nec illius crude-
litas merebatur diuina videre: et dominus iactantiam declina-
bat. Stabant autem principes sacerdotum et scribe constanter accusan-
tes eum. In quibus accusauerint. euangeliste tacet. quia forte in
eisdem in quibus coram pilato accusabant. dominus autem sicut her-
odi. ita et accusantibus nihil respondit. Ubi **Beatus** super **Lucam**. Accu-
santibus se principibus sacerdotum et scribis. dominus apud pilat-
um pauca. apud herodem nulla respondit. Nam iustum profes-
cto erat. ut pilato sicut iniustus ferebat sententiam aliqua in parte
responderet. herodem vero ceterosque iudeorum optimates. qui
contra legis sue decreta innoxium condemnabant. indignos per
omnia suo sermone duceret. ubi ergo tacebat. quasi agnus toro-
grege immolandus patientiam prestabat. Ubi vero responde-
bat. quasi pastor bonus. pro creditis sibi ouibus. contra lupo-
rum et latronumque insidias pugnabat. hec **Beatus**. Videns autem herodes quod
christus nullum signum faceret nec verbum aliquod ad interro-
gata responderet: nec se contra accusatores defenderet: reputauit
eum ydeotam. et fatuum. Et ideo spreuit illum herodes cum exerci-
tu suo. et exercitus herodis eum spreuit. ut omnes in eadem culpa
pares esse monstrarentur. Non solum autem spreuit. sed et illudit. indu-
tum veste alba. ut tali signo ab omnibus fatuus putaretur. Erat enim
vestis ludicra. qua fatui ab alijs hominibus discernuntur. verum

Secundum Ambrosium super Lucam: Non otiosum erat, quod veste alba induitur
ab herode immaculate tribuens iudicia passionis, quod agnus dei
sine macula, cum gloria peccata mundi suscipiet. Et ita illum remi-
sit ad pilatum, ut eum honoraret sicut pilatus ei verulerat. In quo
tempore et ipse herodes conuincit, in necem domini consensisse. Quia enim fue-
rat sibi missus tamquam homo sue ditionis, cum in eo causam non inuenit,
deuisset eum absoluit: et non alieno iudici remisit. Et facti sunt
amici herodes et pilatus propter reuerentiam in domini missione et remis-
sione sibi mutuo per pensam in ipsa die. Nam antea inimici erant
ad invicem, propter necem scilicet galileorum qui de dominio herodis erant: quam
intulerat pilatus, miscens sanguinem eorum cum sacrificio, cuius me-
rito fit a domino. Luc. xij. **N**on quod facile concordant in occisione christi
quos virtus nulla, nulla iusticia poterat federare: quod fedus usque
hodie custodiunt tyranni in innocentium persecutione. De quo Be-
nignus super Lucam ait. Hoc nefandissimum herodis et pilati fedus, quod in
occidendo christo pepigerunt, hactenus eorum velut hereditario iure suc-
cessores custodiunt: quando gentiles et iudei sicut genere et religi-
one sic et mente dissidentes, in christianis tamen persequendis chri-
stique in eis fide promenda, consentiunt suo modo multiplex dissiden-
tes mali christiani, facile concordant in bonorum persecutione, quorum
pacem David odiens ait, zelavi super iniquos pacem peccatorum videns.
Sed quo fine non tacuit, nam sequitur ibidem. **D**etecisti eos domine alle-
uarent, quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt propter iniqui-
tatem suam, velut somnium surgentium, domine in civitate tua imaginem ipso-
rum ad nihilum rediges, ps. lxxij. **E**cce dilectissimi quomodo per singula
momenta crescit domini cruciatus. Quis satis estimare poterit, quam
tum miserrimus saluator fatigatus fuerat: in his iniuriis et pe-
nalibus protractionibus. Olim legitur, dominus ex itinere fatigatus
propter quod pausando sedit sic super fontem Jo. iij. Sed quam-
tum hodie fatigatus, dum non liber ambulabat sed duris vin-
culis trahitur ab impiis tota nocte, et die impellitur, et requies nul-
la conceditur: trahitur inquam de orio ad Annam, de hoc ad Caypham.
Et dum apud illum tota nocte, colaphis, alapis, spuriis, ceterisque iuribus

veraretur. mane facto trahitur ad consilium. de consilio ad pilatum. de illo ad herodem. Iterum ab herode confusibiliter remittitur ad pilatum. Ducebat autem festinanter. quia mortem eius super modum sinebant: et trahente uno. impellente alio. non incredibile est dominum frequenter cecidisse et grauitur. quia ligatus manibus ex nulla parte se iuuare poterat. sed et frequenter pedibus nudis impigisse. Nec enim putandum est frementes bestias eum per planiora traxisse. sed magis ipsi planam viam tenentes per aspera quoque. et tortuosa pertraxerunt. nihil ergo mirum si fatigatus est dominus. et vehementer fatigatus. Sed mira tanta dignatio et patientia saluatoris. quia virtus dei fatigatur. Fatigatur per quem fatigati recreantur. Fatigatur qui celum et terram et omnia que in eis sunt sine labore creauerat: et sine fatiga sustentat. Sed quantis clamoribus. opprobriis. blasphemis. irrisionibus et conuiciis. sed et sputis. verberibus. et collapibus. et forsitan. lapidibus et stercore periectionibus. putamus mansuetissimum agnum a lupis ductum et reductum. Que et si euangeliste non scribunt: ex his tamen que scripserunt intelligi possunt. Qui enim nocte illa dum custodiendum receperunt in nullo ei pepercerunt. sed infatigabiliter afflixerunt. Qui denique coram iudice mendaciter infamare non erubuerunt: maxime dum furor eorum auctus fuerat per pilatum et herodem. eis non per omnia ut voluissent consentientes. dum etiam fatuitatis testimonium ab herode alba veste illudentem acceperunt: ex illo magis accensi ad offendendum existo animati magis fuerunt ad illudendum. Sed inter hec omnia per quos sine domine ihesu. dimisso incedis capite: verrecunda facie. factus velut mutus non aperiens os tuum. nec habens in ore tuo redargutiones. Et cum sis sapientia eterna patris. attingens a fine usque ad finem fortiter. suauiter omnia disponens. amictus lumine sicut vestimento. illuderis velut stultus. veste ioculari. factus opprobrium hominum. et abiectio plebis. Sed nunc ad reliqua narranda reuertamur. Pilatus autem ad quem remissus est dominus. conuocatis principibus sacerdotum et magistratibus. et plebe. dixit ad eos. Obtulistis mihi hunc hominem. quasi auertentem populum. Et ecce ego coram vobis interrogans. nullam causam inuenio in isto

homine .et his in quibus eum accusastis. Sed neq; herodes. nā
remisi vos ad illū: et ecce nihil dignū morte actū est ei. **Be. Au-**
di. Ecce iudee. Audi crudelis pagane. pilatus ipse faterur. neq;
se. neq; herodē. dignum qd morte in xpo reperisse: sed tantū in il
ludendo. vel occidendo innoxium. aliene crudelitatis obtempasse
clamorib; . **Et Ambro?** Et hic ihesū pilat? absoluit. sed abscluit
iudicio crucifigi misterio. Et sequit. Emendatū ergo illū dimitta
quali diceret fm **Be.** flagellis eū affligā. quantū iubeas. et ludi
brijs. dūmodo innoxium sanguinē non finias. i. a morte liberum
pmitatis. **Pilatus** hec dicens. non pficiens pdurantib; iudeis i
suis clamorib;. Cogitabat aliū modū liberādi ihesum. etiam sine
verberatione. **Mouit** etenim pplm istū p suis libertatib; et psuetu
dinib; nimium zelari. Et ideo q; lu. Necesse habebat dimittere
eis p diem festū vnū: necesse non impiali legis sanctione. sed an
nua gentis illius cōsuetudine. cui p talia placere voluit deuictus
vt dicit **Be.** Placuit enī id pplō ppter memoriā que in hoc festo
pascali ānua augebat. **Lyra.** q; in nocte pascali. Angelus dñi sal
uauit hebreos. et pcussit primogenita egiptiorū. Ideo in memo
riam illius beneficii. in solēnitare pascali saluabant vnū pro
pinquum morti. Et aliquos condemnatos ad mortem interficie
bant. ad representandum saluationem hebreorum. et interfectio
nē egiptiorum. et illam consuetudinem eis seruari impetrauerāt
ab imperatore romanorum. sicut fuerat seruata anteq; esset in
dea romanis subiecta. Et quia pilatus tenebatur id obseruare.
quod erat concessum ab impatore. Ideo dixit **Lu.** Necesse habe
bat hec **Ly.** quia tamē hec concessio consuetudini innitebatur. iō
dicit **Matth.** Per diem aut solennem pteses cōsuevit populo di
mittere vnū vincitum quem voluisset. **Matth.** Quēcunq; pens
sent. Ait itaq; eis **Jo.** Est consuetudo vobis. vt vnus vobis di
mittam in pascha. **Matth.** Quem vultis dimittam vobis. barra
bā an ihesum qui dicitur christus. **Jo.** vltimo. Ergo dimitta vo
bis regem iudeorum. **Matth.** Sciebat enī q; per inuidiam tradi
dissent eum. habebant aut tunc vincitum insignem. i. in malitia

diuulgatum. qui dicebatur barrabas. **Jo.** Erat autem barrabas la-
tro. **Lu.** Qui propter seditionem quondam factam in ciuitate. et ho-
miciu missus est in carcerem. Plures habuit pilas victos. etiam
latrones. quorum duo cum domino crucifixi sunt. Sed barrabam pro cete-
ris oderunt iudei qui et publicus latro. et seditiosus fuerat. Ideo
hunc sub disunctione cum ihesu proposuerat. Putans eos nullo
pacto barrabam petituros. ut vel sic dominus liberaret. de quo **Iero.**
Volens pilatus satisfacere populo. dat optionem eligendi. quia
non dubitat christum esse eligendum. Sciens per inuidiam traditum.
Et Crisostomus. Per hanc consuetudinem christum eripere temptauit. et ut neque
vmbra excusationis iudei sibi delinquant. manifestus homicida
in compatione christi adducit. Et intueri quod sapienter. non enim dixit
quod peccauit. et dignus est morte. donare eum in festo. sed primum eum
excusans et eruens a causa omni. tamen rogat ex superabundanti ut si
nollent. ut innoxium dimittere. saltem ut noxium donarent festo
vel ipsi. Si enim oportebat in peccatis manifestis existentem dimittere
multo magis in dubijs. hec **Crisostomus.** Ipsi vero obstinato corde in mali-
cia perdurantes nimio odio contra christum sentientes. ne ipse liberaret. pro
elegerunt ac petierunt hominem pestiferum dimitti. **Matth.** Nam et pri-
cipes sacerdotum et seniores. **Matth.** Concitauerunt turbas. **Matth.**
Persuaserunt populo. ut peterent barrabam. ihesum vero perderent. **Lu.**
Exclamauit autem. id est. magnis vocibus. magnaque instantia clamauit
vniuersa turba dicens. Tolle hunc et dimitte nobis barrabam. Ecce
quanta infelicitas iudeorum iniquitas et malitia: qui ad procurandam
christi mortem. petierunt latronis publici liberationem. Contra bonum
publicum et iusticiam. mortem vite. tenebras luci. filium dyaboli filio dei
tam stulte quam impie preferentes. Quod improbandum eis beatus petrus
Actuum. ij. Vos virum sanctum et iustum negastis. Et peristis vi-
rum homicidam vobis donari. auctorem vero vite interfecistis. unde et **Augustinus**
super **Jo.** De cecitas iudeorum. De furia freneticorum. Noli dimittere
hunc. sed barrabam. quid fuit hoc aliud dicere quam occidat ille qui su-
scitat mortuos: et dimittat latro. ut ite occidat viuos. De hoc quoque
Beatus. super **Lu.** haret iudeis usque hodie sua petitio quam tanto labore

impetraverunt. qz enī data sibi optiōe p̄o ihesu latrone. p̄ saluatore interfectore. p̄ datore vite elegerūt p̄mprozē merito salutē vitamqz pdiderunt ac latrocinijs se ac seditiōibz intantum subdiderūt. vt ⁊ patriā regnūqz suū qd̄ plus xp̄o amauere pdiderūt. ⁊ hacen⁹ eam quā vendidit aīe vel corpis libertatē recipere nō meruerūt. Et leo papa ser. qui incipit inter oīa iudeos alloquēs ait. Tanqz extenuāda esset v̄ri furoris immanitas. sed eius iūe qui p̄uincie v̄re p̄sidebat. vteremini vinctū ihesū ad pilati iudiciū deduxistis. vt clamoribz ip̄obis trepido cognitore sup̄posito. interfectore hōim elegeritis ad veniā. ⁊ saluatore mundi peritis ad penā. Sed q̄rum amantissime ihesu dicat pulchritudo p̄ris. angeloz gloria. oīm bonificētia brōz. Indignū illud et infelix cōcatubū: p̄issimū cor tuū sauciabat. atqz inaudita p̄fidorum ingratitudo. qua sūmo patris dono teip̄o videlicet cum p̄re cōtempio. tanqz sceleratissimū. vita indignū. latrōi vilissimo postponebāt. Pilatus itaqz cognita insatiabili rabie p̄fidoz. que nec poterat quierari hoc modo. sed magis feroceꝝ latrone viuere vel lent qz xp̄m. nondū barrabā liberum dedit. sed oppressa illa p̄positione si forte posterius melius deliberaret. aliter conatus est ihesū liberare. vñ **Luc.** Iterū locutus est ad illos. volens dimittere ihesū. **Que** autē verba locutus fuerat euāgelista tacet. qz forte p̄ioribus similia quibz innocentia ihesu declarabat. At illi succlamabant dicentes. crucifige crucifige eum. **Be. sup̄ luc.** Quanta p̄fidoz crudelitas. que non solum occidere innocentem sed pessimo genere mortis occidere. hoc est crucifigere desiderat. **¶** **P**endentēs enī in ligno crucifixi. clauis ad lignū pedibz. manibzqz confixi. producta morte necabantur ⁊ diu vivebant in cruce. non qz longior vita eligebat. sed quia mors ipsa p̄tendebat ne dolor citius finiret. hec **be.** Ille autē tertio dixit ad eos. **¶** **Q**uid enim mali fecit. nullam causam mortis inuenio in eo. tertio hoc verbū nunc dixit qd̄ ⁊ postea repetit. **¶** **P**rimo cū p̄sentatū seozum in p̄torio reductū examinasset. si rex iudeoz esset. inde rediēs ad iudeos. extra p̄torii expectatibz ait. ego nihil inuenio cause i hoc hoīe

Quo cum ab herode illusus. reducebatur dñs ad pilatū ait. **Q**u-
tulistis mihi hunc zc. seq. n. **N**ullam causā inuenio. sed neq. be-
rodes vt supra habitū est. hxc quasi recapitulando **M**atth. euan-
gelista. **I**lle aut. tertio dixit ad eos. **Q**uid mali fec. **E**go enī nul-
lam causā inuenio in eo. **L**u. Corripia ergo eū z dimittam. hoc
enā prius dixerat. eodē euangelista teste. sed non tunc. eo q. ali-
us liberationis modus occurrebat. quo cū non proficeret. modo
excurus est qd. dixerat. **A**it ergo corripia eum flagellando. vt si
qua in vstris ceremonialib. cōmisit vel in aliquo deliquit: p. ip-
sorum reprus emenda. et sic emendatū dimittam a morte liberū.
Vel melius **S**m. **N**y. de ly. super **Jo**. **V**idit pilatus ex clamore
iudeorū q. nullo modo poterat dimittere iesū omnino libe. cū
pace ipsorū: ex altera parte durū erat sibi innocentē crucifigere. iō.
ad satisfaciendū eis: fecit eum flagellari. **S**iquidē naturale ē. vt
ita quiescat. si viderit eum contra quē irascit. humiliatū z puni-
tū: putabat ergo q. similiter iudei videntes iesum vndiq. flagel-
lis laceratū. **C**arnib. q. eius in liuorē deductis. ludibris. iniu-
ris. z penis. vltra condignū affectum: saciaretur eorū crudelitas
z vsq. ad eius mortē desisterent desuare. **L**ui concordat **A**ug.
sup. **Jo**. hoc pilatus non ob aliud fecisse credendū est: nisi vt ei
iniurijs iudei satiati sufficere sibi existimarēt: z vsq. ad eius mor-
tem seuire desisterent. **S**ed intentio hec pilati z si pia fuerit. ta-
men q̄rum ad id q. hominē innocentē maxime talem filiū scz dei
sine causā affligeret. **I**dcirco non excusat pilatū in toto: z si in tā-
to. q. peccauit grauius. sed minus q̄ iudei. **I**udex enī cū fuerat
populi ad eius officinū spectabat rectū iudiciū iudicare: innocen-
tes absolvere. z nocentiū malitiam cohibere. **H**inc scriptū est. no-
li querere fieri iudex. nisi valeas virtute rūpe iniquitatē. **E**ccl. vii
Et iterū qui iustificat impium. z qui condemnat iustū abhomi-
nabilis est vterq. apud deum. **P**rouer. xvi. **H**inc etiā **A**ns. ait
sic alloquens dominū. **E**t quidem non ignorabat impius ille. per
insidiā omnia in te fieri. nec tamen abstinuit temeraria a te man-
sed amaritudine repleuit animam tuā sine causa. **A**ggrauabatur

aut in hoc pectore pilati. qz non leui disciplina. sed castigatiōe cru-
deli innocentissimū dñm castigauit. nam vt **Jo.** infert. **Tunc** ap-
prehendit pilatus ihesū. ⁊ flagellauit: non p seipm immediate sz
p ministros suos fm **Hy.** de ly. sup **Jo.** **Tunc.** s. cum iudei cla-
massent. nō ihesū sibi dimitti. sed barrabā latronē. non saluatorē
sed interfectore. nō datorē vite sed ademptore. vt dicit **Aug?**
sup **Jo.** omel. **qvi.** Factū crudelissimū simplici verbo refert euā-
gelista. sed nūm est pro quoz peccatis flagellatione dignissimis
flagella dñs innocenter prulit cōpatiēdo attentiū considerate
penaz amaritudinē. ⁊ dolores quos militū furore consentiente pi-
lato ⁊ iubente nō intulit saluatori. **T**raditus est siquidē eis dñs
ad flagellandū. **P**rimo flagellis pparat. dum alba veste illa lu-
dicra qua vsqz tunc illudebat. ac deinde vestibz suis spoliat nuda
caro illa virginea. oībz cōspicienda offert. nō sine maxima vere-
cundia innocentis dñi regis castitatis. ac pudicitie dilectores.
Quātum cruciabat ignominiosa illa denudatio corā oībz. cor
illud ihesu pudicissimū ac verecundū: cum etiā pctōres verecun-
dos. ⁊ magis incorruptos virgines plurimū as flagat: eisqz pena-
lissima sit hūmōi denudatio corā multis. ppter quod etiā dilectrices
suas virgines ac martires cū ab impudicis tyrannis nudari iusse
sunt. magis p tegumēto sui corporis qz vita deprecantes. miraculo-
se vestiunt: quas tñ nec a ceteris penis. nec morte corporis liberauit
vt de beatis agnete ⁊ barbara legif. **Q**uāuis ei dñs nō fuit nat?
⁊ conceptus. ex illa infecta radice ade carne. s. peccatrice. ac libidi-
nosa ppagatione. sed de carne mundissima virginis spiritus san-
cti opatione. a qua infectione erubescibilis facta est nuditas no-
stra dicente primo pente dño. **T**imui: eo qz nudus essem. ⁊ ab-
scondi me. nihilqz erat in xpō peccati macule aut rebellionis. vñ
erubescere aut verecundari necesse haberet. ipse tñ qui venit susci-
pe ceteras nās infirmitates absqz peccato suscepit ⁊ illā: ⁊ sicut
vere esuriuit. sitiuit. fatigatus est. tristatus. ⁊ doluit. ita vere eru-
buit: tanto vtiqz amplius. quāto fuit virginibz oībz pudicitior
⁊ angelis cunctis purior. **N**udatus nō vt **Aug?** in ser. quodaz

sentire videtur. solotinus prostermit verba expectans durissima
licrozū. ait enī **Aug⁹**. Ecce iam dñs aptat ad verbera. iacet exte
sus ante hoīem deus et supplicium patit rei. in quo nullū pcti vesti
giū potuit inueniri. **S**eda vero sup **Lu.** **Q**ue ceteri doctores pli
mū imitant. tradit dñm colūne alligatū dicens. hanc correptionē
quā dñm deridēdo et flagellando nephandoz desiderijs exhibuit
et verba **Jo.** euāgeliste. et ipsa testat columna. cui alligatus ille q
soluere cōpeditos solet plēa deo mēbra verberibz subdidit **Q**ue
videlicet colūna. in ecclia montis syon posita. dñici cruoris vsqz
hodie cernentibz vestigia certa dēmonstrat: p̄sentā huius colūne
ostendit in roma in ecclesia sancte p̄xedis. **P**otuit aut vtrūqz
fieri. vt in terrā prostratus crederet deinde. vt crudelius lucrare
tur sanctissima caro colūne alligaret. **S**ed quanta putauimus
duricia. immites illi. ac seui milites tenera membra grossis fun
ibus colūne aligantes constrinxerunt forsitan collū. pectus. ven
trē. manus et crura. singulis ligaminibz vinculabāt: ita vt liga
mina sacrosancte carni sic imprimerent. vt reliqua caro supercre
scere videretur. in cuius memoriā sacerdos hostiam oblaturus.
stola collū et pectus circūcingit. et manipulo manus. **E**t non in
credibile est. imino pium estimare. cutē et carnem dñi in tā acer
ba constrictione vulnerasse. vt saltē loca ligaminibus attracta. et
vicina penitus discolorasse. neqz enim putandum est ministros
iudicis leniter ligasse flagellandū. quem crudeliter ligatum p̄se
ntarunt ministri iudeorum. maxime cum eum tanqz magum
babeant quem suis maleficijs de suis elabi manibus timere.
Circumstant deniqz agnum mansuetissimum colūne sic alle
gatum. viri immiser cordes et truculenti: et ex lacertarum suar
um foritudie flagellis et virgis verbera atrocia candidissime car
ni imprimunt. et vt **Augustinus** ait sanctam cutem violentia fla
gellorum repetitis ictibz rumpūt: crudelia verbera scapula et ter
gis p̄cidūt. **S**ed et corpus totū. caro mūdissima. flos et pulchritu
do totū bñe nature. vbiqz lacerat. luore. plagis. et fracturis.

vu'neratur: ita ut a vertice capitis usque ad plantam pedis nulla
relinquitur sanitas. **R**ubricatur candor virginis, dum undique sacro
sanctum corpus roseo cruore rubescit, erumpentibus ex omnibus cor-
poris partibus guttulis sacri sanguinis: quod iteratis plagis confluit, in-
spissantibus flagellis ac colūne adheret, sed et terram irrigat copiose.
Et quid prohibet credere: ferocissimas beluas, quod omnium industria ex-
quisitissimis tormentis dominum affligere curabant, etiam aculeis quibus
de flagello nodulis exacuisset: ut ne dominum sanguinem eliceret; sed car-
nem flagellis lacerantem obrumperet, ita enim vidimus homines quos-
dam se pro peccatis propriis flagellantes, flagella sua ordinasse. **Q**uid ei
non pareret ille, qui voluit pro peccatis totius mundi flagellari.
Sic denique addit plaga super plagam, livor super livorem, fractura super
fracturam, vulnus super vulnus, sanguis super sanguinem: donec corpus
illud speciosum pro filiis hominum totum deformaretur ut secundum prophetam, testimo-
nium non maneret ei spiritus neque decore: donec quoque acceptis secundum bo-
na venturam, plusquam quinquies mille vulneribus, tam tortoribus quam in-
spectoribus fatigatis, solui iuberetur a colūna cui fuerat alligatus. **A**t-
tende o fidelis anima, quanta fuerat saluatoris tui pena, in tanta seua to-
tius corporis vulneratione: quam aggravabat teneritudo complexionis
propter quam sensus tactus in eo subtilior et perceptibilior fuit: ut infra
magis dicetur. **U**n cum nos in gressibus nostris corporibus vix unum flagel-
li violentum ictum ferre possumus: quantum corpus illud complexione
nobilissimum, et perceptibilitate tenerrimum: tot percussionebus doluit, hec
considerans devotus ille sanctus **Anselmus**, dominum alloquitur. **N**on
ludendum te misit pilatus herodi illud recepit: nudum in conspectu ir-
risorum te stare iussit: nec percipit amarissimis verberibus virginem co-
ronam tuam diuellere, plagas plagis, livores livoribus infligens. **E**le-
cte puer domini dei mei: quod tanta amaritudine, quid tanta perfusione,
dignum commiseras et prosumus nihil. **E**go homo perditus, totius con-
tritionis, totius confusionis tue causa fui. **E**go domine veniam acerbam
comedi et dentes tui obstupuerunt: quod que non rapuisti tunc exsol-
uisti. **A**mor tuus, et iniquitas nostra sic te fecit imbecillum. **M**aledicta
sit tanta iniquitas: pro qua sic affligeris. **hxc Anselmus**, **S**ed ecce nec sic

perfidorum satiarur impietas. tñ iudeorū q̄ militū. s; afflicto su-
p addit afflictio. Crescuntq; regis nři iniurie: et multiplicū dolor
penarū et obprobriorū. nā teste **Mar.** **Lunc.** i. post flagellationē im-
mediate. milites p̄sidis p̄sede pilato consentiente vel iubente.
vt dicit **Aug.** super **Jo.** **S**uscipientes i hēsū in pretoriū hoc est
pretorij aliū locum magis patentē. qm̄ et in pretorio flagellat⁹ ē
ideo dicit **Mar.** **D**uxerunt eū intro in atrijū pretorij. **C**ongrega-
uerūt ad eum vniuersā cohortē. vt magis illi illuderent i loco pa-
tenti et corā multitudine. om̄esq; leuo interessent spectaculo. **E**t
exuentes eum vestimentis suis: quib; forte flagellatus dñs se in-
duerat. **Q**uia fortassis mora aliqua breuis intercessit inter eius
flagellationē. et hanc que sequit̄ illusionē: qua vt quidam scribit.
milites impij pilato dixerunt dñe: hic se regē fecit: vestiamus et
coronemus eū more regio: aut forte pilatus sua adinuentiōe hoc
fieri iussit. vel si mora nulla interuenit. intelligendū est verbuz
Marb. **E**xuentes eum precipitulationē: exuentes inq; ante fla-
gellationē: nā et totā hanc sententiā fm̄ **Hy de ly.** recapitulando
prius facta dicit **Clamide coccineā circūdederūt eū.** **Jo.** ait. **V**e-
ste purpurea. et **Mar.** purpurā idē intelligētes. vt **Be.** sup̄ **mar.**
ait. **N**ā pro regis purpura clamis illa coccinea ab illudentib; e-
rat exhibita: et est rubra quedā purpura. cocco similima. **N**on enī
verisimile est hōiem eis tā despectū ac obprobrij illudēdū: et vi-
diq; sanguine respersū. preciosa ac regali induisse purpura: sed
magis aliqua veste antiqua coccinea in similitudinē purpure quaz
Marb. clamidē coccineā nominat: alij vero q; loco purpure im-
ponebat iurisperie purpurā dicūt. **U**el vt alij quidē doctores aiūt
vtroq; vestit. et purpura rubra. et clamide coccinea. **Q**uia enim
rex iudeorū fuerat appellatus. et hoc ei scribe et pharisei obiecerāt
q; sibi in pplo israhelitico vsurparet imperium alludentes p̄isti-
nis nudatū vestibus. purpura qua reges veteres vti solebant cir-
cūdederunt: vt tanq; falsum regē tenderent. **B**ene aut̄ conueni-
ebat purpura vestis rubra tali corpore totaliter sanguine ex flagel-
lorum verberibus rubricato: vt impleret illd̄ **Esā.** **lxiii.** **Q**uare

subrum est indumentum tuum: et vestimenta tua sicut calcantium
in torculari. Fuit hec questio secundum glossam. angelorum. videntium et mi-
rantium quod christi corpus quod de virginali utero tantum candorem
habuit quantum fullo potest facere super terram intantum fuit sanguis
ne rubricatum. Ad quam questionem ipse dominus ibidem respondet. **Tor-**
cular calcaui solus. quasi diceret secundum glossam. Ego solus sustinui pres-
suram crucis. flagelloz et omnium tormentoz. in quibus quasi in prelio
pressus sum sanguine proprio. et per totum corpus meum pro mundi sa-
lute aspersus. Sic autem vestitum regem glorie. crudeles in prelo iudi-
cis ministri sextupliciter illudunt. Primo namque Iohannes mi-
lites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius. Spine iste
secundum Hieronymum. de lyra super **Mat.** Erant iuncci marini ad modum spina-
rum acuti. penetrantissimi et pungitissimi in tantum. ut etiam homines cal-
ciati de super calcantes per calciamenta intermedia vulnerentur
de his iuncis corone similitudinem. plectentes atque aculeos ver-
sus caput flectentes capiti tenerrimo ac reuerendissimo imposue-
runt pro diademate regali: ipsosque nimium ac miserabiliter vulne-
rabant. Sicut beatus **Ber.** ait. Caput illud diuinum densitate spi-
narum usque ad cerebrum confixum fuit: ita ut sanguis ex capite extrax-
tus. genas et collum perfunderet: et ut alibi dicit. mille puncturis
speciosum caput diuulneraret. unde puto ferrum illud spinosum.
non solum capitis extremitatem ambiuisse. sed magis ad modum
infule vel pilii totum caput texuisse et ubique suis aculeis perfodisse.
sicut etiam corona imperialis. non solum extremam capitis
ornat superficiem. sed et summam capitis verticem complectens
per braciola descendencia extremo connectitur margini. **Deu** quoniam
tunc dolor. venerandum illud caput affecit. tot aculeis. usque ad ce-
brum confixum cum nos terrestres et grossi. una spina vulnera-
ri intolerabili dolore vexamur. Sic ergo christus dominus no-
ster qui a patre semper coronatur corona glorie. a matre virgi-
ne. coronatus est corona infirmitatis et humanitatis nostre. Et b
angelis et familia sua coronandus corona iusticie in die iudicii.
dum tollent de regno eius omnia scandala bodie a rouera sua.

impia sinagoga. coronatur corona spinea. corona doloris et miser
cordie. **S**ecundo posuerunt **Mat.** Arundinem in dextera eius
illa que celum terramque regit ac vniuersa que creauerat sustentat
proleptro regio: ad ostendendum quod vacuū et fragile esset regnum
eius. usurpatū ut ipsi domino imponebant. atque mane ad modū arū
dinis. quod calamū habet fragilem et intus vacuū. **T**ertio cū res
gis signis eum irrisorie ornassent et pen aliter: ut in nullo inuidi
am frenarent. sed ausu sacrilego quecunque cogitarēt blasphemā
do explerēt. **Jo.** Veniebant ad eū. **Mat.** Et genuflecto ante eū
Mat. Adorabant eū. **Mat.** Illu debant dicentes. **Que** rex iu
deorū. quasi dicerēt. rex esse voluisti sed non potuisti. **Fin Bedā.**
Adorabant eū genuflectendo quasi deum false seipsum dixisset.
et salutabant eum quasi seipm false regem fecisset: quod fecerūt
ut eorū illusio responderet iudeorum accusationi. quia de utroque
accusabatur a iudeis detestabili mentis affectu. **S**ic quē laudāt
angeli. adorant dominationes. tremunt potestates. venerantur ac
sociā exultatione concelebant. celi celorumque virtutes vniuersę
In cuius femore scriptum est. rex regum et dominus dominantium.
vniuersę terre a viris peccatoribus detestoria adoratione. ac sa
lutatione blasphematur: quasi indignus regno iudeorum. cui ut
Elugu. omelia. li. supra **Johā.** ait. **E**ssē regem hominum digna
tio est non promotio. miserationis iudicium. non potestatis aug
mentum. qui enim in terra criminatur lese maiestatis crimen cō
misisse usurpando sibi regnum iudeorum: in celis est dñs ange
lorum. blasphematur aut irrisoria adoratione ac salutatione: non
solum a militibus. sed a tota cohorte. quam idcirco ad eum addu
xerunt quod in eo **Johā.** videtur innuere quod dicit. et veniebāt
ad eū et dicebant. **Que** rex iudeorū. **N**on enim putandū est mili
tes flagellatores tunc venisse qui eum introduxerunt tenuerunt
et caute ne elaberetur custodirent. **Q**uarto blasphemantes
itaque verbo. grauius ostendunt facto. nam in ridendo salutan
tes continuo. **Johannes.** Dabant ei alapas. haud dubium quin
grauiissimas. hoc fecerunt milites quod prius egerunt iudei

sacrilegis manibus in domo anne et cayphe. ut supra est habitus.
Ecce sacra sancta facies nostri saluatoris prius quidem alaparum
multitudine tumida. nunc autem a sacro cruore de spinis elicta aculeis
liuida iterum percutitur: et plagis veteribus noue supadduntur. in
nullo partitur agno mansuetissimo: nulla ei impenditur miseri-
cordia qui venit cunctis misereri: nec sufficit insatiabili furore
amabilis faciei percussio tanto multiplicior. quanto percutientium
libet iudeis complacere voluit: et aliquam ab eis remunerationem per-
cuniarum sperauit. **Sed. v. Math. Expuentes. Mar. Conspue-**
bant in unum tanquam in despectum contempnibilem et vilissimam personam.
sicut et prius coram Caypha conspuus est a iudeis. Ex hoc autem
vili actu militum apparet quod isti dicuntur milites. non secundum nomen pre-
sentis temporis quo generosi et nobiles equites de calcaribus de
auratis nominantur: tales enim nobiles persone non illuderent. non
conspuerent. non crucifigerent. nec vestes crucifixi sibi diuiderent
quod ad carnifices potius pertinet. **Sed dicuntur milites secundum anti-**
quam consuetudinem stipendiarii et pedites. sicut patet in gestis Iulij
cesaris. ubi milites ab equitibus distinguuntur et in actibus apo-
stolorum. **xxij. ca. ubi dicitur. quod paulus cum militibus. xx. et equi-**
abus. lxx. missus est de iherusalem ad cesarem. Intelligimus ergo
milites in hoc loco viles stipendiarios. carnifices. tales qui nullas
perborescunt insolentias. milites dictos non a nobilitate sed a
fortitudine: erant enim robusti corpore et pro modico ad omne ma-
lum expositi. ut dicit **Crisp. Malinam suam consummantes Mar. Acci-**
ceperunt arundinem de manu domini et percutiebant caput eius. Cap-
ut illud tremendum demonibus. reuerendum cunctis celorum virtu-
tibus. venerandum sanctis omnibus. caput benedictum in secula. a quo
omnis benedictio non solum in barbas. sed et in omnia vestimenti totius
ecclesie maneat. Ex qua percussione aculei corde spinee in ver-
tice sanctissimo magis et magis profundabantur. unde sanguis
per aculeos huiusmodi ex capite elicitus. largitus fluens. totum caput
genas amabiles. et collum tinnit: ac commixtum execrandis iudeorum ac
militum sputis venustissimam faciem apparere fecerunt horridam quasi

leprosam: et verificatum est ad plenum **E**saye vaticiniū. ca. liij. **I**ā
sepe allegatū, non est ei species neq; decore vidimus eū et nō erat
ei aspectus. et considerauim⁹ eū despectū et nouissimū viroꝝ virū
dolor. et scientē infirmitatē et quasi absconditus vultus eius et de
spectus. Absconditus. s. inter tumores. vulnera. sputa. sanguine.
in pissato abducta. sequit. Et putauimus eū quasi leprosum. et per
cussū a deo et humiliatū. Percusserunt autē agnū in nullo ob
latrantē nec os suū aperientē: non solū vt lederent. sed etiam vt
magis vilipenderent. **N**ā p̄sone vile s baculis tanq; bestie percu
tul consueuerunt. q. d. **Q**u tu vilis homo. vt quid te regem facis.
his autē obprobrijs. vt **A**ug⁹ sup Jo. ait. Implebat quod de se
predixerat christus. Predixerat enī se tradendū gentib⁹. flagellā
dū et illudendū. sic matres informabant ad oīa que libuisset p̄se
cutores facere p̄ferenda. Sic pauli p̄oculata tremenda poten
tia cōmendabat verius imitanda patiētia. Sic regnū quod de
hoc mundo non erat superbū mundū. non atrocitate pugnandi
sed patiendi humilitate vincebat. Sicut illud granū multiplicā
dū seminat horribili contumelia: vt mirabiliter pullulet in glo
ria. hec **A**ug⁹ Sed nunc o aīa deuota. o filia syon. **E**gredere et
vide regē salomonē. regē pacificū oīa pacificans. et que in celo. et
que in terra. vide inquā regē tuum in corona doloris et contume
lie: cū veste ludibziosa et obprobrijs quibus coronauit. inisit. et
blasphemauit eum non mater sed nouerca sua impia synagoga
Egredere. vt **B**ern. horat ser. ij. de ephi. de sensu carnis ad intel
lectū mentis de seruitute carnalis cōcupiscentie ad libertatē spi
ritualis intelligentie. de domo p̄ris. de terra. de cognatione tua
de mundi huius delicijs. et vanis gaudioꝝ oblectamentis. ad
luctus et cōpassiones. Et attende vt ait **A**nshel. Quis est hic q̄
ingreditur. habens imaginē quasi regis: et nihilominus serui de
spectissimi confusione repletus est. coronatus incedit. sed ipsa
eius corona cruciatus est illi. et mille pucturis speciosū eius ca
put diuulnerant. **R**egali purpura induit sed potius in ea despi
ciunt q̄ honores. sceptrū in manu gestat: sed eo ipso venerandus

caput eius feritur. Adorant coram illo et regem conclamant: et continuo ad conspuendum amabiles genas subiliunt. maxillas palmaris percutiunt: et honorabile collum eius exhonozant. beu unde tanta feralis immantitas. in cordibus militum pessimorum. sibi locum vendicare potuit: in tam innocentem piū. patientem dominum. in nullo oblatrantem. qui non comparatur hic eterni patris filio: similis immo peior est ac durior iudeis: de quibus subsequitur. Jo. ait. Exiit iterum pilatus foras et dixit eis. Ecce adduco eum foras. ut cognoscatis quod nullam in eo causam inuenio. et tamen sine causa in complacentiam vestri grauitate corripui: quia etiam dura castigatione ad oculum visa vobis plus debito satisfactum cognoscite: et sanguinis eius summi in iustam rempare. De quo beatus leo papa ser. qui incipit decursus dilectissimi mi ita ait. quod pilatus implacabilis populi vicus insania multis ihesum de honestari ludibrijs. et non in modicis verari iniurijs. quod eum flagellis cesum. spinis coronatum. amictu irrisorie vestis induit. persequentium ostentauit aspectibus. mitigandos perculis dubio animos estimauit: ut ex saturatis inuidere odij. non ultra iam crederent persequendum: quem tot modis viderent afflictum. Exiit ergo ihesus. portans spinam coronam et purpureum vestimentum. **L**amentabile spectaculum. Exiit ihesus coronatus. et purpura vestitus: non clarus impio sed plenus obprobrio. ut dicit **Augu.** super Jo. Magna denique fuit tristitia cordi innocenti: cum tanta ignominia ostendi inimicis mortalibus de sua contumelia gaudentibus. sicut enim homines magna diligentia sua dissortum celant: ne sciant inimici de hoc plurimum gauduri. ut autem pilatus facilius ad misericordiam feroces bestias commouerat et compassione ne idem prateritatem commemorat sciens. quod omne animal diligit sibi sibi omnis homo similem sibi. ut dicitur **Ecl. xij.** Sic etiam naturaliter sibi simili quilibet comparatur: dicens. Ecce homo quasi de misericordia moueamini. quia non canis est. licet cane sit miserabilis tractat: sed homo vobis similis et propinquus: quod de genere vestro. qui si forte dicendo se regem excessit: videris quia regibus cultus sibi in penam venit. Et **secundum Augu.** Si regi inuidetis iam partem quia reiectum videtis. flagellatus est. spinis coronatus est luctu

bibriosa veste emictus est. amaris vicissis illusos est. a lapis cesus
est. feruet ignominia. frigescat inuidia. sed non frigescit marcescit
potius et increfcit. **Q**uoniam enim insatiabilis odij viri impiissimi **Jo.**
Pontifices et ministri vidissent eum: clamabant dicentes. **C**rucifige
crucifige eum. ecce maximam pertinaciam furentium iudeorum
in procurando morte christi. **N**am obstinata nequitia. non emo
litur misericordia. quia enim totam accusationem quam contra dominum
detulerant. sollicita interrogatione pilati euacuatam viderunt: et eum
sic flagellatum et illusum: cognoscentes quod pilatus si eum volebat di
mittere: in nullo compatientes inuehebantur ei. et ex aspectu eius
odientia corda magis inflammata et commota sunt. verificatum est il
lud **Sapientie. ij.** Graue est nobis etiam ad videndum: nec grauissi
ma flagellationis. coronationis. ac illusionis correptione conte
ni. nec pilati accusatione placati. impudentissimi canes: ad solas
se preces ac clamores conuertunt. ut **Beda** ait super **Lu.** **C**lam
antes tumultuose. et alios ad clamandum excitantes. **C**rucifige
crucifige eum. quasi diceret hec pena nullo modo sufficit nobis
sed volumus ut moriatur in cruce. **C**rucifige ingeminant prop
ter desiderij vehementiam: et quia voluntate et ore eum crucifixerunt ma
gna crudelitas cui non sufficit flagellari. sed nec occidere: nisi cru
cifigatur. exprobratissima enim ut ait **Crisp.** **H**ec mors erat. formi
dantes igitur ne aliqua fiat post ipsum memoria: student et ad su
plicium ducere maledictum. **P**ilatus autem videns christi inno
centiam et iudeorum malitiam ad rem illicitam impellendum **Jo.**
dixit eis indignanter et terisorie. **A**ccipite eum vos et crucifigite
te. quasi diceret secundum **Nicolaum de lyra.** **S**i haberetis potestatem
dare mortis sententiam. cito et sine causa feceritis. sed ego hoc
agere nolo. ideo sequitur. **E**go enim non inuenio in eo causam:
scilicet dandi talem sententiam. **V**identes ergo iudei quod pilatus
non acquiesceret eorum clamori. ut dicit **Lyra.** **I**nceperunt alle
gare rationes alias quas supra allegauerant: non enim illas audebant re
petere quas pilatus sufficienter dictis suis euacuerat atque factis

Allegant aut duplices. primo eum egisse contra legē dei criminant cum Jo. Responderunt ei iudei. nos legē habemus. s. dā rā nobis in monte sinay. et sūm legē debet mori. q: filiū dei se fecit. siquidē **Leuit. xxiij.** Precipit q: blasphemus debet mori. talē autē dñm accusabant. quia filiū dei se fecit. Sed quomodo ex hoc non fuerat blasphemus supra ostensuz est. vbi **Aug.** Ecce altera maior inuidia. pua quippe illa videbat̃ velut affectate illicito ausu regie potestatis regnum neutrū sibi christus mendaciter vsurpauit: sed vtrūq; verū est. et vnigenitus filius dei est. et rex ab eo cōstitutus est. super syon montē sanctū eius. Et vt nūc monstraretur: nisi quanto potentior. tanto mallet esse patientior. **Johā.** Cū aut audisset pilat⁹ hunc sermonē magis timuit. **Ly. et Aug.** Non propter legē iudeoz. quā non obseruabat: sed ne veruz esset q: ihesus sibi oblatus esset filius dei. et sic factū enorme fecisset ipm flagellando prius timuit occidere innocentē. nunc magis timet occidere dei virtutē: et ideo de hoc vt certū inquireret. **Jo.** Ingressus est iterū in pretoriū vt magis agnoscere posset veritatē extra tumultū iudeozū. Et dicit ad ihesū. qui vsq; hac stabat foris cū pilato indutus regalibus. illu'oribus similes. in omnibus obiectis. vnde es tu. per hoc volens scire an esset deus ex origine diuina sūm veritatē. vel homo ex terrena. Ihesus responsū non dedit ei. Tum quia pilatus erat homo gentilis et idolatra: et generationē filij in diuinis capere non poterat: nec incredulo explicanda erat. Tū quia passionē suam impedire nolebat. Tū quia pphetisauerat de eo **Eiaias. liij.** Et sicut agnus coram tondente se obmutescet. et non aperiet os suum et ideo volebat hoc propheta cū implere. nō aut voluit dicere propheta q: nūq; loqueretur sūm **Augustinū** super hunc textū. Quibusdam enim interrogantib⁹ sepe respondit. sed propter illa in quibus noluit respondere. Dicitur est similitudo de agno. vt suo silentio non reus sed innocens haberet. Cū ergo iudicaret vbiq; non aperuit os suū sicut agnus non aperuit. id est non sicut male sibi conscius de peccatis conuincebat̃ suis: sed sicut mansuetus. q: p peccis imolabat̃ alicui

Hec Aug. Dicit ergo ei pilatus. mihi non loqueris. **Ly.** Mira-
batur de eius taciturnitate cum esset in puncto liberationis sue vel co-
demnationis **Jo.** sequitur. Nescis quia potestate habeo crucifigere te.
et potestate habeo dimittere te. **q. d.** **Q**uibi saltem deberes responde-
re. in hoc autem verbo seipsum condemnat pilatus. **S**ilenti tamen in eo po-
tens est. crucifigere et dimittere: cur non absoluit. in quo causam
nullam inuenit. quem innocentem ipse pronunciauit. **T**ua ergo pilate
voce constringeris. tua sententia damnaris: dum pro potestate. non pro
equitate crucifigendum dominum tradidisti. pro potestate absoluisi latro-
nem: auctorem vero vite interfecisti. **E**t quia sic gloriamur de potestate. **I**de-
o tradidit ei iherusalem. ad repellendam pilati iactantiam et tumorem. **N**on ha-
beres potestatem aduersus me ullam. nisi tibi data esset de super. id est a
principibus romanis: et ulterius promissa a deo qui est potestas super-
prior: a quo omnis potestas est. ut docet apostolus **Roma. xij.** **E**t ex hoc
arguit eius peccatum secundum **Hy. de ly.** Quia non accepit potestatem a ce-
sare. et a deo condemnandi innoxios. sed magis liberandi eos. et in
ostendit peccatum iude et iudeorum esse maius peccatum pilati. quam ad occisi-
onem christi iudas fuit motus cupiditate. iudei cum inuidia et rancore.
sed pilatus humano timore. **I**deo addit dominus. **P**ropterea quod me tra-
didit tibi: maius peccatum habet. quam secundum **Aug.** ille me tue patri tra-
didit inuidendo. tu vero eandem patriam in me exerciturus es metu-
endo. nec timendo quidem. presertim homo hominem debet occidere inno-
centem. sed tamen id zelando facere. multo magis malum quam timendo. **E**t
ideo non ait verax ingratum. qui me tibi tradidit. ipse habet peccatum tanquam
ille non haberet. sed ait. **M**aius habet peccatum. ut se etiam habere intel-
ligeret. neque enim propterea illud nullum est. quia hoc maius est. **Jo.** **E**t ex
inde querebat pilatus dimittere eum. **E**xinde secundum **Aug.** **N**on vide-
licet ex hoc tamen ipse. nam et prius querebat eum dimittere. sed ex inde
id est ex hac causa. ne scilicet haberet peccatum occidendo innocentem super tradi-
tum. **V**iderat namque pilatus tanquam homo asinus quod christus rationabiliter vi-
cerat eum de peccato. si eum innocentem condemnaret. **E**t ideo querebat
constantius occasionem dimittendi eum. **Q**uod attendentes iudei
allegando. **S**ecundo contra christum. **Jo.** **E**lamabant dicentes. **S**i

hunc dimittis. non es amicus cesaris. i. non zelas. pro honore et
statuto dñi tui custodiendo. **P**is enī qui se regē facit. contradicit
cesari. **L**y. Imperatores romani abstulerāt a iudeis regiā dignita
tē. ne haberent rebellandi occasionē. et ideo quicumq; inter iudeos
dicebat se regē qualitercūq; videbat contra ordinationē impato
ris facere. xps aut concesserat se regē esse. q̄uis fm veritatem hoc
regnū non esset contra dominū impatoris. tñ hoc arguebāt appa
renter. **P**ilatus aut non audebat etiaz fm minimā apparentiā q̄
q̄ agere p̄tra impatoris honore. non enī ait **Aug**⁹. **P**otuit con
temnere cesarē auctore potestatis sue quēadmodū legē gēris ali
ene. **P**rius quidē timebat p̄ctm. multo magis nunc timet offen
dere terrenā potestātē. hinc pilatū **L**eo alloquēs sermone qui in
cipit. **L**ū multis modis ait. **S**tultā in simulationē imprudenter
pilate timuisti. formidabile fuit nomē regiū. ut p̄ ipio cesaris op
p̄rimī debuerit noue molitio potestatis. si dñandi consiliū tyran
nicus sibi p̄didit apparatus. si p̄uilio armorū. si congregatio diuis
tiarū. si p̄sidia detecta sunt militū. **Q**uid enī grauari linis de affecta
potentia. cuius specialis fuit de humilitate doctrina. romanis le
gib; non contradixit. censum subiit. didragma soluit. vectigalia
non p̄hibuit. que dei sūt deo. et q̄ cesaris cesari reddēdo restituit.
paupertatē elegit. obedientiā suavit. mansuetudinē predicauit.
hoc est vere nō impugnare cesarē sed iuuare. hec **L**eo. ut iudeorū
factū corā ipsis euidentius inq̄reret. et falsū ostenderet. **P**ilatus
cum audisset hos sermōes. adduxit foras ihesū ad pilatū quē pri
us examinabat in priuato. **E**t sedit pro tribunali in loco sedis
iudiciarie. **E**st enī tribunal sedis iudiciū sicut thronus vel solium
regiū. et cathedra doctoz. in loco qui dicif licostratos. i. lapidum
structura. a lico qd̄ est lapis et stratos. qd̄ pauimentū sine stratu
ra dicif. et est grecū. ebraice aut gabbata. i. collis sublimitas. fuit eī
locus ille sublimis vario lapide stratus ante domū pilati. in quo
tribunal locatum fuerat. **E**rat aut pascue. i. preparatio. quia illa
die preparabant iudei cibaria pro die sabbati. in quo non erat li
cūm aliquid decoquere. ut habetur **Exodi. xvi.** **E**t in hoc sabba

rum cunctas alias festiuitates excelebat. in alijs enī. licet absti-
nebant ab operibus seruilibus: tñ cibos coxerunt. sicut habetur
Exodi. xij. Sed nec hoc in sabbato licuit. Ideo q̄uis dies illa
sexta feria. fuit prima pascalis. ⁊ ideo solēnissima. tñ in ea cibos
enī p sequēti sabbato pparabāt. hora quasi sexta. **Marc. ait.** Erat
autē hora tertia. ⁊ crucifixerūt eum. Prius autē fuit iudicat⁹ q̄ cru-
cifixus. Sed hoc ita concordat **Aug⁹ sup Jo. omel. cxvij.** Id est
hora tertia. crucifix⁹ ē dñs liguis iudeorū. hora sexta manib⁹ mili-
tū vt intelligamus horā quintā iam fuisse transactā. ⁊ aliqd de se-
xta ceptū. qñ sedit p tribunali pilatus que dicta est a **Johā.** ho-
ra quasi sexta. et cum ducere⁹ ⁊ in ligno cū duob⁹ larronib⁹ confi-
gere⁹. ⁊ iuxta eius crucē gerentē que gesta narrant. hora sexta in-
tegra cōple⁹. Ex qua hora sexta vsq̄ ad nonā. sole obscurato. tene-
bre facte sunt. Sed qz iudei facin⁹ interfectionis xpī a se in roma-
nos. i. pilatū ⁊ ei⁹ milites trāsseri conati sūt. ppter ea **Marc⁹** tertiā
horā dicit horā crucifixionis qua intelligunt apud pilatū clama-
re potuisse. crucifige crucifige. vt nō milites tñ. qui eū sexta hora
in ligno suspend erunt repian⁹ crucifixisse ihesū: verū etiam iudei
qui vt crucifigere⁹: hora tertia clamauerūt. Vel aliter fm eundē
ibidē hora sexta fm **Jo.** non debet accipi hora sexta diei. qñ nec
Jo. ait. Erat autē diei hora quasi sexta. aut hora. diei quasi sexta.
Sed ait erat parasceue pasche hora quasi sexta. i. hora sexta pre-
paratōis oblatiōis pascalis. i. xpī. nam pasca nostrū immolatus
est christus fm aplm. cuius pparatio cōuenienter intelligit ince-
pisse nō hora noctis q̄ principes sacerdotū pnunciabāt dñi imo-
lationē: dicētes. reus ē mortis. dñ adhuc in domo pontificis au-
dire⁹ ab hac hora nona vsq̄ ad horā tertiā diei qua crucifix⁹ est
dñs fm **Marc.** sūt hore sextetres nocturne ⁊ tres diurne. In p̄i-
cipio ergo hmoi hore sexte pparatōis sedit pilatus p tribunali. et
priusq̄ psumare⁹ illa hora crucifixus est dñs. loquit⁹ ergo **Jo.** d
hora sexta pasceue. i. preparationis que fuit tertia hora diei quam
exprimit **Marc⁹.** Sed **Ry. de ly. sup Jo.** dicendū q̄ hora hec fm
veritatē fuit tempus mediū inter tertiā ⁊ sextā. medium autē

a' vtroq; extremo potest denominari. et ideo **M**arcus expressit
illud tempus mediū per horā tertīā. **Jo.** per horā sextā. hac ergo
hora sedens p̄ tribunali pilatus. iterū nitebatur liberare ih̄sū p̄ iu-
deorū op̄obriū. eos mouēdo. quos ad misericordiā inclinare non
poterat p̄ p̄cepti ludibriū. correptionē durissimā et nature p̄fo-
mitatē. vnde ait **Jo.** **E**cce rex vester. q. d. s̄m **Hy.** d̄ ly. **M**irū est
q̄ hunc hōiem abiectū et flagellatū atq; illusū dicitis velle vsur-
pare sibi regnū iudeorū: talis enī ē. q̄ regnū nec inuadere nec capra-
re possit: vnde verecundū vobis est q̄ eum regē formidatis. **I**lli
autē clamabāt. **T**olle: a nostro conspectu. q̄ eum videre non pos-
sumus. et crucifige eū. morte. s. turpissima interficiēdo. **D**icit eis
pilatus: augendo eorū confusionē. **R**egē vestrū crucifigā. q. d. ex q̄
eum regnare formidatis. et iam de hoc fuit fama. magna erit vo-
bis confusio et verecundia: si morte moriā tam abiecta. **S**ed ob-
stinatissimi pontifices nullū misericordie locū concedentes aut
iusticie. **R**esponderūt. **N**on habemus regē nisi cesarē. q. d. **R**e-
nunciamus regno. seruos nos p̄fitemur cesaris impio. dum tra-
xit. vt crucifigas eum qui se dixit regē iudeorū. **C**ōsiderate hic ob-
stinatissimū odium sceleratissimorū. p̄p̄s namq; iudeorū iste cupi-
dissimus fuit p̄p̄ie libertatis. qua aduenis non subesset sub p̄prio
rege qui se defenderet. et a gentiū pressura liberaret. tranquillā vi-
tam agerent. pro quo habendo olim d̄nm et p̄p̄etam suū samue-
lē abiecerant sicut ip̄e improp̄erat eis. **x Reg. viij.** **S**editiones
q̄ et scismata m̄lta exciuaerāt. p̄pter quod etiā **T**heodas cū. **ccc**
xl. viris et postea **J**udas galileus in dieb; professionis ac sibi ad-
herentes. dispsi sunt. vt habet **A**ctuū. **v.** **T**andē etiam p̄pter ean-
dem causā a romanis principib; **T**ito et **V**espasiano destruci. et
penitus sunt dispsi. **E**t ecce venit desideratus cunctis gentibus.
quē p̄p̄s eorum magnis desideriorū votis ac gemitib; expecta-
bant. rex vtriq; potens in celo et i terra. d̄ns vite et mortis. cui nul-
la potest resistere potestas. liberare valens ab vniuersis angustis
et pressuris. et tribuere oīa que concupisci poterāt bona. qui suam
eis potentiā multipliciter demon strauit. **N**am vt **L**eo ait ser. qui

incipit cum multis modis. cecis visum. surdis auditum. cladis
gressu. minus donavit eloquiū. febres abegit dolores resolu. t. de
mōia eiecit. famelicos saturavit. mortuos iuscitavit mari et vens
ut q̄ elcerēt impavit. magnū prius et a seculo i auditū regē ista
demonstrāt. quē non humana extollit potentia sed virtute divi/
na hunc nup̄ se in monte abscondentē quesierunt ut regē facerēt
et ante dies quinque in azello venientē. ut regē cum gaudio susce/
perunt clamātes. **Benedictus** qui venit in nomine dñi rex isra/
hel **Psalmus** i ex. Et tāto odio indurati. ut magis perpetue servi/
tuti se subicere eligerent q̄ xpm regem vivere. ac lucrū deputa/
rent si cedendo liberati ac subiectione perpetua coemerent mor/
tem christi. **Sed** quantū vulnerabat hec lapidea obstinatio p/
prie familie. mite cor dñi. cogitet si poterit mens deuota ad quid
valent que supra dicta sunt. **q. r. s.** **Obstinatissimi** itaq̄ postq̄
se imperio romanorū subiecerant. nimentes ne dimitteret iesus
Mat. Accusabant eū summi sacerdotes et seniores ppli. in mul/
tis confuse et clamorose miscentes sermones. **Matb.** Et cum ac/
cusaretur nihil respondit ihesus. nec ad sui excusationem. nec ad
dictorū refragationē. nec ad dicendū improperationē. **Marcus**
Pilatus ergo rursus interrogavit eū dicens. non respondes q̄c/
q̄. vides in quantis te accusant. hec dixit pilatus fm. **Crisp.** quia
voluit eum liberare dñ se excusando responderet: ihesus aut am/
plius nihil respondit. ita ut miraret pilatus vebementer. inaudi/
tā xpi patientiā: mirat constantiā eius q̄ exhibitus ad criminale
iudiciū inturbabilis maneret et staret ante mortē. q̄ apud oēs ho/
mines terribilis estimat. **Leo.** **Miratur** aut pilatus. q̄ cum legis/
doctor esset et eloquēs et potens: sua responsione. eorū accusatiōes
infringere q̄ non vndebar quicq̄. **Lacuit** dñs fm **Se. sup** **Mat**
Ne crimē diluēs dimitteret a p̄lide et crucis utilitas differret. et
fm **Ambro.** sup **Lu.** Accusat dñs et taceret: et bene taceret qui defensi/
one non indiget. **Ambiāt** defendi qui timēt vinci. non ergo accu/
sationē tacēdo p̄firmat. sed despicit non refellēdo. **Quid** enī fieret
q̄ non ambiret salutē. salus oībus suam prodidit. ut acquirat

oim. melior ē causa q̄ nō defēdit ⁊ pbat. colligit aut ex sup̄ dictis
lex vicibus. dñm ad excusatiōes vel interrogatiōes tacuisse. **Pri**
mo tacuit corā caypha pontifice. a falsis testibz accusatus. **Secdo**
corā p̄fide a pontificibz criminatus. **Tertio** corā herode interro
gatus. **Quarto** a pilato de sua origine requisitus. **Quinto** de ve
ritatis quiditate petitus. **Sexto** ante tribunal a pontificibus et
senioribz ppli in multis falso delatus. Cuius etiā rōnes hic gene
rales colligunt sp̄alis inde sup̄ narrate sunt. **Tacuit** primo iuste
qz propter corruptū iudiciū indigni erant audire. manifeste autē
falsa erāt in quibus accusabāt. ⁊ rñsione indigna. **Secdo** miseri
corditer. ne ex responsione sua peiores fierent. **Tertio** dispensati
ue. ne crimē p̄ responsionē diluens dimitteret a p̄fide: ⁊ ita cru
cis utilitas ⁊ nostra redēptio differret. **Quarto** exēplanter. ut pa
tentiā doceret. **Quinto** fideliter ut scripturā adimpleret. que sup̄
allegata est et exposita. **Matth.** Sedente aut illo pro tribunali mi
sit ad illū vxor eius dicens. **Nihil** tibi ⁊ iusto illi. multa enī passa
sum hodie p̄ visū ppter eum. **Gentilibus** a deo somnia reuelant.
vxor iraqz ait. raba gentilis viri hoc in visionibz intellexit quod
iudei vigilātes credere nolē. erūt. in pilato igit ⁊ vxore eius xpm
iustū confitentibz. gentilis ppli testimoniū est. **Sed Bern.** vero
ser. de pasca. **In**stigata est vxor pilati ad hec agenda a dyabolo
qui sicut prius p̄ mulierē mortē intulerat mūdo. ita modo satage
bat xpm de manibz iudeoz liberare: ne p̄ christi mortē mortis a
mutat impiū. **Cui** cōcordat **My.** de ly sup̄ **Matth.** dicens. **Diabo**
lus qui captiōē xpi procurabat p̄ iudeos p̄ ali qua signa perpen
dit q̄ ip̄e esset vere xps. ⁊ p̄ consequēs p̄ eius mortē spoliaret in
fernus. hoc aut p̄pendit p̄ eius patientiā ⁊ p̄ scripturaz impletiō
nē. ⁊ forte p̄ sanctorz patrū in limbo existentū exultationē et ideo
mortē xpi impedire volebat p̄ vxorē pilati. cuius p̄ces efficaces
credidit in conspectu viri sui. ⁊ sequit. **Dyabolus** apparuerat ei
mouēs eā terroribz ad liberationē xpi. **Jō** ait. **Multa** passa sum
hodie ppter eū. vtrū aut talis aparitio facta fuit ei in sono vel vi
silia expresse non habet. videt in q̄ fuerit in sono. nō p̄ hoc qd dē

hic p̄ visu. x̄ps enī fuit p̄sentat⁹ pilato valde m̄ae vt iō p̄babile sit
q̄ vxor ei⁹ iacebat ad huc i lecto. q̄z dñe n̄ solēt ita mane surgere
sic viri. **hec** **Ly.** **Hec** dñi uāgeret **M̄ar.** **P**riores sacerdotū ⁊ se
niores ppli p̄uālet̄ pplis **M̄ar.** **L**ocuta uert̄ turbā **M̄ar.** **U**t pe
teret̄ barrabā. ieli⁹ vō p̄deret̄. **R**ndēs aut̄ p̄les. quē vult̄ de duo
b⁹ vobis dimitti? **A**t illi dixerūt barrabā. hic iā scdō petier̄ sic pri
us. vt sup̄ paruit. c. d. iō nūc itā secundū ē. **D**ixit illis pilatus. qd
ergo faciā de iesu qui dicit̄ x̄ps? q. d. si vtiq; vultis vobis latro
nē dimitti. quid ergo faciā de innocente. impiū nimis est ⁊ crude
le vbi latro dimittit̄ saluus dānare innocentē. **M̄ar.** dicunt oēs
crucifigat. **A**t illis p̄les. **Q**uid enī male fecit. sicut quidē mani
feste ostendūt dñi iesu innocentia q̄ post tantā examinationē ver
bis factā ⁊ verberib⁹ a iudeis. herode ⁊ pilato nihil criminis in
uenire poterāt. qd apparēter saltē obijceret saluatori. **S**ed petēti
bus interfici dñm coget̄ dicere pilatus. **Q**uid mali fecit. q. d.
petiis hunc turpissima morte dānari. nec m̄ p̄bans eū vel minimū
m̄ crimē admiisse. p̄ quo nō dico crucifigi. sed vel penā minimā
sibi infligi merebat. **Q**uid enī male fecit. q. d. nihil omnino
hoc dixit pilatus innocentie testimoniū. qd ⁊ petrus in sua eplā re
memorādo exp̄ssit clarius. **Q**ui inquit p̄m̄ non fecit. nec inuen
tū est colus in ore eius. i. **P**etri. **q.** **M̄ar.** **A**t illi magis clamabāt
dicētes **C**rucifigat. quātomagis pilatus ostendit dñi innocentiam.
tātomagis fures ppl̄s clamabat dānatōis vindictā. vñ ⁊ **Be.** ait
Instabāt magnis vocib⁹ postulātes vt crucifigere⁹. ⁊ inuālesce
bāt voces eorū. defecerūt scrutātes scrutinio. nec poterāt saltē false
inuēire. vñ suā accusatōz ac dānatōis petitiōez. vel appent̄ iustifi
carēt iō ad solos se p̄uertūt clamores. de q̄ be. sup̄ **L.** i. dic. **Q**uia
torā accusatōz quā aduers⁹ dñm itulerāt crebra ac solliciti pilari
interrogatōe videbāt euacuata. tādē ipudici. ad solas se p̄ces p̄uer
tūt. vt qd criminādo ⁊ q̄ si rōnando nequerūt. postulādo ⁊ vocife
rando perficiāt quem exinde ordinem leniendi etiam beatorum
maximū p̄secutores tenuisse satis ecclesiastica demonstrat by
storia **I**mpietum quoq; est quod in psalmo. **xxi.** p̄pheta p̄dixerat.

Circūdederunt me canes multi. ⁊ consiliū malignantiū obsedit
me. Et Jere. xij. Facta est mihi hereditas mea. sicut leo i silua de
derunt sup me vocem suā. ⁊ Esa. Expectavi vt facerent iudiciū
fecerunt aut iniquitatē. ⁊ non iusticiā sed clamorē. Mat. Quidē
aut pilatus qd nihil proficeret rotupliciter ad xpi liberationē labo
rans. saluo fauore populi ⁊ gratia impatoris. sed magis tumultu
tus fieret populi. i. clamantis ad contrariū. p seductionē sacerdo
tū. se volens a peccato exonerare. vel magis iustū coram populo
ostendere. vt totū peccati pondus ⁊ penā i iudeos trāferret. si for
te metu pene adhuc ad misericordiā moueri possent. Accepta aq
lauit manus suas corā populo. dicens. Innocens ego sū a sāgui
ne iusti huius. vos videritis. d sanguine eius respondebitis. q. d.
fm Jero. Ego quidē innocentē volui liberare. sed quoniā sedi
tio oritur. ⁊ rebellionis crimē contra cesarē mihi impingit: sicut
lauo manus. ita conscientia innocentis a sanguine iusti huius: vos
videritis quid contingeret vobis p culpa quā cōmittitis. q. d. fm
Jero. Ego minister legis sū. vox vestra sanguinē fundit. vnde pe
nā sentietis. Mat. At illi crudelissimi ne dum in dñm sed magis
in filios pprios. marie in seipos qui prius impatoris tpali se sub
iecerunt seruituri. etiā nunc dyabolice pperue tyrannidi iudicis
pctm in seipos libenter suscipientes subiugarūt. ⁊ vt vitā pderet
sp interminabili se mortis supplicio astrinxerunt. nec modo p sen
tes s; suos posteros soboles futurasq;. quas preles nō postulaue
rat pariter dānauere dicentes. O cruēti parentes. patres icelera
ti. genitores infidelissimi quid peccauit in te. o pple proles non
dū concepta vt prius obligares ad mortē q; gignerēs ad vitā. ⁊
prius interficerēs q; ad esse qualecūq; ppagares. prius tuis pctis in
uoluerēs q; naturā i q; peccare posset mīstrares. Et certe videim?
quō vsq; hodie pseuerat hec impcatio maledictōis ⁊ pene: qm vs
q; hodie captiuitas filios eoz tenet. quos nisi malequelita pecu
nia apud auaros rectores improbe tuere. quasi canib; viliores
spnerent. Quāuis aut iudei pctm pldis q;ritū in eis est. in se spō
te suscipiūt. non tñ pilatū a culpa absoluerē possunt stāte imob. It

sententia iusta dñi. **A**nima que peccauerit ipsa morietur **E**zechie:
xviij. **N**ec manuum lotio s'm more veteru innocentia sua ostende-
re volentiū aīam mundat. sicut ait **A**mbro. sup lucā manus qui-
dem lauit pilatus. sed facta non diluit. iudex enī nec inuidie cre-
dere debuit aliene: nec timori. vt sanguinē innocentis morti addi-
ceret. **E**t beatus leo in ser. qui incipit. decursū dilectissimi ait. nec ī
accusato pilatū recepisse culpā. nec in snia sua tenuisse constantia:
Docet ipa cognitio. in qua iudex quē innocentē pñunciat dam-
nat: adiciens in quo ppls sanguinē iusti a quo abstinere. dñi sibi
et intellectu pprio senserat: et somno vxoris agnouerat. **E**t sequit
ad ppositū. **N**on purgant cōtaminatū aīm manus lote. nec in a-
spis aqua digitis expiat qd famulante impia mēte cōmittit. **E**x-
cessit quidē pilati. culpā facinus iudeoz qui illū noīe cesaris terri-
tū. et inuidiosis vocibz increpatū ad effectū sui sceleris impuleit.
sed nec ipse euasit reatū: qui coopatus sediciosus reliquit iudiciū
ppriū et in crimē transmittit alienū. sed ecce cum inardesceret ira
clamantiū. vt idē in eodē sermone ait. **C**lamantiū inquā. vt bar-
rabā indulgētia relaxaret. et xpm crucis pena suscipet. cū consono
fremitu diceret a turbis. **S**anguis eius sup nos et sup filios nros
obtinuerūt iniqui in damnationē suā qd pñaciter exigebant: q-
rum dentes sicut ppheta testatus ē arma erant. et sagitte. et lingua
eoz gladius acutus. **F**rustra enī a crucifigēdo maiestatis. dñi
manus pprias continebāt. in quē letalia vocū spicula. et venena-
ta verborz tela iacebant. **V**obis falsi iudei et sacrilegi principes
ppli. totū facinorosis istius pondus incūbit. **E**t licet immanitas sce-
leris et pñidē obligat et milites. oīs tñ facti summa vos arguit. **E**t
quicqd in supplicio xpi vel pilati peccauit iudiciū. vl' cohortis ob-
sequiū. hoc vos facti humani generis digniores odio. qz vestri
furoris impulsu nec illis innocentēs esse licuit. quibz iniquitas ve-
stra nō placuit. nā **M**ar. **P**ilatus volens ppo satisfacere. cuius
fauore carere noluit. timēs qz ne accusaret apud cesarē. nul' ū deni-
qz suspiciōs piculū si innocentē pauperē morti adiudicaret. maxi-
me qz non apparuit aliquis contradictor. **L**uc. **A**diudicauit fieri

petitionē eorum. duplicem utiq; **N**am dimisit illis eum. qui p̄
pter seditionē ⁊ homicidiū missus fuit in carcerē. barrabā. i. quē
perebant. iesus vero tradidit volūtatī eorū. cui volūtatī exprimit
Matth. 27. 15. 16. **M**at ⁊ Jo. Iesū autē flagellatū tradidit illis ut crucifige
ret. Quamuis plus aliquid lucri designauerat. in eo q̄ ait. tradi
dit volūtatī eorū. puerilissima enī p̄fidiorū volūtas fuit. ut nedū
dñs crucifigeret. sed penalissime obprobriosissime ac veluti sceles
tissimus. ⁊ ad crucē p̄traheret. ⁊ in cruce cōsumaret quod etiā fa
ctū sequētia edocebunt. Sic iudex impius vno timore ⁊ fauore
vicius. qui plurimis p̄suationib; vincere temptauit. **L**otus ut leo
ait manib; ⁊ ore polluto isdē labijs iesum misit ad crucē. quibus
eum p̄nunciauerat innocentē. **O** nephas. **O** iudicij temeritatē
O inauditā a seculo summo bono irrigatā blasphemā: dimitte
re larronē. occidere innocentē. ediciosū barrabā p̄ferre mediatō
ri xp̄o. ⁊ quidē in xp̄o quicqd fuit sūmū i genere suo extitit. natu
ra diuina simplr optima. qua nedū melius. sed nec equale cogitare
vere p̄t. eminet vniuersis. **S**ed ⁊ humana quantum a gratuita
omnibus preferetur angelis cui data est spiritus. non ad mensu
rā q̄tum ad naturalia cunctis p̄ponit hoībus. qm̄ ⁊ de virgine si
ne virili semine. sp̄s sanctus conceptus est operatione. huic p̄fer
re homicidā ⁊ sediciosū auctorē. hoīem utiq; sceleratissimū. nedū
loco aut honore mundano. sed q̄tū ad vitē morisq; iudiciū: q̄
satis iudicabit iniuriā. **S**ed nunc o aīa. p̄ cuius salute dñs iudi
cio sistit. iudicat. damnat: meditare q̄tum creuit in corde salua
toris tui dolor ⁊ tristitia. **I**p̄e enī est. cui pater celestis oē iudiciū
dedit **Jo. 5. 22.** **Q**ui aduocabit celū desursū. ⁊ terrā discernere. po
pulū suū. in cuius iudicio celoz virtutes mouebunt. **Luce. 12. 32.**
⁊ celi magno impetu transientes elemēta calore soluent. ut dicit
Petrus. 1. 12. **I**nfernus reddet mortuos suos ⁊ recipiet
vniuersarūq; p̄remiscet creatura. hodie velut vilissimus despici
tur tanq̄ impotēs. ⁊ infernus nō timef: clamor mortalis populi
terret trepidū iudicē qui oīpotentiā non pauescit. siquidē miser
rimus cognitor. oblitus inflicte. equitatis. salutis p̄prie. totius ho

nestatis. Sed et innocentie dñi. cui totiens testimoniū ipse reddi-
derat morte ignominiosissima. latrone publico dimisso vniuersita-
tis iudicē sententialiter cōdēnauit. **H**eu quātus amicorū. discipu-
lorū. et piarum mentium dolor. quantus animi meror oppressit dñm ab-
lata omni spe viuendi. fidelissimū magistrū dñm et auxiliatorē eru-
dierūt iniquissimo iudicio condemnari. **H**eu heu quāta rabido-
rū canum insana leticia. atq; vocū exultantiū confusio. dum faci-
norosissimū intentū suū. conuersa a iudice negatū. tandem clamo-
rum suorū importunitate obtinuerunt: dum cuius sanguinē sitie-
bant saluatorem iesū tradidit eorū crudelissime voluntati. **H**eu
q̄tum cruciabat agnū mississimum iam lupis traditū. amicorum
desperata tristitia. inimicorū furiosa leticia. Illos timor supauit. il-
los crudelis audacia animauit. Cuius iudicij nunq̄ immemo-
res nos. quorū peccata in innocente damnata sunt. cōpassionem
christo. patri gratias. totis viribus referamus. q̄ ad nostrū salu-
tem oīm. vnigenitū dñm nostrum per inique potestatis iudiciū
tradidit voluntati eorum. Et tñ de scdo principali. Seq̄ ps. ij.

Quāmens olim propheta

sanctus Jere. non satis se posse lacrimis effundere p
iusta peccatoris sui ppli contritōe ait. **Q**uis dabit ca-
piti meo aquā. et oculis meis fōtē lacrimarū. et plorabo die ac no-
cte interfectos filie ppli mei: eiusdē nemo. vñ ergo nos pctōres
indurati fontē hauriem? lacrimarū. vt interfectionē innocentis fi-
lij oipotētis pr̄s ppter nra delicta ac mortis sententia iudicati. et
citius morituri. defleam? **S**ed attētas pbeamus aures. non tñ
corpis q̄ mentis in primo est. vt aperiant vne fontis aquarum
viuentiū. et effluat copiosissime p̄ciosissimū illud balsamū cūcto-
rum penetrans. et liquefaciens pia corda. Cum itaq; p̄ses infel-
lix ponti? pilat? iniquissima snia dñm iesū voluntati eorū tradidissz
Quicqd afflictōis. doloris. blasphemie. irrisiōis. desparōis. et ifa-
mie excogitare poterāt hoīes iherosolimitani. q̄i nihil tota nocte et die pas-
sus fuisset semota omni misericordia agno missimo intulerunt

Teste namq[ue] **Matth.** et **Mar.** Tunc milites presidis suscipientes
iesum duxerunt intro in atriu[m] pretorij. et congregauerunt ad eu[m] uni-
uersa[m] cohorte[m]. Et exeuntes. **Mar.** Cum induunt purpura[m] et cla-
midu[m] coccineu[m] circumdederunt ei. et plectentes corona[m] de spinis. im-
posuerunt sup[er] caput eius. et arundine[m] in dextera eius. et genu fle-
ro ante eu[m] illudeba[n]t dicentes. **Aue** rex iudeor[um]. et expuentes in eu[m]
acceperunt arundine[m]. et pcutiebant caput eius. **Mar.** Et co[m]pue-
bant eum. et ponentes genua adorabant eu[m] fm **Hi.** de ly. super
Matth. Que hic scripta sunt p[er] rememoratione[m] posita sunt. **Haz**
ante prolationem sententie hec facta p[er] milites atq[ue] p[er] pilatum
iussa apte testat[ur] **Jo.** ut superius visum est. Sed iohannes d[icitur] ger-
sona cancellarius parisiensis in suo monoteseron probabiliter
opinatur d[omi]n[u]m bis flagellatu[m]. coronatu[m] spinis. et illusu[m]: semel a[n]te
sententie pronunciatione[m]. qua[m] describit **Jo.** Scdo post sententi-
am latam qua[m] recitant **Matth.** et **Mar.** Cui intentioni suffragare
videt[ur] littera et ratio. Nam q[uod] ante sententia[m] flagellatus sit et illu-
sus. clarissime testat[ur] **Johan.** ut ex p[re]missis patet. Quod vero
post sententiam similiter sit afflictus. ex hoc videt[ur] manifestu[m] q[uod]
postq[ua]m dixerat **Matth.** adiudicauit fieri petitione[m] eor[um]. tunc dimi-
sit illis barraba[m]. iesum aut[em] flagellatu[m] tradidit eis. ut crucifigere[n]t
subdit co[n]tinuo q[uod] supra dictu[m] est. Tunc milites presidis suscipi-
entes iesu[m]. et c. Cum eni[m] dicit tunc tempus determinatu[m] quo id
factu[m] est illud. utiq[ue] p[ri]ora facta. i. iudicatio narrant[ur]. Nisi dicere-
tur sicut exponit **Ly.** q[uod] tunc refert[ur] ad tempus importatu[m] p[ar]ti-
cipium flagellatu[m]. ut sit sensus. Tunc. i. tempe flagellationis v[el]
immediate post flagellatione[m]. Sed hoc non importatur ex for-
ma verborum. nam tunc determinat act[u] verbi orationis secunde
cui additur p[ro] t[em]p[or]e importato p[er] verbu[m] principale oronis p[ri]me
et non t[em]p[us] importatu[m] minus principaliter. a p[ar]te alicuius extre-
mi. Sicut si dices. **Jo.** p[er]cussit petru[m] a te pridie visu[m]. et apprehen-
sus est a iudice. non intelligitur **Johanes** apprehensus statim.
postq[ua]m a te visus est petrus: sed postq[ua]m p[er]cussit eu[m] neq[ue] flagellatu[m]
ibi pos[itu]m necesse est ibi accipi participaliter sed nominaliter. Ad

idem tempus verbi. ut sit sensus. tradidit illis iesum flagellatum
scz tunc. i. post sententiā. **R**atio enā fauet huic positioni. nā ex du
abus causis flagellatus est dñs. vna vt eius tali iniuria z corre
ptione satiati iudei a morte dñi desisterēt. ideo ait pilatus. **C**orri
piā illū z dimittā. z illa necessario preceffit suā condemnationē
nis. **A**lia qz rationis legibus sancitū erat. vt qui crucifigeretur
prius verberaret. z hec suā moris pcedere non debuit. nec pu
tandū est istos insatiabiles odij viros contentos fuisse post mor
tis sententiā in prima flagellatione. quos nec mors ipsa. nec cru
cifixio. vt ex sequentibus paruit satiari potuit. **S**ed z milites illi
vilissimi iudeis p omnia placere pati fuerant. sperantes ab eisdem
remuneratiōē. si ferociter agerent cū eo. cuius oēm excogitabi
lem penā lauidissime sinebant. pie itaqz credi pōt milites p fide
ad procuratiōē iudeoz post sententiā suscepisse. iam dudū flagel
latum dñm et iterum nudasse. flagellasse. purpura vestisse. spi
nis coronasse. arundine percussisse. conspuisse. irrisorie adorati
one blasphemasse. **Q**ue qz tum dolorē tenerrimo z toto conficillo
vulneratoqz inulerant corpi iesu. anima deuota cum lacrimis
cogitabat. **H**am cōpassionis materiaz vberimā hic inuenit. dñ
attente meditabat antiqua vulnera plagis recentibus iteratis p
funda ampliata veteribusqz cissuris nouas iuxta positas. caput
venerandū iterum nouis spinarū aculeis ubiqz transfixū. iteruz
arundine percussū. consputū. blasphematū. vnde longe dolor
maior consequit qz ex prima vulneratione. **H**am longe acerbio
r est lesio qua in loco vulnerum quis ledit qz illa qua pars sana
vulneratur. **S**ed qz de his supra tactū est. ideo nunc rescindit i
charta. vt artius scribat in nostra memoria. **M**atth. Et post qz il
luserūt ei. exuerūt illū purpura z clamyde. z induerūt illū vesti
mentis suis: vt sic ad mortē ducendus ab oibus nosceret ex ppter
vestimētis qz iā ex faciei multipliciter deformate aspectu nosci nō
poterat non enī sūm **Esa. liij.** Vanitiniū erat ei spēs neqz decōr. z
quasi absconditus vultus ei. ppter tumores z vulnera atqz spu
ta nec non iniectas immundicies sanguine suo fluente de capite

tinctas ut supra memoratum est. **Jo.** Suscipientes autem iesus edu-
xerunt eum. haud dubium quin festinater **Mat.** ut crucifigeretur.
Et iesus **Jo.** baiulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur caluarie
locum. a caluariis ibi iacentibus. a malefactoribus detruncatis.
Ebraice autem golgatha quod idem valet. **Pulchre** dicit iob. Edu-
xerunt quoque ad ministros impietatis. **Et** baiulans sibi crucem. exi-
uit quoque ad dominum iesum: ut in illis culpa non deesse significetur.
qui educendo maliciam suam complerunt parati etiam remidentem tra-
here. **Et** in domino spontanea voluntas non coacta demonstratur.
quoniam non impiorum coactione. sed sua sponte baiulans sibi crucem exi-
uit. **Itaque** oblatus est: educus est. sed quia voluit propterea de latro-
nibus pariter cum domino educus non dicitur. quia exiuerunt quoniam inuiti
ad supplicium traherentur. **Sed** lucas ait. ducebantur autem et alii
duo neque cum eo ut crucifigerentur. **Ecce** implete sunt scripture.
implete et figure. **Scriptura** videlicet **Esaie.** cix. loquennis de pue-
ro iesu. cuius inquit imperium super humerum eius. hinc **augustinus**
Principatus christi est crux eius. propter quam secundum apostolum
deus exaltauit eum. **Figure** quoque nam ut dicit biero. hic educitur
abel a fratre ut pumatur. hic adest ysaac cum lignis et abraham cum
ariete inter vepres berente. hic adest ioseph cum altera tunica lita
sanguine. hic adest moyses cum virga et serpente suspeso in ligno
hic botrus in ligno portatus etc. **Sed** nunc consideremus quan-
tum in hac ductione ac crucis baiulatione increuit dolor et afflicto
Quam enim lignum illud reputabatur prophanum et inmundum. mors
quoque crucis ignominiosissima. hinc **deutro.** xxi. dicitur maledi-
ctus omnis qui pendet in ligno nullus eorum illud nedum portare. sed
nec tangere volebat. **Ideo** domino tanquam iam damnato ipsum im-
posuerunt. **Et** ut vehementius secum educus peior ac despecti-
or videretur **De** quo orige. grandis iudeorum seueritas. qui christo domino
pondus sue crucis in humeris posuerunt. quod de nullo interficiendo
videlicet legebatur. ut coactus sit portare proprium supplicii ignominiam
sed nec de latronibus in quorum medio tanquam eorum princeps trabe-
batur. **Et** beatus ansel. vide anima mea inquit. quod per omnia vit iste

et spernitur sub crucis onere. dorsum curvare iubet et superius por-
tare ignominiam. **Q**uod dissimilis processio illa ab ea. qua cum pal-
marum ramis ante dies quinque susceptus est. tunc ut rex honorifice
ac cum laudibus est susceptus. nunc ut latro iniquissimus cum contumelia
electus. in die illa dignus impio predicatur. hodie morte turpissima
condemnat. In die illa via qua iturus erat ad sui gloriam. vestimen-
tis et virentibus ramis sternitur. hodie ad confusionis ignominiam nuda-
tur. et aridi ligni patibulo oneratur. **D**e quibus beatus Bernardus. in ser-
mone de palmarum ramis ita ait. ut amariore esset passio quam processio processit ab
eodem populo. in eodem loco. ipso tempore. paucissimis diebus interpositis.
Primo cum tanto triumpho susceptus. post crucifixus est. **Q**uod dis-
sile est. **B**enedictus qui venit in nomine domini. **S**anna in excelsis. et. **T**ol-
le tolle crucifige eum. **Q**uam dissile rex israel. Et non habemus regem nisi
cesarem. **Q**uam dissiles rami virentes et crux: flores et spine. cui prius
prosternebant vestimenta aliena. Ecce suis exuitur. et mittitur foras
iudea. hec ille. Fuerunt tamenque alie ductiones domini ad annam. scilicet. cay-
pham. pilatum. et herodem. ignominiose per et dolose. Colligimus enim
ex serie evangelistarum novem vicibus agnum illum mansuetissimum
tanquam latronem hinc inde ductum. **N**ovissime vero idem decima vice
ad calvarie locum. **P**rimo statim post captione ductus est ad an-
nam. **Jo. xviii.** **H**inc ad caypham ibidem. **T**ertio ductus est mane ad con-
siliu. **Lu. xx.** **Q**uarto de consilio isto ad pilatum in pretorium. **Mat. xxvii.**
Quinto de pilato ad herodem **Lu. xxiii.** **S**exto de herode reduxerunt
alba veste illu suu ad pilatu ibidem. **S**eptimo milites duxerunt eum intro in
atriu pilati ubi eum flagellauerunt **Jo. xix.** **O**ctavo pilatus adduxit eum
foris de pretorio induit purpura et portante coronam spineam ibidem
Nono regressu in pretorium reduxit foras pilatus ad locum qui dicitur lico-
stratos ut acciperet iniquissime sine iudicio. **Jo. xix.** **D**ecimo autem
de iudicio certe oneratus. ducitur ad mortem. ut omnes quatuor di-
cunt in qualibet illarum ductionum speciales penas accepit quas
ut fideles represententur. solent hodie tot visitare ecclesias
Sed longe ignominiosior et tristior fuit. scilicet. decima ista. in his enim
ductus est ad iudicia. discutiendus ac vero trahitur ad patibulum

suspendendus: prius ad palatia iudicium. nunc vero ad fetentem
et horridum caluarie locum. tunc a suis discipulis derelictus. nunc
vero larronibus sociatus. proprio crucis patibulo aggravatus. **E**cce
ignominia maiestati summe irrogata. Si dolorem queris. ecce
ibat rex seculorum propiciator mundi. deus et homo. puto liga-
tus grossis funibus collo et manibus. Si quidem quod ligatum duxerunt
in damnum. quomodo soluerent iam damnatum. maxime cum liga-
tio manuum. mortis ac damnationis fuit iudicium: ligatus er-
go gravissime. ibat sub ligni pondere prementis graviter. et in-
curvatus. **Q**uantis doloribus laborabat innocens dominus. dum san-
cissimas et vulneratas scapulas grossi ligni pondera pregrava-
bant. **C**redendum pie. omnem scapularum cutem usque ad crude car-
nis revelationem defricatam fuisse: et priorum plagarum vulnera. aut
innovata. aut in unum vulnus nimia dilaceratione redacta. si
quidem crucis lignum longum erat. ut historie referunt. **xv.**
pedum atque grossum. in quo perfecte stature vir pulcherrimus ex-
altandus erat. ut omnium aspectibus confusus appareret. sicut
ipse ait. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari
oportet filium hominis. **Jo. iii.** Et iterum. Ego si exaltatus fue-
ro a terra. omnia traham ad meipsum. eiusdem. **ii.** Et ita pondero-
sum. propter quod fatigatus dominus. tantum ac tam graue lignum
portare simpliciter non poterat. sed post se trabebat. parte una sca-
pulis. altera terre incumbente. unde factum est propter lapidum aspi-
rates. et callositate terre per quas tractum est suo tremore quod vulnera-
tas domini scapulas continuo gravius vulnerabat ac dolorem auxerat ve-
hementer. quod vniuersis facile is considerabat cui in loco ulceris gestandum
supponitur pondus graue. **H**ec crux illa. ex naturali tantum pondere gra-
uabat. sed sue gravitati aliud maius addebatur pondus. nam huic ligno
supposita erant vniuersorum peccata hominum. sicut ait petrus. peccata nostra ipse
portavit in corpore suo super lignum. **i. Petri. ii.** Tantum ergo ponderabant fin-
guntur beatus Thome. **i. in. q. xvi. ar. vi.** Quanto pro omni peccatis
velendis finem regulam diuine iusticie satis fuit. de quo etiam super
dictum est a a. Sic continue crescentibus doloribus seu lictoribus

contumelijs vt in euangelio nicodemi legit ad mortem dñi inno-
centissimā felinabant. **D**ño autē ppter noctis precedenti labor-
res durissimos. in sufferēdis plagis et cōtumeijs vsq; in hanc ho-
rā quasi sextā diei nimium fatigato. et ideo lento passu pedetentim
sequēti. idē funesti milites non miserationis affectu. sed mortis
auditate impulsī. **M**at. Apprehenderunt quendā hoīem cyrenē
sem venientē de villa. nomie symonē. **M**at. prēm alexandri et
ruffi discipulorū xpī fm **Jo**. **H**unc angariauerūt. vt tolleret cru-
cē eius. **L**u. Et imposuerunt illi crucē portare post ihesū. duplici-
ter hoc itelligi pōt. vel vt **L**y. post dicat posteritatē ipis. ita q; pri-
us portauerit crucē suam ihūs q̄diu poterat. post imposita e sū-
moni. et ita sentit **Be. sup** **M**at. **V**el alio mō vt post dicat poste-
ritatē loci vel positiōis. ita q; xps precesserit portādo crucē in pte
anteriorē et symon subsecutus sit. portando eiusdē crucis partem
posteriorē. et hunc intellectū videt inuere verbū **L**u. **I**mposue-
runt sibi portare crucē post ihesū. **E**t hoc clarius explicat euāgel-
iū **N**icodemi. vbi dicit. **H**unc angariauerūt vt tolleret crucem
cū ihesu. nullus itaq; eorū fm **Augu**. **A**ttēptabat crucē baiulare
q; lignū detestabile putabat. ideo. occurrentē symonē gentile cy-
rene enī ciuitas ē libie. vt in actib; apostolorū legit. forte profe-
tū faciū. **I**n quo et dñm despererūt quasi indignū. vt aliquis gen-
tis iudee sibi auxiliū p̄staret **L**u. **S**equēbat autē ū turba multa
ppli et mulierū. q̄ plangebant et lamentabant eū. multa turba vo-
minū sequebat diuersa mente et affectu. carnificū sc; que eū pre-
mebat. iudeorū que ei inuidebat. amicorū. q̄ anxie lugebat. eorūq;
qui ad videndū spectaculū veniebant. de uoq; **S**eda super **L**ucā
Multra inquit turba crucem dñi sed non vna eadēq; mēte seque-
batur. nā populus quidē. vt cuius mortē impetrauerat. morientē
letus aspiceret. **M**ulieres vero. vt quē viuere desiderabant.
moriturū. morientē. et mortuū plorarent. non autē ideo solus mu-
lierū plaurus que eū sequebantur inducitur. quoniā numerus
innūcratus etiā credentiū viroz cer? de eius erat passione mestissi-
mus. sed quia femineus quasi contemptibilior sexus libentius po-

terat presentibus sacerdotū principibus ⁊ magistratibus. quid
pra eo senserit ostentare. hec **Be.** Nec mirū n ad grande specta
culū multus populus concurrerat. Sic beatus **Aug.** sup Jo. omel. **cxvii**
ait. dicens. Ibat ad locū ubi erat crucifigendus iesus. portans
crucē suā. grande spectaculū. sed si spectat impietas grande ludib
riū: si pietas grande misterium. si spectat impietas grande igno
minie documentū si pietas grande fidei monumentū. si spectet im
pietas ridet regē p virga regni lignū sibi porrare supplicij. si pie
tas videt regē baiulantē lignū ad semetipm figendū: qd fixurus
erat etiā in frontibz regū. in eo spandens oculis impiorū. in quo
erant gloriatura corda sāctorū dicuro enī paulo. **U**bi absit glori
ari nisi in cruce dñi nostri iesu xpī ipam crucē suā suo gestans bu
mero cōmendabat. ⁊ lucerne arsure. q sub modio ponenda non
erat. candelabz ferebatur. hec **Aug.** **U**erū qz nouit dñs qui sūt
eius. p̄termissa iā furens populi turba. ad amantes plangētesq se
feminas oculos ⁊ ora p̄uertit teste **Lu.** Conuersus ad illas iesus
dixit. **F**ilie iherusalē. nolite flere sup me. sed sup vosipsas flete. et
sup filios v̄ros. beatus **Leo** ser. qui incipit cū multis. **S**olet inq
serus infirmior etiā p his qui morte sunt digni in lacrimas cō
moueri: ⁊ damnatorū exitus p nature cōmunionis consideratōe
misereri. sed iustū sibi placent dñs iesus dedignatur impendi. qz
nō dicet luctus triumphū. nec lamenta victoriā ideo nō inquit co
lere in me filie iherusalē debeatis. sed pro vobis plangite. ⁊ p filiis
v̄ris lugendū ē. non de saluatōe credentū. sed de impietate peni
tū. **E**go crucē volens patior. ⁊ mortē in me quā sum pemptur
admitto. nolite flere p mundi redemptione morientē. quē in ma
estate patris videbitis vindicantem. hec ille. **E**t **Beda** super **Lu**
icam. **N**on me. inquit moriturum lamentamini. cuius scita res
surrectio mortem soluere potest. cuius mors ⁊ omnem mor
tem ⁊ ipsius mortis destructura est auctorem. **S**ed vosipsas po
tius vestramq progeniem flete: et ne mee pro crucis vltione
cum perfidis eternaq morte damnemini. dignis lachryma
rum fontibus abluite. **E**t vñ gratius dulcius ⁊ yberius flere de

beant magister sedulus et blandus consolator irrigat. **Lu.** Quia
ecce venient dies in quibus dicent. beate steriles et ventres. que
non genuerunt. et vbera que non lactauerunt. **Tunc** incipient
dicere montibus. cadite super nos. et collibus operite nos. **Be-**
da dies venturae obsidionis et captiuitatis a romanis significat
In quibus ut **Iosephus** refert. insistentibus sibi romanis. iu-
deos cauernas certatim montium colliumque perisse speluncas.
Ita ut seipsum testetur. munitiore destructe urbis loco latentem
spelunca cum quadraginta comitibus. proditum. inuentum. at-
que ab hostibus captum **Lucas.** Quia si in viridi ligno hec fa-
ciunt. in arido quid fiet. viride lignum seipsum suosque electos.
aridum vero impios et peccatores significat. **Si** ego ipse inquit.
qui peccatum non feci. qui lignum vite merito appellatus fru-
ctus gratie duodenos per singulos menses afferro sine igne pas-
sionis a mundo non exeo: quid putas eis manere tormenti.
qui fructibus vacui in super ipsum vite lignum flammis dare non ti-
ment. **Si** nunc est tempus. ut incipiat iudicium de domo dei.
et omnes qui volunt pie vivere in christo persecutionem pati-
untur. quis finis eorum qui non credunt euangelio dei. hec **Be-**
da. **Sed** furentes turbe miserabiliter dominum cruce oneratum
in latronum medio trahentes. non sine blasphemis. clamo-
ribus armorum collisionibus. multimodis iniuriarum sacrile-
gijs: **Matheus.** Venerunt in locum caluarie. et dederunt ei vi-
num mirratum bibere. **Marcus.** Cum felle mixtum. et cum gu-
stasset noluit bibere. **Et** dederunt dulcissimo domino potum a-
maritudinis. **Hic** tanquam fatigato ex itinere et labore. et scilicet pen-
denti in cruce. et clamanti sitio. de quo infusus gustauit non autem
bibit. idem dicit **Mat.** Et non acceperit. scilicet trahendo. dominus loquens
ad iherusalem. **Jeremie.** Ego te plantaui vineam meam
electam mihi quomodo facta es in amaritudine vinis alienis ama-
ra vitis amarum vinum fecit. quod propinavit domino. **Fuit** autem
vinum becamaricatum mirra et felle. idem dicit **Mat.** felle mixtum mar et o

vinum mirratū vel utrūq; ponit pro amaritudine. fel scz et mirra
ra vnde cūq; etiā factū sit amarissimū. **Lu.** Ibi crucifixerunt eū
breuissime dñi crucifixionē modo tacite euāgeliste p̄r describūt
tāq; fidei plantatores. testimoniū contenti sunt reddere veritati
vt supra factū est. a. q. **Sed** nos credentes deuotissimo corde. et
lacrimarū fonte exuberātes intelliga m̄. quātas ergo nobis gau
dii angelorū et glia paterne substantie confusiones et penas in cru
cis p̄nt afflictione. **Prīmū** ergo vestibis suis spoliat et penit? nu
da fita vt nec nature secreta celarent. neq; enī impudentissimi cō
cepti executores odq; aliquā sacricorpiis prem velari p̄miserunt.
quē consilib. liter velut nouissimū viroz in om̄ibus dehonestare
atq; affligere auidissime satagebāt. **Hinc Ambro?** sup **Lucā.** ait
Ulcus est adā q̄ vestimenta quesit. vicit ille qui vestimēta de
posuit. et talis ascendit. qualis nos auctore deo natura formauit.
qualis in paradiso hō primus habitauerat. talis in paradisu hō secū
dus intrauit hec **Ambro.** Expoliauerunt aut̄ eū qui cuncta ve
scit. q̄ decorē induit et amictus est lumine sicut vestimēto in aug
mentū altissime paupertatis. immēsi doloris. et horrende cōfusionis
Quāuis enī dñs ap̄lo teste. **ij. Cor. viij.** Cū diues esset p̄pter nos
paup factus est. descendēsq; ab inenarrabilib; celi diuitijs. veni
ens in mundū. istas qualescūq; diuitias habere noluit. tñ matris
virginis p̄ quā venit. ac nutricij **Ioseph** puiliones et ministeria
non spreuit: nā ab eis passus est. p̄anis amictus ē. quāuis etiā
filius hoīs non haberet vbi caput reclinaret. sed vsū p̄lepis i qd
declinauit eū mater. atq; hospiciū marie et marthe. et cenaculū grā
de nō respuit. hodie aut̄ altissima paupertate punitus nō p̄mittitur
ministrare mater. sed nec accedere. p̄ cibo et potu sitiēt fel et mir
ra offert. om̄e etiā capitis inclinatoriū tollit ab om̄i tugurio. do
mo et ciuitate eijcit. sub diuo crucifigit. non pannis cuiuscūq; re
gitur. sed vestibis suis spoliatus nudat: vere extrema conficit me
dia. cui non solū rerū proprietās ademī. sed oīs etiā necessariū
rei vsus negat. nunq; talē pauperē legimus nec lazarū istū vlce
rosū cui et si defuerunt humana obsequia. sed canes lungebāt

eius vulnera: et si non dabantur aliena. non tamen sua auferabantur
pannosa uestimenta. que nisi penalis et multum penalis domino fuisset.
nequaquam dixisset per prophetam. **R**ecordare pauperis mee et transgres
sionis. **S**ed quantum fuerat hec spoliatio dolorosa et militaria. quis
saris poterit comprehendere: dolorem siquidem intensissimum corpori
et tristitiam intulit menti. nam dum ueste carni sanctissime proxi
mam. et vulneribus flagellorum iam impacta. et tota inherente. vio
lenter et festine tanquam ad mortem domini properantes abrumperent omnia
vulnera innouarunt. cum sanguine sania fuderunt. multo crudelius
multoque dolorosius. quam primis flagellorum ictibus inflixerunt. **Q**uam
penam de grauioribus christi afflictionibus fuisse. plerique asseuerant. quam ex
perientia teste. si lana modica aut paniculus in recenti vulnere
missa. vulnere coagulat: in eius violenta extractio longe maior pe
na. imo vix tolerabilis sentit. quam in eius prima afflictione. etiam in
nostra grossa carne. **D**olorosum quoque nimis fuit tenebrimo corpori
sic denovo vulnerato. denovo rubricato. et velut excocto. frigoribus
ventis. atque soli nudum exponere. et ita ab veris qualitatibus immu
tari. quod vtrique lesi uim esset corpori sano denudato. **C**ontristabat. et
intus dulcissimum dominum. hec sui corporis denudatio coram omnibus ami
cis et inimicis. per quam omnis corporis plage et deformitates patebant
vnde gaudebant inimici ferali odio satis factum. **S**ed tristabant plur
imum amici. speciosum gloriosumque corpus tam innumeris vulneribus
crudelissime laceratum. **S**ed inter cor domini utrumque contristabat. et
inimicorum detestabilis exultatio. et amicorum compatiens contristatio.
Fuit denique hec denudatio horribilis perfusionis. quam non nisi homines
turpissimi et sceleratissimi. nudi suspendebant. rebus fortassis tam
verendis. **S**ed innocens dominus. totius honestatis rex et amator plu
cunctis sceleratis confunditur. cum in prospectu omnium exaltan
dus penitus denudat. vnde vix recunda plusquam dici potest. anima
virgineam cruciabat. hinc in psalmo. lxxviii. ait. **P**ropter te sustinui ob
probrium. et operuit confusio faciem meam. **E**t si cum nudeba
tur ante flagellationem non modice afflicus est. quantomagis
nunc. quoniam multum interest. inter illam spoliationem et priorem

Nam ibi exutus est ⁊ nudatus in pretorio coronatus pilato. ⁊ suis
is ministris. hic vero coram omni populo ibi nudatus est flagellan-
dus. hic crucifigendus. ideo ibi exuit ⁊ induendus. hic vero nu-
dat⁹ vestibus spoliandus. nam vt infra dicitur. lictores vestes do-
minicas inter se diuidebant. Sed quoniam vestes exuere nō po-
terant trahendo ꝑ caput. nisi coronaz spineā deponerent videtur
probabile qd torrens coronam ipsam hanc capiti impressam ex-
trahentes dposuerunt ⁊ iterum coronauerunt. quoniam dñm post
coronationē vestibus spoliarunt. quod minus ter factum ex pre-
missis constat. s. post sententiā datam ante scdā flagellationem.
Item ante educationem ad locum caluarie. vbi exuerunt eū pur-
pura ⁊ reinduerunt vestimentis suis. ⁊ terno hic priusqꝫ cruci affi-
gerēt. Sed meditetur hec anima deuota. q̃to dolore spine vene-
randum caput transsurgentes torrens extraxit. vel priora vulnera
innouarunt. aut noua prioribus addiderunt. Scimus qui enī
magis dolorus est pati extractionē teli q̃ primā vulneris inflecti-
onem. vere misissime iesu. caput tuū plenum est rore. sed sangu-
neo ⁊ cinanni tui guttis noctū afflictionib⁹. s. nostrorum pecca-
torum. vt dicitur **Can. v. c.** Nudato itaqꝫ dolorosissime vniuersi-
tatis dño in maioris tristitie augmentū. in ei⁹ oculis crux apert⁹
ara in quo immolandus agnus iesus erat ꝑ vniuerso mundo ꝑ-
paratur. qui vt **Nicola. de ly. sup ps. xxi. ant.** Prius ꝑforabatur
accepta corporis mensura. non sine brachioꝝ violentia distentione
vnde poterat dicere. qd hodie canit ecclesia. **Popule meus qd**
feci tibi. aut in quo contristavi te qz eduxi te de terra egypti. tradu-
xi ꝑ desertum. **xl. annis.** ⁊ manna cibavi te ⁊ induxi in terram sa-
tis optimam. **Quid ultra facere debui tibi ⁊ non feci?** Ego quip-
pe plantavi te vineam meam speciosissimā. ⁊ tu facta es mihi ni-
mis amara. aceto namqꝫ mixto cum felle sirim meam potasti. atqꝫ
saluatori tuo crucem parasti. **Parata ac ꝑforata cruce vt videtur**
senire Jero. Et in quadā oratione **Innocēci⁹** papa. **Ter nuda-**
tus dñs impetiose do. lotenus pronitur. ac manus prima que
in iura fuisse videt fm **Jero.** Per medium nervorum grosso cla-

no ferreo crebris malleorum ictibus perforata. cruci crudeliter
affigatur impulso clauo vsq; ad caput crucis ligno. vt manus sa-
cratissima ictibus dilatata violenna clauis et ictuum fm aliquaz
partem foramini crucis est infixa. **S**ecunda vero manus. cum in-
figenda foramine prius in cruce forato. cruci applicaretur. attingere
non potuit. et propter neruorum contractionem. et forami-
num improporcionatam distantiam. allegata funibus vio-
lentissime est extensa. non puto sine magno corporis compagūq;
fragore donec foramen attingeret: et sicut prima crudeliter per-
forata cruci clauo similiter ferro infingeretur. puto qd necessarium
fuerit. et primam manum funibus ad oppositam positionis differ-
entiam trahendo tenere. ne violentie tractionis secunde manus
cedens discisso vulnere ac clauo solueretur. sic manibus illis. que
celum creauerunt. terramq; pugillo continent. manib; utiq; om-
nipotentibus clauatis simili crudelitate pedes quorum scabellū
est terra post crudelē tractionē in locis sensibilib; perforati cru-
ci dolorosissime affiguntur: vtrūq; vno an duobus clauis cer-
tum non est. vult beatus **Ansel.** qd vno tantum clauo. siquidem
credendū est qd in omnibus penis insatiabilis odij rabies quicqd
penaliter excogitare poterat. egit: sed penalius fore dinoscit. du-
os pedes cancellatos configi clauo vno. et ppter maiorem percus-
sionis violentiam. et propter superioris pedis latiorē vulnerati-
onē. et ppter vtriusq; duriorē contractionē. qm sic cancellatos pe-
des appodiamēto nullo supposito vsq; ad planta p̄rectionē
crucis stipiti conclauiant. **P**utandum quoq; dñm pudicitie au-
ctore. Cum dorsotenus cruci superiectus esset nature secreta celā
do pedes cancellasse. **C**arnifices quoq; sic cancellatos confodisse
hac ergo inhumana confixione actum est. vt corpus domini ita a-
troce tenderet vt omnes nerui iuncture et ossa numerari possent
sicq; impletum hoc ps. **xvi.** **F**oderunt manus meas et pedes me-
os. dinumerauerunt omnia ossa mea. **i.** dinumerabilia receit. **vbi**
fm **Augu.** ad litteram describitur extensio corporis christi. hec
aut rigida tenio tenerrimi et vulnerati corporis dolorosissima fuit

que nedum ad vulnerum flagellis inflictoꝝ recentia pingeret. Et
etiā ad neruoꝝ nimia pductione. diuisioneqꝝ copagū ⁊ medulla
rum. vñ legif. Cum quidē reuelatione quadā interrogasset a do
mino. quid in oībus qꝫ pro nobis passus ē: magis voluisse. ⁊ **Re**
spondit qꝫ in cruce extensus fui. ita qꝫ oīa mēbra mea nūerari po
terant. ⁊ quicūqꝫ p illo doꝛore mihi grās egerit. ita gratū obsequi
um mihi p̄stabit ac si oīa vulnera vngento suauissimo deliniret.
hinc cōpatiēis canit ecclia. **E**t rigor lentescat ille quē tedit nati
uitas. vt se supni mēbra regis mihi vendas stipite. **E**cce tensa ē ci
thara dauid in qꝫ nedū dauid. sed oēs pphete dulciter cecinere. si
cut ait **Petr⁹ Actū. iij.** Deus qꝫ p̄nunciavit p os oīm pphetarū
p̄ni xpm suū sic impleuit. **S**ed ⁊ ver⁹. dauid nū manu fortis. ipe
qui dire tensus ē nō tacuit. sed dulces ⁊ saluberrimos reddidit
sanos. spm malū fugantes. ⁊ recreantes oēs despata infirmitate
laborantes. **E**cce immaculatus agn⁹ in nullo oblatrās. nec os su
um apiens. ad occisionē ductus. in crucis ara imolandus duris
sime alligat⁹ ligatū olim ⁊ hodie legimus. sed duriora sunt hec
vincula. **L**igatus ē primo cū obedientia p̄is exinaniret semetip
sum. formā serui accipiēs sacro carnis n̄re hodie p̄scisso se circū
cingens. ac deitate oculis. **L**igatus ē scdo virginali vtero ad qꝫ
Grego. Quia quē celi cape non poterāt tuo gremio p̄tulisti. **L**i
gat⁹ tertio fascia in p̄sepio. de quo hodie canit. **U**agit infans in
ter arta cōditus p̄sepia mēbra p̄anis inuoluta virgo mat̄ alligat
⁊ pedes manusqꝫ crura stricta cingit fascia. **L**igatur quarto funi
bus. dū capetur in orto. vbi vt **Jo.** ait. **T**enuerunt eū ⁊ ligauer
unt eum ⁊ adduxerūt eū ad annā primū. sicqꝫ ligatū duxerunt
ad cayphā. atqꝫ de hoc ad pilatū. **L**igatur qnto ad statuā flagel
landus. licz ip̄a flagella qꝫ corpus ei⁹ cingēdo circūbant nō incō
grue possunt vincula appellari. **L**igatur sexto spinea corona. ca
put b̄ndictū circūplectēs. ⁊ spinaz aculeis elcito sanguine con
trahente. imminia fuere hec vincula. neqꝫ ei qꝫ solus liber est debi
ta. sed horribiliora fuerunt ista ferrea q̄bo nunc multo fort⁹. mul
toqꝫ ferotius crucis p̄ambulo est affixus. que non solum manū

pedumq; cōpage diuisere. sed etiam purissimā illam animā ab
hospitio sui corporis mundissimo separet. **D**ixerat olim alexāder
Regulus huius terre cū pcussus humata sagitta peteret. vt se li
gari pmitteret donec excideret. q; leuissimo motu mortē posset
incurrere. nō decet inquit vinciri regē cū libera sit regis et sp̄ salua
potestas. **R**ex regū et dñs deoz dulcissime iesu q̄rū libertati ac
potentie tue hodie derogatū est. cum p tot nexūs et dura vincula
ligaris. qui solus liber es. solus ligandi atq; soluendi habes pote
statē. sed ppter misericordiam tuā ligaris. vt nos a miseris nostris fa
ceres absolutos. honor et gloria sit vinculis tuis optime dñe iesu.
que nostra tā potenter vincula diruperūt. **C**rucifixione itaq; fa
cta in cruce iacenti in terra crux illa erigit ac dñs ab oib; viden
dus in cruce nō sine clamore multo et derisione afflicto et su pad
dente afflictionē eleuat atq; in rupē p pede crucis recipiendo ca
uatā tam imite cū impetu deponit vt oīa viscera expansi in cruce
dñi tremarent. manū pedūq; vulnera clauoz grossitudine prius
obstructa laxata sint et ampliata. coopante corporis pfecti pondere
vñ erupit fons paradisi. fons sanguis xp̄i de loco voluptatis corpe
sc; dñi p quattuor ptes diuisus. manū. s. pedūq; fossuras et cō
piosissime affluēs irrigauit vniuersā terrā. pctā oīm abluendo.
hinc canit i hymno. clavis mite corpus pforat. sanguis vnda pro
fluit. terra pontus. astrum undus quo lauantur flumine. **E**t hanc
forte crucifixionē dñi in cruce humi pstrata atq; exaltationē rep
sentat hodie ecclia in eo q; crux deosculanda primo iacet appo
diata in terra. deinde leuat atq; p p̄lo ostendit p̄m morē quāndā
eccliaz. de situ aut corporis in cruce et quid sacratissimi corporis posi
tio regalis in se tipi p̄tineat **S**edulius i pascali carmine pulchre
v̄sib; dixit. **N**e v̄ quis ignoret sp̄m crucis esse colendā. q̄ dñm
portauit. ouans rōne potenti. **Q**uattuor in plagas quadrati colli
git orbis. **S**plendidus auctoris de vertice fulget eons. **O**ccidi
uo sacre lambunt fidere plantecton dextra tenet. mediū leua eri
git axem. **L**unctaq; de mēbris viuit natura creantis. **E**t cruce cō
plexū xp̄s regit vndiq; mundū. **E**x quib; claret xp̄m capitis faciē

ad orientem verisſe: plantas pedis ⁊ doꝛſum ad occidentem. **D**ex
tra ad meridiē ſiniſtrā ⁊ ſo ad ſeptentrionē. **Q**uo ſitu enī ⁊ nōs
mortuos ī ſepulchris collocam⁹ ſpātes qꝫ ꝑfigurabunt ei ī genera
li reſurrectōe ꝑ virtutē crucis cui ſitualiꝛ ꝑfigunt in ſepulchris. **N**ō
autē dñm ſolum crucifixerūt. ſed **L**u. Et latrones vnū a dextris ⁊
aliū a ſiniſtris. **J**o. **H**inc ⁊ hinc mediū autē ieſum. **M**ar. Et im
pleta eſt ſcriptura que dicit. Et cū iniquis depuratus ē. **A**ſſocian
tur hincinde latrones innocētīſſimo dño vt mors eius ſic infā
mareꝛ ⁊ ex oī parte turpiſſima apperet. **I**mpleuerūt enī qđ d eis
ſcriptū eſt **S**ap. ij. **M**orte turpiſſima cōdemnemus eū. fuit enī
mors turpiſſima ⁊ ꝑpter turpitudinē loci. qꝫ foris portā ī loco dā
natorum inter cadauera ⁊ oſſa interfectoꝝ ⁊ ꝑpter corpis nudita
tem oībus conuendā. Et ꝑpter tꝑis feſtiuitatem. fuit enī paſce
ue paſce in quo nō niſi ſcleratiſſimi quoꝝ mors dilationē nō pa
riebaꝛ dānnari ſolent ⁊ ꝑpter genus mortis. qꝫ crucifixio non ſo
lum doloroſiſſima ſed ⁊ reſpectuſſima fuit vt ſupra dictū eſt. Et
ꝑpter ſocietatis vilitateꝝ latronū. ſ. in quoꝝ medio eſt ſuſpenſus
vt ſic eoꝝ principes ab adueniſ putereꝛ. hinc ait **C**hriſo. omel.
xij. **P**ariter crucifigunt latrones non tanqꝫ inimici latronū. parti
cipes enī erant ſcleris eoꝝ. **N**am pilato dicente. quē vultis vo
bis dimitti ⁊c. Latrones latronē perierunt: dñm autē crucifixerūt
ideo autē cum dño latrones crucifigunt vt paſſionē macularent ⁊
infamarent dñm qꝫ non ſine cauſa crucifixus ſit. hec **C**hriſo. **E**c
ce dilectiſſimi maledictos ⁊ ſeuīſſimos canes quibꝫ niſi ſatis eē
poterat in filij dei ꝑſecutione ſatiari non poterāt oīū rerum ab
latione nudū ſuspendētes. felle potantes reclinatoꝝ capitis ne
gantes corpis horribili diſtentione ac vulnerū conſciſſione. ſan
guinis multiplici effuſione niſi vt famā ac nomen bonū omnimo
de macularēt ac tollerēt. ideo primū cū armis tanqꝫ latronē com
prehenderūt: tanqꝫ malefactorē ⁊ ſuo ſcelere dānnatū ligauerūt
tanqꝫ publicum ⁊ euidentīſſimum nequam accuſare coram pilat
o nō recuſarunt dicentes. **S**i non eſſet hic malefactor: tanqꝫ in
dignīſſimum irriſerunt. conſpuerunt. blaſphemauerunt. barrabā

latronem sibi pretulerunt. crucis patibulum proprijs scapulis im-
posuerunt. et latrones mentiendo in loco respectu tpe sacro hoim
multitudine nudum suspendebant. hec et alia multa agentes ut sup
pssa boni nominis opinione et fama sceleratissimum oibus compro-
barent. heu quoniam hec diffamia tristabat innocentissimum cor dñi
hoc estimare poterit qd eius dignitate cognoscit. si eni p fama sua
defendenda. etiam hoies pctores vitam exponunt atq; crudelis iudi-
cat qui famam negligit. idcirco bonis et dignis nihil amari? lesioe
fame. necesse est longe magis tristatum de sua infamia fuisse dñm
q̃ que cunq; mortale puz hoim et qz oim dignissimus et qz mul-
tis simplicibus scandalum intulit ac persionis tarditate pntibus et fu-
turis. maxime aut ex eo qz ois infamans blasphemiam xpo irrigata
redundabat in vilipendiū patris sicut ipe ait. qui me ignit spree-
uit eum qui me misit. **Lu. x.** Sed patris gloria et honore summe
desideravit. ideo eius inhonoratio summe ipm contristabat pro-
pter qd frequenter iudeos p sua de honestate arguebat. ut piz
ex decursu euangelistar. s; licet suppressere oī studio nomē et famā
dñi mollirent iudei. **Mentita tñ est iniquitas sibi.** Et vñ amplius
eū infamabāt inde amplius glificatus est dicente paulo. **Proptē**
hoc. i. crucis ignominia exaltauit eū deus. et dedit illi nomē qd est
sup oī nomē et c. **Phil. ii.** Quod licet principaliter in irrogati-
one factū est. tñ nec hodie sine gloria patris fuit dñi miraculis mul-
tis eū clarificavit. **Nam et loc? ipe premuit portare dñm. nō su-**
stinens. sol radius retraxit. nuditate corporis viridi non permittēs
mores dñi monumenta aperuit. et latro dñm publice confitens.
ab eo veniam obtinuit atq; regnum. **Eya o nunc deuota anima**
atq; sancta huius immaculati agni sanguine tincta et redempta
ne tangeris nunc assistere. nulla penarum fatigatione vincibili
sponso tuo. leua cordis oculos et iuspice quoniam exaltatus est a
terra in qua vbi caput reclinaret non inuenit. Dominus deus tu?
creator tuus. redemptor tuus. amator tuus. innocens eterni patris
filius. Spectaculum factus est angelis mundo et hoib;. **Angel**
quidē admirationis magne nō cōprehendentibus tantaz filij dei

iniuriam. ut f'm Esa. **U**aniciniū admirando quererent. **Q**uis est iste qui venit de edō tinctis vestibz de bozra: et cetera q̄ sequunt̄ eiusdē. **I**ij. **S**undo x̄o tanq̄ pdigiū et cōmorio capitis in pplis tanq̄ purgamentū mūdi et oīm piplima. sed hoībz p̄is stat mediator eoz in p̄spectu patris sui in p̄fractione ut auerrat irā ei⁹ ne dispdat eos. vere stat in p̄fractione. q̄uis enī toto corpe p̄fract⁹. tñ non cadit mente. stat p̄stanter in p̄seuerantia bone voluntatis vide quō extendit manus suas ut trahat oīa ad seipm caue ne sponte tua elabaris voluntate ne ab eo auerraris. nā hic est o aīa sponsus tuus candidus et rubicundus. candidus p̄ innocentiam rubicundus p̄ sanguinis sui purpurā. vide et p̄sidera an tunica spō si tui sit an nō. **E**cce fera pessima rabies leonina plebs iudaica deuorauit illū morte turpissima piter et acerrima p̄demnauit filium suū. frēm tuū sponsum tuū. **A**tende quō apostolo teste ad **Gal.** iij. **P**ro nobis maledict⁹ factus est. nudus pendēs in ligno inter maledictos oīm patens blasphemus et maledictis. ut nos a maledictione p̄petua liberaret. **C**ircūspice transiens p̄ vias. dies antiquos memorare presentes attēde: et vide si est dolor similis sicut dolor meus. **D**ixerat in ethicis olim gentilis ille **A**restoriles q̄ oīm terribiliū terribilissimū est mors. sed ecce hic penaz morte amariore nisi q̄ ip̄a pena mors est producta. ideo apls cōmendās dñi obedientiā ad **Phil.** **E**t factus ē inq̄t obediens vsq̄ ad mortem. mortē aut crucis. paz dixit vsq̄ ad mortē nisi adderet mortē aut crucis. qua morte nihil peius fuit f'm **Augu.** **I**nter oīa genera mortuū. q̄ ibi dolore acerrimi exagitantur. et cruciatus p̄pter quoq̄ finitionem etiā mors ipsa dulcis apparet. **N**on enī crucifigi occidi fuit. sed in mortis doloribus diutius viuere et in pducrore cruciatu semp mori. **H**eu heu quantus doloris cruciatus nudi extenti ac vulnerati corporis tenerri mi sp̄ pro maledicte plebis salute multiplicibus laboribz fatigari. **Q**uā profunda amaraq̄ vulnera benedictaz manuū crudeliter ligno confixarū que com peditos soluere elisos erigere suisq̄ attractibus vniuersas infirmitates solebant curare. **Q**uā intolerabilis pedum transfossio q̄

ad suor crucifixorum iudaice scz gentis salutez et pace sp directe
fuere. **Q**z triste ac reclinatū caput mille spinarum puncturis p
foratū. faciesqz pallens liuore et sanguine obducta immundis qz
bestiarum sputis sordidata alapis tumida vellicationeqz turpiter
exarata q pupillos et viduas et miseros ip solabat. desiderabāt
sp hanc faciē videre famuli dei. **N**ā et moyses ait. si inueni grāz
in p̄spectu tuo oñde mihi faciē tuam. **R**egi ppheta. **O**ñde nobis
faciē tuam et salui erimus. et in canticis. **O**ñde mihi faciē tuam
qz facies tua decora. ecce ascendit hodie o aīa in altū. vt ab oīb
facies desiderata videret inclinauit eaz vt caute conspiceret. **E**ya
qui is non videat quis hic gemit? lacrimasqz contineat et qm sicut
piū est gaudere pio iesu. ita piū est flere lacrimantē iesum ad hec
o funamitis intueret et lege librū hunc corā oculis tuis expansū
in quo et si ab eterno pater oīa viuis inscripsit elementis fm illū
Jo. **Q**d factum est in ipō vita erat tñ hodie in carne scriptus in
terius quidē tristitia et doloribus. foris aut stilo ferreo atrocissi
mis vulneribus līs nedum visibilibz sed etia palpabilibus tā
grossis qz indebilibus sicut p **Esa.** predixit. **N**unquid mulier po
test obliuisci infantez suum vt non misereat filio vteri sui et si illa
oblita fuit ego non obliuiscar tui. in manibus enī meis descripsi
te. hic est liber quē ezechiel vidit intus et foris scriptum in quo
scriptum asserit lamentum. carmen. et ve: ve intus lamentum. for
ris. lamentatus enī est nedum oculis fundens lacrimas: sed etia
am toto corpore sanguineas guttas. sed qualia crimina. nam et
de ipso psallebant qui bibebant vinum. puto quia intus canca
uit corde gratias patri p p̄diti hominis liberatione. foris protu
lit ore verba intrinseci doloris que ita dolorem declarabant vt n̄
minus plena salute occultentiora sacramenta pijs auribus expli
cabant. sed ad nostrum propositum dumtaxat tractemus inqz iuz
dolorem intimum expressere. **A**udiamus ita primam eleaci car
minis sui clausulam quam de cruce plenus cruciatu modulauit
Lu. **P**ater inqz dimitte illis non enī sciunt quid faciunt solent
patientes inde amplius lamentari vnde plus acerbius ve dolent

tra primū patientis domini verbum intensior animi eius tristi-
cia edidit atq; dolor. hinc enī magis patit̃. pro cuius oblatione
primū deprecatur. **M**ouit q̃tum paternā maiestatem offendit pec-
cata impiorū: que diuina offensa qm̃ plus cunctis displicuit. oīb;
corpaliū penis plus afflxit. de quo .s. p. q. r. multa sunt posita. et
q̃uis p oīm pctis nimis doluit. maxime tñ p maximā. **M**aximū
aut̃ pctm̃ fuit crucifixio filij dei. **H**am sic vult br̃s **A**nshel. li.
ij. **E**ur de? hō ca. xij. **M**inima lesio illius p̃sone peior fuit q̃ pec-
catū oīm hominū sit malū. **E**t iterum ad violentam ereptionem
vite corporalis hominis christi. nulla immensitas vel multitudo
peccatorū extra p̃sonam dei compari potest. **M**inimū itaq; de pec-
cato suo et crucifixorum restabat pro q̃to per hoc grauissime ma-
iestas offendebar̃ dei et q̃ peccata non possunt deleri nisi p̃ deū
remittentē culpam siue offensam. ideo orat vt cesset diuina offen-
sa p̃ remissionem peccatorū dicens. **P**ater dimitte illis et c. **H**ec
frustra orauit. qm̃ q̃ orauit efficacit̃ impetravit sic ait **L**eo ser. q̃ inci-
pit. **D**esiderata nobis de hui⁹ orōnis potētia fuit vt p̃dicatio pe-
tri apli ex his q̃ dixerit. **S**anguis ei⁹ sup nos et sup filios n̄ros mlti-
torū ad penitentiā corda conuerteret et vna die baptizarentur fe-
re tria milia iudeorum fieretq; oīm cor vnum et anima vna para-
torum pro eo mori quem poposcerant crucifigi. **S**ed quod non
solum doloris interni sed et amoris inauditi ac benignitatis fuit
ac doctrine aliq̃ sermone et temp̃i reseruandum est atq; ad cetera
procedendū **Jo.** **S**cripsit aut̃ et pilatus titulum cause eius et po-
suit super crucem sup caput eius. **Jo.** **E**rat aut̃ scriptum: **M**at.
Hic est iesus nasareus rex iudeorū. **Jo.** **H**unc ergo titulū mlti
legerunt iudeorum q̃ prope erat ciuitatem locus vbi crucifixus
erat et erat scriptū ebrayce. grece et latine. **D**icebant ergo pilato
pontifices iudeorum. noli scribere rex iudeorum. sed q̃ dixit rex
sum iudeorum. **R**espondit pilatus. **Q**d scripsi scripsi s̃m **L**theo.
et ideo iudei procurabant scribi titulum intendentes p̃ hunc illu-
sorie vituperare opinionem eius qui regem faciebat seipsum vt
sic pretereuntes sui misereri non valerent sed magis ei tanq̃ ty

ranno insultarent ideoq; in triplici eminentiori lingua hebraica
propter iudeos in lege glorianes. greca propter gentium sapiē
tes. et latina propter romanos iam pene omnibus sapiētib; im
perantes. verum quidem ipsi in contumeliam sollicitabant aliter
quam voluerunt. pilatus exequitur ad eius. s. laudem ac regni cō
firmationem. vñ et pilato dixerunt. noli scribere rex iudeorum sed
q; dicit rex iudeorū sum. ideo **Augu.** super **Jo.** eos alloquens ait.
Quid loquimini insani quid fieri cōtradicitis quod mutare nul
lo pacto potestis. nunquid enī propterea non erit verum. quia ie
sus ait rex iudeorum sum? **S**i corrumpi non potest quod pilat?
scripsit: corrumpi potest quod veritas dixit: nam et pfirmādo qd
scripserat. ait pilatus. **Q**d scripsi scripsi. vt ipleret scriptura. **N**e
corrūpas tituli inscriptionē. **R**ex ergo ē xps iudeorū imo et gētiū.
sed iudeorū circūcisiōe cordis spū nō lēa. quorū laus nō ex hoībus
sed ex deo ē. p̄tinentiū ad iherlīm liberam matrē miscōiam eternā in
celis sarā spūalē ancillā et filiū ei? foras de domo libertatis eijciē
tē. **Jo.** Itaq; rñdit pilatus qd scripsi scripsi. q. d. qd dixi dixi. hec
Augu. **Q**ue et in hoc dolori addiderūt. q; veritatē quā gētilis ali
enigena confirmabat electus suusq; ppls cui ip̄am tā multiplici
in p̄phetis nūciauerat tā inuidiose oīmode impugnabāt. **Jo.** **O**ī
lites ergo cū crucifixissent eū acceperūt vestimēta ei? et fecerunt qua
tuor ptes vnicuiq; militi ptem et tunicam. **E**rat aut tunica incon
sutilis desup contexta protum. **D**ixerunt ergo adinuicem. non
scindamus eaz sed sortiamur de illa cuius sit vt scriptura imple
retur. dicens. **P**artiti sunt vestimenta mea sibi. et super vestem
meam miserunt sortem. **E**t milites quidē hec fecerunt. ad lēam
p̄z plures xpm tunicas habuisse. quattuor quoq; crucifixoꝝ fu
isse. quorum spoliatio dñi afflictionem adauxit. **N**az fm **C**hriso
non parua abiectio hec chrisi erat. **Q**uasi enī totaliter de bono
raturū et omniū vilissimū in chrisiū hec augebant. in latronibus
aut nihil tale operant sunt. **D**iuidere enī vestimenta in condem
natis in valde vilibus sit et abiectis et nihil aliud habentibus
fm **T**heo. autē ad obprobrium hec faciebant et ex quadā lasciuia

quasi subsanatiue dicerent. **Q**uia se regem dixerat habeam? sili
aliquid de regis vestimentis. **E**tiam eo amplius dñm hec spolia
tio contristabat. quo vestes ille quas forte suis mater charissima
compauit laboribus aut texuit manibus cederent tam indignis.
Sed non vocant hec a mysterio que pulchre prosequitur **A**ugu.
omelia. cxviii. super **Jo.** **S**ed ad vltiora properamus. **Matth.**
Sedentes scz milites seruabant eum ne scz euaderet. aut aliquis
eum de cruce viuum deponeret. sed diligentia militum et sacerdo
tum nobis profuit vt maior et apertior resurgentis virtus appella
retur. **Matth.** **P**retereuntes aut blasphemauerunt eum mouen
tes capita sua et dicentes. **U**ab' qui destruis templū dei et in triduo
illud reedificas. salua te ipsum. si filius dei es descende de cruce
similiter et principes sacerdotum illudentes ad alterutrum. cum
scribis et senioribus dicebant. **A**lios saluos fecit seipm non potest
saluum facere. **S**i rex israel est descendat de cruce et credamus ei
confidit in deo. liberet eum si vult. dixit enī quia filius dei sum.
Lu. **E**t stabat populus expectans et deridebant eum principes cū
eis. **I**lludebant aut et ei milites. et postq̃ dixerat. **S**itio et aceti
offerentes illi et dicentes. si tu es rex iudeorū saluum te fac. **A**ni
uaduertite karissimi inauditā rabidoz beluinā seuiniā naturā
hominis penitus deserentē omnis misericordie et mansuetudinis
exsortez sup mirum videtur quō tantam atrocitatem in tam affli
ctum prius et in nullo oblatrantē hominē poterant exercere nisi
q̃ vidimus. nec aliquando vidimus aut legimus etiā in extremo
supplicio iudiciū sine miscdia fieri quin saltem aliqua ex pie vel
in ipsa mortis iustificatione q̃rum fm genus mortis et datā finem
fieri potuit cōpassio et miscdia impenderetur ad minus in ver
bis solatoris si minus in factis potuit exhiberi. etiā sceleratissi
mis hoibus. patricidis aut fratricidis. ciuū aut patrie traditori
bus aut qlibet intolerabilia dāna inferentibus. **S**ed ecce innocē
tissimo iesu q̃ nihil mali intulit sed bona tribuit nunq̃ obfuit. sp
pfuit. oīs miscdia negat. q̃ enī nihil mali intulerit titulus ip̃e et
illate blasphemie q̃ crimen nullū poterant impingere clare pbāt.

Quantum vero boni tribuit. etiā in penis atrocissimis declarat.
Ecce vix sermo bñdicti oris eius finit. quo oīm penar. doloꝝ et i
iunatum. imo matris fratruꝝ et amicor. inimicor. p. eis. s. inimicis
suis crudelibus. patrē attentissime interpellabat. ne illate sibi iniu
rie in malis ip̄is cederēt. sed remitteret culpa et debita eis dam
natio sempiterna. Sed nihil mora sunt. saxis duriora corda. s.
p. optimis vices pessimas reddidere. nam neq. plagis eius. nec
vulnerib. nec sanguinis p̄fluuio. nec fluuio. nec imminere iam
morte satari queunt magis aut oīa hec quasi modica ac insuffi
cientia p̄pendentes. quem nec manib. nec verberib. nec sputis
attingere valuerūt. blasphemis. impropis. irrisionib. ac moru
capinis. incredibili furia latecebāt. q. humana abhorret natura.
ultimo afflicto supplicio quā poterāt afflictionē superaddentes.
De trib. aut insultabāt de iactantia. Jo. **U**ab qui destruis tem
plū dei. scđo de potentia. Alios saluos fecit etc. Et si rex isra
heles etc. tertio de vana fiducia ibi. Confidit in deo. liberet euz si
vult. dixit enī. Quia filius dei sum. Imponebant aut xpo duo
Primū. q. dixerat se xpm in lege p̄missū. Scđm q. dixerat se re
gē iudeor. primū tanq. legi p̄trariū improp̄erabāt crucifixo. dñō
iudei. scđm tanq. romano impio p̄trariū improp̄erabāt milites
romaui mosayce legis ignari. q. aut aiūt. Si rex israhel est. descē
dat de cruce etc. ex diabolico loquunt̄ instinctu. q. de hoc beatus
Leo in ser. qui incipit. Expectationi vestre. ait. **P**rincipes sacer
dotū quib. indulgentiā saluator p̄rebat. supplicii crucis irrisio
num aculeis asperabāt. et in quē manib. ampli. seruire non pote
rāt. liguar. tela iaciebāt. Et in ser. qui incipit. Cū multis modis
idez inquit. **P**rincipes iudeor. legisq. doctores. nec cōscientie i
pietate cōpuncti. nec effectu sceleris mitigati. fixuris clauor. ad
debatis tela linguar. dicēs. Alios fecit saluos. nā sicut testat̄ be
atus **Bern.** in ser. de pasca q. incipit. **U**icit leo. dolet venenati ser
pētis astutia. exaltatū in deserto serpētē eneū. cui. intuitu sanent̄
vulnera q. influxit. alioq. alio instigante misisse credimus vxoꝝ
pilati ad ipm dicentē. nihil tibi et iusto illi multa eui passa sum

hodie p̄ visum propter eum. **T**imebat ergo iā tunc sed nunc ma-
xime virtute crucis eneruari se sentiens inimicus sera ducitur pe-
nitentia. **E**t quos instigauit ad crucifigendū instigat ad suaden-
dum vt de cruce descendat. nouerat q̄tum p̄ salute illius populi
zelū gerere videretur dñs: p̄pterea maliciose nimis linguas eru-
diens blasphemoz suggerebat. vt dicerent descendat ⁊ credim⁹:
quasi mihi iam posset obstare quin descenderet qui eorum cre-
delitatem tantope desideraret. sed non mouetur vana pollicitati-
one qui nouit oīa corda: sicut nec exprobanone ⁊ blasphemia.
minissimus omnium mouebatur. sed audiamus quid ad hoc rñde-
rit christus per prophetam. **Q**ueris signum iudee? **E**xpecta me
in diē resurrectionis mee. **S**i vis credere maiora tibi iā opera de-
monstrari. **M**ultiplicauī signa sanitatis. p̄feci beri ⁊ pridie. hō
die habeo consummari. **E**n non erat maius quod vidistis e cor-
poribus obsessis exire malignos ⁊ e grabatis suis exire paraly-
ticos. q̄ e manibus meis vel pedibus resiliire clauos quos infix-
istis? **S**ed patiendi est tempus. non est faciendi. ⁊ passionis
tempus sicut frustra preuenire conatus es. sic nec poteris impe-
dire si adhuc generatio praua ⁊ adultera signum querit: non ei
dabitur signum nisi **J**one prophete. non lignum descensionis.
sed resurrectionis. hec **B**ernhar. **C**hriso. omelia. **xij**. **C**onsidera
inquit nunc vocem filiorum diaboli quomodo imitantur paternā
vocem. diabolus dicebat. **S**i filius dei es. mitte te deorsum. ⁊ iu-
dei dicunt. **S**i filius dei es descende de cruce. ⁊ credimus tibi.
de quo erroris fonte iudei. inquit **L**eo ser. qui incipit. **E**xpectati-
oni vestre. de quo inuidie lacu talium blasphemiarum venena
potastis. **Q**uis vobis magister tradidit. que doctrina persuasit
q̄ illū regē isrl̄ illū dei filiū credere deberetis. q̄ se crucifigi n̄ sine-
ret. aut a p̄fixiōe clauoz libez excuteret nō vobis hec legis myste-
ria n̄ pascalis obseruatiōe illō habūdeq̄ legistis q̄ ad detestabile
vri sceleris impietate. ⁊ ad volūtariā dñi p̄mer passionē. **I**pse ei
p̄ **E**sa. loquit. **D**orsū meū dedi ad flagella. maxillas aut̄ meas
ad palmas faciē aut̄ meā nō auerui a p̄fusiōe spūtoz ipe per dauid.

Dederunt inquit in escam meam fel. et in siti mea potauerunt meum ceto. et iterum. Circumdederunt me canes multi. Psilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas et pedes meos. diruerunt omnia ossa mea ipsi domino. et mihi. in diuini. sibi vesti. mea. et super vestem meam miserunt sortem. **N**ec legistis. dominus descendit de cruce. sed dominus regnavit a ligno. Et beatus Ambrosius. tractans idem verbum. Si rex israel es et cetera. ait. Stulte et cetera grex sacerdotum nunquid impossibile est ei de paruo stipite ligno descendere qui descendit a celorum altitudine? Nunquid tua vincula possent illum tenere quem celi non possunt capere? non venit ut se liberaret. quia sub servitute non erat. sed ut nos de servitute redimeret. verumtamen fraudulenta est eorum promissio: descendat et credimus. Ait Iohannes super Mattheum. Maius fecit surgens de sepulcro et non creditis. nunc si de cruce descenderet non crederetis hoc ipsum evidenter probat pecunia promissa custodibus et resurrectione ut dominum resurrexisse a mortuis negaret et ab apostolis furatum ipsis dormientibus mentirentur. ut dicit Mattheus. vi. id est quasi respondens dolositate iudeorum. **L**eo ait. sermo qui incipit. Cum multis his vocibus vestris. Si rex israel es et cetera. stultis et blasphemis reddunt omnia electa consilium et vnam sicut in vno consilio fecerunt. celum. terra. sol. sidera. quia indignos vos suo ministerio prestantes terribili motu insolitoque defectu tenebras mundo vestre cecitatis ostendunt. sed ecce non satis fuit salvatorem nostrum irrideri et blasphemari a cedentibus et obsequantibus eum a pretereuntibus a principibus scribis et senioribus a populo stantibus et expectantibus. a militibus et gentibus tamque obprobrium hominum et plebis abiectioem vobis et irrisionis signis quod non nisi vilissimis solet exhiberi personis nisi etiam in maiorem sui despectum a sceleratissimo homine ad mortem damnatorem sicut in pena crucis laboranti per suis latrocinis mori morituro auctori vite sibi insultare. nam **L**u. **U**nus de his qui predebant latronibus blasphemabat eum dicens. si tu es christus saluam fac te ipsum et nos. quia domino mat. et mar. impropabant ei et conuiciabant breuiter hunc locum perstringentes pluralis numerum posuerunt per singulari quod fieri in scriptura insolitum non est. ut declarat **Be.** super **L**u. **A**ut locuti sunt modo quo factum vnius refertur ad plures quomodo societas dicit aliquid facere

dum vnus de societate hoc facit. vt dicit **Ly.** sup **Matth.** vel **fin**
Iero. **P**rimo vterq; latronū blasphemauit. sed alter vidēs pari
entia christi ⁊ signa in rebus insensibilib; in xpm credidit: pro
rem blasphemiam sequenti confessione. alteriusq; correptione emē
dauit. **N**am ei qui in blasphemia p̄seuerauit. **Lu.** respondēs ali
ter increpabat eum dicens. **N**eq; tu times dñm q̄ in eadē dam
natione sumus: nam digna factis recipimus. hic vero nihil ma
le gessit. **B**enigne quidē suscepit dñs. nec repudiavit latronis cō
fessionē ⁊ excusationē. sed q̄ritus putas meror aīam nostri salua
toris obruit. vt in tā innumerabili pplo qui ad diē festū simul et
ad crudele spectaculū cōuenerat. non inter amicos. non inter tot
p̄ eum a varijs languorib; sanatos. etiā a morte suscitatos. **N**ec
mo inuentus est q̄ pro dño patiente rñdere ausus est. ⁊ veritatem
publice cōfiteri. vere oēs declinauerūt simul inutiles facti sunt. n̄
est qui sciat bonū. non est. vsq; ad vnū. illū. s. latronē. apud mun
dū quidē reprobatū. sed non apud deū. **E**t certe contumelia est
principis. sed p̄ eo vilissima p̄sona respondet. ⁊ loquit. **S**ed to
minus vniuersoz latronis publici excusatione est p̄tentus. **F**or
tior fuit latro ille primo discipulo q̄ puellē vilissime minas tole
rare non valuit. **N**am vt **Crisp.** ait omel. x. **S**piens tormēta vni
diq; pplm inspiciens circūstantē. clamantē ingenti rabie ardentē
non timuit. nec crucifixi vilitatē que videbat insperit. sed fidei
oculis hec cuncta transiit. ⁊ humilib; cogitationib; celoz dñm
exaltatū pura mente cognouit. ⁊ ipius misericordiā in cruce flagi
tauit dicens ad iesū. **D**ñe. memento mei dñ vneris in regnum
tuū. **L**eo ī ser. qui incipit. **E**xigit fides. **Q**ue istā fidem exhortatō
psuasit. q̄ doctrina imbuit. quis p̄dicator accendit. non videbat
prius acta miracula. cessauerat tunc languentū curatio. ceoz illu
minatio. viuificatio mortuoz. ea ipsa que mor erāt gerenda non
aderant: ⁊ tñ dñm confitetur. ⁊ regē: quē vidit dñi supplicij esse.
Portē. lxxc ille. **E**stimo q̄ verbū emissū considerauit. q̄ io p̄ suis
crucifixorib; actusq; in eam inhumane frementib; salutē poscēs
partem exorauit qd̄ lege ⁊ homines excessit conditionē. siquidē

dictum est antiquis. **Dilige** Primum tuum. et odies inimicum tuum.
Dñs vero in cruce primum dilectionis effectum inimicis impendit in
quo plus aliquid quam hominem esse cognovit. quo tam potenter in bo
no omnium suorum et inimicorum seuitiam vicit. **Facile** quoque veniam impetra
re posse perfidit apud eum dum peteret. quem tam misericordem non pe
tentibus. Immo iam iamque seuientibus comprobavit. nec frustra quoniam
perpetuo audit a domino. **Amen** dico tibi. **Hodie** mecum eris in para
dyso. non illo terrestri de quo eiectus est Adam. nec celo empyr
reo quo nemo veniet ante ascensionem meam sed in paradysi bea
ti fruitione. **Hanc** per **Be.** super **Lu.** **Vita** est esse cum christo. quia
ubi christus ibi regnum. hanc enim beatam fruitionem patres in limbo
statim post christi mortem habuerunt. quo anima christi a corpore se
parata descendit ad eosque huius latronis anima eiusdemque particeps bati
tudinis bodierna die descendit. **Et** beatus **Anselm.** **Credo** domine
credo certe. ubi tu vis. et ubi tu es. ibi paradysus est et esse tecum
hoc est esse in paradyso. **Quoniam** venerabilis ille professor et gloriosus
martyr tecum fuit per totum illud bodie et postea omni tempore. **Exce**
dit autem inquit **Leo** papa ser. qui incipit. **Exigit** fides humanam
nam conditionem. **Hec** ista promissio et non tam de ligno crucis quam de
throno creditur promittis. **Ab** illa altitudine premium fidei datur in
qua chirographum humane transgressionis abolet. **Ecce** per nostri
saluatoris verbum in cruce placatum omni consolatione ac gaudio plenum.
et a desperationis baratro liberans etiam in veteratissimos peccato
res nihil in se habens asperitatis vel amaritudinis. et hoc quidem
nobis quid autem christo putamus ne dulcem habeat vocem aut non
sine cordis sui suspirio sine grandi tristitia emissa. certe minime si
cut nec verbum primum. **Quis** enim dubitat valde peritatum dominum. pro
eo pro quo sponte tanta subiit tormenta homo autem suo peccato
reum offendit. sibi paradysum et terrestre et eternum perdidit. et pro
vita perpetua mortis miseriam acquisiuit. pro quorum recuperatione tam
dura supplicia ac mortem auctor vite sustinuit. **Sicut** ergo in prior
ti verbo quo diuinam offensam remitti postulauit super modum de
ipsa offensa voluit. ita et nunc cum perditam hereditatem primo omnium

huic latroni p̄misit ⁊ p̄stitit de eius amissione cōtūm ad totū ge-
nus humanū intensissime tristabatur. **N**ec mirū cum ob eandē
causam suscitaturus Lazarū spiritu infremuit ac lachrymas mul-
tas fudit. **S**ed nec tpalia damna ⁊ penas inimicorū suorū ciuita-
tis scilicet hierusalē discipulis suis cōmemorari poterat nisi cu-
singulib⁹ atq; fletu ⁊ de hoc sup̄. **T**riste ergo fuit dñō hanc felici-
tatem vni polliceri q̄si pegrino ⁊ aduene ⁊ eā nō sine sua morte
reddere quā sua culpa p̄ditā velut hereditatē p̄riā totū genus
humanū possidere debuit gratis sine labore. **A**dauxit dolore dñi.
q̄ fructus passiōis tante iam actu exhibite in vno solo apparuit.
quē licet acquisiuit. tamē aliū amisit. **S**iquidē lucratus est dñs la-
tronē. **E**t p̄didit discipulū p̄ditore. **S**ed ⁊ inde amplius luge-
bat corde qm̄ venia huic latroni misericordit⁹ ⁊ facile p̄cessa que
cunctos accēdere ⁊ ad citius accedēdū cū gratiarū actiōe sine mo-
ra ad eū tam paratū suscipe debuerat allicere plurimis ingratiss
erat futura occasio differēdi p̄niam ⁊ damnabilis p̄scriptiōis qui
hac facilitate venie latroni in extremis p̄cesse stulte ⁊ ingratissi-
me peccata sua p̄tinuāt in finez. **O**b hoc iusto dēi iudicio nec in
extremis p̄niam quā vsq; tūc iponte distulerant habituri. **S**ic
ergo salus vnius per occasiōē fuit damno plurimorū occasiōis
quidem nostra malicia acceptā non illius benignitate datā. **S**i-
cut ergo ea etiā que videbāt dñō p̄solatiōis aliquid afferre tristi-
ciam augmētābāt. **S**icut ⁊ dilectissime matris p̄ntia aliorūq; ei⁹
mortē dolentiū amicorū. **D**e quib⁹ **J**ohan. p̄sequenter ita dicit.
Stabāt iuxta crucē **J**esu **M**aria mater ei⁹ ⁊ soror matr⁹ ei⁹ **M**a-
ria **C**leophe ⁊ **M**aria magdalena. **S**olet tribulatis refugio eē
amicorū p̄ntia dñi ab eis p̄solatio aliqua sperat⁹. **S**icut dicit **S**a-
lomon **E**ccl̄iastes. **iiij.** **U**e soli q̄ si ceciderit nō h̄z releuantem.
Melius ē ergo duos simul eē q̄ vnū. h̄nt enī emolimentū socie-
tatis sue. si vn⁹ ceciderit. ab altero fulciet⁹. **S**z tristissima fuit hec
p̄ntia ⁊ matri stanti ⁊ filio p̄cedēti. **A**de q̄ vsq; hodie eius deuota
memoria potens est resolvere in lachrymas durissima queq; cor-
da. **S**icut in **O**melia solenni **R**ufi episcopi sup̄stabat scribitur

In his inquit verbis ineffabilis quedam virtus abscondita ma-
net. que tam potens est ad resoluendū fidelium lachrymas in ce-
lestem dulcedinem ut si etiam durissimus aliquis stupende pasi-
onis dñi Jesu lectionem auditam sicco corde et vultu pertransi-
erit: cum ad hec verba ventum fuerit in quibus recitatur illius
benedicte virginis iuxta filij sui crucēstatio. moriētis filij ad ma-
trem respectus et allocutio. finalis illa recōmendatio illa deniqz
illius matris a suo filio deflenda sepatio a lachrymis se continere
nequaquā possit. Tractemus et nos paulo diffusius hec eadez ver-
ba si forte cooperante eiusdem filij et matris gratia mens nostra
ad compassionē valeat vberius exhortari. Stabat itaqz ait Jo-
hannes iuxta crucem Jesu mater eius vere semp hec mater ste-
tit mente et corpe et mox siue gestuū honestate. Siquidē mente
afidei integritate charitatis pfectiōe virtutū culmine nec aliquā ce-
cidit nec descendit. Nam ut Bern. ait ser. cur? principū est. Si-
gnū magnū. Defeci? oīs sub ea et quicquid fragilitatis seu corrup-
tionis est excellētissima quadā sublimitate pre ceteris omnibus
excedit et supgreditur creaturis. cuius oīa tam excellentē irradiata
noscentur ut nihil in ea non dico tenebrosū sed nec obscurum
saltem vel minus lucidum. sed ve tepidū quidem aliquid et nō
feruentissimū liceat suspicari. Hec Bern. Sed nec ipsam fidem
eius integerrimā nec charitatē feruentissimā nedū ad filiū. sed et
proximū. Iuxta seuiissimos ad lictores filij sui crucifixo-
res in horre-
da mortis sue hora. aque multe tribulatiōis extingueret ac com-
passionis flumina obruere potuerunt. Stetit et corpore que sola
amicis cunctis timentibz discipulisqz eo relicto fugientibz infir-
mis quos curauerat turbisqz quas miraculose pauperat mortu-
is quos suscitauerat non compentibz. ceteris vō insultantibus ac
irridendo blasphemantibz non fugit non deseruit. sed parata mo-
ri cū filio impetrata ac immobilis fidelit? assiste-
bat. ut vere de ipa in-
telligi possit illud Eccl̃s. i. Generatio p̃terit generatio aduenit.
terra aut in eternū stat. Generatio p̃terit qñ Petr? cū ceteris ec-
clesie principibz fugit. Generatio aduenit qñ latro p̃t sua fore

facta suspensus audiuit hodie meus eris in paradyso. **T**erra autem illa bñdicta q̄ vite fructū prulit. ieternū stat īmobilis. neq̄q̄ a moriēte recedēs quē nusq̄ dereliquerat uiuentē. **H**anc matris īmobilē stationem preuidens p̄beta **E**saías cū dñi derelictionem in passione sua describeret in persona dñi dicens. **T**orcular calcaui solus non est ausus dicere ⁊ de gentibus non est homo mecū sed restrictius dixit ⁊ de gentibus non est vir mecum. quia viris fugientib⁹ ⁊ timentib⁹ sola mater fideliter stabat affectu cōstāntissimo desiderans mori cum filio. **H**inc beatus **A**mbro. super **L**u. Cognouerat per filij mortē mūdi redēptionē. **A**ula regalis putabat se ⁊ sua morte publico muneri aliqd additurā. **S**ed **I**esus non egebat adiutore ad oīū redēptionē. q̄ dixit. factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. **S**uscepit q̄dem matris affectum sed nō quesuit hoīs auxiliū. **H**ec **A**mbro. **S**tetit ⁊ virgo pudicissima gestuū honestate. que vt in **O**melia sup̄stabat dicitur in tanta cordis amaritudine cū scilicet corde tam amarū dolorem gestauerit sicut de tali morte talis vnigeniti merito debuit nihil indisciplinatū egisse legif. nihil fedū. nihil indecens exterius gessisse nequaq̄ obliuiscēs in tantis angustijs et fidei catholice ⁊ virginalis pudicitie. **D**olorem enī suū incōparabilē ⁊ fides quā de filij sui resurrectione habuit tempauit vtrūq̄ ne deficeret. ⁊ modestia puellaris ordinauit ne indisciplinatum qd cōmitteret. **U**nde recte iuxta crucem non iacuisse non cecidisse non sedisse sed stersisse per eum q̄ vidit ⁊ testimoniū perhibuit declarā. **E**t reuera mirū valde ē quō tot dolorib⁹ repleta. tot cordis vulnerib⁹ sauciata toriens **S**ymēdis gladio fm̄ aīaz trāssixa stare potuit. dñi vnigeniti sui sudorē sanguineū durā captiuationē ligationē colaphizationē spūitionē illusionē sanguinolentā flagellationē spinosam coronationē iniustā p̄demnationem ⁊ latronis p̄fati liberationē vel vidit vel certa relatione didicit dñi medio latronū sub crucis patibulo recurū frementiū armatorū impellentū percutientiū trabentiū varijsq̄ modis viriliter affligentium a turba ductum ad mortem obuium excepit aut

querula voce sequebatur dum in loco caluarie eum expoliari ve
stresq; inter lictores vilissimos partiri et sorte diuidi virgineā qz
carnem totam laceratā nudam rubricatam cruci cōspexerat ap
plicari. **D**um quoq; atroces malleoz pulsus et clauorum man
pedesq; cruci configentiū sonos sed et membroz tenerrimi corpo
ris fragorem ex nimia tensione causatum audiuit. dum deniq; p
ciosissimi sanguinis fluenta de manibus pedibusq; dilectissimi
filij vsq; in terram vidit largiter diruari. pertulit vtriq; tot vul
nera in aīa quot filius corpalia sensit incomoda. **V**irum itaq; et
super mirum quō in tanta cordis anxietate in tanto dolor torren
te non magis exanimis iacuit q̄ tristi vita stetit. **C**redo pie q̄ su
per nature potētiā solo filij miraculoso bñficio viua stetit. que
tot dolor moribus plena fuit moriebatur viuens que viuendo
sustulit dolorem morte crudeliore. **S**ed nunc audiam? locū vbi
steterat tristis mater. **S**tabat enī iuxta crucem. **Q**uid tibi et cru
ci virgo sancta. mūdi dñā. gloria angeloz. **Q**ue participatio de
spectionis loco cum dei templo. **Q**ue puentio plane maledictio
nis et armarij bñdictionis. **Q**ue societas panbui cū mīe matre
Aut quis consensus supplicij malefactorū puritatis speculi vgi
num. **Q**uem a seculo inauditā in loco damnatoz ipsis etia; car
nificibus horribili virginem delicatissimā pietatis thesaurariā
celorum reginam inuenire. **S**ed virgo prudētissima que non ni
si festina pergit virentia per montana in ciuitatē iuda nō stat p
manens in loco caluarie sine causa habet grande aliquid procul
dubio in tam indebito sibi loco. quod vtrq; manifestare nō di
stulit qui simul stetit et vidit. cum addidit **J**ohannes. **S**tabat in
quit iuxta crucem **J**esu. **A**udiuimus prius altissimā dñi **J**esu
paupertatē ab oī rerum possessione expropriatā. **S**ed ecce inue
nimus eum aliquid tanq̄ suū possidente. crucem. s. ait enī **J**o
hannes crucem **J**esu. **H**anc enī licet dñs **J**esus nō fabricaue
rit eam. tñ in ppijs humeris de hierusalē exportauit. **S**icut de
illo p̄dictū fuerat cui? impiū sup hūerū ei? **E**sa. ir. **I**pse eā et nō
alius inhabitauit. non quidem ad comodū sed ignominia et sup

pliciū. non ita q̄ imerito stat iuxta crucem Jesu tanq̄ iuxta solaz
filij sui pprietatē. Et qm̄ tres erāt crucifixi. duo videlicet latrōes
hinc ⁊ hinc. in medio. x̄o Jesus. Si in campo Maria remotius
stetisset. licet ppe. non tamē iuxta Jesu crucē magis stetisse dice-
retur q̄ iuxta crucē latronū. Nūc autē non ociose dicit. q̄ stabat
iuxta crucem non q̄libet sed Jesu. vt q̄tum illi cruci medie vici-
nabat ostenderet. quod ad differētiā aliarū que nō multū dista-
bant iuxta illā stetisse p̄hibetur. Stabat ergo immobilis illa fidei
colūna iuxta crucē Jesu. Qui vn⁹ ⁊ idē sibi pater est ⁊ fili⁹. ipse
idem sibi sponsus ⁊ dñs. ipse eius natus ⁊ eius deus. Quia. scili-
cet in illo vno oīa bñs eum dimittere nō debebat. Quōdam il-
lum amiserat non nisi p̄ tridū ⁊ cū merore circūiens p̄ vicos iu-
da inter cognatos ⁊ notos donec inueniretur quesivit. Nūc autē
inter notos eū querere amplius nō oportuit q̄ sacro testāte eloq̄o
stabant noti ei⁹ a longe Lu. xxiij. Et quidē necesse habuit vt sta-
ret iuxta crucē Jesu immobilis. qm̄ si a principio cū ceteris reces-
sisset ⁊ nūc visura filiū redisset quis ei indicasset quō eum nouis-
set. Jam enī summi sacerdotis facies mutata fuerat nec solite cla-
ritatis vestigiū p̄ferebat. Jam ⁊ vestis qua indui p̄sueuerat eū
demonstrare non poterat. qm̄ ecce stat nuda in cruce caro illa sa-
cranissima pprio cruore respersa. Integrū corpus filij sui noue-
rat quod egressum de v̄ginali vtero matris integritatē non mi-
nuit sed sacrauit ⁊ ecce min⁹ sibi q̄ matri parcens crudeliter per-
fossū est dilaceratū ⁊ laniatū. Viderat manus illas semp aut
bñdicentes. aut infirmos tangētes. aut aliquid pietatis exercen-
tes. sed ecce p̄fixe sunt. Audire p̄sueuerat de ore illo aureo super
celestia semp p̄solatoria ⁊ vite verba. Et ecce p̄ angustijs mortis
clamat valide. Deus meus. deus meus. vt quid dereliquisti me
Auide semp inspexit vultū illū diuinis radijs fulgidū valde sibi
amabile ad p̄uendū. ⁊ ecce inclinat⁹ exarnit ⁊ expalluit. Hinc li-
uidis hinc sputis illius hinc cruentat⁹. Propter hanc itaq̄ fle-
bilem miserāq̄ filij sui imutationē si paululū reliq̄set postea tan-
topliciter alteratū non nouisset. Materno igit̄ p̄cepto p̄silio dice

bat in corde suo. ut scribit in Omelia supstabat. Stabo et expe-
ctabo mortis sententiā quā Pilatus feret in dilectū vnigenitū fili-
um meū. Sequar a tergo egredientē de hierusalē. aspiciā lachry-
mosis oculis quod ducat. videbo quod expoliet. Considerabo graui-
corde quod pforēt manū et pedes nati mei vniri quod eū affigēt pa-
ribulo erigant in ligno et cū his oibus pccatis recesserint et procul
steterint nō appropinquantes ei tanquā maledicto pendenti in lig-
no. Accedam ego propius et stabo iuxta crucē mei Jesu. amplectar
lignū illud brachijs. deosculabor labijs. rigabo lachrymis. et quia
mori nō licet cū eo. infigā tamen oculos in suspēso filio meo. aspi-
ciam quod de hoc mūdo exeat quod sola vtrūque noui quod in hūc mun-
dum aduenerit. nō deserā morientē quem viuente nūquā dereli-
quē. Quod desiderabile et dulce mihi foret pro eo mori in cruce vel saltem
cū eo. quod cū negat meo cordi melissimo iuxta crucem stabo.
Et vere digna tanto filio matris tante assistētia. Stat quidē de-
orsum in terra dñs Jesus in loco maledicto caluarie. et sedet in
throno sursum in bruto oīs creature vno in tpe stat in cruce et se-
det super cherubin. stat solus et pene nullus secū in terris. cui sur-
sum sedenti milia milium ministrāt. et decies milies centena milia
in celis. Si ergo ex antiquo patris p̄silio ita stare in cruce Jesum
decurrit. quis dignius sic stanti societate exhibet in terris. quā illa
quā suo p̄sortio dignā iudicauit in celis. sole amictā lunā pedibus
calcāre. coronam stellarū duodecim in capite gerentē. Vere con-
grue astitisti sibi pia mater cunctis deserentibus qui olim ad te so-
lam venire dignatus est dimissis creaturis oibus. hic enī est in-
domitus ille vnicornis oibus incōprehēibilis. qui dudum agitatur
et quasi fatigatus sanctorū patrū desiderijs altisq̃ suspirijs semet
ipsum p̄tinere non valens. tandē in gremio tuo virgineo captus est
Et ecce vicem reddidi sti vtrūque tali dignationi ille se tibi dedit
derelinquens oīa. nūc autē oibus eū derelinquentibus in tantū ut
etiam de cruce clamaret an eū et pater derelinqueret. Tu bona ge-
nitrix p̄manes. tu stanti in cruce iuxta crucem stando societatem
miserandam exhibes. patiens ibi inuisibiliter in spiritu et mente

quicquid ille passus est visibiliter foris in corpore. hanc eius ineffabilem
tristemque passionem euangelista subtiliter designans. non proprio nomi-
mine sicut mulieres eam comitantes exprimit. Sicut. n. ait. Sta-
bat iuxta crucem Iesu mater eius et soror matris eius Maria Cleopbe
et Maria magdalene. Sed nomine officij totius pietatis et compassio-
nis quod est mater eius. Cuius eius. Iesu unigeniti sola sue carnis sub-
stantia cooperante sancti spiritus in virginali utero vestiti. a deo percussi
ab hominibus humiliati despecti velut viros novissimi in cruce extenti
opprobriis saturati. doloribus ac plagis crudelissimis repleti morte
turpissima iam iamque consumendi tam dulciter ab ea nutriti toti-
ens amplexari. toties exosculati ferventissime super seipsas et uniuersam
saeculissimam charitate dilecti suaeque praesentia obedientia filiali reueren-
tia conversatione. ubi gratia exemplis delectantis et omnem diligibilitatis
rationem semper utraque naturam habetis super omnia bona mundi
Nunc autem a deo percussi efficacius breviusque virginis dolorem descri-
bere non potuit quam dicendo. Stabat iuxta crucem Iesu mater eius
Valde dolorosum est matri audire mortem filij. magis dolet si hunc
mortem horribili novit interfectum. magis vero si in eius oculis hunc con-
tingit vulneribus dissecari. Quod intolerabilis fuit tristitia huius
tenuerrime matris quam penis horribilibus et inauditis filium ante oculos
suos per singula membra cruciari videt ac morte turpissima ac
dolorosissima consummari. Adde quia talis erat filius unigenitus. scilicet
creator suus. pater suus. deus suus. sponsus suus. benedictor suus.
amator suus. et is a quo habuit esse vivere bene esse corpus animam virtu-
tem summam matris dignitatis honorem cum decore virginali et gra-
tiarum plenitudine. De quo beatus Augustinus ait. Domina mea quos fontes
dicam erupisse de pudicissimis oculis tuis. cum attenderes unicum fili-
um tuum innocentem coram te flagellari. ligari. mactari. et carnem de
carne tua ab impijs crudeliter dissecari. Quae matris dolorem ve-
hementer adauxit quod in tantis cruciatibus auxilium nullum prestare
potuit. Siquidem videbat corpus filij vulneribus plenum nec po-
terat linire oleo aut ligare paniculo. vidit carnem eius cruore rubri-
catam. nec poterat lintheo extergere. vidit oculos lacrymas su-

tere nec poterat desiccare. vidit sanguinē in terrā defluere nec po-
terat colligere. videbat sitientē nec poterat potare. **A**udiuit dere-
lictum nec poterat consolari. vidit caput eius pendulū nec poterat
sustentare. audiuit iniquorū blasphemias nec poterat excusare. vi-
dit tandē expirare nec poterat cōmori. vidit mortuū nec poterat
osculis et amplexionib⁹ tractare. **O** brūssima ac materna visce-
ra. q̄ta fuit intra vos cōmorio. dū dissecaret⁹ vt ouis. et distende-
retur caro illa sacrosancta que intra vos tam dulciter compacta
est q̄n etiam ad solā mortis imaginationē matris illi⁹ viscera cō-
tremuerūt cuius filiū salomon scindi iusserat vt exclamaret q̄tin⁹
pretendēti sibi inuicē integer redderet. **T**u autē si in celum clamas-
ses vt integer seruares ille optim⁹ fili⁹ tuus. qd̄ perfecisses cū vni-
uersi te circūstantes seuis vocibus exclamaret. **C**rucifige crucifi-
ge. **T**olle tolle. reus est mortis. **S**i hūc dimittis non es amic⁹
cesaris. **I**deo dolor qui a matrib⁹ ceteris signis expressis extero-
ribus vtrūq; refrigeriū accipis tot⁹ intra puerus ineffabilis tua
viscera cōmouit. **D**e q̄ brūss **H**ierony. in ser. de assumptione tra-
ctans illud **S**ymeōis. **E**t tuā ipsi⁹ aīam p̄trāsibit gladi⁹ ait. **E**o
stat q̄ alij sancti et si passi sunt p̄ ch̄risto in carne. tñ in aīa q̄ im-
mortalis ē pati nō potuerūt. **B**eata dei genitrix q̄ in ea pte pas-
sa est. q̄ impassibilis habet. iō vt ita fatear q̄ spūaliter et atrocius
passa ē gladio passiōis ch̄risti. plusq; martyr fuit. **E**t q̄ plus oīb⁹
dilexit. p̄pterea et plus oīb⁹ doluit. in tantū vt animā eius totam
p̄transiret et possideret vis doloris ad testimoniū eximie dilectiōis
Nimirum eius dilecto amplius fortis q̄ mors. quia mortē ch̄ri-
sti suam fecit. **H**ec **H**ierony. **D**amasce. etiam de hoc matris in-
terno dolore ait. **B**eata mater dolores quos effugit p̄uriēs hos
in ch̄risti passione sustinuit a materna cōpassione viscerū laceratio-
ne tolerans dum quem deū cognouit per natiuitatē hūc vt male-
ficum interfectū. **V**ere dicere poterat illud **Ruth** .i. **N**olite me
vocare noym. id est. pulcrā. sed vocate me mara. hoc ē amarā. q̄
valde amaritudine me repleuit op̄s. **S**up ineffabilē deniq; cō-
passionis dolorē nō modice tristabat de ppli sui execratione acre

probarione ac contemptu dei quo eternus pater in filij sui iniusta morte ab electo quondam populo est offensus. Si enim paulus de hoc tristitia magna habebat secundum illud **Roma. ix.** Tristitia mihi est magna et continuus dolor cordis mei. Optabam enim ego ipse anathema esse a christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem. Multo fortius illa mie mater que erat maiore charitate plena afficiebatur maiori compassione. Sed inter hec charissimi quantum vniuersus matris dolor et tristitia in filium cruciifixum redunderit aduertamus. Fugerunt discipuli viri robusti in ipsa nocte pane celesti quod cor hominis confirmat refecti christi future ecclesie columnae. Stat iuxta mater tenera plena merore compassis manibus. lachrymantibus oculis querula voce. hinc rubor et confusio. hinc de matris dolore ingens compassio. Quis unquam filiorum ita matrem dilexit quod Iesus Mariam quam priusquam esset peperit et pareret creauit et ab eterno ex vniuersis creaturis in matrem elegit. quam non maternali auctoritate aliquando sibi imperauit aut verbo exaspauit sed velut humilis ancilla dulcis ac deuotissima sollicitudine spiritu propter et corpore deseruiuit. Huius raris dulcis ac dilecte matris ineffabilis tristitia dolor et desolatio clarissime agnita quam putas filio optimo dolorem attulerit atque mentem eius replentem tristitiam adauxerit. Mensura huius doloris fuit sine dubio magnitudo amoris. De quo in **Sermone** supstabat ita dicit. Dolorum inexplicabiles. Ineffabilem reciprocationem sancti amoris filius patiebatur et valde ac nimis patiebatur mater compassa est vni genito patienti. filius recompassus est matri compatiendi. Tantus enim fuit impetus passionis domini Iesu ut quasi torrens ipsum patientem dolor impleuit. eoque impleto in matrem efflueret qua similiter impleta in ipsum filium patientem passio quodammodo redunderet ut impleret quod **Ecclesiastes. i.** scriptum est. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur. credo dolorem filij ex assistentis compassione matris sensum excessisse sue corporee passionis. in cuius argumentum tantis penis expositus iam iamque moriturus quasi oblitus vtriusque pene. scilicet et crucis et mortis ad matrem deflecteret intuitum quasi se neglecto matri succurrebat ac de fideli ministro qui post suum recessum ei seruiret

solaretur ac seruaret paterna sollicitudine p̄uidebat. Nam seq̄
tur. Cum vidisset ergo Iesus matrē ⁊ discipulū queꝫ diligebat.
Dicit matri sue. Ecce legislator optim⁹ in carne quā de honoran
dis parentib⁹ dudū dederat legem tandem homo veniens non
soluit sed impleuit. Nam matrē suā quā dum minor esset obedi
endo p̄ oīa honorauit. Sicut scriptū est. Descendit cū eis in naza
reth⁹ ⁊ erat subditus illis **M**arie. s. ⁊ Ioseph. Nūc autem pater
ille putatiuus mortuus apud quosdā creditur licet alij oppositū
opinentur. vt Ambro. Idcirco matrē sup̄stitem honorat hono
re q̄ maior nō poterat cogitari. Confixus namq̄ cruci ⁊ in ultimo
pene spū p̄stitutus cū nullū mēbroꝝ suoz iam liberū habereꝫ vsū
oculis exceptis ⁊ lingua. De vtroq̄ matri seruire dignatus est.
respondēdo. s. ⁊ alloquēdo. Siquidem efficaciores nūcꝫ cordis
oculi sunt ⁊ lingua q̄ vtraq̄ ad matrē dirigit vt p̄fecto videret
q̄tum ipse eam in suo gestaret corde iam d̄ hoc mūdo exiēs quē
illa in suo suscepit corpe intrantē in hūc mūduꝫ dixerat olim per
Esaiaꝫ p̄phetā lvi. ad quē respiciam nisi ad paup̄culā ⁊ p̄ritū
spiritu ac tementē sermones meos paup̄ima fuit mater q̄ vsq̄
tunc nihil nisi filium habuit quem pro diuitijs omnibus com
putauit. Illum nunc amittit ideo omnibus perditis mestissima
et paup̄ima mansit. Merito hanc ergo vidit de qua visione ita
Omelia sup̄stabat exclamādo scribitur. **V**ere stupendū vi
sionis miraculū. **G**emendū certamen oculoꝝ qđ vidisses in
oculis Iesu dñi. In vno eodēq̄ tpe illi beati oculi festinabāt ad
mortē ⁊ sese retorquebāt ad matrē vtus eos mortis iam claude
bat ⁊ impellebat ad defectū vis amoris apuit matris ad aspectū
Iam aīa sacrosancta ab oculis se cepit abstrahere ⁊ ipsi pallētes
et iam p̄mortui a dilecta matre se nō poterant p̄tinere. **Q**q̄ pro
funde infixus est finalis huius visionis radi⁹ in corde tuo mater
sancta quo te mūdi dñs iam moriēs intueri dignat⁹ est. Reuera
sagitta fuit q̄ nō modo cor tuū vulnerauit sed ⁊ Symeonis gla
dius qui aīe tue intima pertransiuit. **Q**q̄ plena singulibus su
perfusa doloribus lachrymantes oculos sursum direxeras vt in

horrendo patibulo filium morientem simul et te respicientem videres
Quoties ad illa inimica vulnera pudicos oculos tuos crederis
eleuasse si tamen eos aliquando reflexisti si tamen pre nimio lachrymarum
fluxu illa poteras intueri que tua visio tantum illum vulnera-
bat quantum illius tua precordia penetrabat. Sed nunc quomodo lingua
matri dominus seruus paterna prouidet sollicitudine audiamus. **A**it. n.
matri sue. **M**ulier. Ecce filius tuus. Posset hoc verbum non incon-
grue de seipso dictum intelligi. quod. **O**lim cum a me miraculorum ini-
tium in nuptiis chana galilee peteres. quasi repellens dixeram. quod mihi
et tibi est mulier ut ostenderem quod naturam diuinam que actrix est miraculo-
rum tecum quem non haberes sed illam a patre meo per genera-
tionem eternam accepissem. designans nihilominus horam aliam in
qua ostensurus eram id quod tecum commune de te acceperim. **E**t
nunc venit hec hora mea. nunc ergo fateor me filium tuum. **E**cce vide
multum mihi iam et tibi mulier commune est. **E**cce filius tuus. ecce
quod operatione spiritus sancti percipisti. quod virgo in gaudio pepe-
risti. quod nutriti. **C**aro hec est hoc corpus coram oculis tuis ita
horribiliter percussum extensum laceratum perforatum nihil hic patitur
diuina natura sed quod tu dedisti quod tu genuisti. id est. humana
sustinet passionis totum pondus. verum huic intellectui sequens lit-
tera non coheret. **A**d litteram ergo non de se sed **J**ohanne euangelis-
ta loquebatur. quasi diceret. **E**go semper tibi subditus eram. ego te ser-
uabam. ego tibi seruebam. **N**unc autem exaltatus a terra te deferam. tuque pri-
uatis me tuo subdito ministro defensore et filio. **J**ohannes hunc quem per cete-
ris diligo sua castitate originali ac super angelice tue puritati congru-
entem tibi quasi alterum me in famulum custodem et filium trado. pro cuius
presentia de mea absentia proleueris. **E**odem affectu eum diligas. eadem pa-
tientia supports. eadem diligentia sibi prouideas quasi vnicus tu-
us esset. **A**d **J**ohannem autem ait. **E**cce mater tua. quasi diceret. **T**u me
patre fidelissimo spoliaris. et ego genitricem meam charissimam in matrem
mihi edo quam eodem affectu dilige et venerare eadem confidentia quicquid
volueris ab ea postula. eadem beniuolentiam ab ea expecta. quae solet
vniuersis a matre sua. quod autem dominus matris nomine tacito persequenter

huic sexui noīe. id est. mulierē appellat. Ideo fecisse credendū ē
ne pro materni noīs atq; amoris teneritudine grauariē virginis
animus ac videns filij passionē ⁊ audiens matris nomen dolerē
amplius. De quo Chryso. ait. O bone Iesu qui matrē tuā ⁊ dul
cissimā que te tam diligenter nutriuit. reuerenter tractauit. dul
citer lactauit adeo indulciter alloqueris. Mulier inquit ⁊c. S; ideo
hoc factū cerno ne matris dolorē amplius excitares. Tūc. n.
non erat tempus eam dulciter alloquēdi. nec matris nomen ex
primendi. Quia si christus sibi dulcius locutus fuisset. credo qd
cor virginis crepuisset. S; ut interim de Iohāne sileam. Quā
risputam? fratres cor virginis verbū hoc filij seipsum subtrahē
tis ⁊ aliū subrogātis dolorib; cumulauit. Si ex nostri cordis du
ritia nō sentim; saltem ex sanctis patrib; audiam;. Ait enī Ans.
Mulier inqt. Ecce fili; tu;. O cōmutatio p eterno ⁊ incōmutabi
bili deo. purū ⁊ corruptibilē hoīem p naturali vnico filio seruū
accepit in filiū. O dñā q cogitat; pcor in te succedebāt cū taz in
estimabilē cōmutationē ab ipso quē sup oīa diligebas tibi fieri
audiebas. Vere tuā aīam pcrāsiuit gladi; doloris. q. amario; ex
tat dolorib; oīb; cuiusq; corporee passiōis. Bñs q; Bern. in ser
mo. cui; principiū est signū magnū ita inqt. an non tibi plus q
gladi; sermo reuera pcrāsiēs aīam ⁊ ptingēs vsq; ad diuisione;
aīe ⁊ spūs. Mulier. Ecce fili; tuus. O cōmutationē. Iohānes
tibi p Iesu tradit. seru; p dño. discipulus p mgro. fili; zebedei
p filio dei. pur; hō p deo vero. Quō nō tuā affectuosissimā aīā
pertrāsiēt hec auditiō. qn ⁊ nostra liceat saxeā licet ferrea pectora
sola recordatio scindit. Hec Bern. Sed quid ad hec dixerit ma
ter tristissima scriptura nō pdit. Sed Omelia sup stabat tradit.
Quid hec audiēs dixisti vgo sacratissima? Deu nescio quid dix
eris. Sed scio qd dicere potueris. potuisti q̄rulosa voce nō im
merito dicere. O flebile p̄cambiū. O vos oēs q pia gestatis vi
scera. attēdite q; Iesus me; quē genui recedit a me. in spē mortu
li faciē tam dilecti filij nō p̄replabor ampli;. Et ecce ali; mibi ab
eo pro se tradit filius. Quē clara luce intues dep̄bendi non esse

meū quem genueram. **N**on est filius meus iste qui stat iuxta me
sed ille qui pendet ante me. **N**on iste meus est qui hic stat sanus sed
iste qui stat crucifixus exanguis lividus et in primo iam mortu-
rus. **H**uius ego noui faciem. huius noui quā ipsa lactaui. et paui.
sacrosanctā carnem. hunc volo. hunc profiteor meū esse filiū. hoc
petenta esse volo etiam mortuo usque quo illū recipiā a mortuis re-
surgentē. **H**ec ad circūstātes ad filiū dicere potuit. **D**eu me fili-
mi. et deus meus. quis mihi tribuat ut ego moriar pro te. fili mi
Jesu dulcissime. **Q**uid est o vnigenite meus. fons pietatis me-
storum semp fidelissim? solator? qui me indignā famulam in ma-
trem elegisti. oīa relinquēs me tibi habitaculū prepa sti. ac tua
mīa inhabitasti quam ab hoc primo descensu tuo in mūdū relin-
quens redis ad patrē et nūc me tristissimā hic relinquis? **Q**uid
in me fili mi displicuit ut non egrediar tecum. **N**am et latronez
propter scelera sua suspensum tecū assumis cui fiducialiter promi-
sisti. hodie tecum eris in paradyso. cur me hic relinquis in exi-
lio? **S**ed et alij cuidam me tradis filio. **T**u qui me semp audis.
ne in hac prece me despicias. **S**i possibile est quia pro te mori hu-
mano generi non expedit. tecū moriar. tecum hinc egrediar. tibi
comes indiuidua sociar. **V**erū tamen fili mi tu es sapientia pa-
tris. in te oēs thesauri sapientie et scientie dei sunt absconditi tu no-
sti patris voluntatē tu quod optimū est et nosti et semper agis. **S**i
non potest transire hic passionis tue calix. nisi te extincto in me
uiuat in me maneat cordis mei intima amaricet. non mea sed tua
semper voluntas fiat. **E**t licet non nisi dolorosissime te amittam
donū tuū tanta mihi charitate donatum quo post me charius mi-
hil habes in terris. non sperno. libenter suscipio. et si non ad solat-
rium saltem ad doloris mei maius incrementū. **H**ec et his simi-
lia aut cogitare aut dicere potuit que nulla mēs hūana cōprehē-
dere satis valet. nec oīno quis in id infidelitatis exemplū inci-
dat ut matrem tanquā fidelit resurrectionē credentē min⁹ dolores
existimet sensisse. cū etiam nullas supior portiois beatitudo pe-
nas constat in filio mitigasse. **D**e quibus **B**ern. ubi sup ita dicit

Sed forte quis dicat. nunquid non enim presciverat moriturum et in
dubitanter. nunquid non sperabat continuo resurrecturum et fidenter et
Super hec voluit crucifixum. Et vehementer. Alioquin quod tu frater
aut unde tibi hec sapientia ut plus mireris **M**ariam compariantem quod
Marie filium patientem. Ille enim corpe mori potuit. ista commori cor
de non potuit. Fecit illud charitas qua maiorem nemo habuit. fe
cit et hec charitas cui post illam similis altera non fuit. **Hec** **S**ermon.
Sed multa ex super dictis complectens beatus **A**ugustinus ita inquit. **C**on
siderate libet bona mater dei genitrix et nutrix et filia desolata quis
sit dolor tuus angustia tua. vides enim crucifixum unigenitum tuum. mu
tas filium in patrem. magistrum in discipulum. regem in militem. dominum
in servum. omnipotentem in deficientem. Reuera viscera tua penetrat
gladius. configit animam tuam lancea et clauus laniat mentem tu
am. spinarum aculeus lacerat cor tuum. filij tui amarus aspectus de
est tibi pre amaritudine lachrymarum. desunt verba. deest fortitudo.
marcessit pulchritudo. vulnera filij tui sunt vulnera tua. crux filij
tui est crux tua. mors eius mors tua. **N**utrix quomodo amittis
alumnum. mater filium. ancilla dominum. vna die priuatis patre et
filio tuo. **Hec** **A**ugustinus. Sed inter hec quantum compatiebatur
matri filius. Sciebat enim ipse angustias materni cordis. nouerat
dolorem anime eius. quis satis cogitabit quod obrem inter alias causas
eam sibi astare voluit nisi ut eius compassione sua passio amarior
esset. **H**inc idem **A**ugustinus ait. Cruciat te domine **J**esu crux tua sed non mi
nus mater tua. Cruciat te dolor tuus sed non minus dolor eius. **N**on
est mirum si doles et padoles. si pateris et copateris bone fili in deso
latione matris in separatione matris in commendatione matris. **N**unquam
te deseruit non in infantia non in adolescentia non in iuuentute non
in tua passione. nunquam defuit tibi eius solatium sed nec eius obsequi
um lactat infantem audit et sequitur predicantem videt et comitatur pa
tientem contempletur opprobria intuetur vulnera audit tua ver
ba. **T**u vero bone **J**esu quicquid esset dolor intolerabilis plaga insa
nabilis in agonia mortis in ultimo spiritu constitutus non ob
liuisceris matrem tuam. **C**aput inclinas et eam discipulo in

matrē cōmendas ⁊ eū sibi in filiū adoptas felix depositum singu-
lare priuilegiū insigne solatiū. **H**ec ille. Et quia mens preciosus
thesaurus beato illi dilecto discipulo a crucifixo datus est. Idcirco
non pro sua turbatione nec pro dñi sui mortem imminere. nec
pro tremēda elemētorū cōmotione. nec pro iudeorū metu ⁊ timore
differt accipere quod datū est. **S**ed statim se de noua matre intro-
mittit. statim eam recipit ⁊ in finem vsq; fideliter custodiuit. si-
cut ipse testatur. **E**t ex illa hora accepit eam discipulus in suā in-
telligendo curam ⁊ sollicitudinē. vel in suam matrē ⁊ dñam spe-
cialē. **I**ntuere nūc o aīa deuota pauprum Iesum oī iam pso-
latione priuatū. **N**am vnicū ⁊ singularissimū matere pietatis
solatiū resignauit. matrē discipulo tradidit. **E**t discipulū quem
amauit dilecte matri vice sui in filiū subrogauit. **D**eu derelicta
est inter lupos rapaces ouis iam dissecata inter imites blasphem-
os irrisores nulla compassiōe mobiles innocēs Iesus inaudi-
ta p̄flicta pena. **S**ed seuiēibus boībus creatoris iniuriā elemē-
ta insensibilia dissimulare diutius nō valebant. **N**am **M**attheus
A sexta autē hora tenebre facte sunt super vniuersam terrā vsq;
in horam nonā. **P**endente enī in patibulo creatore vniuersa na-
tura p̄gemuit. **A**ut **L**eo pa. in ser. qui incipit. **S**ponsiōis nostre.
Et crucis clauos oīa simul elemēta senserunt nihil ab illo suppli-
cio liberū fuit hoc supplicium in cōmutationē sui ⁊ terram traxit et
celum hoc petras rupit monumēta patefecit inferna reserauit et
densarū horrore tenebrarū radios sol abscondit. debebāt enī hoc
testimonium suū mūdi auctori vt ī hoc cāu p̄ditoris sui. vellēt vni-
uersa finiri hec p̄tenebratio naturalis sol eccl̄ysiano esse n̄ potuit
q̄ triū horarū mora lune oppositē distantia maria ⁊ vniuersali-
tas toni terre supducta manifestissime comprobarūt. **Q**uāuis enī
Orig. determinat super. s. vniuersam terrā eorū. s. iudeam. sicut
per triū horarū facte sunt tenebre per vniuersam terrā egyptiorū nō ta-
men in terra gessen vbi erant filij israel. **H**oc autē inde visum ē
Origenē. quia si in terra gentiliū facte fuissent in historijs suis ali-
quid icriptum reliquissent. **E**t huic p̄sentire videtur **N**ico. d. ly.

potest tamē rationabiliter credi tenebras illas fuisse vniuersales et
per vniuersam terram diffusas. ex eo quod athenienſes ſicut in hiſto
rijs eorum legitur viſis huiusmodi tenebris dixerunt deum na
ture pati. Unde et illi aram conſtruxerunt ſcribentes ſuper eam
titulum. **H**ec eſt ara ignoti dei. quem etiam poſtea **P**aulus le
git ut haberetur **Actuū. xvij.** Denique hec obtenebratio etiā fuiſſe
rome teſtaſt **H**oroſius in eliopoli egyptioꝝ vrbe teſtaſt **D**ionyſi
us quod in bithymia ciuitate aſiana reſert **E**uſebius put late hoc
prolequitur hiſtoria lamprica de paſſione beati **D**ionyſij. Quo
modo autē facte ſunt he tenebre non idem ſentiūt. **O**rigenes di
cit factas per interpoſitionē nubiū denſarū. **H**ieronymus vero ſuper
Mattheū dicit. **U**ideſt mihi clariffimū lumē mūdi hoc ē lumina
re maius retraxiſſe radios ſuos ne aut pendētē vidēt dñm aut im
pī blasphe mātes ſua luce frustret. **D**iony. vero in epla ad **P**oly
carpū dicit hoc fuiſſe per interpoſitionē lune inter ſolē et terrā ſic fuit
in eclipsi ſolis. Dicit enī ſe vidīſſe tūc in eliopoli egypti poſitū
aſcendētē lunā ab oriēte verſus meridiē et ſupponētē ſe ſoli. Et ſz
hoc fuere q̄t tuoz miracula. **P**rimū quia facta eſt luna diſtante a
ſole per diametrū celi quia quādecima et ita contra naturam ſui
motus ſoli coniūcta. **S**ecundū quia peracta eclipsi luna rediit in
orientē ita quod in vespere fuit in oriente ſole exiſtente in occidente et
ſic reſtituti ſunt orbes eozū ad ſtatum priſtinū. **T**ertiū quia pars
orientalis ſolis primo fuit obſcurata et iterū vltimo illuminata cu
ius contrariū fit in naturali eclipsi. **Q**uartū quod luna fuit immobilis
ſub ſole per tres horas. in naturali autem eclipsi continue mouetur
ſub ſole. **H**ec lyra ſup **M**atth. Impleta eſt ergo ſcriptura ut ait
Johā. q̄ dicit. **O**ccubuit ſol meridiē et tenebrabit ſup terrā in
die lux **A**mos. viij. Et iterū occubuit ſol cū ad hoc media eſſet dies
Hiere. xv. **I**n hec chariſſimi innocētiffim⁹ agn⁹ dñi ſui q̄ſi ī me
mor ceteris oīb⁹ paterna ſollicitudine ac pleniffima charitate per
vidit. pro crucifixozib⁹ ſuis patrē orauit. latroni paradysum pro
miſit. diſcipulo matrem. matri diſcipulū cōmēdauit. **D**ñi denique
acerriſſimas penas quas ipſe ſine murmure ſuſtinuit videre ſol nō

potuit ac tacēte dñō p ea muta elemēta insolita sua mutatiōe quā
si quibusdam vocibus lamētando clamabant crescentibusq; in
imensum doloribus tandem ad se reuersus. **Mattheus.** Circa
horam nonā exclamauit dñs **Iesus** voce magna dicens. **Belī**
belī lamazabathani. quod interpretat euāgelista dicens. **Hoc est.**
Deus meus deus meus ut quid dereliquisti me. **Ly.** El in he
breo idē est q̄ dē. iota littera hebraice adiuncta fac signare cū hoc
me. Ideo belī idē est q̄ dē me. **Lama** vna ē dictio p se. et ideo
valet q̄ q̄re in latino. **Zabathani** nō est vera littera qz nō signifi
cat idem quod dereliquisti me. sed debet ibi pponi q̄daz littera q̄
vocat ayn et sonat sicut a formatū in gutture. **Uñ** debet sic scribi
azabathani et tūc significat idē quod dereliquisti me. **Sed** pigno
rantia scriptorū corrupta ē littera in latinis libris. **Hec ly.** Excla
mauit ergo voce magna ad patrē in forma serui ad vere bñanita
tis p̄bationē ac doloris intēssimi declarationē p̄tra futuras he
reses dñm verū hoīem esse ac verū corpus assumpsisse negātes
nec vere passum sed patientis tm̄ vmbra p̄tendisse impie mētiē
tes: **Si** veri doloris atq; magis testis est vox clamoris magni.
Eur enī exclamasset non vtiq; p̄pter patrē q̄ primus erat sicut ip
se ait **Philippo.** non credis qz ego sum in patre et pater in me est
Job. xiiij. Exclamauit ergo ut magnitudine clamoris intensio
nem acerbioris doloris et passionē nobis pro quibus passus est de
clararet. **Sed** quid opus fuit hac declarationē per vocis magnitu
dinem. nunquid visus qui certius iudicat audit. i. metaphi. aspi
cientis in cruce leuatum tam crudeliter a vertice capitis vsq; pe
dis plantam dissecatum et tanq; signū cui ab omnibus p̄tradice
batur extensum intolerabilem eius dolorem cognoscere potuit et
iudicare. **Quid** ergo opus fuit instrepere auribus tanto clamo
re q̄ oculus clarius discernerebat? **Sed** licet intolerabilia fuere q̄
intuentiū viderunt oculi maiora tamen et plura intus et foris pa
titur salus mundi que oculus agnoscere non valebat. **Exterius**
quidem per continuū penarum clementum. **Si** enim diligēt
p̄sideramus dñicam passionem certe cognoscim⁹ quō p̄ singula

momenta continuo excreuerit dolor nec aliqui paululum ē remissus
Cū enī cepisset dñs in horto strisciari ⁊ pauere vebementissime
ira vt factus in agonia sanguinē sudaret surgens ab oratione in
trino dolori statim addit extern⁹ ⁊ primo q̄si priuatiuus ex fuga
discipulorū. Deinde ⁊ positiu⁹ infligit dñi caput⁹ dure ligat trahit
de iudice ad iudicē alapis ceditur spuitur collophizat trahitur
barba ⁊ crinibus vellicant⁹ gene vnguib⁹ nudatus toto corpore fla
gellis discerpitur ⁊ spinea corona caput venerandū vulneratur
his autem corporis duris percussione sine cessatione p̄tinua
tis additur fame sue grauissima lesio nam cum sit sanctorū sanct⁹
viputa cui angeli semp canūt. sanct⁹ sanct⁹ sc̄tus dñs deus saba
oth. tanq̄ vilissim⁹ irridet blasphem⁹. Primo dehinc malefactor
asserit velut stult⁹ ioculari veste illudit latroni nō cuilibz sed se
diciofo postponit tandē morti turpissime adiudicatus inter latro
nes tanq̄ princeps eorū p̄prio oneratus p̄nbulo educit⁹ nudatur
et medius eorum suspendit⁹ suspensus irridetur ac blasphematur
verbis nutibus atq̄ signis. Adduntur deniq̄ corporis sensissi
ma tormenta in expoliatione manū pedūq̄ perioratiōe ac du
rissima distensione. Ecce quomodo dolor dolori non dico succe
dit sed manentibus p̄riorib⁹ vel innouatis cōtinue accedit. De
niq̄ tribus horis pendens in cruce iam sine modo sine intermis
sione increuerat ⁊ seipso semper maior efficitur. Cum enim sacro
sanctū corpus dñi vtriq̄ in se speciosum p̄ filiis hoīum atq̄ p̄se
crum. qd nō modice ponderabat quo necesse fuit clauorū vulnera
cōtinue ampliari quibus corp⁹ pondus totū sustentatū ē sic
ponderet⁹. Deu q̄tus cruciatus manū ⁊ pedū nulla quiete nec
ad momentū oculi interfecit⁹ neruorū quoq̄ ⁊ compagum. Sz
et medullarū pendēti⁹ corp⁹ in tribus ferreis clauis. q̄ si forte
alicui parū paululū succurrere voluisset necesse erat alias magis
p̄grauari. Si enī dolori manū parumper parcere voluisset ne
cesse fuit clauo pedum totum corp⁹ molem sustentari atq̄ ei
dem fortius innitendo totum corpus erigendo leuate q̄tumq̄
sic pondus corp⁹ minus sentiretur in manū vulnerib⁹. Sz

Quod ex hoc et vulnera pedis sint ampliata et dolor excreuerit quod
satis poterit estimare. ita sit pedum fixure pariter succurrere oportet
tuit non aliter nisi declinatione quodam corporis solis clavis manu
um dependentis et hoc non sine laceratione manuum et dolorosissi-
ma vulnerum ampliacione. inter has denique corporis penas ma-
net et crescit multiplex tristitia interior ut ex supradictis facile ad-
uerri potest. **A**d declarandum autem inuisse pene atro citatem. ma-
gna voce exclamauit. **E**ya quis modo tam insensibilis non com-
pateretur. quis lachrymarum riuos non diriuat audita sui creatoris
sui domini sui amatoris sui redemptoris patris sui fortissimi propugna-
toris sui tam lamentabili exclamacione. **Q**uam et propheta in spi-
ritu preuidens ait in persona domini. **L**aboraavi clamans rauce facte
sunt fauces mee. ps. lxxviii. **E**t bene rauce quia raucedo ex huius-
rum defectu in gutture et arterijs accidit. **A**ruit autem sicut testa
virtus eius defluentibus undique sanguis humoribus. **S**ed cla-
mantis vocem attendamus. quid clamando dixerit. **A**it enim. **H**e-
li heli lamazababani. **D**eus meus. deus meus. ut quid dereli-
quisti me. nihil de penis causas super derelictione clamat dereli-
ctus est in medio inimicorum persecutorum crucifigentium ab his quibus be-
ne fecit. quorum infirmitates abstulit a discipulis quos ex cunctis ele-
git. **P**atrum hoc erat non huius memorat a patre se exclamat dereli-
ctum. **E**t quidem a patre dilectissimo et potentissimo subuenire. **S**u-
per omnia cor diligentis affligit si ab omnibus derelictus etiam a patre ama-
tissimo deserit quasi alienus quasi mortuus a corde in ultimis cru-
ciatibus et tormentis. **E**t quomodo derelictus est pater. nunquid ab eo se-
paratus est. **S**icut verba Ambrosii super **L**u. sonare videntur dicentis
Clamat homo separatione diuinitatis moriturus. **N**am cum diuinitas
mortis libera sit utique mors ibi esse non poterat nisi vita descen-
deret que vita diuinitas est. **S**ed absit credere ut naturam quam se-
mel diuinitas assumpsit unquam dereliquerit. **D**erelictus autem per
defensionis subtractionem. de quo magister libro. iij. dist. xxi. Fateamur
inquit deum in morte quodammodo illum hominem deseruisse quod pote-
rati persequentium eum ad tempus exposuit non suam potentiam

exercendo eum defendit ut non moreretur. Sepauit se diuinitas
quia subtraxit protectionem sed non soluit unionem. Sepauit se foris
ut non esset ibi ad defensionem sed non intus defuit in unione.
Et de hac separatione diuinitatis quantum ad defensionem locutus est
ubi supra. Dereliquit etiam humanitatem christi diuinitas quantum
ad subtractionem eorum quibus dolor et tristitia poterant mitigari.
ut puta in missionem supernae consolationis aut specialis auxilij super
naturalis. Et collationem eorum que poterant dolorem augmentare.
et impeditionem eorum que etiam naturaliter poterant releuare. Ce
teris martyribus deus specialibus consolationibus assistebat quandoque
causas extrinsecas a sua actione suspendendo ut de tribus pueris in
camino ignis in quos nihil potestatis habuit ignis ita ut nec ar
dor eius transisset per eos. Dan. iij. Quia tantam internam spiri
tus sui dulcedine inmittendo ac tanta spiritualia gaudia ut cor
poris dolores vel non sentirent vel remissius et gaudenter ferrent.
Sicut de sancto Andrea loquitur beatus Bernardus. ser. ij. de eodem ait quod
hec dulcedo spiritus facit penam non solum non molestam sed etiam deli
derabilem et omnino delectabilem esse ita ut etiam mortem faciat esse dulcis
simam. Et ser. i. de dedicatione crucis dicit habere unctionem suam sine
qua crucis asperitatem infirmitas nostra ferre non posset. Sed omnem
talem subtraxit deitas humanitati christi quantum ad doloris mitigatio
nem. sed causas naturales secundum ultimam suam potentiam in corpore christi age
re permisit et nihil supernaturale dolorem allevians aut minus sentire fa
ciens infudit. Sed et ut magis sentiret dolor preulit. Nam ut pro
bat Scotus in suo. iij. dis. xv. Dolor vehemens sensibilis naturaliter est de
cetero lege impedire usum rationis longe magis quam delectatio vehe
mens. de qua tamen dicit philosophus. vij. ethi. quod furat intellectum spisse sa
pientis cui procorat Augustinus. xij. de ciui. c. xvi. Et cum absorpta est per
intellectum a dolore sensus minus percipitur dolor. imo omnino a per
te intellectum non percipitur. in christo autem ex speciali dispensatione
terris conseruate sunt potentie ratio et voluntas quelibet in per
fecto usu suo nec aliquatenus a dolore partis sensitue aut etiam tri
sticia interiori fuerunt absorptae. Ideo intellectus omnes dolores

clarissime apprehendit cum oī discōuenientia ⁊ ita volūtatī ostē
dit. Idcirco maxime tristabat portio rationis sensitiui sūm mo-
dos supra tactos. Et ita dolor maior quo pceptibilior nedum sen-
su sed ⁊ intellectu. sic ergo conseruate sunt potentie naturales su-
pernaturaliter vt magis tolerēt. Deniq; cū ppter potentiā col-
ligationē delectatio vnius potentie redūdat in aliam. Et iō san-
cti martyres q; p passionē nouerūt se multū cōplacere deo super
oīa dilecto ⁊ pro pene magnitudine gloriosissime coronari expe-
ctabant sūm partem intellectuā gaudebāt de passiōe foris ppter
deū illata q; p amoris sui magnitudine desiderabāt. Et ppter hu-
iusmodi gaudiū intellectuāle leui⁹ ferebāt dolores sensus. Hinc
brūis Vincenri⁹. **D**aciano ait. Cū acerrimis penis mactaret. hoc
est qd spopraui iam in sublimib⁹ agor. Et beata **A**gartha **Q**uin-
ciano dixit. Ego in his penis ita delector sicut q; bonū nūciū au-
dit ⁊ qui inuenit thesaurū multū. Nemo enī pōt ponere triticū
in horrea nisi ibeca eius fortis fuerit pculcata. Ita ⁊ aīa mea nō
pōt in paradysum cū palma intrare martyrī nisi diligenter fece-
ris corpus meū a carnificib⁹ attrectari. Expimur ⁊ nos cum pati-
mur aliquid pro re multū dilecta leuius sustinemus. Imo sūm
philo. vii. et bi. c. vlti. Delectatio excludit tristitiam non tū con-
trariam sed etiam ptingentē si sit fortis. Ideo vt dicit **S**cotus
Tanta potest esse delectatio in vna parte aīe q; excludat vsum al-
terius partis. Sic ⁊ in patientib⁹ mitigatur tristitia interior ex
aliq; p̄sideratiōe rationis per quandā redūdantiā a supiorib⁹ viri-
bus in inferiores. vt dicit sanct⁹ **T**ho. iij. parte sum. q. xlii. ar. vi
Cū aut christus fuit etiā in ipsa passiōe ⁊ morte sūm supiorē por-
tionem perfecte beatus q; cōp̄hensor fuit ab instanti p̄ceptiōis
et ita maximū gaudiū fuerat in portiōe superiori volūtatīs. Per
miraculū nouum ait **S**co: Ita actum est q; sicut gloria in portio-
ne superiori volūtatīs non redundauit in corpus nec in vires
inferiores vt maneret corpus passibile ita ⁊ gaudium eiusdem
portionis beatificum non redundabat nec exclusit dolorem in ap-
petitu sensitiuo nec tristitiam in portione inferiori. Sed nec in

eadem portione ut comparet ad aliud obiectum. Eodem utique miraculo quo fuit simul comprehensor et viator. Sic licet etiam ut viator summe dilexerit deum et in impletione divine voluntatis promptissimum se exhibuit non tamen sequebatur delectatio propter suspensionem carnis naturalium ab hoc actu et si respectu obiecti charitatis. scilicet dei dilecti et de salute humani generis per suam passionem acquisita aliquando fuerit delectatio consequens actum dilectionis non bene sic viator illa fuit ibi cohibita et ab omni redundantia per miraculum suspensa ut nihilominus vires anime aut etiam eadem respectu alterius obiecti promitte sunt agere quod suum erat. ut vult Damascenus et allegat Theophrastus ubi super. Unum omnium anime vires passionum imperat quasi torrens inebriavit et superplevit ut verificaret illud per. Repleta est malis anima mea. malis utique non culpe sed pene secundum Augustinum. Ex quibus patet quod dolor christi fuerit purissimus omnis consolationis redundantia immixtus. Unum manifestum est nulli sancti aut viatoris cuiuslibet dolore et tristitia passioni christi posse comparari non solum ex causis supradictis aut ex eo quia habuit corpus optime dispositum et sensum optime preceptum et appetitum summe ad contrarium inclinatum. Sed ex eo quia fuit dolor purissimus cuius acerbitas nec consolatione ab alia potentia redundantem fuit mixta et maxime a ratione preceptus quam in nullo absorbere aut obviare potuit licet acerbissimus fuit obstante miraculosa preservatione dei. Ex quibus secundo patet nunquam aliquem viatorem ita a deo in penis derelictum siue iustum siue iniustum quomodo a deitate derelicta est humanitas christi. Iustos quidem multipliciter consolatur est ac redundantia spiritualis leticie non prohibuit imo augmentavit. Iniustos vero et si non est specialiter consolatus saltem non prohibuit quoniam dolor intensus partis sensitivae rationem obrunderet aut absorberet et sic minus a parte intellectiva sentiretur. unde evidenter apparet veritas illius in persona domini in threnis scriptum. **D** vos omnes qui transitis etc. Quis enim unquam tam gravia tam stupenda sustinuit? Deus est qui patitur nec in aliquo torcular passionis sibi alleviatur qui servis suis ut omnino auferre vel alleviare vel brevare vires consueverat tormentorum non parcat sibi qui peccatoribus parcere solet. **D** quod vere

vixerat apl's. **P**roprio filio non pepcit sed p nobis oib' tradidit
i lu **Roma. viij.** Non solū in mortē p nobis tradidit deus filius
vnigenitū sed et in penis et afflictionib' non pepcit. Fuit autē ista
derelictio hūanitas significata figurali' **Leui. xvi.** in duob' hircis
quoz altero immolato alius in solitudine mittebat. **Duo. n.**
hirci hūanitas et dīnitas christi intelligunt. **Hūanitate** ergo imo
lata dīnitas i solitudine abiit. id. est. in celū. **Uñ** **Elcius** sup **Le**
uiticū. In solitudine. id est. in celū tpe passiōis dīnitas abisse di
citur non locū mutās sed qdāmodo virtutē cohibēs vt possent im
pū psummare passionē. **Abiit** ergo. id est. virtutē cohibuit et porra
uit iniquitates nras non vt haberet sed vt psumeret. **Deus. n.** con
sumēs ignis est. hec aut qz oculus corpālis in cruce pendēte aspi
ciens videre nō potuit. **Recte** ad tantū doloris declarationē vo
ce magna clamauit. **Helī helī lamazababani.** **Hāc** vocē **Sarr.**
quidem illic stātes et audiētes dixerūt. **Helīā** vocat iste. **Ceteri**
dixerūt. **Sine.** videam' an veniat **Helias** liberās eū. **Quidē** il
lic stantes nō oēs forsitan romani milites fm **Hiero.** nō intelli
gentes pprietatē sermōis. vel iudei solito sibi sermōe vbi dñi dē
pauātes imbecillitate infamabāt eū. s. qz **Helie** vocabat auxili
um minozē **Helie** reputātes. **Joh.** **Postea** sciens **Iesus** qz hāc
oīa psummata sunt q. s. de christo passuro lex et pphete pdixerant
qz pauca restabāt ante mortē eius implēda. s. eius potatio que i
pmpu erat. **Uñ** sequit' vt psummare' scriptura ps. **lxviij.** In
siti mea potauerūt me aceto. ideo ad illud residuū implendū di
xit. **Sino. q. d.** fm **Aug.** **Hic** min' fecistis date qd daturi estis.
hoc solū ex scripturis implendū restat pficite quod pdixit non tñ
aduerbiū vt causaliter accipiē sed psecutiue. non enī qz scriptum
erat **Iesus** egit sed qm factur' erat ideo pdixit scriptura. **Graviissi**
ma pena fuit sitis illa qd ex signo et ratione nosci potest. **Signo**
quoniam veritas patris que simulare nō nouit dum tacet cetera
que sustinet spineam coronam crucem clauos et vulnera pze sitis
angustia clamat. **Sitio** maximū sitis cruciatum declarat. **Qui** et
ratio consentit nam nimū et diutius laborauit sanguinem suum

undiq; et multipliciter fudit in sanguineo sudore factus in agonia
in genarum sacrilega vellicatioe. in crudeli ac tanta flagellatioe. in
sacrosancti capitis densarum pungentium veprium quasi corone foris
impessione. in vestium vulneribus inherentium violenta spoliatioe. in
manuum pedumque in quibus omnes corporis nervi concurrunt et vene dolo
rosissima fossione propter quod extracto tantoprocipio precioso sanguine
corporis humoribus effusis. adustus est et desiccatus domini corpus atque
super modum arefactum propter quod in eius persona ait propheta ps. **xi.** Si
cut aqua effusus sum et dispersa sunt. id est. a iuncturis dissoluta omnia
ossa mea. Factum est cor meum tanquam cera liquefascens in medio ven
tris mei. Aruit tanquam testa virtus mea et lingua mea adhesit fau
cibus meis pro nimia siccitate et defectu humoris quia pene totus
humor christi exhaustus fuit propter quod in lanceatione sanguis ex
iit et continue aqua ad ostendendum quod corpus remansit quasi sine
sanguine arefactum. ut dicit **Nicola.** de lyr. super eodem ps.
Super hoc corpus nudum vulneribus plenum solis ardori et ven
tris expositum fuerat ad eius maiorem arefactionem. propter quod in ps
ci. dicitur. ossa mea sicut cremum aruerunt. propter interioris humoris
evacuationem percussus sum ut fenum. fenum a sole et ventis are
dine percuntur. ideo sequitur. et aruit cor meum. **Q**uis autem cogi
tare poterit contra sitis ariditatem sequebatur extracto fere omni hu
more in quo vita consistit. **Q**uis perpendere valet quantum sitis
tanta cruciabat que fame molestior esse solet cuius sensus etiam
dolori vulnerum maximo utique preualuit. Sed nunc audiamus
quomodo refocillata est tanta sitis molestia. Sequitur enim **Jor
han.** Vas ergo positum erat aceto plenum. **Ly.** super **Mattheum** ait
Sicut videtur in quodam libro hebraico qui apud eos intitula
tur liber iudicium ordinatio. quod quia **Salomon** dixerat **Provera
bio. xi.** Date siceram. id est. potum inebriantium merentibus. et vi
num his qui amaro animo sunt. Bibant et obliuiscantur egestatis
sue et doloris sui non recordentur amplius. ideo ex occasione hu
ius verbi seniores statuerant ut condemnatis ad mortem daretur
vinum aromaticum ad bibendum ut facilius toleraret passionem. **In**

hierusalem aut erant matrone deuote & cōpassiue que hoc vinū
dabant ex deuotiōe. iudei igitur nimia crudelitate moti tale vinū
datum pro christo & alijs duob⁹ cū eo crucifixis acceperūt sibi f⁹
quod dictū est **Amos. ij.** Vinū damnatorū bibebāt & loco ei⁹ po-
suerūt acetū cū felle mixtū. Audita ergo voce dñi **Sino Matt.**
Continuo currēs vnus ex eis acceptam spongēā impleuit aceto
id est. rali potu amarissimo **Job.** hyssopo circūponēs. **Matt. iij.**
posuit arundini & dabat ei bibere. Ecce charissimi inauditā pessi-
mox rabiem. Nam vt ait **Chryso.** Si decem milia habuerimus
inimicorū. Et si insanabilia passi sum⁹. vidētes eos interficere re-
flectim⁹. Hi vō neq; expiati sunt ad eum neq; in his que videbāt
facti sunt mansueti sed seniebat magis & insaniā intendebant et
spongiam afferentes aceto potabāt. Heu qualis cena post tātos
labores. heu quale vltimū vale celoz regi iaz exituro ex hoc mū-
do offertur. laborauit fortiter & aruit pro cena in hora cene soluz
potum petijt. & ecce filij diaboli pro cibo fel p potu obrulerunt
acetum. Considera o aīa deuota. quō fons vite aruit. q̄ in vltimo
festiuitatis die magna voce clamauit. Siquis sitit. vēiat ad me
et bibat **Job. vij.** Qui petentib⁹ dat aquā viuam ex qua q̄ bibit
fiet in eo fons aque salientis in vitā eternam **Job. iij.** Qui de-
nig terram rore inebriat & imbrib⁹ & vniuersa potat. sup modum
sit in extremo pendēs supplicio & aque gutta negatur. S; ad do-
loris augmentū acetū felle mixtū ppinatur. Hinc **Aug.** ait in quo-
dam sermone de passione. ppinator fontū potat aceto mellis da-
tor cibatur felle flagellatur remissio p̄demnat venia illudit maie-
stas irridetur virtus largitor imbrū p̄fonditur sputis. Verūtam
quia nouit dñs quo potandus erat. non sitis molestissime refocil-
lationē quesuit. sed lingue sue & oris bñdicti iteratā afflictionē
vt in oībus & poīa mēbra pro nobis sua sponte pateret. Idcirco
potum hunc sumpsit non ad sitis sedationē sed solā afflictionem.
Poterat enī potus ille q̄tuncq; amarus quia humidus si in
viscera traiectus fuisset vtruncq; releuasse sitim. Non ergo bibit
traiciendo vbi recreari poterat sed gustauit. hoc est in os suum

sumpsit ut linguam et palatum organi scilicet gustus amaricatus
scimus enim non nisi in organo gustus sentiri posse amaritudi-
nem, traiectus enim in viscera cibis aut potus non discernit an
dulcis fuerit aut amarus. Et hoc est quod dicit **Mattheus** et cum
gustasset noluit bibere. scilicet traiciendo in viscera. propter idem
contrariatur. **Marcus** dicens et non accepit. **Iohannes** cum ac-
cepisset quia loquitur **Marcus** de acceptione ut potus perfecti
ad recreationem sumpti in viscera sic enim noluit bibere. ut **Mat.**
dicit. **Iob.** non enim accepisse in os ad gustandum testans inquit
cum accepisset clarius innuit **Matth.** dicens cum gustasset fuit au-
tem illa tante amaritudinis gustatio penalissima. eo quod lingua et
fauces propter nimiam ariditatem vehementer traxerant humorem
felleum et ita vehementer amaricati sunt et puniti. Alioquin cur p-
phetam dominus huius amaritudinis tam diligenter nobis comen-
dasset memoriam dicens. **Recordare paupertatis et transgressionum**
mee absinthij et fellis. **Iob.** etiam tanquam si in gustu aceti et fel-
lis totius amarissime passionis consummata plenitudo consisteret. **Jo-**
han. Cum accepisset modo predicto dixit consummatum est. id est quicquid de me
scriptura predictum est quantum ad omnia patienda nihil restat cruciatu liberum
impleta scriptura que dixit. **Replevit me amaritudinibus inebria-**
vit me absinthio. Consummatum est opus quod dedit mihi pater
ut facerem. Consummata est obedientia mea usque ad mortem cru-
cis universus labor pena et dolor et quicquid ad hominis repara-
tionem fieri oportuit. antequam morerer perfectum est. Consumma-
tum est opus redemptionis humane. Nam et mors ipsa iam in-
ianis est que quia modicum distat nihil distare videtur. que et
ipsa iam consummatur. **Hinc Leo** papa ser. qui incipit expectatio
ni vestre ait. Degustato aceto dominus quod illa dabat vinea que ab
auctoris sui plantatione degenerans conuersa fuerat in amaritu-
dinem vitis aliene consummatum est ait. hoc est complete sunt scri-
pture non est amplius quod insaniam populi furientis expecte ni-
hil minus proli quam me esse predicti pacta sunt mysteria infirmitatis
appinantur documenta virtutis. **Hec Leo.** **Uideri autem posset alicui**

superficialiter attendenti verbum hoc non esse meroris sed gaudij ma-
gis vel leticie tanquam eius qui iam durissimos labores finiuiſſet.
Sed inueniemus etiam in hoc verbo maximam cordis mitissimi
Jesu tristitiam si diligentius speculemur. **C**lamabat dominus iam
omnia ex parte sui ad hominis liberationem requisita cum incomprehen-
sibili labore et passionis amaritudine sufficienter pro totius mundi salu-
te consummata. Sed quia nouit tantum laborem tam in paucis salutis effe-
ctum habiturum respectu damnatorum multitudinis quod etiam pauci-
tas in fide cum christo manentium figurabat. **S**ed et opus salutis no-
uit plurimis ingratum adhuc consummatam domini passionem quantum in se
esse poterit innouaturis in pondus maioris damnationis future
qui leuius tulissent damnationem suam si nunquam crucifixus fuisset
salutis auctor. **N**unc autem in penarum infinitarum plenitudine
videbunt in quibus transfixerunt. hinc redemptor humani generis
pater miserarum qui vult omnes homines saluos fieri quoniam omnia
ad id pertinentia sui ex parte consummauit super omnes vulnerum
suum et corporalis pene dolores mentis tristitia est afflicto de quo
etiam vide super. **I**n cuius signum cum offerret passionem suam in cruce
pro solis utique electis efficaciter et pro nullis alijs trinitati eam
pro talibus tantum efficaciter acceptanti. ut dicit **S**co. in .iiij. dis. .xix.
.iiij. **A**bundantissimas fudit lachrymas videmus quod clare tantam positi-
torum multitudinem et paucitatem numeri electorum. quas lachrymas
licet taceat euangelium quia multa fecit Jesus que in euangelio non
sunt scripta. **J**ob. vi. **A**plos tamen non tacuit. qui ad **H**ebre. v.
Huius meorum sacrificij ait. quod in diebus carnis sue. id est. passibilitatis pro-
ces supplicationesque ad eum quod posset saluum illum a morte facere. id est. patrem
potentem a morte preseruare si voluisset sed propter hominis redemptionem
noluit cum clamore valido et lachrymis offerens. id est. seipsum cum precibus
in cruce de clamore valido audiuius cum clamauit. **H**eli heli. **S**ed
et expirans clamauit voce magna de lachrymis nihil dubitandum
qui multo plures fuderit pro totius generis humani salute hoc
actu liberandi quam pro morte Lazari suscitandi putandum autem
est lachrymas fulas post clamorem validum consummaris iam

omnibus tunc enim tempus erat suam passionem in effectu offerendi propter quod
sequitur et exauditur est pro sua reuerentia. pro quibus haud dubium quoniam pro pau-
cis. id est electis. **H**inc sequitur. **E**t presumatur factum est omnibus obtemperantibus
sibi causa salutis. obtemperant soli electi reprobi repugnant multitu-
do ergo lachrymarum magnitudinem tristitiae signat. quam intulit da-
nandorum multitudo pro quibus sua oblatio si sufficeret eorum tamen obsta-
te rebeli presumacia quam remedium salutis abieciunt inefficax remane-
bat. Inter hos inexplicabiles dolores fletus et tristitias morti ap-
propinquantes cepit languescere oculos fons vite deprimere fa-
cie palefcere ac morientis spiritum proferre. **M**atth. iterum. **L**u. Clamans
voce magna **J**esus. **P**ater ait. In manus tuas commendo spiritum meum
Ultimum verbum dominus protulit quo non tam animam suam quam electorum omnium
patri commendauit. **S**icut dicit **A**thanasius. Commendauit patri per se
vniuersos mortales in se viuificatos. **N**am sumus membra eius secundum illud
apostoli. **O**es vnum estis in christo. **L**icet. n. ut dicitur in glossa super **T**or-
biam domino in cruce passio diabolus qui procuratore crucifixus erat adue-
nit querens si quid peccati inueniret. **C**ui etiam presentit **G**reg. **M**e-
lia. **xix.** ita dicens. **A**d deum carne moriente venit et in illo aliquid quasi
uit in quo nihil inuenire potuit non tamen eius timore hanc vocem
emisit. sciens quod nihil in eo iuris habuit sicut ipse testatur est venit
princeps mundi huius et in me non habet quicquam **J**oh. **xiii.** **S**pi-
ritum denique suum patri nouit commendatissimum et deitati unitum hypo-
statice et beatissime non ergo pro se indignum huiusmodi recommenda-
tione. **V**erbum illud cum maximo dolore mortis platum est quoniam sicut cla-
mans expirat et expirando clamat nullius autem mortalis unquam
mors penalius fuit morte christi. nedum propter horribiles penas pro-
cedentes aut vehementem inclinationem anime nobilissime ad cor-
pus optime complexionatum propter quam tristior fuerat separatio nec
solum propter tristitiam amissionis vite nobilissime. **D**e qua super est.
Sed ex alia singulari causa. **Q**uauis enim inter omnes penas mors
acerbissima sit quia inter omnia terribilia est terribilissima. **iij.** **ethi.**
ca. xiiij. tamen in ipsa anime separatione dolor non sentitur eo quod prius defuit
dispositio necessario requisita ad sentiendum quam ad animationem sine qua

āia separet. pōt enī āia ad ipso manere ī solo ope potētie vegetatiue virtutis. vñ prius cessat vñus sensitīue ⁊ p̄sequens intellectīue q̄ nō pōt esse in actu sine virtute sensitīua. vt patet. **iii. de āia. c. iiii.** neq̄q̄ sine fantasmate āia intelligit. **Et. c. v.** nō sentiēs nīl vñq̄ addiscit neq̄ intelliget. **S**z cū speculet̄ necesse ē simul fantasma aliter speculari. i. repñtare. **N**ullus ergo hoīum s̄m nature p̄cursum moriēs in ipsa aīe separatiōe potētiarū cognitiuarū vñum habet ideo tūc dolorē nō sentit. vñ nullus amaritudinē mortis cognoscere valet intuitīue. **A**īa aut̄ christi sicut fuit ī p̄fecto vñu intelligēdi in instāti p̄ceptiōis ita etiā in ipsa separatiōe ideo cognouit se actu separari a corpore ad min⁹ p̄ spēm infusam ⁊ oēm corpis distrahā qd̄ sup̄ oīa fuit penalissimū. imo ita penale q̄ si in alijs moriētib⁹ nō deficeret. **D**ispositio ad sentiendū req̄sita p̄possibile vel impossibile tūc p̄pter ei⁹ vehemētiā absorberet oēm vñum cuiuslibet potentie cognitiue cum hoc sepe faciat dolor minor. **S**ed anima christi ab omni absorptione p̄seruata est vt distinctissime ⁊ ita penalissime omnē sentiret dolorē. **M**axim⁹ ergo fuit dolor christi ex morte cuius similē nūq̄ moriēs hō vel brutum p̄cepit. hūc ergo magnū ⁊ maximū dolorē hoc magno clamore insinuauit. **D**emonstrauit nihilomin⁹ hoc clamore valido quia non necessitate sed sua voluntate moritur tanq̄ habens potestatem ponere aīam suam in quo potentia vbi apte demonstrat̄. **S**icut ait **H**ierony. **D**iuine potestatis indicium est emittere spēm vt ipse quoq̄ dixerat. nemo potest tollere aīam meam a me sed ego ponam eam a meipso ⁊ rursum accipiam eam. **E**t **C**hrysost. **C**lamās voce magna emisit spiritū vt ostendat̄ qz s̄m eius p̄tatem id gerebat̄. per hoc enī q̄ moriens vocē magnā emisit aptissime se verū deū ostendit quia homines cū sic moriuntur vix tamē vocē emittūt clamare n̄ possunt. **E**t glo. **H**os cū nulla voce vel cum imā morimur qui de terra sumus. ille autem cum exaltata voce expirauit qui de celo descendit. q̄ autem cōmendatio spiritus domini in manus patris fuit vox illa magna qua emissā expirauit. vt dicunt **M**attheus et **M**arcus. **R**aba. super **M**atth. atq̄

Be. sup. Lu. ostendunt ita dicentes. Quid hac voce magna dixerit. Lu. aperte designat. dicens. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. et hoc dicens inquit expiravit. Quid vero scribit Job. quod cum accepisset Iesus acetum dixit consummatum est et inclinato capite tradidit spiritum inter illud quod ait consummatum est. et illud inclinato capite tradidit spiritum. emissam est illa vox magna quam tacuit Job. alij tres commemoraverunt. ideo iterum. id est secundo clamasset. ut dicit Mattheus. Clamavit primo Eli eli. clamavit secundo cum lachrymis. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. hec autem clamans voce magna. Job. et inclinato capite. Lu. expiravit non quod expiravit inclinavit caput sed sua sponte prius inclinavit caput et sic emisit et tradidit spiritum animam. scilicet suam omnium creaturarum spirituali perfectione nobilissimam. Sicut fons vite in quo omnia que facta sunt vita erant Job. i. Moritur et ut a morte perpetua nos reos liberaret patrem charissimum. cui universa creatura compari non potest innocentem ac sanctissimam animam ubi unitam tradidit deo patri factus ei obediens usque ad mortem. mortem autem crucis. Cui sit laus et gloria et imperium cum eodem patre et spiritu sancto cum quibus vivit et regnat deus unus per infinita secula seculorum. Amen. Pater noster qui es in celis.

Eya nunc charissimi in tuam vite nostre auctorem per nobis mortis ianuam introire. ut nos ad vite vias reuocaret. Tradidit se rex pro seruo. iudex pro damnato. moriens pro homine deo. pro creatura creator. crucifixus innocens pro nocente. Demus et nos lachrymarum flumina in tantis doloribus morienti. quam ipse prior dilexit nos et lachrymarum est pro nobis. Voluit olim rex David super morte Jonathas amici sui non pro se nec sua occasione morientis ita enim planges. doleo super te fratrem mi Jonathas decorus nimis et amabilis super amorem mulieris. Sagitta Jonathas nunquam rediit retrosum. quod cecidit fortis in bello aequis velocior leone fortior in excelsis suis occisus est. q. Reg. i. Et ecce plures quam Jonathas. hic Jonathas interpretatur columba veniens vel domus natio. Ecce verus Jonathas christus nobis a domino donatus sicut Esa.

cōmemorat. c. ix. **P**uer natus est enim et filius datus est nobis super quem veniens. **C**olumba visa est. **M**atth. ii. Imo et ipsa columba simplex sine felle et hic non pro se sed nobis moritur. faciamus et nos plancrum quasi plancum vni geniti dicētes. **D**oleo super te dñs meus et deus meus rex meus et defensor meus magister meus et pater meus imo et frater meus. **A**miatissime **J**esu amabilis valde super amorē vniuerse creature. sagitta tua nūq̃ abijt retrosum. **S**agitte enī tue doctrine tue acute valde q̃ vni est sermo tuus et efficax penetrabilior omni gladio ancipite pertingens vsq̃ ad diuisionē anime et spūs nec declinauit clypeus tuus de bello. **S**cuto gratie et bone volūtaris corona fci nos. **H**asta orationū tuarū non est auersa quia enī p̃ trāsgressorib⁹ orafci ut nō perirent q̃tomagis pro amicis. **T**u leone fortior. **E**tenim tu leo de tribu iuda superasti illū leonē q̃ rugiēs circūit querēs quē deuoret. **T**u aquila velocior exultasti ut gygas ad currēdaz viam ad implendū mysteriū incarnationis tue. **S**ane sicut aquila prouocans ad volandū pullos suos expandisti alas brachiorū tuorum in cruce et superuolitās assumpsisti nos et portasti in humeris tuis in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuū in domū familiaritatis ac charitatis tue vbi de oue et drachma perditā et inuenta fecisti p̃uiniū amicis tuis beatissimis spiritibus faciens gaudium de peccatore penitente. **E**t cum talis sis et tantus in excelsis occideris morte turpissima condemnaris. **S**piritusq̃ in manus patris cōmendato capite inclinato expiras. **V**enite q̃ so condolete mihi omnes qui gaudere desideratis in dño. **A**ttēdite nostrū manu fortē quō p̃rit⁹ est nostrum desiderabilē q̃ miserabiliter deformatus est pacificū nostrū quō in bello p̃empt⁹ est. **U**bi rubor roseus. vbi candor niue⁹. vbi in corpore tam p̃trito decor eximius. heu heu lux oculorū clarissima cernitur extincta. splēdor faciei diuin⁹ quasi fulgido p̃tenebrat⁹. **E**xpalluerunt genae amabiles pendent labia oris dulcissimi. **E**raruit virtus omnis tremuit effeto corpore tensa cutis. **S**ic speciosum forma p̃re filijs hominum. corpus exangue manet et deformatum velut leprosi

acommium nouissimi viroꝝum. **De** v̄ peccatis hoīm que te inno-
centissimum dñm occideret. **Ego** enī debui ⁊ tu soluisti: ego pec-
caui ⁊ tu peccata mea in corpe tuo sup lignū portaſti. **Ego** sū fili-
us mortis ⁊ tu vt me viuifices vitā tuā preciosissimā tradidisti.
Merito doleo ac incessantes lachrymas fundo. sed p̄ me magis nō
p̄ te. qm̄ ⁊ si foris denigraris. manet tibi intus formositas tua in-
tegra. qui es splendor paterne gl̄ie ⁊ lux claritatis eterne. **Meri-**
to ingemisco ⁊ singultuosis vocibus morteꝝ dñi mei plango quā
etiam insensibilia elementa ferre non poterant sed p̄ creatoris sui
casu se casura indicijs quibꝫ poterant demonstrabāt ⁊ minitabāt.
Nam **Matth.** Et ecce velum templi scissum est in duas partes a
sūmo vsqꝫ deorsum. **Et** terra mota est. ⁊ petre scisse sunt ⁊ monu-
menta ap̄ta sunt. ⁊ multa corpa sanctorꝝ qui dormuerunt resurre-
xerunt. non tunc qñ monumēta ap̄ta sunt. s. hora mortis ch̄risti.
sed postea qñ resurrexit tunc cū eo surrexerūt tanqꝫ testes sue re-
surrectionis vt vult **Iero.** **U**t sic x̄ps esset primogenitus resurre-
ctionis ex mortuis. p̄pter qd̄ in **Apocal.** d̄r primogenitus mortu-
orꝝ ⁊. i. **Cor.** v. **C**hr̄stus surrexit a mortuis primitie dormientiū.
Et hoc est quod subdiť. **Et** exeūtes de monumentis post resurre-
ctionē eius. **V**enerunt in sanctā ciuitatem ⁊ apparuerūt multis
de hac electorū turbatione. **Ait** **Leo** ser. qui incipit. **E**xigit fides
Emittente spū ch̄risto om̄ia elementa tremuerunt. densis tene-
bris. splendor solis obductus extra ordinarie nocti subdidit dieꝝ
Stabilitatē suam terra profundis suis concussionibus labefacta
non tenuit. ⁊ petrarꝫ firmitas cōfracta soliditate dissiluit. velum
templi quo prioris mysteria t̄pis non erant vlt̄ius obumbran-
da discissum est. **Et** multorꝝ sanctorum corpibus excitatis ad p̄-
ueniendam resurrectionis fidem monumenta patuerunt. in vos
ergo o iudei celū ⁊ terra sententiā tulit: vobis sol seruitutem suā
diesqꝫ subtraxit vobis famulatū suū electorum ordines tene-
garūt ⁊ recedente a legibus suis ministerio creature vestra obce-
ratio vestra est significata confusio: vobis enī dicentibus sanguis
eius super nos et super filios nostros merito hoc retributū est vt

quod vestri generis impia perdidit portio. assequat hoc fidelis generis plenitudo. Cur non compateremur nos fide christi imbuti cum et gentiles his auditis conuersi domino copatiunt. **Matth.** Centurio enim et qui cum eo erant custodientes Iesum. viso tremore et his que fiebant timuerunt valde. **Matth.** Et videns centurio. quod sic clamans expirasset. **Luc.** Glorificabat dominum dicens. vere hic homo iustus erat. **Matth.** **Matth.** Vere hic homo filius dei erat. videbat enim secundum Ieronymum. quod illa vox non poterat formari naturaliter ab homine sic propinquo morti. Ideo concluderat quod formata esset supernaturaliter virtute diuina et persequens eum quem formauerat esse deum. Et **Augustinus.** cum post illam vocem continuo tradidit spiritum. hoc maxime qui aderant sunt mirari. longa enim morte cruciabantur in ligno suspensi. Erat autem centurio ille. ait **Bernardus.** incircumcissus sed non aure qui ad unam expirationis vocem sub tot infirmitatum iudiciis dominum maiestatis cognouit. **Ieronymus.** Non desperit quod vidit. quia credidit quod non vidit. non credidit ex eo quod vidit. sed ex eo quod audiuit. quia fides ex auditu est. auditus autem per verbum christi. Et in **sermone.** de **Epypha.** ait **Centurio.** vitam cognouit in morte summum spiritum in expiratione. nec tamen solus centurio **Luc.** Et omnis turba eorum que simul aderant ad spectaculum istud. **Simon de cassia li. xij.** A seculo inquit usque in seculum non fuit tale spectaculum quo tantus taliter moreretur. Spectaculum magnum. in quod de super patet. de terris mater. angeli et demones. homines viui et mortui. patriarche et prophete. amici et emuli varia intentione spectabant. Turba ergo que simul aderat ad spectaculum. et videbat que fiebant. percutientes pectora sua reuertebantur penitentes. scilicet et dolentes de christi iniusta occasione fuerunt illi ut dicit **Ly.** qui a peritis decepti fuerant. nam et periti obdurati. nec viuenti nec mortuo sunt compassi. hinc **Ambrosius.** super **Luc.** Denique iam etiam centurio dei filium quem crucifixerat confitetur. Duriora saxi pectora sed horum corda durantur. iudex arguit. credit minister perditor scelus suum morte condemnat. Elementa fugiunt. terra concutitur. monumenta reserantur. iudeorum tamen immobilis duritia manet orbe concusso. Et **Beda** quanta ergo cecitas iudeorum qui tot per

dñm virtutibus factis tantis in morte eius appennibus singulis cre-
dere respuerunt. et insensibiliores gentibus dñm glorificare vel time-
re contempserunt. **Lu.** Stabant autem omnes noti eius. **Mat.** Et muli-
eres multe a longe quae secute erant Iesum a galilea ministrantes ei
Marc. De longe aspicientes. **Lu.** Et haec videtes. **Mat.** Inter quas
erat maria magdalene. et maria Jacobi. et Ioseph matris et mariae sa-
lome. **Matth.** matris filiorum zebedei. **Mat.** et aliae multe quae filium cum eo ascen-
derant hierosolimam. Non domini stabant a longe dicitur Simo dicitur cassia. cor-
pe magis in mente. deficiente fide in veritate manente. quia de carne spiritus
abscesserat. ut non crederetur idem vivens et moriens. Christus qui quibus
in anima et in corpore divideretur ad tempus veritate spiritus idem existens. in
nullo manebat divisus. **Mulieres** vero sequebantur Christum. cui tam-
quam pauperum vitae necessaria quibus egere voluit ministrabant de propriis
facultatibus ipsantes bonorum Christi. et collegum eius esse participes. et li-
berari a malis. Audierant enim magnam elemosynam fore virtutem
et ipsam debere pauperibus non divinibus. ratio eis iustitiae sua
debat. **Summam** autem in Christo noverant pauperem. cui nulla
possessio. nulla domus. non census ex lucro. non firmata vita ex
studio nobilium seu divitum amicorum. Et ipse pauper magis sus-
mebat a pauperibus opem. **Quamvis** si divitem aut nobilem ali-
quem adiret. non opem sed fidem querebat. **Hec** non et ille mulieres
archimatre virginem ferebant quam videbant super omnes feminas vir-
tutum omnium claritate pollentem. **Merito** haec virgo mater. quia mulier se-
quendi filii alijs mulieribus prebeat audaciam. **Sorores** vero virginis
ipsas sequebantur. Christus filium congratulantes ei. quia tanta prole videbant
ipsam ditatam. nunc vero condolentes eidem quia unico filio privatae
et etiam filios sequebantur cum Christo quos omnes videbant omnia reliquisse
atque Christum carne propinquum vitam et moribus subsequentes quorum amor
etiam alliciebat et matres. mirra ergo erat causa sequele in sorori-
bus virginis. quousque desuper spiritus sanctus eorum animabus illuxit.
et retraxit humana omnia ad divina. et in spirituales affectiones
transiret omnis humanus amor. **Discipula** etiam magdalena quae Christum
ardentius amabat post matrem non deerat passioni. quae tam altas

a christo affectiones in mente suscepit. Sequebat^r ip^a m^gm d^o
minū atq^{ue} dilectū z suā matrē. quā post filiū in d^onam z matrem
animo z rei veritatem suscepit. hec simon. Stabant quidem he
mulieres a longe. sed mater d^oni p^pe. verūtm̄ z de ip^s Jo. ait. q^u
steterūt iuxta crucē q^u p^m **L**y. sup **M**at^h. post **A**ugu. erāt lōge. re
spectu militū xpm crucifigentū z custodientū. sed p^pe respectu a
lioz astantū. non enī erant ita longe quin possent eū audire lo
quentē. q^un̄ dixit matri sue. **M**ulier ecce filius tuus. **P**ossumus
tū vt **R**abanus ait sup **M**at^h. **I**ntelligere q^u ille qui filⁱ aderant
cum matre d^oni. postq^{uam} eam discipulo cōmendauit. abire cepant.
vt a densitate turbe se exuerunt. z cetera que facta sunt longius
intuerent. vt ceteri euangeliste qui post mortem d^oni eas com
memorauerunt iam longe stantes cōmemorarēt. hec **R**aba. **E**c
ce k^mi quales d^ono mundi exequias agunt. nō reges. non princip
es. nō huius mūdi magnates. vniuersoz principē deplorāt. sed
paucē muliercule. **D**e quo **S**imon de cassia ait. **V**ide p^peres z
magnates d^oni mundi tam turpiter mortuū lamentantes: vide
principes conuenientes ad funus. vide assistentes reges tanto do
mino expiranti. **S**tante a longe noni z mulieres d^oni mortuū
funeraliter plozant. verūtm̄ quod seui homines non agunt insen
sibilia cuncta p^ficiunt. **E**t quod tunc actum non est a p^fidis vsq^{ue}
q^u ad finem huius seculi agere non cessant deuoti fideles in com
passione cordis ad hoc ip^m nāq^{ue} z mō puenim^{us} ad audiendū hec
z his cōpatiendū q^{uod} p^ferre p^{ro} nobis dignatus est d^ons. nedū vi
uus sed z mortuus. vitā enī humanā xpi mors volūtarie assumi
pta terminauit. sed passionē nō finiuit: q^{uoniam} quē viuū p^fecuta est
insatiabilis pessimoz furia p^fequit^r z mortuū recte insatiabil^{is} q^{uod}
sic nō viuū. ita nec p^pere nouerat mortuo. nā referēte **J**o. iudei
q^{uoniam} pasceue erat. i. dies veneris. in cui^{us} vesp^a incipit solennitas
sabbati. vt nō remanerēt in cruce corpa sabbato. erat enī hoc in
decens in tāta solēnitate. **E**rat aut^{em} magnus dies ille sabbati sc^{ilicet}
pascal^{is}. nā solēnitas ei^{us} duplicabat^r p^{ro}pter octauā pasce p^{er}curretem
Rogauerunt pilatū vt frāgerent^r eoz crura. quatinus sic mortui

deponerent de patibulis ut vel sic viderent legis observatores
que ait. qñ peccaverit hō q sit morte plectendus et adiudicatus mor-
ti appensus fuerit in patibulo. non pmanebit cadauer eius in ligno
sed eadem die sepeliet. qz maledictus a deo est oīs qui pender in
ligno. **Deutro. xxi.** Uerū licet allegabant p̄sidi reuerentiam sab-
bati. in corde tñ magna malitia. tenebant ut dicit **Simon de cas-**
sia. Siquidē ne ppter signa facta xpo moriente in sabbati quiete
tumultus ppli nasceret et ex viso in cruce corpe turba facile mo-
bilis moueret. Putauerūt ad illud corp⁹ reuerentiā fieri ppter
signa terrētia. iam enī videbāt in religionē p̄uersos xpi crucifixo-
res. et tuebant vultus hoīm et muliez signoz nouitate mutatas
et in vulgo verba trementia resonabāt velut maiorum maloz p̄-
sagia futuroz. Ex quo mali pauesacti iudei magis q̄ reuerentia
sabbati. volebant q̄ frangerentur crura latronum ut tali mortui
acerbitate penarum. simul cum christo iam mortuo tolerent. vi-
delicet ab aspectibus hoīm ne corpi christi reuerentia fieret pie-
tate turbatū. Venerūt ergo milites et primi qdē frangerunt crura et
alterius qui crucifixus est cum eo. Fuerunt fm **Mat. d. ly.** duo mi-
lites crucifractores. et vnus fregit vnus latronis ex vna parte.
et alter crura alteri⁹ ex altera parte. et sic ambo venerūt hinc et ide
ad Iesum qui erat crucifixus in medio. **Ad hunc ergo Iesum**
cum venissent ut viderent eum iam mortuum non frangerunt ei⁹
crura quia crucifragium non fiebat nisi ad hoc. ut euadere non
possent depositi d patibulis. verum q̄ christi crura fracta nō sint
diuina prouidentia factum est. Cuius rei figura in agno preces-
sit. de quo dictum est. os non cōminuetis ex eo. **Ero. xij.** Agnus
enī pascalis figura fuit expressiu a passionis christi. ideo diuina or-
dinatione constitutū est ut ossa agni pascalis non frangerentur.
sicqz figura et veritas corresponderūt. Alioquin quomodo paten-
tibus pepcissent crucibus qui cor non patēs sed in corpe absconsū
dira lancea quesierunt. vñ sequit. Sed vnus militū lancea latus
eius aperuit. Crudelitati maior sp̄ succedit crudelitas. et ex occiso-
rum parte inb amana feritas. ex pte xro occisi mansuetudo pa-

cientia ac summa charitas apparet. neq̃ enim mortuo illo corpore
aliquid inferri potuit quod x̃ps non voluit. qđ ad nostrā salutem
non p̃ordinauerit. qm̃ ⁊ si corpus mortuū erat vixit tñ immor-
talis deitas a corpe mortuo nullaten⁹ separata. **M**agna ergo cru-
delitas fuit talē ac tantū benefactorē innocentē tali morte turpī-
sima ⁊ penalissīma occidere. **S**ed maior feritas corpus iā mor-
tuū frustra vulnerare. hinc **Chryso.** Apuerūt inq̃t eius costā lan-
cea. ⁊ mortuo corpi de reliquo p̃iuciantes. in mortuū enī corp⁹ cō-
uiciari militē multo deteri⁹ fuit q̃ crucifigere. **N**ec mirū si enī de-
testabilior est spoliatio mortuorū q̃ viuorū. p̃pter qđ etiā grauius
puniunt̃ fm̃ legē ita ⁊ mortuorum corpm̃ vulneratio maioris fe-
ritatis est indicīū q̃ viuorū. lanceauit aut̃ dominum miles **L**ongi-
nus nomine ob fauorem inuidie iudeorum tunc crudelis ⁊ impi-
us postea conuersus ⁊ martyr factus. **N**am refertur qđ cum debi-
lem habuisset visum. sanguis x̃pi gutta a lancea defluente oculos
casu tetigit protinus illuminatus clare vidit. vnde in x̃pm credi-
dit ⁊ milicie cedens in struci⁹ ab aplis ī cesaria capadocie. **xviiij**
annis monasticā vitā duxit. ⁊ in om̃i sanctitate p̃manēs vbi etiā
verbo ⁊ exemplo multos ad christum conuertit. **D**e quo etiam
Isidorus ita dicit. Longinus latus saluatoris aperuit ⁊ non tan-
tum veniam inuenit sed episcopatus honores ⁊ martyrii coronā
promeruit. **A**ugu. etiam ait. Longinus aperuit mihi latus chri-
sti lancea. ⁊ ego intraui ⁊ ibi requiesco securus ⁊c. **F**acta est autē
lanceatio fm̃ **R**emigium ⁊ **D**amascenum hoc modo. vt nō trā-
uersaliter lancea infingeretur inter costas vt cōmuniter pictores fi-
gurant. pro vt etiam altitudinē x̃pi pendentis considerāti satis p̃-
sed in mollicie sub costis dexterilateris infixa lancea in corpo-
re imperu lanceantis ascendit vsq̃ ad cordis amarissimi transfixio-
nē. **U**nde manifestū est lanceā in corpe dñi duram palmarum
mensura p̃fundatam esse p̃pter quod euangelista non dixit lācea
latus eius pcussit. vel vulnerauit sed apuit vt p̃pter vulneris ma-
gnitudinē non iam vulnus fuisse q̃ ostium ap̃tū ad cor sup̃bū di-
cū putares ⁊ esset. hinc etiam dñs ipse huius vulneris magnitudi-

vinem innuit dum post resurrectione dubitanti **T**home ostēdit
vulnera manuum pedumq; & lateris dicēs. **I**nter digitū tuū huc et
vide manus meas & asser manum tuā. non dixit digitū sed ma-
num totā. & mitte in latus meū. magna lateris apertura in quā
manus viri potuit mitti. **E**t quāvis christus ex hac lanceatione nul-
lū in corpore exanimi dolorem sensit conuictum tū hoc & vulnera-
tio ac crudelitas xpo illata dicitur. quia quicquid mortuis corporibus inferre
ad eos pertinet quorum corpora fuerunt non minus quā si viuerēt ut dicit
Ludolphus. Carthus. **U**erū quod non sensit in mortuo corpore sen-
sit & passus est in bēdicta ac dilectissima matre p̄sente. & hanc cru-
delissimā vulnerationem mortui corporis lachrymosis oculis in-
tente in quā totius doloris torrens mortuo desecuit filio. **D**e q̄
beatus **Bern.** in sermone qui incipit. **S**ignū magnū sup̄ allega-
to. **U**ere tuā mater aīam. o beata gladius p̄transiuit quā crudel' lā-
cea filio iā mortuo latus aperuit. Alioquin nō nisi eā p̄transiens
carnē filij penetraret. **E**t quidē postea quā emisit sp̄m. tuus ille **Jes-**
us oīem quidē specialiter tu' ipius plane crudelis lācea nec mor-
tuo p̄cens. cui nocere nō posset latus apuit. sed tuā vniūq; aīam p̄-
transiuit: prius nimirū aīa iam ibi non erat. sed tua plene neq; bac-
auelli. **T**uā ergo p̄transiuit aīam vis doloris ut plus te quā mar-
tyrē non immerito predicemus. in qua nimirum corpore sensum
passionis excesserit compassionis affectus. hec **Bern.** **N**escio si in
aliquo passionis xpi articulo tristissima mater intensiori dolore re-
pleta fuerit licet in omnibus intentissime doluit quā nunc. dū inimi-
co furore oīs pena filio viuenti & morienti illata minor erat. ut eti-
am mortuū extinctumq; corpus crudelissimo vulnere usq; ad
cordis lachrymationē dissecarent. **T**orrens passionis in matre
sola fluctuabat. q̄ prius & filium & matrem p̄fluebat. **F**igurata fuit
hec lateris christi apertura in ostio in latere arche facto. p̄ quod fuit
introitus ad vitā eorum qui p̄seruari fuerant a diluuiō p̄ quod q̄-
cunq; non intrauit inundante diluuiō perijt. **G**en. **I**ta in huius
lateris apertione patent omnia mysteria vite que mō p̄sequēda ōn-
t sunt dum solam sequimur hystoriā licet et in hoc manifestantur.

q̄ ap̄o lancia latere. continuo exiuit sanguis et aqua. haud dubi-
bium quin sanguis in precium redemptionis. aqua in lauacrum
regenerationis. vt dicit **Augu.** sup̄ **Jo.** Exiuit autem sanguis
purus qui fuit verus ⁊ naturalis licet forte effluxus eius de corpo-
re mortuo fuerit miraculosus non enī potest sanguis fluere de
corpore mortuo iam refrigerato in quo magis cōgelatur q̄ flu-
at. **Uerū** vtrum tunc christi corpus mortuū fuerit ita infrigida-
tū vt sanguis in eo remanens naturaliter cōgelaret. an non dubi-
um est ac per hoc manet dubium si sanguis ille christi verus ⁊
naturalis effluerit naturaliter an miraculose ⁊ aqua pura ⁊ ve-
ra non humor aquaticus qui s̄m **Hi.** de ly. **Miraculose** exiuit
exiuit autem s̄m **Simone** de cas. aqua nō cum sanguine mixta
⁊ indistincta. neq̄ enī potuisset ab aspicientibus cōprehēdi si mix-
ta cum sanguine fluxisset. nec etiam dispartita vena: vt diuisa vena
sanguinis ab aque vena eadē hora sil' ex eodē foramine fluxisset.
Sed ilico ap̄o latere prius exiuit sanguis in mēsurā determi-
nata. soli deo cognita sed nō nobis. aut forte intus sanguis efflu-
xit ex illo diuino corpore in signū totius amoris effusi. **Deinde** aq̄
alto miroq̄ mysterio. hec **Simō** d' cas. **Ualiter** tñ aq̄ post sacro-
sc̄m sāguinem effluēs signum esse poterat totalis effusionis san-
guinis xp̄i. **Ex** quo itē patet insatiabilis sāguinea sitis canū im-
p̄ssimoz. nullus in eis inuidie modus. nulla choibitio. nulla ne-
pharie sitis sacietas donec totū sāguinē effunderent agni innocē-
tis ⁊ immaculati. **Ecce** ad satisfaciendū rabido eoz furozi. flagel-
lis ⁊ spinis iussu pilati om̄is sanguis in minoribus venis inter-
cutaneis effusus est. vt viso sanguine quem sitiebant saciari qui-
escerent ab impia iusti p̄secutione. **Sed** bestis ferocissimis am-
plius accensi clamarunt. tolle tolle. crucifige crucifige vt sic san-
guis eius ex maioribus venis ⁊ principalibus effundat quod ⁊
factū ē. dū in q̄ttuor locis nervosis manibz. s. ⁊ pedibz vbi vene
om̄es p̄currunt dñm perforarūt ⁊ quattuor sanguinis flumina ma-
nare crudeliter coegerunt. **Et** quem terra suscipere contremuit.
sol aspicere non potuit qui deniq̄ saxa scidit. velū diuisit. saxis du-

riora pectora. nec satari. nec mollire aliquatenus valuit. latuit
adhuc modicum sanguis in corde saluatoris quo nec spinenec fla-
gella. nec clavi profundiores perungere poterat hunc sibi fundere
re festinarunt ac lancea crudeliore cordis intima unmani vulne-
re penetrante elicere non cessarunt. Et ne forte incredibilis ali-
cui videatur tanta crudelitas in homine nos certificando euan-
gelista duplici utitur testimonio experientie. s. et scripture dicens
Et qui vidit testimonium perhibuit. s. ego ipse. Nam de se loqui-
tur vnde alio more scripture. Et scimus quia verus est eius testi-
monium. et ille scit quia vera dicit. ut et vos credatis. Quo ad se-
cundum sequitur. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur.
Exo. xij. Os non cominueris ex eo. Et iterum alia scriptura. zach.
xij. dicit. Videbunt in quem transfixerunt. ut autem non accipitur
causaliter sed persecutiue non enim quia scriptum est. ideo factum sed quia
futurum ideo scriptum. Ecce patuit ex parte hystorialis quod admodum
omni iniqui voluntatis rabiem. perfidissimi iudei omni semoto miserationis
affectu obliti quia totius humanitatis naturali mansuetudine bel-
uina feritate in nullo penes innocentissimo ac mirissimo agno-
scere oia patientissime sine ulla contradictione imo summa cum dilectione susti-
nere domino Jesu. pro pilato eorum voluntati tradito explevere. Ex quibus
appere potest aliquatenus sacratissime passionis acerbitas. licet plura
ad idem deferuerint omnia sint que anima deuota in domini vulneribus quod
si colubina in petre cauernulis per deuotam meditationem habitans poterit
inuenire. Et tamen de prima parte principali. Secunda pars principalis sequitur.

Aditis dilectissimi tot

et tantis. qui passus est mundi creator et dominus a tot et tantis
in eum impleseuerunt quibus pro tot et tantis perpetue damna-
tionis infelicibus penis peccatis nostris innumerabilibus debitis diuine satisf-
aceret iusticie summope caueamus ne aliquando eorum tantum ingratis-
simi obliuiscamur. Sed tenaci memorie indelebili impressionem quatinus
vulnera illa sanguis vnda ipsa immensa amarissima spem nobis pro esto
corda nostra indefinenter irriget. duritiam eius tollat. liquefaciat.

atq; inter aduersa ⁊ prospera ducatu tutissimu nobis p'sentent ne in
p'speris vana efferamur leticia passione dñi meditata nec in aduer
sis nimia deijciamur tristitia visa maiore redemptoris nostri p
nobis amaritudine tollerata. **A**d quod nos hortatur beatus **Ber**
nardus huius passionis mediator deuotissimus sermone. **xliij.**
sup cantica ita dicens. **T**u quoq; si sapias de principali tui pector
tis. nec ad horam patieris auferri amara illa oia q; p te redēptor
tuus ptulit sp ea in memoria retinēs ⁊ assidua meditatioe reuol
uens quo possis dicere. ⁊ tu fasciculus mirrhe dilect⁹ meus mi
hi inter vbera mea cōmorabitur. **E**t sequit. **E**t ego fratres ab in
eunte mea cōuersatione pacetuo meritorū que mihi deesse scie
bam. hunc mihi fasciculū colligere ⁊ inter vbera mea collocare cu
raui collectum ex oibus amaritudinibus ⁊ anxietatibus dñi mei.
Et infra memoriā habundantie suauitatis harum crucrabo quo
ad vixero. in eternum non obliuiscar miserationes tuas quia in ip
sis viuificasti me. **E**t sequit. **M**ibi hic salutaris fasciculus serua
tus est. nemo tollet enim a me inter vbera mea cōmorabitur hec
meditari. **D**ixit sapientiam in his perfectionem iusticie cōstitui
in his plenitudinem scientie. in his diuitias salutis. in his copi
as meritorum. **E**x his mihi interdum potus salutaris amaritu
dinis. ex his rursus vinctio suavis cōsolationis. hec me erigūt
in aduersis. in p'spis reprimūt ⁊ inter leta tristiaq; vite p'sentis
via regia incedēti tutū p'bet virobicq; ducatu. **E**t sequit. **N**ec ite
rim mea sublimior philosophia scire **Jesū** ⁊ hūc crucifixū. **N**ō re
q̄ro sic sponsa vbi recūbet in meridie quē let⁹ amplector mea in
ter vbera cōmorantē. **N**ō req̄ro vbi pascat in meridie quē intui
or saluatōrē ī cruce. **v**ex si oia q; dicta sūt ⁊ p'la q; dicta nō sūt oia
tū a xpo passa p'sernare nō possumus velut longe sub ea q; oia v
ba ei⁹ imo ⁊ facta p'seruabat p'serens in corde suo saltē p'silio spō
se ex multis colligam⁹ fasciculū mirrhe ip̄m q; intra vbera nra in
pectoris medio collocemus. id est. de passione dñi ex punctis p'ri
cipalibus quasi summā breuem colligamus vt sic amaritudinē
dñice passionis facilius memoremur. **P**assio ergo domini ma

rima inter omnes huius vite passiones fm prophete vanicinium
Duos omnes qui transitis p viam ꝛc. tam extensiuē q̄ intēsiue
colligi ita potest. **E**rat quippe maxima extensiuē propter multa.
pp̄ter causā efficiētē. pp̄ter obiectoꝝ numerositatē. pp̄ter subiecti
capacitatē. pp̄ter actū generalitatē. pp̄ter loci indifferentiā. pp̄ter
ip̄is cōmunitatē. **F**uit passio xp̄i maria extēsiue pp̄ter causam ef-
ficientē que multiplex fuit. nā passus est dñs ab om̄i statu cōdi-
tione ꝛ sexu. **P**assus nanq̄ est a gentibꝫ ꝛ iudeis. a principibus
ꝛ ministris. a popularibus ꝛ religiosis. ab ignaris doctoribus et
scribis. a masculis ꝛ feminis petrū sc̄z acculantibus. ab extrane-
is ꝛ notis. a fugientibus discipulis ꝛ amicis. a **P**etro negante.
a **J**uda tradente. principaliter tamen a pr̄e ꝛ sua propria volun-
tate. horum quedā complectitur propheta dicens. **Q**uare fremu-
erunt gētes ꝛ ppli meditati sunt inania. **A**stiterunt reges terre ꝛ
principes conuenerunt in vnū aduersus dñm ꝛ aduersus xp̄m
eiꝫ. **E**t q̄tū ad notos ꝛ cetera enūerata patēt ex sup̄ allegatis. **E**st
q̄ maxima pp̄ter obiectoꝝ nūerositatē de quibꝫ passus est. **S**i q̄
dē passus ē de oibꝫ q̄ ad eū ptinebāt. **D**e pr̄is offensa p̄ pctā vni-
uersoꝝ magis aut iudeoꝝ ꝛ discipuloꝝ fugientiū ac negantium
maxime traditoris ꝛ crucifigentium. **D**e dolore ꝛ martyrio affli-
ctis matris. **D**e tristitia et penis ꝛ omnibus que afflicta sunt
suis discipulis ꝛ cunctis suis amicis. **D**e infamia p̄ latronum as-
sociationē ꝛ blasphemias. **D**e inbonoratione per irrisiones ꝛ cō-
tumelias. **D**e rerum et vestium expoliationē. **D**e cibo et potu mur-
rhe et fellis ꝛ aceti amaritudine. **D**e corporis iniusta damnatio-
ne. **D**e anime innocentis afflictione. **D**e vite nobilissime amis-
sione. **D**e quibus om̄ibus tanq̄ de obiectis nolitis simplr̄ vl̄ ex
conditione ꝛ tñ accidētibus passus est ꝛ doluit vehemēter. **Q**ue
Esaias propheta attendens ait. **V**ere languores nostros ipse tu-
lit ꝛ dolores nostros ipse portauit. **V**ulneratus est propter pctā
nostra. attritus ē pp̄ter scelera nra eiusdē. **liij.** **F**uit etiam passio
dñi maxima extensiuē pp̄ter subiectū q̄ passus est in toto corpe
in oibꝫ sensibus. in aīe quauibet portione in toto corpore quia in

omnibus sanctissimi corporis membris. in capite coronam spinam et percussiones. in facie sputa et excreta. in genis alapas. in barba vellicationes. collophos in collo. in dorso duras illudentium percussiones. in scapulis grauius crucis pondera. in manibus pedibusque transfixa clauorum vulnera. in latere aperturam. in corde profundam lancee fixuram. in tota corporis superficie nuditatem ac durissimam flagellationem. in ossibus et visceribus. cruribus et brachijs. nervis et venis rigidissimam tensionem. qua secundum prophetam factum est ut diu numerarentur omnia ossa eius. in vitalibus membris omnimodam sanguinis preciosi et humoris extractionem. et persequens ariditatem. liquescientiam ac nimiam siccitatem. hinc ait ps. lxi. **Sicut** aqua effusus sum et dispersa sunt omnia ossa mea. Factus est cor meum tanquam cera liquecens in medio ventris mei. **Arui** inquit propheta tanquam testa virtus mea. **Passus** est in omnibus sensibus in oculis lachrymarum effusionem. videndoque matris ac amicorum fletus et turbationem et in morte caligationem. in auditu peccatorum contumelias. blasphemias ludibria insultus et glorificationem. in odore sputi fetorem in olfactu fellis et aceri amaritudinem et dolorosam siccitatem. in tactu totius corporis lacrimationem. In qualibet anime portione in superiori de offensa patris tristatus est. in inferiori de matris ac discipulorum compassionem. anima in sensitiua vehementissime doluit de proprii corporis mortifera lesione. ut vere diceret. **Repleta** est malis anima mea. **Passus** denique est dominus generaliter in omnibus suis actibus. habuit in verbis contradictores. in predicationibus contemptores. in operibus observatores. in miraculis blasphematores. in miraculis et misericordie actibus scandalum tradentes et inuidentes. in penis irrisores. in morte exprobratores. De quo **Bern.** ser. ij. super cantica ait. **Uultu** in opere nostre redemptionis dominus **Iesus** laborauit. nec in omni mundi fabrica tantum fatigatus auctor assumpsit. **Illa** denique dixit et facta sunt. mandauit et creata sunt. **Et** vero hic et in dictis suis sustinuit contradictores. in factis observatores in tormentis irrisores et in morte exprobratores. **Passus** est quod dominus indifferenter in locis eorum quod ut dicit **Augu.** **Passus** est in prescriptio indigentiam adde

duritiem et strictam arctitudinem. in deserto pugnam. in templo resisten-
tiam. in lapidantium impetitionem. in hospitio obleruantiam
detentoriam. in itinere fatigationem et molestiam. in ciuitate eie-
ctionem. in monte precipitij conatum. in orto sudorem sanguis
verbum et osculum proditoris. apprehensionem et ligationem cohortis. in
atrio interrogationem. a lapas et illusionem. in pretorio accusationem in
fidelium iniquitatem testium. **P**assus est demum communiter in omni tempore in
infantia angustias uteri. fetorem stabuli. paupertatem. asperitatem et hu-
militatem precepti. ceterasque necessitates infantiles et indigentias ma-
terni obsequij. circumcisionem secundum legem moysi. persecutionem aduer-
sarij. fugam egypti. **D**e pueritie et adolescentie labores multiplices
sustinuit cum subditus esset matri et ioseph putatiuo patri. **Q**uis
enim unquam mortalium tante fuit paupertatis ipso teste **Matth. viij.**
Vulpes foueas habent et volucres celi nidos. filius autem ho-
minis non habet ubi caput suum reclinet. **Q**uis tamen abstinentie
tam plurius in vigilijs. tam sequens in orationibus. tam sepe cruciatur
fame et siti? **E**rescente denique etate creuerunt labores et abstinen-
tie. **M**atth. xl. dies et noctes in iuuenili etate continuos in deserto
habitans inter feras corpus innocens castigando. sine cibo duxit et
potu. **E**mpratus a spiritu deceptore. ductusque est ab eodem super mon-
tem excelsum et templi pinnaculum. in orationibus crebro pernoctauit sicut
scriptum est. **F**ugit iterum ipse solus orare. **Jo. vi.** **Q**uis denique sa-
tis commemorari poterit sudorum et laborum. sed et fatigationum in predi-
cando. currendo de ciuitate in ciuitatem. per castella. agros. montes
et maria. ut annuntiaret vitam mortuis. redemptionem captiuis. pre-
staretque beneficia infirmis. atque collectis discipulis per eos inno-
tesceret omnibus finibus orbis in quibus perulit lachrymas in compati-
endo. insidias in colloquendo. in falsis fratribus picula. ut mille tales in-
iurias et conuitia sufferret. demum elaboratis omnibus ad nostram redem-
ptionem necessario percurrentibus consummatum opus nostre redemptionis.
instituto passionis sue memorali perpetuo. surgens a cena ho-
ra completorii. sedet. pauper. tristis. et sanguine sudat in orto. hora
matutina comprehenditur. et velut latro ligatur. ad annam primo

Deinde ad caypham ducitur ceditur ac multipliciter molestatur
primā diei hora presidi pilato sistitur et accusatur. hora tertia li-
guis iudeorū crucifigitur. flagellatur. coronatur. in hora vi. con-
demnatur crucifigitur. in nona expirans moritur. hora vesperti-
na lanceatur. de cruce deponitur. **C**ompletorii tempore sepelitur.
Ecce nullum tempus. aut etas inuenitur. in quo salus mundi
non pateretur. **E**x quibus patet passio christi omnibz in cōpossi-
bilis. quantū ad magnitudinē extensiuā. **H**oc idem facile collig-
itur quantum ad magnitudinem intensiuam que attendit in
doloris acerbitate. **F**uit enim dolor acerbissimus tū exterior tū
interior. **E**xterior quidem propter corporis teneritudinem pceptibi-
litate et optimā cōplexione propter quoque mortis genus quia
mors illa fuit turpissima. acerbissima. et diuturna. **Q**uid turpius
quā iudicare vniuersorū iudicem. deridere celi terreque regē sum-
mum crucifigere pontificē. totius mōdi conditorem dñm innocē-
tissimū in loco caluarie despectissimo in cōspectu oīum suspende-
re in medio duorū latronū. toto corpore nudatū propter qd obtene-
bratus est sol. vt celaret mēbra creatoris sicut dicit **A**ugustinus
Quid acerbius quā pfodi in tot locis nervosis maximē percepti-
uis grossis ferreis clavis manibz scz et pedibz sicqz extendi vt nu-
merarentur omnes articuli nudum quoque et toto corpore vulne-
ratum. soli et vento exponi et tribz tñ imo non vno tantū clavi
vel duobz speciosum corpus pre filiis hominū sustentari. **F**uit
et mors diuturna incipiens ab effusione sanguinis. in orto hora com-
pletorii. durans successionē penarum continua vsqz ad horam
nonam diei subsequēntis. **I**nterior autem similiter intensissim⁹
fuit. propter anime patientis perfectionem in claritate cognitio-
nis magnitudine amoris eorū quorū contraria acciderūt propter
doloris puritatem in subtractione paterne consolationis et reditū
dantie gaudiū supioris portionis in inferiores et conseruationē
oīum dolorū augere valentū propter sanctus modicitatē qz pauci
electi et si multi vocati. **E**t propter redemptoris magnitudinem
preterqz tandem dolor interior et exterior intensus ē ppter agentiu.

subitationē. quia quo actio p̄trarij velocior eo dolor inflictus int̄-
rior. hinc actio ignis inter cetera elementa vehementiorē ingerit
dolorē. Sed subita fuit actio, que in breui intervallo ipis totum
corpus laceravit. totū sanguinē elicuit. et tam exteriora q̄ interiora
penis replevit. p̄pter qd̄ et p̄ses mirabatur si iā mortuus esset.
licet multo citius expirasset. nili volens vitā p̄pter scripture imple-
tionē p̄servasset p̄pter penarū varicationē. et p̄tinue succedentiū ag-
grauationē. de quo supra visum est. **f. k.** Et p̄pter voluntariam
doloris et tristitie maiorum q̄ exteriora affligerent inferre poterāt
assumptionē q̄rtum ad finem. Et q̄ om̄ia hec ex p̄dictis latius pa-
tēt. ideo recapitulando sufficiant. ut sic quasi in lūma brevissime
speculetur aīa deuota. quot et quanta p̄ nobis passionibus dignis-
simis passus est dulcissimus dñs Iesus spes nostra. beatitudo
n̄ra. solatio n̄ra. sal⁹ n̄ra. redemptio n̄ra. p̄curate invidia iudeorū
q̄ pilatus iesum tradidit volūtati eorū. Et tūc de sc̄da p̄te p̄cipali.

Tradidit iesū volunta-
tieorū. Audiuim⁹ quidē ad l̄ram q̄ Iesū tradidit pila-
tus volūtati iudeorū tyrānica iniquitate ad crudelissi-
mā ei⁹ occasionē nō min⁹ tradidit illū p̄ volūtati n̄re ad eternā re-
dēptionē p̄ p̄riū sanguinē introiuit semel in sc̄a. eterna redēpti-
one inuēta. ad **Hebre. ix.** Si enī p̄ p̄rio filio suo nō pep̄cit s̄z p̄
nobis oīb⁹ tradidit illū. **Roma. viii.** Si inquā p̄ nobis tradidit
tradidit sine dubio et nobis. **Ei** dat⁹ ad cui⁹ volūtatē aliqd̄ dat⁹
deniq̄ p̄uul⁹ nat⁹ est nobis inq̄t **Esa. c. ix.** Et fili⁹ dat⁹ ē nobis. et
fact⁹ ē p̄cipat⁹ sup̄ hūer⁹ ei⁹. p̄cipat⁹. s. crucis q̄ laceratis sāgui-
nolētisq̄ hūeris iposita et i horredū supplicij locū dolorosissime
tractā tāq̄ triumphale lignū p̄stituit et sceptrū regni sic **Raban⁹** ait
In cruce xp̄i tua victoria vera salusq̄ aīa regis. nō ergo p̄ciosuz
negligam⁹ donū vtamur daris ad nr̄az rep̄atōez. opemur d̄ salua-
toze salutē. efficiat i nobis tā acerbe passiōis deuota mēoria p̄pas-
sionē ac duricordis nr̄i saxa emoliat. aufert a nobis cor lapideū
carneū vōet et p̄passiū. hic ei p̄ri⁹ et p̄cipal⁹ effect⁹ ē s̄z sup̄ dictā

Aptemus corda. suscipiamus in nobis dulcia xpi vulnera neq;
que ipse ptulit ad salutem nos velut totius boni increduli nobis
veniamus in pñice sicut pñidi illi qui confundendi sanguinis salu
tare spreuerunt efficaciam ipm sibi dari ad vindictam perierunt. sanguis
eius inquit sup nos ⁊ sup filios nostros. non enim sanguis xpi
ait **Chriso.** omelia. **xij.** in fine deterior est babilonico igne. **I**lle
scit scōrum in camio honorare corpa ⁊ chaldeos comburere. **Q**uā
tomagia sanguis ille preciosissimus scit perdere incredulos ⁊ sal
uare fideles. itaq; nostre tradidit pater filium voluntati si volu
mus ipse sua nos cruce saluabit. si volumus ipse nihilominus dā
nabit. **D**ecuit enim dicit idem **Chriso.** splendore crucis aboriri in
fideles ⁊ illuminare credentes. **S**aluabit autem nos crux christi
si nostram facimus. **S**i compatimur ait apostolus. **E**t conregna
bimus. **D**amnabit si proñcimus. si crucifixoribus illis dudum
cessantibus succedentes nouas infligimus christo plagas aut du
dum renouamus inflictas. sicut de quibusdam peccata sua iterā
tibus loquitur **Apostolus** ad **Hebre.** **R**ursus inquit sibi mer
ipsis crucifigentes filium dei ⁊ ostentatui habentes. **L**icet enim
christus resurgens ex mortuis. iam non moritur. mors illi ultra
non dominabitur. ad **Roma.** **vi.** **S**ed nec passio aliqua aut af
flicto. quia impassibilis ac immortalis ⁊ gloriosus residet ad dē
xteram patris donec ponentur inimicisui scabellum pedum su
orum. **N**ihilominus iterum crucifigi. iterum affligi dicitur a pec
catoribus. non quidem in seipso sed in illis. **I**deo caute ducitur
apostolus. quia rursus crucifigerent filium dei ne putarem⁹ illū
iterum in seipso suscipe penas qui impassibilis regnat. subiectis
sibi om̄ibus addidit sibi merip̄is. **A**ffectu quidem isti. ⁊ si non ef
fectu crucifigunt. faciunt ea vt iterant p quibus semel crucifixus
est. vñ q̄tum in ipsis est iterum crucifigunt. similes per omnia
illis. eorumq; participes qui dūm lingua consilio. ⁊ manibus
crucifigere. **E**t q̄ nocendi affect⁹ non tantū effectus pensat. ip̄e af
fectus p effectum est. sic quoq; dñs iam regnans in celo persequi se
clamat in terris. **S**aule dicens cur me psequeris **Actu.** **x.** **D**e

quo etiā bñs **Greg.** .iij. moral. §. xliij. **Q**uis inq̃t cōsiderat quā
ra nunc vsq̃ tolerat etiā cum de celo sup̃ corda fidelīū regnat. ip
se quippe quotidie patitur om̃e qđ a reprobis eius electi lacerāt
et quamuis sese super omnia liberum exerit reproborum tamen
vulnera adhuc p̃ suum quod deorsuz retinet corpus sentit. **E**t se
quitur. **I**ntos carnalium prauis moribus contra redemptoris
vitā p̃gnare videamus qui hunc qđ gladijs non possunt peruer
sis acerbis insequunt̃. **E**apropter et eius persona beatus **Bern.**
in quodam sermone. vt supra allegatum est ita ait. **N**onne satis
p̃pter te vulneratus sum nunquid p̃ iniquitate tua afflictus sum
cur addis afflictionem afflictio magis aggrauāt me vulnera tua
p̃cti q̃ vulnera corporis mei. **E**t iterum in quodam sermone idem
ait. **O** homo vide que pro te patior. non est dolor sicut ille quo
crucior. ad te clamo qui pro te morior. vide penas quibus affici
or. vide clauos quibus confodior cum sit dolor tantus exterior.
interius est planctus grauior. cum te ingratum experior. **U**lti
mus ingratitudinis gradus est rependere pro bonis mala. **A**udi
tu horrendum est christianum hominem sui redemptoris innoua
re vulnera fusū p̃ se. pium p̃culcare sanguinem pro se passum pro
ficere et misericorditer afflictionem sustinentē crudelius affligere
et in indies q̃tum in se est. vulnera. p̃umelias. et obprobria ite
rare. **Q**ue vt cautius caueamus curramus p̃ aliquos dñice pas
sionis articulos considerantes quibus forefactis iterantur et inno
uantur. vt ex his que voluerit laicus speculetur. **E**t sicut a quo
rumlibet statuum hominibus dñs passus est. vt ex epilogo p̃t
ita p̃ch dolor est cernere hodie a singloꝝ statuū aliquibz dñi iniu
rias et crucē et contumelias renouari. **S**unt aut̃ vt interim de his
que foris sunt fileam in ecclia tres status et nunc in nouo et tunc
in veteri testamento sicut oñdit bñs **Greg.** .omel. xvi. in **Ezech.**
glo quos in **Ezech.** .c. xliij. per tres viros **Noe Daniel et Job.**
dñs designauit. **N**oe quia archam in vndis rexit. ideo figuram
rectorum ecclesie tenuit. **D**aniel qui vitam celibem elegit contem
nentium siue contemplatiuoꝝ formam gessit. **J**ob qui in p̃ugio

positus curam domus pprie exercuit coniugatoꝝ ordinem declara-
uit. in quolibet hoꝝ rectoꝝ cōtemplatiuoꝝ coniugatoꝝ statu bo-
ni sunt et reprobi. Sicut eosdē stat⁹ dñs **Luc. xvij.** sub metaboꝝ
existentiū in agro. in lecto. in molendino significās ex singulis a-
liquos assumi. alios relinqui p̄testat. Nā in die discussiōis meri-
torum ex singulis triū generum ordinibus electi assumuntur ad
vitam reprobi relinquuntur. Quoniam electi patienti chꝛisto cō-
passi sunt. reprobi vero chꝛisto passionem malis suis acerbis in-
tulere. Videamus nunc quasi exemplariter qualibus quantisue
iniurijs a singulis statibus. deinde indifferenter ab omnib⁹ laces-
sit. verū qꝫ quedā frequēti⁹ ab hoīb⁹ vnius status cōmittunt⁹
q̄ nihilominus et in alijs statib⁹ sūt. ideo ī singulis statib⁹ aduer-
tant singuli. vt q̄ ad se p̄tinent intelligāt et oī conatu studeāt emē-
dare. In primo igit statū p̄sidentiū. qui **Noe** signant p̄sidentiū
dico tam in spūalib⁹ q̄ in secularib⁹. quoz regimini p̄p̄s chꝛisti-
anus cōmissus est quatenus ad finē fidei q̄ est salus aīaz paci-
te dirigant sunt qui rursus miserabiliter dñm crucifigunt. Si-
quidē oēs cum patre succedūt p̄lationis officio. dicunt dñm po-
pulū suum cōmittente et dicente. Tu aliquā conuersus confirma
fratres tuos. illud **Luc. xxij.** Dñe tecum paratus sum et in carce-
rem et in mortem ire. dum. s. in suarum prelaturarum susceptiōe
etiā vt videt iurādo tāq̄ boni pastores p̄p̄o dei p̄esse affirmāt
quoz p̄m xpi doctrinā est aīam p̄ oīb⁹ ponere. **Jo. x.** Sed ex il-
lis statim quedā primū cum discipulis orante xpo dormiūt. Qui
sibi vacantes ad dei cultū negligenter attendūt. et sic contra negli-
gentes pastores p̄p̄phetam dñs cōquerit. gregē dñi non pa-
scunt. qđ infirmū est nō p̄solidant. qđ egrotū est nō sanāt. qđ fra-
ctum est non alligant. qđ abiectū est non reducūt. quod perierat
non requirunt. Et dum p̄m verbum **Augu.** apud eos dormitat.
oīs disciplina fenit in subiecto p̄p̄o nequitiā impunita. non attē-
dentes qđ p̄m beatū **Grego.** omel. xi. in **Ezech.** tot occidūt quot
ad mortem ire facientes videret. De quibus dicitur. **Naum** vl-
timo. Dormitauerūt pastores tui. deinde fugiūt capto domino q̄

in orto persecutionis contra oues timore amissionis ipsalium persequuto-
ribus non resistunt. oues in nullo defendunt. inuales non
arguunt. scandalizantes populum non corripunt. sed seipsos non pasto-
res magis aut mercenarios fore ostendentes veniente lupo sub
silencio se abscondunt. post hec et christum negant dum veritati ac ius-
ticie cedentes. etiam lupis ac seductoribus applaudunt. blandi-
untur. curias secularum principum sequuntur relictis omnibus sub
manu mercenarii quasi non ipsi pastores et serui sint christi. sed
negociatores et cauidici dum quoque consuetudinem occulant vel omni-
no non habent dum per habitum laicalem moribus et gestu clericos
negant et christi esse ministros verecundantur reputari. **N**on enim ut
Angu. ait. Solum isti christum negant qui dicunt eum non esse christum sed et
etiam qui cum sit negat se esse christi seruum sicut petrus non negauit Iesum
esse christum. sed negauit se eius fore discipulum cui tamen non ait dominus
discipulum meum te negabis sed me negabis. **Q**uoniam hec animas ad-
uerterent. qui pastorum emolumenta. lac et lanam diligentes cleri-
calem statum odiunt habitum atque vitam. **S**ed nec hic finis est eorum qui christo
aduersantur inimici crucis eius. quoniam dominum capiunt et ligant cum mi-
nistris et seruatoribus mittunt et remittunt cum presidente iudicibus.
Crucifige crucifige clamant cum scribis et senioribus. **R**epudiato
domino barrabam petunt cum popularibus diiudicant et condemnant cum
pilato iudeis petentibus. **P**rimum rationes tam spirituales quam secula-
res sciunt dum veritatem atque verbum quod secundum Paulum non alligant ipsi
prohibendo vel ne predicet impediendo incarceratione atque ligant. chris-
tum enim et verbum patris fore et veritatem Iohannis euangelio frequen-
tius lectitastis. pro tanto igitur christo irrogantur quecumque ad-
uersus dei verbum et veritatem committuntur. **C**ontra quos apostolus
ad Romanos. i. ait. Veritatem dei detinet iniusticia. **E**t per Esaiam.
ca. xxx. Filij mendaces filij nolentes audire legem dei qui dicunt
videntibus nolite videre. et aspicientibus nolite aspicere nobis esapo-
nere quod circa sunt loquimur nobis placetia. videte nobis errores et contra. se-
cundum agunt quod opprobriis et pauperibus metu vel cupiditate iusticiam aut
salutis consilia que norunt. negant et ad alios mittunt et remittunt

ac in diem paupes suspendunt ac cursibus fatigant non sine eorum
dispendio graui atque damno. Est enim christus dominus a nobis factus
a deo patre sapientia et iusticia. **1. Cor. 1.** Contra quos ait dominus
Isaie. xxi. Iudicate mane iudicium et eruite vi oppressum de ma-
nu calumniantis ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea. et
non sit qui extinguat propter maliciam studiorum vestrorum. et
sequitur capitulo **xxij.** Si non audieritis verba hec per memet
ipsum iuravi dicit dominus. quia in solitudine erit domus hec. **Quod**
si dicis vellem ministrare iusticiam non possum. Audi scripturam
Noli querere fieri iudex nisi valeas vias rumpe iniquitatis. ne
forte extimescas faciem potentis **Ecclesi. viij.** Crucifige ingemantem dum
veritatem sibi contrariam verbo vel vita predicantes. non modo odium sed
remunerant persequuntur detractionibus et diffamibus eracuantes velut
gladium linguas suas aut etiam quod peius est. agnitam veri-
tatem suis impugnant insidiis aut clamoribus in odium veritatis.
occidunt famam predicatoris sicut gladio adimitur vita corporis. **Sicut**
de veritas odium clamare iudeos fecerat contra christum. hec **Augu. sup**
ps. Noli attendere inermes manus sed os armatum. inde pro-
cessit gladius quo christus occideret. Sic murmurantium iniuriam moy-
ses et aaron non sibi sed domino reputant irrogatam dicentes. non
contra nos est murmur vestrum. sed contra dominum **Exodi. xvi.** Et do-
minus missus ad predicandum apostolis. **Qui vos.** inquit spiritus me spiritus.
Luc. x. Christum proponunt et barrabam latronem petunt. quoties pro-
mouere nituntur in electoribus. puisionibus. confirmatoribus aut aliis vi-
ros indignos. seditiosos. legis ignaros. cupidos. elatos. aiaque oc-
cisos. et amicos dei simplices et iustos qui se et alios saluare possent
tamquam indignos repudiarent. **Quod** enim tales aliud agunt nisi quod egerit
iudei. non hunc Iesum clamant sed barrabam. **Nolumus** enim qui saluat
qui spiritualiter. vita. doctrina et officio viuificat. **Quare** quod sicut di-
citur **Sap. ij.** Contrarius est opibus nostris et imperat nobis pec-
cata legis et infamat in nos peccata discipline. ideo volumus bar-
rabam qui nobis viuere nouit in peccatis et bene viuentes exemplis
pessimis enecare. **Quorum** peccata sua vniuersa faciunt quod huiusmodi

instituant propter quod **T**himo. precepit ap[osto]lus. **M**anus inquit ci-
to nemini imponas neq[ue] conuincueris peccatis alienis. i. ad **Thi.** v
Terte q[ui] iesus crucifigi. barrabas viuere peti[er]it modo iam dicto to-
ta eccl[esi]a dei piclita[ur]. vtr[um] beneficio[rum] collatores ceteriq[ue] officio[rum]
aut dignitat[um] institutores attenderet quant[um] in hoc x[p]m nouis
vulneribus ipetunt et q[ui] stricta sup[er] hoc reddent ratione[m] cum et be-
atissimus **L**eo papa qui ante fine[m] p[re]sentis vite. xl. dieb[us] apud b[ea]t[um]
Petri sepulchru[m] lachrymis et p[re]cibus p[ro] peccato[rum] suorum remissione
se mactauerat audiuit om[n]ia sibi dimissa peccata saluo q[uo]d de manu
no[n] impositione esset ratione[m] redditurus. vt in vita sua legi[tur]. **D**i-
iudicant demu[m] et condemnant cum pilato d[omi]n[u]m quicunq[ue] d[omi]n[u]m an-
di cupiditatisq[ue] libidine ne suis officiis priuent[ur] et b[en]eficiis veritati
iusticie et innocentie qua[m] sepe comendabant cedunt et consentiunt
publici iniquitati et quasi manus lauant dum ad excusandum ex-
cusationem in peccatis metu et coactione alligant magis eligen-
tes **J**esum in paup[er]ibus scis et innocentib[us] sibi creditis tradere i-
iquo[rum] volu[n]tati qua[m] comisse cedere dignitati. de quib[us] **M**iche. ij.
d[omi]n[u]s ait. **R**ecta o[mn]ia p[er]uertitis q[ui] edificatis sion in sanguinib[us]. et hie-
rusale[m] in iniquitate p[re]cipes eu[m] iudicab[un]t in munerib[us]. et sacerdo-
tes ei[us] in mercede doceba[n]t et p[ro]phete eius in pecunia diuinabant.
Sed nec hic fine[m] habet innouatio passionis x[p]i. **N**am et sunt qui
d[omi]n[u]m de ciuitate hierusalem eiciu[n]t. qui cruci p[re]figunt. q[ui] in terra
sanguine[m] ei[us] fundu[n]t. Eiciu[n]t d[omi]n[u]m extra portas i[er]l[us]m. i. eccl[esi]e q[ui] ad
cathedras et tribunalia non in no[m]i[n]e d[omi]ni ascendunt. expectantes a
d[omi]no vocatione[m] sua[m] sicut aaron non ingredietes p[er] portam siue osti-
um quod christ[us] est ad regendum ouile ouium. Sed reiecto do-
mino extra fines eccl[esi]e intrat in suo no[m]i[n]e. vel verius in no[m]i[n]e simo[n]-
is aut iherosolym[orum] quo[rum] execrabili exemplo sancti sp[iritus] dona vendu[n]t
atq[ue] emunt. non timentes lepra[m] iherosolym[orum]. Sed nec damnationem
simonis cui dictum est a petro. pecunia tua tecum sit in perditio[n]-
em. q[uia]m donum dei existimasti pecunia possideri. his ait p[er] **D**ze a
d[omi]no ip[s]i regnauerunt et non ex me. principes extiterunt et non co-
gnoui eos eiusdem. viij. **E**t **Jo.** .x. **Q**ui non intrat p[er] ostium in

Ovis ouium sed aliunde fur est atq; latro. Qui non intrat per ostium pastor est ouium. Ostium per quod intrandum est ipse interpretari dignatus est. Ego sum inquit ostium. per me si quis intrauerit saluabitur et pascua inueniet. Crucifigunt iesum christum manus perpesque ligno ne moueantur. clauis configunt dum salutare sacramentorum vnciones populis negant nec participare nisi sub pecuniario pacto volunt. Contra illud saluatoris preceptum gratis accepistis. gratis date. Math. x. Deberis quia non gratis accepimus. nequaquam gratis dabimus. Dum etiam christo manus ligant christi patrimonium quod pauperum est non illis distribuendo sed per suis pompis libidini et abusibus turpiter retinendo. Huncque pro illis animam posaturi quibus negant patrimonium crucifigi. Dum etiam et pedes saluatoris figunt suis iniquis statutis. et ordinationibus quibus mandata dei transgredi cogunt sine quorum obseruantia quasi clauis iesu pedibus nequaquam venie salus poterat animarum rite imitantur crucifixores christi phariseos et scribas quibus imperauit dominus. Math. xxv. Quare inquit vos transgredimini mandata dei propter traditionem vestram. Sanguinem denique christi saluatoris in terram fundunt. Et dum in eminentia prelacionis constituti iniustis exactionibus et grauaminibus subiectorum pauperum suorum christi sanguinem sugunt pariter et sudorem. nam de his pauperibus dicit dominus. Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis. Math. xxv. Et quod prius est sanguinem christi inaniter in terram fundunt. dum fusi sanguinis precium euacuant. Nam auferit et euacuat precium quisque destruit appropinquatum precium redemptionis nostre et salutis sanguis christi est propter illud i. Petri. i. Non corruptibilibus auro et argento redempti estis de vana vestra peruersatione paterne traditionis. sed precioso sanguine agni immaculati christi. Et ad Ephe. i. Habemus redemptionem per sanguinem eius remissionemque peccatorum. Recte ergo hunc sanguinem fudere dicunt quod precium eius salutem ac redemptionem animarum negligunt impediunt atque cassant. Ad tunc faciunt principes christianos iudices et prelati dum temporalia lucra salutis preferunt subditorum. dum magnam pro vilibus et transitorijs nullam vel modicam pro eternis et preciosissimis

mis curā hñt. dñz magis corda afficit amissio centū florenorū q̄
iactura centum milium aīarum. **Q**ui p̄ dies singulos p̄silia ine
unt rmanē p̄ se ⁊ alios cogitant quō tempalia ordinent ad lucz
nec ab hac occupatione pessima dies festi ac celebritates precipue
libere dimittuntur. quinimo sub missarum solennis conuocant
capitula seruantur placita ⁊ cum minores deo decantant laudes
maiores diabolo machinantur fraudes. **E**t cuꝫ huius occupatio
nis nulla dies sit expers. raro vel nunq̄ vnam vel semel in an
no conciliant ex animo quomodo ip̄i ⁊ populus suus placeat deo
⁊ dei cultus. **A**nimarum solus. vltimo oīuz cogitatur vīnaz vī
aliquā cogitare. **E**cce imitant iudeos qui crucifiguri christuz di
xerunt non in die festo. iterum perentes eum crucifigi volebant
introire in pretoriū. **E**t ementes sanguinē iustum volebant ī cor
banam mitti precū minima non timuere sed longe maiora sara
gebant flagitia non p̄cauere. ita videmus iam tales magnipen
dere minima ⁊ ab eis maxima parui pendī. **E**cce quanta diligen
tia quantis vigilis custodiuntur muri ciuitatis ne ingrediat ho
stis sarcinolas vllas viles depredatur. lapideas ac ligneas pos
sessurus mansiones ad extremum etiam corpa occisurus ingres
sus est iam hostis seuissimus cum magna satellitum turba diabo
lus cum supbia. auaritia. luxuria. inuidia. ⁊c. qui nā cessat innu
meras occidere ⁊ rape aīas p̄cioso sanguine fuso hodie redēptas
⁊ nulla ordinat custodia. nulla fit aduersus hūc tyrānū crucis xpi
inimicū repugnātia nec ppls eius debitis colectionibz ei subtra
bit sed sponte derelinquit in man⁹ ei⁹. **Q**uid stultius q̄ custodi
re portas ⁊ muros dū in ciuitate plena potestate grassat inimic⁹.
Hi sunt de quibus **B**ern. li. iij. de considera. ad eugenium papā
ironice ita ait. **O**ptimi estimatores qui magnā de minimis par
uam aut nullam de maximis curam gerunt. longe sunt illi ab apo
stolo ad **P**hiliḡ. dicēte. **N**ōa arbitratus sum vt stercora vt chris
tum lucrifacere. **N**ec frustra putent xpm lucrifacere posse ni
si prius oēs commissas animas q̄tum in eis est lucrifaciant. **I**n
cuius figura is qui crucifigi saluatoris tipum gessit saluator

egypti ioseph aduenientibus fratribus patriarchis ait. non videbitis faciem meam nisi adduxeritis vobiscum minimum fratrem vestrum **Gen. xl. ij.** Attendite o pastores et prelati iudices et rectores periculum vestrum et commissum vobis thesaurum sollicitius custodite. Optime huius thesauri nouit preciositatem beatus ille et deuotus passionis christi contemplator **Bern. sermone. iij. de aduentu** qui ad propositum ita inquit. Quid ego infelix quo me vertam si tantum thesaurum. si preciosum depositum istud quod sibi christus sanguine proprio preciosius iudicauit potius negligenter custodire. si stillantem in cruce domini sanguinem collegissem essetque repositus penes me in vase vitreo quod et portare sepius oporteret. quid autem habiturus es in discrimine tanto. Et certe id seruandum accepi pro quo mercato non imprudens ipsa utique sapientia sanguinem illum dedit. Sed et habes thesaurum istum in vasis fictilibus. et quibus multa plura quam vasis vitreis imminere picula videantur. hec **Bern.** Quod si ita est de negligentibus salutem commissorum. quid de eis qui non solum hanc negligunt. sed a suis subditis mala suasionem. perniciosam peruersationem. quasi vi et aduertere et repellere comprobantur. Audite et de his organum quoddam dulce canente beniuolis. scilicet zelosum reprobis et austerum. An putas in quem persecuti sunt christum qui sacratissimum illud corpus crucis affixere patibulo et non persequerentur eum qui aduersus corpus eius quod est ecclesia odio furebant iniquo. Denique si proprium sanguinem dedit in precium redemptionis animarum non tibi videtur grauiorem ab eo sustinere persecutionem. qui suggestionem malignam exemplo pernicioso scandali occasione auertit ab eo animas quas redemit quam a iudeo qui sanguinem illum fudit. Agnoscite dilectissimi expauescite consortia eorum qui salutem impediunt animarum horrendum penitus sacrilegium: quod et ipso videtur excedere facinus quod domino maiestatis manus sacrilegas iniicere. hec **Bern. sermone de peruersione Pauli. et subdit ibidem.** Egressa est iniquitas a senioribus iudicibus vicariis tuis qui videntur regere populum tuum. **Deu** heu domine deus quia ipsi sunt in persecutione tua primi qui videntur in ecclesia tua primatum diligere. gerere principatum. sed per hoc dolor misera eorum peruersio plebis tue miserabilis

lis subuersio ē. **E**nse q̄. **C**opiosissime si q̄dē pietatis inueniū fī susci-
pienda. imo accipienda magis aīaz cura. sed hec apud eos cura mi-
nor ⁊ de aīaz salute nouissima cogitatio ē. **A**lij v̄o saluatori aīaz
grauior vlla poterat esse persecutio. **I**nique agūt ⁊ ceteri p̄tra chri-
stum. multiq̄ sunt no stris t̄pibz antichristi. **M**erito tñ ⁊ crude-
liorez eam censeo persecutionē pro acceptis beneficijs ⁊ grauiore
sentit pro potestate q̄ proprijs sustinet a ministris. hec ille. **E**cce
quō tūc a principibz iudeoz cepit passio christi. ita nūc, continua-
tur a principibus ⁊ rectoribz christianoz. **S**ed nunq̄d hi soli in-
ter xpi crucifixoze sunt deputandi. **S**ed beu coopatores sunt d̄
statu p̄templantiū siue p̄tineriū p̄ **D**aniel. signato clerici mīoze
nō plati ⁊ vtriusq̄ serus religiosi. nā ex illis sunt qui cū iuda do-
minū osculanf ⁊ p̄ triginta argenteis vendūt qui vt **P**seudo p̄-
pheta verbis illudunt. **Q**ui caput venerandū p̄cutiunt arūdine
Qui ridet in aliena veste. **Q**ui vini potū felle amaricant. **Q**ui
cū latronibus xpm deputant. **Q**ui occidunt corpe toto stipitiq̄
cōfigunt. **C**urramus breuiter p̄ singula ne vt assolet nimia proli-
xitas incipiat tediū generare. **O**sculanf cum iuda qui statum
hūc p̄ hipocrisim mentiētes p̄pter t̄pale comodū assument nā dū
habitu quē gerūt ⁊ ore p̄fitent̄ de sorte se fore dñi: dñm osculan-
tur q̄si intimi. q̄si amici. **S**ed tradūt triginta argēteis dū facis
mentiunt ⁊ corde. hoc ea tñ agunt rōne vt p̄ triplicez p̄cupiscen-
tiā carnis oculoꝝ ⁊ bonorum liberi? soluāt decalogū p̄ceptorum
Nā triginta ex tribus resultat p̄ denariū multiplicatis. **H**ec enī
trīa scriptura hipocritis ⁊ pseudo p̄phetis impropat. **E**t q̄ oīa fa-
ciūt vt videant̄ ab hoībo quo ad supbiā. **M**at. xxi. **E**t quod sub
obtentu longe orōnis domos deuorant viduarū quo ad auariciā
ibidem. **E**t q̄ penetrant domos ⁊ captiuas ducunt mulierclā
oneratas p̄ciis que ducunt varijs desiderijs quo ad carnis concu-
piscenciā. q̄ ad **T**imothē. iij. **U**t pseudo p̄phetā alludunt dicētes
Prophetiza nobis q̄s est q̄ te p̄cussit cū mala secreta quibz dñm
p̄cutiunt. hunc videre nō credunt vel non attendūt. **S**icut ⁊ i li
putabant dñm falsū p̄phetam. occulta nescientē. nec suos p̄cussio

res agnoscetes. Quibus ait dñs. Sciant oēs ecclesie quia sumi
scrutans renes et corda **A**pocal. ij. Caput venerandum arundi-
ne percutiunt qui vacua et ociosa vita caput xpi qd fñ aplm deus
est offendunt nihil de christi diuinitate dignum meditando. **S**z
in sua inertia solis carnalibus inherendo cum tamen ad eos prin-
cipaliter dictum est in sensu sit tibi cogitatus dei et omnis narra-
tio tua in preceptis altissimi **E**ccl. iij. Ipsi deniqz labores pplo-
rum in ocio possident vt custodiant iustificationes dñi et legem
eius acquirant. Irrident quoqz dñm in aliena veste alba et pur-
purea ac ceteris sacramentalibus ac pontificalibus indiminunt q
sacris vestibus ad memoriam eoz que in xpo facta sunt institu-
tis vtuntur. maxime in sacrificio altaris et in passionu et illusionu
xpi. nec meditatione p intellectum nec recordatione p memoria
nec compassione hñt p affectum. pferunt eni tales signa vacua et
velut ioculator solam exteriorum pferunt appetitiam oī neglecta in-
teriori correspondētia veritatis. Quibz recte p pphetā cōminatur
Maledictus qui facit opus dñi negligēter **Ps.** xlvij. **N**egli-
genter sine dubio facit opus dñi qui solis exterioribz ptentus cer-
emonijs dñi qui spūs est et quē in spū et veritate adorare oportet.
int? nō cogitat puerius ad alia mēte vana d qz sacrificijs **E**ccl.
xxiij. Dicis immolantis ex iniquo oblatio est maculata et non sūt
beneplacite subsannationes iniustoz. Illi autem vini dulcis po-
rum aceto felleqz amarificant qui sacrificia sua orationes. diuina
officia et generaliter opa bona symoniacis aut pueris intentioni-
bus facinorosis cogitationibus sponte tā assumptis tpe frigido
indeuotionis gradibus et odijs quasi aceto et felle cōmiscēt ama-
rissimo. **N**on attendentes. qz minus est iustā facere nisi etiā fiāt
quō faciunt iusti. Iuste inquit scriptura quod iustū est exequis
De quibz vere pqrif p pphetam. **D**ederunt in escā meā fel et in
sin mea potauerūt me aceto. **S**itit dñs ac esurit iusticiā et salutem
nostram quem cibamus et potamus dum iusta ac bona opera q
bus ad salutem disponimur exhibemus. meus cibus est inquit
vt faciam voluntatem patris qui misit me. hec autem voluntas

est patris mei **ut** omne quod dedit mihi non perdam. **Libum** ergo
hunc et potum amaramus dum hominum opera de genere bona ad
mixtis criminibus viciamus. **Cum** latronibus christum deputant quod
cunque indigne eucharistiam sumunt homicida est et latro quisque
mortali crimine superius animam damnationis iungat ferro. **Qui**
ergo in mortali ad altaris sacrificium accedit quod aliud facit nisi sibi
ipsi latroni christum sociat. **Sed** quid ait dominus. **Exstimasti** inquit ini
que quod ero tui similis. arguam te et statuam contra faciem tuam. imo
non solum tales latroni dominum maiestatis sociant. sed etiam cru
cifigunt. sanguinem fundunt et occidunt apostoleste quod. ad **Cor. xi.**
Qui manducauerit hunc panem et calicem domini biberit indigne reus
corporis et sanguinis domini. **De** quo quoniam pridie latius audistis cum
eandem exposuisset auctoritatem. ideo nunc rescindo. **Verum** et
in hoc toto christum corpore cruci configunt. dum illum quasi
palo affigentes suspendunt. nec ad se aditum concedunt pul
santi claudunt nullum ei in corde suo locum preparant propter
multitudinem carnalitatum aut superfluarum temporalium reum sollici
tudinem quasi non deo dicati sed negotiis essent publicis de
putati. **Contra** quos apostolus. **Nemo** militans deo implicat se ne
gociis secularibus. quod. ad **Timothe. ii.** **Cooperantur** predicatoribus popu
lares qui per Job designantur. **Non** ex ipsis sunt etiam qui velant oculos
domini et qui spuunt in os christi cadunt percutiunt cum herode perentes
miracula spernunt. **Summe** potestatis manus configunt pen
dentem in cruce blasphemant dominum et illudunt. **Quicumque** etenim
gratiam diuine cognitionis a se abscondunt nolentes intelligere
ut benefaciant affectantes ignorare diuinam legem ne consci
entia peccati redarguat. tardi ad salubria audienda et intelli
genda. curiosi ad fabulas et inania. hi sibi ipsis oculos domini velant
Sed et domino oculos velant qui putant sua peccata a domino igno
rari et ipsum quasi hominem sola exteriora videre. cum tamen scriptum
sit. homo videt in facie. deus autem intuetur cor. **Regum. xvi.** **Conspu
unt** in os domini qui verbo dei de ore predicatoris audito vel scriptu
re detrahunt per sinistras interpretaciones pericia vel ioculares irrisiones.

Ds enī dñi vel scriptura vel predicator rectissime intelligit per
que vniuersa sua nobis iudicia et bñplacita dñs insinuat ac cun-
ctoꝝ questionibꝫ satisfacit. vt tangit **Greg⁹. xxiij. moral. §. liij.**
Item oēs qui in cantationibꝫ ac supsticionibꝫ qdā inquirūt ocul⁹
ta plus tenebris q̃ luci credētes atq; p hoc scripture sacre auctori-
tatē vilipēdētes. Ira quos dīc dñs. **Ue q̃ ambulatis vt descēda-
tis in egyptū et os meū nō interrogatis Esa. xxx. Caput vō et faci-**
em xpī pcuriūt quicūq; vicarijs xpī supioribꝫ nris q̃ nobis sunt
velut caput ī terris. Na p latū p deo habem⁹ in terris dīc Bern.
de dispēsa. et pce. Sed et scriptura deos noīat sacerdotes populi
Ero. xxiij. Qui inq; talibꝫ obloquunt⁹ detrahūt et p publicā et tu-
meliā sic Paulus loquit⁹. in faciē cedūt. hi caput xpī et faciē cedūt
q̃ oīa tanq; sibi illata dñs iudicabit ipso dicēte. dñs ne detrahas
et principi populi mei non maledices. Et Luc. x. Qui vos sper-
nit me spnit. vt allegatum est supra. Cum herode miraculum pe-
tunt ac dñm spnunt quibus non sufficit ad vite emendationem
doctrīa verbi dei. sed quasi increduli deo si viderēt miracula sicut
olim si ex mortuis aliquis resurgens alterius statū vite nūcia-
ret tunc se vellent vt aiunt emēdare: imitantes in hoc et herodem
et diuitem. epulonem. quibus dicitur a dño. Si moysen et pphē-
tas non audiunt neq; si quis ex mortuis resurgens credent Luce:
xvi. Manus deniq; diuine potentie sursum configunt. qui pote-
statem dñi restringunt non attribuētes ordinationi dei tā pspa-
q̃ aduersa q̃ hic cōtingunt oīa. sed vel casui et fortune aut hūane
industrie vel malitie ascribentes. in celis tm illum potentem estī-
mant non sup terram. Dicentes cū reprobis. Circa cardines celi
ambulat et nra non considerat. quibꝫ dicit⁹ Eccl. ij. Ne dicas co-
rā angelo non est puidētia ne forte iratus dē sup sermōe tuo dis-
sipet cūcta opa manū tuaz. Pendentē etiā in cruce dñm blas-
phemāt et illudunt qui amarissimā dei passionem labores vulne-
nera et sanguinē nobis sūme necessariā misericordissime impen-
sam parui pendunt cum risu ac leuitate ptractant et se mutuo pas-
sione dñi titillantes in puerbiū diuine sapientie facta vertunt.

Sicut quidam aiunt ore blasphemio et ludente quesivit dominus ver-
bera et obtinuit in habundantia. Alij ingratissimi poruit quidem di-
cunt nos aliter sine passione deus redimere cur non sic egit et filia. Con-
tra quos per prophetam queritur dominus. posui vestimentum meum cilicium hoc
est carne meam quam vestita est diuinitas abiectio et factus sum illi
in pabulam. Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta et in
me psallebant qui bibebant vinum. scilicet erroris. vinum impietatis.
vinum superbie. quod secundum Augustinum. Non solum tunc in passione factus est
sed usque hodie illi contigit. Sed de deo qui tales sunt. de a male-
dictionibus. xij. que sequuntur quas eis propheta in eodem psalmo. imprecatur
Demum generaliter cuiuslibet statum fuerint. varijs modis christi cru-
cifixo participat. Nam de omnibus statibus aduersus dominum con-
siliu congregat atque falsa contra eum testimonia querunt ut perdemerit
quotiens oculis conuenticulis ad perpetranda mala conueniunt
dum machinantur dolum et quod iustificent iniusta. aut iusta con-
demnent. meditantur dicentes illud Sapientie. ij. Opprimamus paupe-
rem iustum et non parcamus vidue nec veterani. reueremur
canos multi temporis. sit lex nostra fornicatio nostra et cetera. in quo etiam
am tot contra christum falsa preferunt testimonia quotiens menda-
cia aduersus veritatem confingunt. sicut scriptum est. Qui men-
titur testis est fraudulentus. Proverbia. xij. Ex eis etiam ad modum
colubis retro cadunt percussi verbo domini. et tamen surgentes capiunt do-
minum et occidunt quos a conceptu scelere nec verbum correctionis
nec flagellum domini reuocat ad eius presumptionem citius reuertuntur
post flagella. de quibus dicit Ieremias. c. v. Percussisti eos et non volue-
runt. attribuisti eos et rennuerunt recipe disciplinam. indurave-
runt facies suas super terram et noluerunt reuerti. Sed et dominum
trahunt de pontifice ad pontificem. de iudice ad iudicem qui de
veritatis et iusticie oppressionem maioribus complacere volunt et de
iniurijs membrorum christi fauoris lucrum querunt. de quibus in
psalmo. liij. dicitur. Dissipauit ossa eorum qui hominibus placent confu-
si sunt quia deus spreuit eos. Et reuera confunduntur quando fauor-
em quem ne spreto perderent christum trahunt. spreto a deo perdit et

intrañt confusionē. sicut iudei qui ne perderent locum ⁊ gentem
xpm pdiderunt. Sed hunc pdendo vniuersa amiserunt. vt sup
eodem ps cōmemorat **Augu.** Sed ⁊ vniuersa xpi mēbra ⁊ totū
corpus impie flagellant impudentissimi ⁊ vere insani homines q
qualibet occasione commoti in solū creatorem suum dñm Iesuz
p eis in cruce expansum nunq̃ malū inferentem vniuersam iraz
suam retorquēt ⁊ p̃fidissime p oīa eius membra iurantes blas
phemant cōmemorantes in malo q̃ ex incomprehensibili ille no
bis impenderat charitate. **De quo Augu.** Non minus peccāt q̃
xpm blasphemāt regnantē in celis q̃ q̃ crucifixerūt ambulātē in
terris. **Min⁹** ergo de his dixi q̃ dñm flagellāt dicere debui ma
gis q̃ nec iudei fecerunt. **Dimembrāt** isti sicut scriptū erat. os n̄
cōminuerūt ex eo. illi nec ossib⁹ parcūt nec viscerib⁹ nec eis etiā
mēbris que in nobis verecundū est noīare. **Cōtra** quos clamat
vsq̃ hodie p **Esa.** xps iugiter tota die nomen meū blasphematur
eiusdē. **li.** Sed v̄ v̄ qui p̃tradiciūt fictori suo testa de sanis terre
v̄ nihilominus p̃sidentib⁹ qui p̃prias nō dissimulātes iniurias
creatoris sui tanta patiunt̃ conuitia. **Ue** q̃ ⁊ vniuersis qui ad
hec impatiētes puocant aut audiēdo p̃ident. ac misera d̃ dei sui
blasphemis solatia sibi querunt. **Caput** q̃ xpi coronant ⁊ p̃spu
unt qui in xpo deitātē non credunt. **Caput** enī xpi deus ait ap̃lus
Qui etiā aīe sue caput. i. superiorem p̃tem rōnem. s. ⁊ voluntatē
tem ad dei imaginem factam sedis cogitationib⁹ ⁊ affectibus
sponte ac voluntarie maculant ac pungunt nimis sollicitudinib⁹
bus tēpaliū. ita vt in eis cogitationes sancte ac desideria ce
lestia locum habere non possunt. **Abominatio** enī dñi cogitatio
nes male **Prover. xv.** Et spūs auferit se a cogitationib⁹ q̃ sūt sine
intellectu **Sap. i.** Itē qui corporis sui caput p̃ supbiā nouis adin
uentiōib⁹ aut supfluis ornatib⁹ deformant. aut etiā suco vel cibo
vel alio colore adulterino faciē suam in qua maxime dei appet
arrificiū deturpāt in hoc capitis xpi. i. deitatis opa corrigentes.
p talibus enī pctis tot puncturarum vulnera in suo capite xps
sustinuit ⁊ suscepit. **Nam** p̃tra indecentes capitis ornatus duo

apli **Petr** & **Paul.** in suis epl'is clare docent ne fiat in tortis crinibus auro & margaritis. i. ad **Thimothe.** ij. et. i. **Petri.** ij. **Et** beatus **Bern.** sermone. v. de omnibus sanctis. **P**udeat inquit sectari gloriam membra quibus caput suum tam in gloriam exhibetur non habens speciem aut decorem vel aliquid h'moi sequitur. **P**udeat sub spinato capite membrum fieri delicatū q̄ oīs ei interim purpura non tam honoris sit q̄ irrisuionis. **C**rucem deniq; dūmō carpentāt quicūq; consilio fauore auxilio alios ad perpetrandum mala inducunt vel inductos confortant. **Q**uibus in ps. dicit. **S**i videbas furem currebas cum eo & cū adulteris portionē tuam ponebas. **I**mponūt autē crucem xp̄o in dorso baiulandā qui querentes excusatiōes in peccatis peccatā sua diuine ordinationi aut prouidentie attribuūt excusantes se quasi per resistendi impotentiam. deum nō accusantes. **Q**ui etiam diuinam legem aut occulta dei iudicia iudicant siue arguunt dicentes. **N**ō oīa a deo bene ordinata sicut causantur dicētes. **C**ur deus propriā voluntatē mihi dedit. cur sic mutabilem me condidit cur non ad bonum necessitauit. **I**tez sic futurū prouider quis ego q̄ dei ordinationē siue p̄scientiam mutare valebat ita excusando se accusādo deum xp̄i dorso crucem imponunt. **C**ōtra quos **Esa.** xlv. ait. **N**unquid dicit lutū figulo suo quid facis? **U**e qui dicit patri quid generas & mulieri quid parit. **C**hristum nō de ciuitate eiciūt & vestibus spoliāt. imo & inter latrones crucifigunt. **Q**ui dum ecclesiā dei latronū speluncam suis insultationibus vagis discursibus clamoribus vanis. vtiā in turpibus atq; p̄nciosis tractatibus efficiunt p̄ qd̄ dñm de domo sua eiciunt. **U**e ve ingratiſſimis hoīb; cum dñs cuius est terra & plenitudo ei⁹ orbis terrarū & vniuersi q̄ habitāt ī eis totā terrene molis latitudinē nō concessit vsu solū domū puulam suo cultui dedicauit in qua nobiscum ad nostrā vtiq; salutem habitare dignatur. **D**e hac etiā sua habitatione eiciunt quorū negotijs reliquus nō sufficit mūdus. **Q**uem & vestib; spoliāt dum deuotos xp̄i amatores qui xp̄o velut corpori vestis adherēt. domum dei vitare compellūt.

Aut in deuotis suis orationibus impediunt. Denique inter latrones
suspendunt dum sacra altaris officia in quibus christi passio recolitur.
et quasi iterum in crucis aura pro peccatoribus immolatur ipsi latrones
quod animarum suarum occisores sine omni reuerentia imo omni cum despe-
ratione et irreuerentia quasi nihil ad eos attineret cultus dei impu-
dentissime circumgiran. Quos dominus ipse olim flagellis corripuit
ac verbis redarguit dicens. Scriptum est. Domus mea domus
orationis vocabitur. Vos autem fecistis eam speluncam latronum. verum
et illi inter latrones christus crucifigere intelligunt qui innocen-
tiam ac iusticiam famulorum christi detractionibus suis. et infamatoibus
lacerant. Sicque iustos cum iniquis deputant. De quibus Salomō
ait. Abhominatio hominum detractor. Et sequitur. Consurget perditio eorum
proverbio. Cum latrone quod dominum blasphemant irridendo. quod in suis
necessitatibus dominum non requirunt sed eius adiutorio quasi impore-
tis omisso alia sibi querunt auxilia legi diuine pretraria. Contra illud
propheta psalmi. lxix. Da nobis domine auxilium de tribulatione. quod vana sa-
lus hominum. in deo faciemus virtutem. et ipse ad nihilum deducet tri-
bulantes nos. Vel aliter secundum Raba. super Mattheum. Qui cum duorum la-
tronum cum christo crucifixorum memoriam fecisset et eorum que ad christum per-
tulerant verborum. subdit. Usque hodie hec geri in ecclesia videmus
cum mundanis tacti afflictionibus fuerint veri simul et falsi christiani il-
li quidem qui ficta mente dominice passionis sacramenta gestant ad pre-
sentis vite gaudia cupiunt liberari a domino. At qui simplici in-
tentione cum apostolo non gloriantur nisi in cruce domini nostri. ita potius
a presentibus eruminis optant erui ut spiritum suum in manus sui com-
mendent auctoris vnicuique cum ipso regni celestis desiderant esse
participes. unde bene ille qui fide dubia dominum precabatur funditus est
preemptus a domino neque vlla responsione dignus habitus. at vero
preces illius qui eternam a se salutem querebat pia mox dominus exaudi-
tione suscipere dignatus est. quod nimirum quicumque in tribulationibus po-
sui temporalia tamen a domino solatia requirunt a temporalibus praeferunt et eternis
gaudijs se priuant. qui autem veraciter bona patrie celestis suspirant
ad hec absque vlla dubietate christo miserante perueniunt. hec

Raba. **D**emū lancea latus dñi percutiunt vniuersi & intima cor-
dis nostri vulnerant saluatoris dum tanto amore quē in tam du-
ris laboribus angustijs & amaritudinib⁹ horrendisq; afflictionib⁹
tot passis vulnerib⁹ tot sanguinis effusionib⁹ ac mortis turpissi-
me voluntaria susceptione maxime aut cordis vbi amoris sedes
dicitur esse aprione sanguinis & aque effusione nobis monstraue-
rat nullam amoris vicem impendunt sed omnibus his spreis
ac vilipensis auersi ab illo quasi nunq̃ amasset quasi nihil contu-
lisset conuersi per amorem ad seipsos tantos labores patiunt in-
cassum exhibitos oī eius fructu se priuantes seipsos quoq; p fa-
cinorosam vitam. ideo qui tam charo emit precio quo cū optime
essent subtrahūt & diabolice captiuitati vñ redempti sunt iterū
sponte ac voluntarie nequissime se submittūt hec sunt q̃ cor illd
amarissimū grauissimo doloris vulnere tūc lanciauerunt & nunc
q̃trum in eis ē sup oē passim dolorē supaddūt. **S**iquidem sup ex-
positū est de peccatorū damnatiōe longe magis tristat⁹ est dñs q̃
de quacunq; sui corporis lesione. **S**icut in simili aduerti pōt si enī
quis pro amico longe se inferre quē diligeret vt eū a captiuitate
quā sua incidisset culpa liberaret terribilia sustineret oīa possessa
distraheret viam laboriosissimā & periculis plenā arripere latro-
nes incideret vulnera vsq; ad mortē suscipere tandem pualescēs
non requiesceret donec reddito captiuitatis p̃cio captiuū redime-
ret amicū data quoq; capto libertate vt cū redēptore suo ad pa-
triam remearet ille oēm sui laborē sperneret passa dāna & vulne-
ra vilipederet cū inimicis captiuatoribus suis pacta noua iniret
seq; perpetue captiuitati eorum sponte subijceret malles perpe-
tue inimicōꝝ porcos pascere q̃ cū fidelissimo patre aut amico ad
pregnādū reueri. **N**ōne plus ille offenderet suū redēptorē oēs
eius impēsos labores picula p̃ciū vulnera frustrando ac maiori
cor eius transfigeret tristitia q̃ quicqd ille passus fuisset & i iactu-
ra bonorū suorum quolibet possessorū. ita & nos cor dñi dolore
nimio configimus omnia per eum nobis exhibita per vanā no-
stram conuerſationem frustramus. **D**e his aut oib⁹ dicitur per

Zachariam prophetam et Iohannem euangelistam. videbunt inquit in
quem transfixerunt. Et in eorum persona beatus Bernardus. ser. de passione
christi. Exquiretur inquit a me sanguis iustus qui effusus est super
terram nec immunis ero ab illo tam singulari scelere iudeorum quod
videlicet tante charitati ingratus fuerim quod spiritui gratie contumeliam
fecerim quod sanguinem testamenti pollutum dixerim quod contulcauerim
filium dei. **Hec Bernardus.** Ecce dilectissimi videbatur forte iam du-
dum cessasse persecutionis christi tempus sed palam factum est quia
nunquam desit persecutio christo quam per pauci hodie sunt qui non cum aliis
quo predictorum statuum rursus christum crucifigunt. imo tanta mul-
titudine crucifixorum sicut. **Bernardus.** et reuersione Pauli ait quod iurasse vi-
detur contra christum vniuersitas populi christiani a minimo usque ad ma-
ximum a planta pedis usque ad verticem non est sanitas in eo vlla. Et
hoc quidem grauius et dolendum nimis quia tripliciter eum persequun-
tur qui ab eo christiani nominantur. vere amici tui deus et primi ad-
uersum te appropinquerunt et steterunt. **Beatus quoque Augustinus.** in ser. de
passione qui incipit quod taceri ad idem ait pendens in ligno irrisus se-
dens in celo adoratur an forte adhuc irridetur etiam non est irascendum
iudeis qui vel morientem deriserunt non regnantem. Quis est qui chris-
tum irridet vrinam vnde esset et vrinam duobus vrinam numerari pos-
sent tota palea aree irridet eum gemit triticum irrideri dominus. **Sed** nunc
cessate o miseri cessate satis iam passus est sua sponte. omnes pro
vobis fudit sanguinem. **Tur** modo inuitum laceratis certe non in il-
lum tela iacitis magis in vosipsum reuertuntur. **Si** non illi tamen vobis
parcite videbitis eum aliquando in maiestate magna venientem et se de
vniuersis suis inimicis potentissime vindicantem. **Terribilis** quidam
expectatio iudicii relinquitur. **Ait** apostolus et emulatio ignis qui consumit
prura est aduersarios. **Quia** si irrita quod facies legem Moysi sine vlla
miseratione duobus aut tribus te sibi moris quod tomagis putatis de
teriora mereri supplicia qui filium dei contulcauerit et sanguinem testam-
ti pollutum dixerit in quo sanctificatus per multiplicem videlicet recidi-
uam et spiritui gratie contumeliam fecerit per tantam ingratitudinem quod mihi vi-
dictam aut dominus et ego retribuam. **Horrendum** est autem incidere in manu

dei viuentis ad **Hebre. x.** Deu qui dicti sunt christu sue volunta
ti traditu rursu crucifigedo suu faciunt p̄dennatores que compa
tiendo poterant habere benignissimu saluatore. Quos nos cha
rissimi iugiter ac tanta facinora horretes christu Iesum nre vo
luntati traditu suscipiam? sua passionē p̄ verā compassionē nrā
faciam? et sic cū illo hic compatimur quam? etiam cū eo exaltari no
men filioru dei qd est sup̄oe nomē p̄sequem. Et reuera nihil iusti
us nihilq̄ debitu magis q̄z compati ei qui non pro se sed tantu
pro nobis patitur. Ad qd etiam nos insensibilia instruunt elemen
ta. **Pendete. n. paribulo creatore ait Leo pa. in ser. xi. de passione**
Uniuersa natura p̄gemuit et crucis clauos oia simul lenlerunt
elemēta nihil ab illo supplicio libez fuit hoc in cōmūicatione sui et
terram traxit in celū hec petras rupit monumēta patefecit infer
na reserauit densatu horrore tenebratu radios abscondit. **Debe**
bat enī hoc testimoniu suo mūdus auctori vt in bocca su condito
ris sui vellent vniuersa finiri. **Hec Leo.** Non ergo miru ait **Anf**
helmus si sole p̄tristato tu p̄tristaris. si terra p̄remiscente tu p̄re
miscis. si scissis saxis cor tuū scindit. si flentib? iuxta crucē mulie
ribus tu plachrymaris. **Considera** ergo tu o homo redēpte quis
q̄ritus et qualis ē q̄ pro te p̄det in cruce. **Cuius** trāsitu et celū iugz
et terra et lapides duri quasi cōpassiōe scindunt. **Cui?** mors mor
tuos viuificat et quē ois creatura suū dñm p̄fitef. **Cor** huma
nū osuū lapidū duritia durius si ad tantū remēorationē piaculi
nec terrore concuteris nec compassionē affi eris nec compūctiōe
scinderis nec pietate mollioris. **Uñ et Hierony. sup̄ Ier. ait.**
Dis creatura christo moriēti compati sol obscurat? terra mouet
petre scindunt velū templi diuidit sepulcra aperiunt. **Sz** sol? mi
ser hō non compati. **Et bñs Bern. in sermo. de sacramento al**
taris ait. **Morte** p̄pter nos subire voluit qui peccata nrā super li
gnū sustinuit in cruce sua. s. penā p̄ctoꝝ cuius liuore sanati sum?
Quid facis homo indigne. qd facis homo ingrate. **Adora** deu o
tius recale frequēti? salutē mūdi p̄ te passaz vitā p̄ te mortuā for
titudine infirmatā. **Si** mēbz christi es cōpatere capiti tuo **Si** se

christi es comorere fratri tuo plāge dōle cū gemitu ⁊ lachrymis
sup mortem p̄ciosam vnigeniti dei patris. Alioqn si non doles si
non plangis si non compateris deliras ⁊ generas beluā sapi le
targiā pateris hominē diffiteris. Sed ⁊ bñs Aug. in quodam
sermone de passione qui incipit. Quod taceri deus noluit. Tem
pus est lugēdi passio, dñi celebrat. tempus ē gemēdi tps flendi tē
pus cōfitendi tempus deprecandi. Et quis nīm idoneus ad effun
dendas lachrymas p̄ dignitate doloris tanti. Nam ⁊ ppheta ait
Quis dabit aquā capiti meo ⁊ oculis meis fontē lachrymarum
Si nō fons lachrymarū esset in oculis nostris nec ipse sufficeret
Hec Aug. Sed forte dicis quō christo compati potero quō illi
p̄dolere qui nunc longe factus ab omni dolore ⁊ tristitia regnat
omni plenus gaudio gloriosus in celo. Neq; enī miles strenuus
filio suo fortiter contra inimicos pugnante ⁊ per dura vulnera p̄
eos triumphante post peractum triumphū at plene recuperatam
sanitatē compatitur. q̄nimo congaudet vehementer ⁊ de fortitu
dine probata filij de gloria triumphi de acq̄sitione spoliū ⁊ subiu
gatione inimici ita iustior nobis videtur letandi ratio de passione
dñica ⁊ ppter christi exaltationē ⁊ gloriā ppter q̄ deus exaltauit
illum ⁊c. Ait apls ad Phil. ij. ⁊ ppter crudelissimā subiectionē
atq; destructionē inimici ⁊ ppter nostrā redemptionē. Preterea
cū dolor ⁊ tristitia que in pposito p̄ eodē reputant quia compas
sio magis tristitia q̄ dolor p̄prie dicta est. Cum ergo tristitia fm
Aug. ut sup̄dictū est. est enī dissensio animi ab his reb⁹ q̄ nobis
volentibus accidūt. Passio enī christi non est a nobis volita sed
magis volita velut redēptio n̄ra. hāc enī Petr⁹ volebat ⁊ argu
tus est a dño. Audiuitq; vade retro sathanas q̄ scādaliū es mihi
q̄ nō sapi ea que sunt dei sed ea q̄ sunt hoīū. Matt. x. Deniq;
sicut p̄res n̄i hāc christi passionē futurā desiderabāt p̄ quā se no
uerāt saluādos. Vñ Esa. liij. d̄r ex p̄sona eorū. Desiderauim⁹ enī
despectū ⁊ nouissimū viroz ⁊c. Et iterū. Veni ⁊ libera nos rela
xa facinorā plebi tue ⁊ similia multa. Nouerūt aut nō nisi p̄ pas
sionē pplm liberaturū vt manifeste patet p̄ Esa. liij. Qui liuore:

sanari simus. et sequitur. Si posuerit pro peccato animam suam videbit
semen longeuum etc. Ex quorum etiam persona deuotus ille pas-
sionis cultor **Bern.** ser. ij. de natiuitate quasi ad passionem domini
inuitans ait. aperi tu librum agne dei. mansuetudo vera. fodien-
das expone. **V**ideo manus et pedes ut procedat qui in eis latet the-
saurus salutis et copiosa redemptio. frange denique esurientibus
panem tuum. solus enim frangere potes qui solus ut contracta con-
solides stare potes et in ipsa contractione solus potestatem habes
ponendi animam tuam cum volueris resumendam. **T**ua ergo misera-
tione soluas aliquatenus templum hoc. sed non penitus dissoluas.
Separete ab anima caro sed verbum sane et carnis seruet incorruptum
et anime plenam conferat libertatem ut sola inter mortuos libere
agat. educens vinctos de domo carceris sedentes in tenebris et
umbra mortis ponat anima sancta carnem immaculatam. sed resumenda
tertia die ut moriens mortem patiat et vita hominum cum resurgere
te resurgat. hec **Bern.** Sicut ergo patres desiderabant futuram.
ita et nos volumus et gaudemus esse factam. ideo ubi supra subdit
Bern. ita factum est dilectissimi. et ita factum gaudeamus. morte illa
mors mortua est et regnaturi sumus in specie vite per resurrectionem
iesu ex mortuis. **S**tultum ergo videtur ad hoc meditari christi
passionem. ut doleamus. ut lachrymas educamus cum de ea quam
non volumus sed volumus factam esse tristandum non sit sed gau-
dendum. **E**cce non modica ratio dubij ex oppositis sanctorum dictis orta.
quam nihilominus ex eorumdem auctoritatibus dissoluemus dicentes. **Q**uod
de passione domini et gaudendum est et dolendum. **S**icut et ipse dominus
de ea gaudens est et nihilominus doluit vehementer. exultauit inquit
propheta ut gigas ad currendum viam et tunc ait. **T**ristis est anima mea usque
ad mortem. ideo etiam ante passionis sue diem voluit cum in-
genti gaudio populi cum laudibus et canticis atque palmarum ramis
recipi. **I**nter que tunc gaudia visa ciuitate hierusalem dignatus est la-
chrymari. ut habet **Luc. xix.** **S**ignis se cum desiderio atque cordis
gaudio venire ad passionem. ut perditus homo redimeretur. et ni-
hilominus de sui corporis seuerissima lesione ac peccatorum obdura

tione vehementius contristari et ob hoc etiam ecclesia sponsi sui in
herens vestigijs processioni solenni in die palmarum que secundum Bern. gau
dium signat. copulat officium de passione quod passionem concitat. habet
et ait Bern. ser. i. de ramis pal. processio plausum passio plactum ad my
stice designandum quod de domini passione gaudendum nobis est
pariter et dolendum. Quod gaudendum nobis sit his sanctorum
testimonijs approbatur. Ait enim beatus Leo ser. v. de passione que
incipit sacramentum dilectissimi. lugeat carnalis iudeus. sed spiritalis
gaudeat christianus et festiuitas que illis est versa in noctem nobis cor
rumpet in lucem quam crux christi eadem est et credentium gloria et non
credentium pena. Quamuis enim persequentium furor nihil aliud in domini
maiestatis opatus est quam atrocem crudelitatem et immitte suppli
cium redemptis tamen hac domini passione verior iustiorque ratio le
tandi quam dolendi. et sequitur nulla fidelium mestitudine pascalis est
obscuranda sollemnitas nec cum tristitia gestorum ordo recolendus
est cum ita dominus usus sit malicia iudeorum ut de intentione faci
noris voluntas sic impleta miserentis. si in exitu israel de egypto
pro agni sanguis fuit restitutio libertatis. Et sacratissima sancta
est festiuitas que per hostiam pecudis iram auerteret vastatoris
Quanta populis christianis concipienda sunt gaudia pro quibus
omnipotens pater filio suo unigenito non peperit sed pro nobis omnibus tra
didit eum ut in occisione christi pascha esset verum et singulare sacrifi
cium quo non ex dominatione pharaonis vnus populus. sed ex diaboli ca
pivitate totus eruitur mundus. hec leo. Et beatus Iohannes chrysostomus omel.
xi. Hodierna inquit die noster dominus pependit in crucem totius spiri
tualis gratulationis esse substantiam. Etenim ante ipsum vocabu
lum crucis pena fuit sed nunc ad gloriam nuncupatur. hinc et apostolus ad
Gal. vi. Mihi inquit absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi.
Item Bern. in ser. de eucharistia ait. Christe iesu mortis tue me
moriam tanquam opus pigmentarii quasi thus redolens in diebus qua
si regio aromatum quam purgat esset solis et quasi flores rosarum in diebus
vernis et quasi lilia que sunt in transitu aque omnia hec quibus
passionis memoriam comperat. iocunditatem habet non tristitiam

Gaudendū ergo nobis ē de xpī passione nihilominus ⁊ cōpatiē
dū nō vno atq; eodē respectu s; diuersis. de quo mgt̃ dī. vl. li. i.
Inīaz q̃stionē soluēs qua querit̃. utrū vris sc̃is placere debue
rit q̃ christus pateretur vel occideretur dicit. debuit placere eis
sed non intuitu ip̃ius cruciatu. voluerunt ergo ⁊ vehement̃ cupi
erūt xp̃m mori ppter liberationē hoīs ⁊ impletionē diuine volū
tatis sed non voluerunt dilectionē afflictionis ip̃ius. De eodez
ergo letabant̃ ⁊ tristabant̃ sed ob aliud gaudebāt ⁊ ob aliud dole
bāt. Uolebāt xp̃m mori p hoīs redemptionē ⁊ tñ de morte ip̃i
diuersis causis corda eoz varie mouebant̃ ⁊ sequit̃ illius passio
nem credendum pie mentes voluerūt fieri sicut futurum crede
bant. Ecce quo respectu passio christi a nobis volenda est in q̃
tum. s. p̃ eam patris imo totius trinitatis gl̃a clarificata ⁊ volūtas
impleta est. in q̃tum p̃ eam hō xp̃s exaltatus est ⁊ recepit nomen
qd̃ est sup̃ om̃e nomē. vñ in nomine eius oē genua flectat̃ celestiu
terrestrium ⁊ infernoz. in q̃tum p̃ eam angelica ruina repra ē in
q̃tū p̃ eam p̃ditus hō ac p̃petue damnationis vincul̃ cōpedit̃ in
uēt̃ ē solut̃ ⁊ hereditari p̃dite restitut̃ ⁊ sic de alijs fructib; passi
onis. Sed nūc videamus quo sit respectu cōpatiendū ⁊ cōdolen
dū. Nā q̃ patiēti xp̃o cōpatiendū sit iā multis testimonijs ē ostē
sū. Cui etiā ap̃lica auctoritas accedit. ait enī Petr̃ xp̃o passo in
carne ⁊ vos eadem cogitatione armamini. i. **Pe. iij.** Paulusq;
ad **Roma. viij.** dicit. Ipse enim spiritus reddet testimoniū spi
ritui nostro q̃ sumus filij dei. si aut̃ filij ⁊ heredes. heredes quidē
dei. coheredes aut̃ xp̃i. Si tñ compatimur vt ⁊ simul glorifice
mur cū illo. Et ad **Hebr̃e. xij.** Iesus vt sanctificaret p̃ suum s̃a
guinem p̃p̃m suum extra portam passus est. Creamus igitur ad
eum extra castra improperium eius portantes ⁊ similiam. Quia
ergo cōpatiendum illi est. considerandum quō id fieri debeat
atq; possit. Ubi aduertendū q̃ dupliciter possumus cōpati patiē
ti xp̃o. Uno modo passioni illi cōdolendo. Alio mō cōpassionez
eius imitando. primum agimus cum ex hoz memoria q̃ passus
est dñs in nobis tristitiam quandā excitamus siue displicentiaz

qua cor nostrum affligendo vice qualiscūq; repende gratitudinis molestia hanc intrus assumimus ut aliquantulum illi conformemur quip nostra salute pertulit vniuersa. Est enim tristitia in nobis quā per intentā meditationē ac distinctā presentiam nobis facim⁹ in fantasia ea quā illata sunt xp̄o ac quibus ip̄e afflictus est pro nobis. hec dum nobis displicent simpliciter vel ex conditione. et tñ consideratione sunt presentia generāt in nobis tristitiā et dolorē. ut ex supra dictis patet. Sed forte dubitas quā nobis displicere possint in passione xp̄i dicendū breuiter hoc displicet quod nolum⁹. Primum ergo est quod passionē xp̄i simpliciter non debemus nolle. Nam si simpliciter eam nollem⁹ iā voluntatē nr̄am voluntati illius difformarem⁹. Nam ip̄e oblat⁹ est quia voluit. et quod ip̄e voluit nos nolle non debemus. Non ergo de illa dolendū est aut tristandū tāquā de re nolita simpliciter sed magis sic nobis est gaudendū. Ut ergo breuiter dicamus omnia illa possumus. et debemus nolle simpliciter vel ex conditione quā et quō noluit xp̄s passus et ita de omnibus his tristari de quibus sua aīa contristabatur. hec autē que sint quere sup̄. Et hec rememorando breuissime rememorantibus ea que pertulit xp̄s occurrunt multa. Primum lesio xp̄i corporalis siue etiam fame per quiciā et irrisiones quā licet ut susceptā a christo non nolum⁹ simpliciter. nolum⁹ tñ eam ex conditione. vellem⁹ enim hec xp̄m pro nostra liberatione pati nō oportuisse si omnia cetera eque iusta. p̄sp̄a et p̄ se appetibilia fuissent siue ea nolum⁹ etiam tam seua xp̄i vulnera naturali quadam declinatione qua naturaliter quiescit refugit et horret vulnera nedū in se sed in primo maxime aut amico. hec autē nolitio condicionata et horroz naturalis s̄m predicta sufficiunt ad causandum tristitiā dum que sic nolum⁹ acciderē vel accidisse apprehendim⁹ sicut de vidēte aliū incidere vel secari a me dico aut pericere merces. Occurrit deniq; offensa filij dei et summe trinitatis p̄ hoc singulare peccatū crucifixorum iudeorum et gentilium dum viri impij ut ait Bern. ser. de passione. Virū iustum iniuste occiderunt et sacrilegas manus in ip̄m dei filium iniecerunt. Ad quod expalluit et expauit tota machina mū⁹.

dialis et pene in antiquum chaos sunt omnia reuoluta. Et hoc sum-
plur nobis debet et maxime debet displicere. Occurrit et ingratis-
sima christianorum multitudo filius dei ostentatui habens et sibi
meriti rursus crucifigens ut super tacuit est quorum peccata et maxime pro-
pria quia dei offensiva merito tristitiam ingerunt et dolorem. et
alia multa. ut eorum damnatio et sanguinis christi frustratio que
longum est omnia enarrare nobis cum animi nostri dissensione occur-
rerent persequens in nobis tristitiam generabit plus plique domino eorum
quam passus est meditatio. quam etiam alios plurimos habet fructus quo-
rum declarationem alias censui reseruandum. Iohannes autem beatus Bern. ser.
xliiij. super cantica ait. Tu si sapias imitaberis sponse prudentiam.
atque hunc mirrhe vasciculum de principali tuo pectoris nec ad horam
patieris auferri. Amara illa omnia que pro te prulit spiritus in memoria
retinens et assidua meditatione reuoluens et etiam que sequuntur.
Compani denique debemus christo passionem eius imitando sicut ipse
admonuit. Qui non accipit crucem suam et sequitur me non est
me dignus. Math. x. Imitatur autem christi passionem. qui propter
illum sine intermissione moris diabolicis illusionibus mundi il-
lecebris et concupiscentiis sue carnis. Moritur dico non consen-
tiendo viriliter expugnando. Ad quod nos hortatur apostolus. Mor-
tificate inquit membra vestra que sunt super terram. Que sequitur
fornicationem. immundiciam. libidinem. concupiscentiam malam. auari-
tiam. iram. indignationem. malitiam. turpem sermonem. hec enim membra
veteris hominis propter quod sequitur. expoliantes vos veterem hominem
cum actibus suis hoc est membris supradictis. Item ad Gal. v. Quod
sunt christi carnem suam crucifixerunt cum concupiscentiis eius. Et. ij.
ad Cor. iij. Semper inquit mortificationem iesu christi in corpore nostro
circumferentes ut et vita iesu in corporibus nostris manifestetur. hunc com-
parandi modum beatus Leo papa ser. xviij. de passione quam incipit
Sacram dilectissimi satis late tradidit inter cetera ita dicens. Quis
christum passum. mortuum et resuscitatum colit nisi qui cum ipso et patitur et
moritur et resurgit. Siquidem pacem cum hoc mundo nisi amatores
mundi habere non possunt et nulla unquam iniquitas cum equitate

communio nulla mendacio cum veritate concordia. nullus ē tene-
bris cū luce cōsensu. malignorū quoq; spūm aduersus scōs in-
sidie nō quiescūt ⁊ siue occulto dolo siue ap̄to p̄lio in oib; fidelib;
b; ppositū voluntatis infestant. inimicū nāq; illis est. **De** qđ res-
cūt oē qđ castū ē. xp̄i ergo cultores mortificatis cupiditatib; cru-
cifixis corpis sensibus ad nullū hostiū metum ad nullum incli-
nant obsequium. voluntatem enī dei sibi preferunt ⁊ tanto am-
plius se amāt quanto amplius p̄ dei se amore nō amant. **Cūq;**
audiuit diuinitus sibi dici. post concupiscentias tuas nō eas et
a voluntate tua auerte. diuidunt affectus suos ⁊ legem mētis a
corpis lege discondūt. vt ex quadam se pte sibi denegent perdē-
tes se in his que carnaliter concupiunt ⁊ inuenientes se in his q̄
spiritualiter concupiscunt. **hec Leo.** Ad hunc patiendi modum
nos dirigit scriptura in supra allegatis ⁊ alijs multis. **Nam** qđ
Petr⁹ dixerat xp̄o ī carne passio eadē cogitatōe arnamini quasi
exponens que dixit addit qđ qui passus ē in carne desijt a pecca-
tis vt non iam desiderēs hominum sed voluntati dei quod reli-
quū est in carne t̄pis viuat ad idem facit qđ. c. ij. eiusdē eplē scri-
bit. xp̄s inquit passus est p̄ nobis. nobis relinqūes exemplū vt
sequamini v̄stigia eius in quo sequit̄ vt peccatis mortui iusticie
viuamus. Sicut ⁊ ille peccatum non fecit. nec inuentus est dolus
in ore eius. Similr qđ **Paulus** dixerat si tñ cōpatimini p̄tinet
ad id qđ supra dixerat si sc̄tā carnis mortificaueritis viuetis. **In**
glo. in hoc idē tendit cum ad hebre. scribens diceret. **Creamus**
extra castra sicut dicit glo. extra castra corpis mortificantes mem-
bra cum vicijs ⁊ concupiscentijs portantes patienter improperi-
um eius constanter sufferre omnia aduersa vsq; ad mortem pro
christo illata hoc ergo in summa est compati xp̄o p̄ imitationē ve-
risilr resistere ⁊ nullatenus consentire quibuscunq; a lege xp̄i tra-
hentibus siue cōcupiscentijs aut suggestionib; internis siue blā-
dimentis aut p̄secutionibus externis quod qui facit molestias
multas patit̄ intus ⁊ foris que ferendo p̄pter xp̄m seipm crucifi-
git ⁊ sibi moritur viuit aut xp̄o cui cōpatitur hec cōpassio princi-

palior est priorē et magis necessaria sine qua prior non sufficit. q̄
enī sic christo non comparit. iam non compatiendo xpm crucifi-
git. Ad hanc autē prima ordinatur et disponit q̄ omnia facile vinci-
tur. omnia tolerabilia nobis efficit passio christi deuote meditata
ideo volens hortari ad scdm modū compassionis beatus Petrus
premisit christo passio in carne eadem cogitatione armamini. q̄a
cogitatio eiusdem passionis arma nostra sunt quibus contra oīa
aduersa toleranda p̄ patientiam armamur. hinc Grego. in omel.
Nihil adeo graue quod non equanimiter toleretur si christi
passio ad memoriam reducat. ita agamus charissimi christi deu-
ote passionem et iugiter meditemur et condoleamus illi. Sed et
patiēdo et laborando imitemur eum ne vnq̄ a via quam mon-
strauit declinemus. vnde si quando obseruantie christiane quis
sentiat se limites excedere velle et in id cupiditates suas tendere
q̄ eum a recto itinere faciat declinare. recurrat ad crucem domi-
ni. et ligno vite motus noxie voluntatis affigat ac voce propheti-
ca ad dñm clamet et dicat. **C**onfige clauis timoris carnes meas
a iudicijs tuis rimui. hic autem est clauis timoris dei carnes ha-
bere cōfirmas corporeos sensus ab illecebra illiciti desiderij sub me-
tu diuini contineri iudicij. vt qui resistit peccato et concupiscen-
tias suas. ne quid morte dignum operetur interficit. Audeat cuq̄
apostolo dicere. **M**ibi mundus crucifixus est. et ego mundo.
Et iterum mibi viuere christus est et mori sc̄z pro illo lucrū. Ma-
gnū lucrum vbi pro mori peccato datur christus vita gratie et
iusticie glorie. Datur enim voluntati sue dñs Iesus ipsa et volū-
tatem per gratiam liberans. per iusticiam eleuans. per gloriam
eternaliter beatificetq̄ coronans quam omnibus suo acquisiuit
agone et triumphali morte crucis. hodiernaq̄ amarissima passio-
ne dei filius dominus noster Iesus christus cui cum eodez patre
et spiritu sancto sit laus. gloria. honor. virtus et victoria per eter-
na secula seculorum Amen.

Alia introductio sub alio themate. proprio filio suo non pepercit

Inter omnia opera misericordie dei quod ab initio seculi saluti sunt impensa mortaliū nihil est miserabilius nihilque sublimius quod pro mundo crucifixus est Christus. ut ait Leo. unde Christiane spei vera ratio et principalis causa: crux Christi est. quod licet iudeis sit scandalum. gentibus autem stulticia. nobis in dei virtus est et dei sapientia. unde summum hoc et potentissimum diuinum misericordie sacramentum. spiritus quidem in cordibus nostris cum tota sua dignitate retinendum est. Sed nunc viuacitatem animi sensum et puriorem exigit mentis intuitum. quoniam illud non ut preteritum. sed ut nunc presens secundum institutionem sancte matris ecclesie celebramus. Quauis autem domine passionis sacramentum plenissimum sit omni spirituali consolatione et doctrina. inueniatque in ea recollecta refectionem unusquisque secundum cordis sui affectus amore succensus sancti ignis fomentum. infirmus medicamentum. timidus spei baculum. consolationem turbatus. illuminationem cecus liquefactionem induratus. ut sit ipsa passio benedicta omnia in omnibus. tamen quod ad singula tractandum tempus angustum est. ut historie veritatem prosequamur ceteris omissis ea attentius consideremus. quibus tanti doloris amaritudinem cognoscamus ad quod propositum ubi seruit verbulum apostoli ad Romanos. viij. scriptum et torrens in diuino officio repetitum. Proprio filio suo non pepercit. in quo quidem verbo. et si paterne pietatis ineffabilis munificentia que unigenitum suum pro peccatoribus et inimicis tradidit manifestatur sicut scriptum est. Cum adhuc inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filij eius Roma. v. Nihilominus tamen et passionis domini amaritudinem si attendatur diligentius representant cum patrem non pepercisse filio contestantur. Si enim secundum topicam philosophi. quod magis videtur inesse non inest. nec illud quod minus videtur inesse inest. Parcere nulli ita inest sicut parentibus respectu filij proprii maxime unigeniti scilicet sicut ait per Esaiam. dominus. Nunquid potest obliuisci mulier infantes

suum ut nō misereatur filio vteri sui. Si ergo qui genuit nō pe-
percit quis alius parcere potuit. **H**abuit autē dñs **J**esus sūm du-
plicem naturam duplicem generantē, sūm diuinā habuit patrem
deū sicut ipse dixit. quod dedit mihi pater maius oībus est ego ⁊
pater vnū sumus **Joh. x.** sūm hūanā habuit indeoꝝ genteꝝ hinc
dixit. **S**alus ex iudeis est **Joh. iiii.** Neuter pepercit vterqꝫ pat-
celestis ⁊ iudeoꝝ populus in mortem ignominiosam tradidit sꝫ
non eadem intensione. **P**ater quidē celestis ex charitate eximia
ut nobis in eternum parceret pꝫio filio suo in passionis tempore
non pepercit teste filio **Joh. iiii.** Sic pater dilexit mundū ut filiū
suum vnigenitum daret ut omnis qui credit in illum non peat
sed habeat vitam eternam. **J**udei vō ex inuidia mortali ut illi nō
parcerent nec sibiipsis pepercerunt hinc vox illa insipientis po-
puli ad iudicem parcere volentem. sanguis eius super nos ⁊ sup
filios nostros **Matth. xxvii.** qꝫ synagoga non pepercit testis est
illa vox eorum totiens repetita. **T**olle tolle crucifige crucifige. nō
hunc dimitte sed **Barrabam.** Testis est ⁊ pꝫeta. **F**acta est mihi
hereditas mea quasi leo in silua dedit contra me vocem **Die**
re. xii. qꝫ etiam summus pater non pepercit probat vox clamoris
validi. **B**eli beli lama zabathani. **E**t reuera vbi pater ille mīatū
non pepercit ad penam omnia veniunt. **S**i deus inquit apolus
pro nobis quis contra nos. **U**bi thema ita ī opposito. **S**i deus
contra nos quis pro nobis esse poterit. **H**inc etiam ea que vide-
bantur esse consolationis domino ad maioris augmentum dolo-
ris fuisse comprobantur sicut flentium mulierum sequela quibꝫ
ait. filie hierusalem nolite flere super me sed super vos ⁊ filios
vestros **Luce. xxiij.** **E**t virginis matris tristissima presentia cui
se subducens alium assignauit filium dicens. **M**ulier ecce filius
tuus. **I**n omnibus ergo penam inuenit quia pater pꝫio filio
suo non pepercit quas ut compassiua mente tractare possimus
patientem filium simul ⁊ compatientem matrem nobis da-
tam imploremus dicentes deuotione intima **P**ater noster qui
es in celis. **A**ue **M**aria gratia plena dñs tecum..

Sequitur alia introductio sub alio themate

Trauerūt aque vsqz
ad animā meā ps. lxxv. Verba hec sūt viri sm cor
dei regij pphete pueri cithare de David qui ppheti
co spiritu tensam in saluatoris mūdi corpe citharā tengit eiusqz
passionē ceteris clarius puidit et psalmozum suoz canticis desi
gnauit de qua etiam totum ps. lxxv. decessit in cuius prima por
tiuncula pro themate dicēdoz vba assumpta eiusdem passionis
amaritudinē oīum alioz affectiōes excedentē quam pro nostra
salute miarum dñs hodierna die sua sponte subijt subtiliter et sū
marie comp̄hendit. Aquā enī tribulatiōis afflictionē simul et af
fligentes ac tribulantes esse. Jam dudū ac frequenter scriptura
docuerat. de qua est etiam illud Esa. viij. Ecce dñs adducet su
per eos aquas fluminis fortes et multas regem assyrioz etc. Nul
lius autem tribulatio animā ita trāssixit quō animā chasti. Siq
dem tribulatiōis afflictio aiām dñi Jesu chasti attigit quaz bo
die a corpore sepauit et hoc eōdē cum alijs martyribus habuit quos
inflicta etiam a psecutorib⁹ pena gloriosam pdurit ad mortē. Vex
non animā eoz intrauit quia et si corpa acerba senserūt tormenta
anime tamen eoz p̄solatiōes multimodas acceperūt vt sup. f. n
Solius chasti passio sicut torrens felleus aiām introiuit a q̄ oīs
p̄solatio passionē alleuians est subtracta in quo et si mater virgo
vixote cuius cū vnigenito filio cor vnū erat et anima vna satis
multumqz accessit qm̄ et de ip̄a p̄dictū est. Et tuam ipsius aiām
pertrasiuit gladius non tamen sine p̄solatore reliquit qui eā vni
ce electam dilexit dum iam iamqz in cruce moriens. Custodem
ac seruitorem discipulū p̄re ceteris dilectum tradidit vice sua.
Ipsum vō dñm ita maris altitudo falsissimi et passionū tempe
stas absorbit ac penitus dimerfit vt subtraheretur quicquid al
leuiare adderetur quicqd dolores ac tristitiam poterat augmen
tare. Ideo ait. Laboravi clamans. vox clamoris erat. Heli heli.
Rauce facte sunt fauces mee p̄pter humoris defectum arefcente

ut testa virtute mea. Ideo defecerunt oculi mei pre lachrymarum
multitudine et violētia mortis dure. Vere itaque intrauerunt aque
vsq; ad animam meā quia ut alibi dicitur. Repleta ē malis aīa
mea. Ad hanc autē passionis vebemētissime historiam fm mo
rem audiebam puenistis. Ita queso audite illum pro nobis pas
sum ut et nos illi aut magis vobis in illo compati satagatis. ne sa
xis rigidiora inueniant vstra corda que patiente dño scissa sunt
pendente enī in paribulo creatore. **Alit Leo** in sermone. xi. d. pas
sione et c. ut sup. b. r. **Addat** auctoritas **Berni**. de sacramento. b. v.
Et Aug. qui statim sequitur ibidem. Adde reuera non sufficeret
nisi et de interioribus ase nostre saturiret. Quippe cui nō satis vi
sum est pro nostris peccatis vniuersa extrinsecus illata sustinere
nisi etiam passionis aque intrarent vsq; ad animā suam digne
non respondem? nisi compassionis torrens amaricet anime no
stre interiora que prius peccata nostra pro quib? ille passus ē fe
dauerunt. Verum nisi ille qui solus dare potest aquam viuam
petētibz fontem nobis donauerit lachrymaz inuanū nitimur
Ideo ad illū fiducialiter recurram? deuotissime rogantes ut qui
sua passione mouit celum terram et inferna nostra etiam corda
• scindere ac ad recte compatiendū dignetur emollire intercessiōe
tristissime sue matris hodie sibi a ceteris derelicto ineffabilibus
fletibus et lachrymis assistentis. pro cuius impetratiōe dicamus
Pater noster et **Aue Maria**. Intrauerunt aque vsq; ad aīaz me
am. aquas illas passionis de christi anima redūdantes ita nos sus
cipere curemus in nobis. Quō ille suscipe est dignat? ipse enī
ad patris honore pro nobis tantarū aquarum sustinuit impetuz
nos ad filius honorem et nostram salutem easdem aquas degu
stando compatiamur. qd ut fieri facilius possit. **Primo et c.**

[Faint, illegible text in a medieval script, possibly Gothic or Carolingian minuscule, covering the majority of the page. The text is arranged in several horizontal lines, separated by red ink ruling. The paper is aged and shows signs of wear, including stains and small holes.]

Dile
plu
me
fec
p
L
L
si
dice
aut
sens
aut
ce
Sic
hoc
cor
re
vel
sub
m
in
t
d
ma
Lo
Rem
D
ne
S
A
D
M
p
A
S
l